

SOCRATES

DÜŞÜNEN SPOR DERGİSİ

SAYI:03
HAZİRAN 2015
FİYAT:10TL
KKTC FİYATI:12 TL
ISSN 2149-2743
9 772149 274000 03

CLAUDIO TAFFAREL I UĞUR MELEKE I MAURIZIO GHERARDINI I GÜNTEKİN ONAY
ERCAN KESAL I MARC CAVENDISH I KEREM TUNÇERİ I ERCAN MEHMET ERDEM
BANU GÜVEN I REHA ERDEM I ECZACIBAŞI I UĞUR OZAN SULAK I J. L. BORGES

can

BİTTİĞİNDE BİLE BİTMEMİŞTİR

Şilili yazar Roberto Bolano karaciğerinden hastaydı ve organ nakli için listede sıranın kendisine gelmesini beklemekteydi. Uzun zamandır uğraş verdiği ve bir türlü bitmeyen dev eseri *2666* adlı kitabının beş ciltte basılmasını planlıyordu. Aslında tek bir kitap olarak planlamıştı her şeyi. Fakat çocuklarına bakabilme endişesi nedeniyle şair olarak başladığı edebiyata, yazar olarak devam etmişti. Aynı sorun, burada da devreye girmişti. 1100 sayfaya ulaşan kitabın sonunu getiremediği için tasalanırken hayatı sona erdi. Ölümünden yaklaşık bir yıl sonra, ailesi Bolano'nun isteğine uymayıp eseri tek cilt olarak yayımlattı.

Yıllar sonra okumaya meraklı, 'zen ustası' olarak da bilinen efsane basketbol koçu Phil Jackson, İspanyol pivotu Pau Gasol'ü motive etmek için, kendisine insan ilişkileri ve kariyer gelişimlerini çözümleyen bu muhteşem kitabı hediye etti. Kobe Bryant-Shaquille O'Neal ikilisinin NBA'e hükmettiği yıllar geride kalmıştı. İnsan ilişkileri sorgulanan, bu konuda büyük problemler yaşayan Kobe'nin bir daha şampiyonluk yüzüğü kazanamayacağının ve artık bittiğinin düşünüldüğü günlerdi. İngilizce çevirisi 900 sayfalık kitabı bitiren Gasol, Kobe ile muhteşem bir kimya yakalarken selefi Shaq'ın aksine yardımcı roldeydi. Phil Jackson, zamanında Shaq'a da Hermann Hesse'nin *Siddharta*'sını okutmuştu. Birbirinden nefret eden iki süper yıldızının devasa egolarını ortak noktada buluşturup hükümranlığının sürmesine çalışmaktaydı. Rap müzik yerine operayı tercih eden Gasol ise alfa karakter Kobe'nin yanında çok daha sessiz ve sakin bir yol arkadaşıydı. Kobe'nin sonu gelmeyen kazanma içgüdüsü ve mükemmeliyetçiliği Gasol'ün insan ilişkilerindeki gücü ile tamamlanınca iki şampiyonluk yüzüğü daha geldi.

Kobe hâlâ, Michael Jordan'ın altı şampiyonluk yüzüğüne ulaşabilmek ve bitmediğini göstermek için en azından son bir final serisinin daha peşinde. Son yıllarını kimsenin dönemeyeceğini düşündüğü sakatlıkların üstesinden gelmekle geçirdi. 36 yaşındaki Black Mamba'ya "Neden emekli olup efsaneliğin keyfini sürmüyorsun?" denildiğinde, çocukluğunu geçirdiği İtalya'dan örnek vererek "Giorgio Armani 40 yaşında henüz Armani olmamıştı" cevabını vermişti.

Kobe 2016'ya kadar süren kontratının bitmesini bekleyedursun, izlemeyi çok sevdiği iki dev isim; Steven Gerrard ve Xavi de çocukluklarından beri formalarını giydikleri takımlardaki kariyerlerine son verme kararı aldı. Tıpkı Van Gogh'un 'Sonsuzluğun Eşiğinde' tablosunu andıran hüzünlü Westfalen vedasıyla başka bir sona erişin aktörü olan Jürgen Klopp gibi.

Kobe Bryant, şimdilerde "Son sahne" diye nitelendirdiği bir dönemden geçiyor. Bu sahne de bizlere, François Truffaut'nun ünlü *Les Quatre Cent Coups* filminin tarihin en iyi sinema sonu denen dakikalarını hatırlatıyor.

Bu sahnede, yaşadığı zorluklardan bıkmış, ebeveynleri başta olmak üzere insanlarla iletişim kurmakta zorlanan genç Antoine Doinel, koşarak kaçtığı yerden, hep hayalini kurduğu rüzgârlı okyanus kıyısına gelir. Dönüp kameraya bakar ve bakışları sabitlenir. Kare donar. Zamanın durduğu bu an, ölümü simgeler. Biten ergenliği ve asıl, artık kalmayan umudu anlatır. Spor tarihinde de umutlar her final ve sonla ya kaybolur, ya tazelenir. Yeni başlangıçlara doğru yol alır.

Efsane maç sonlarıyla bilinen, bitti sanılan yerde geri dönmesiyle meşhur beyzbol adamı Yogi Berra'nın, Lenny Kravitz'in ünlü şarkısı *It Ain't Over Till It's Over*'a da ilham kaynağı olan, "Bitene kadar bitmemiştir" sözünü unutmamak lazım. Gerçekten de hiçbir şey, bitene kadar asla bitmiyor. Bolano'nun ölümü bile, başka türlü bir bitmeme hikayesi işte...

CANER ELER

SOCRATES

İmtiyaz Sahibi CAN SANAT YAYINLARI YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A. Ş.'Yİ TEMSİLEN ***CAN ÖZ***

Proje BAĞIŞ ERTEN, ***CAN ÖZ***

Genel Yayın Yönetmeni CANER ELER

Yazı İşleri Müdürü (Sorumlu) ***ONUR ERDEM***

Yazı İşleri Ekibi ATAHAN ALTINORDU, ***KUTAY ERSÖZ,*** EMİR GÜNEY, ***BURAK KURU,*** İNAN ÖZDEMİR, ***İLHAN ÖZGEN,*** UĞUR OZAN SULAK, ***OZAN CAN SÜLÜM,*** MUSTAFA TAHA, ***SENCER YÜCEL***

Socrates Akademi EMRE GÜRKAYNAK, ***İREM KÖROĞLU,*** MÜTHİŞ CAN ÖLÇER, ***ARAS YETİŞ***

Kurumsal Kimlik TBWA\ISTANBUL

Kreatif Direktör ***VOLKAN KARAKAŞOĞLU,*** HÜSEYİN SANDIK

Görsel Yönetmen ***OYA ÇİTÇİ***

Grafik Tasarım ALPTUĞ USLU

Fotoğraf ***CAN ESKİER***

Redaksiyon CENGİZ ALKAN

Dijital ***İZGE CAN GÜNAL***

Pazarlama DUYGU COŞKUNSEDA

Katkıda Bulunanlar ***SERHAN ACAR,*** MURAT AĞCA, ***FUAT AKDAĞ,*** SÜLEYMAN ARAT, ***NİHAT ATACAN,*** ALP BACEOĞLU, ***YILDIRAY BAŞTÜRK,*** ETHEM ONUR BİLGİÇ, ***JENSON BUTTON,*** GIOVANNI CAPRARA, ***MARK CAVENDISH,*** METİN ÇEKER, ***MERT ÇETİN,*** HAVVA ÇOBAN, ***AYSER ÇOBANOĞLU,*** NICHOLAS DAWIDOFF, ***NESLİHAN DEMİR,*** FATİH DEMİRELİ, ***BÜLENT EKEN,*** ERCAN MEHMET ERDEM, ***REHA ERDEM,*** CEMİL ERGİN, ***CENK ERGÜN,*** ITIR ERHART, ***NEBİL EVREN,*** CHRISTIANE FÜRST, ***MAURIZIO GHERARDINI,*** HÜSEYİN GÖZÜTOK, ***ALİ GÜRAÇAR,*** AYDIN AYHAN GÜNEY, ***BANU GÜVEN,*** TUTKU HATİPOĞLU, ***FETHİ HEPER,*** OSMAN HOSAN, ***DAĞHAN IRAK,*** OKAY KARACAN, ***ERCAN KESAL,*** MUSTAFA KOÇ, ***ENDER KONCA,*** MICHAEL KRUSE, ***ERMAN KUNTER,*** BARIŞ KUYUCU, ***UĞUR MELEKE,*** NECATİ METE, ***SERRA OKUMUŞ ONAY,*** GÜNTEKİN ONAY, ***EMRE ÖZCAN,*** BÜLENT ÖZERDİM, ***DEFNE PATIR,*** MAJA POLJAK, ***SEZGİN RIZAOĞLU,*** ERAY SÖZEN, ***CLAUDIO TAFFAREL,*** MÜMTAZ TAHİNCİOĞLU, ***CEM TANRIKILICI,*** METİN TEKİN, ***SEVECEN TUNÇ,*** KEREM TUNÇERİ, ***İLKER ÜÇER,*** CHARLIE WHITING, ***ONUR YAZICIOĞLU,*** CEM YILMAZ, ***EMRE YUNUSOĞLU***

Danışma Kurulu İBRAHİM ALTINSAY, ***MERT AYDIN,*** TANIL BORA, ***AYDAN ÇELİK,*** ATTİLA GÖKÇE, ***MİTAT KORAY,*** KAAN KURAL, ***CENGİZ MACAR,*** MURAD SEZER, ***ÖZGEHAN ŞENYUVA,*** HARUN TEKİN, ***MURAT TOKLUCU,*** UĞUR VARDAN, ***BANU YELKOVAN,*** ÜMİT METİN YILDIZ

Can Yayınları ***ÜMİT ALTAŞ,*** ONUR BÜYÜKCERAN, ***TUNCAY GEZER,*** ALİ GRANİT, ***ZÜHRE GÜLDOĞDU,*** SIRMA KÖKSAL, ***ALİ ÖGEYİK,*** METİN ÖZDEN, ***SERTAN ÖZYAĞMUR,*** NURTEN USTAOĞLU, ***AYŞİN YÖRÜK***

İletişim TEL: 0 212 234 90 29 / ***FAX: 0 212 355 37 48*** / E-POSTA: INFO@SOCRATESDERGI.COM
TWITTER.COM/SOCRATESDERGI / FACEBOOK.COM/SOCRATESDERGI / ***INSTAGRAM.COM/SOCRATESDERGI***

Yönetim Yeri CAN SANAT YAYINLARI YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A. Ş.
MEŞRUTİYET MAH. HACI MANSUR SOK. NO: 5 AYCİBİN PASAJI KAT: 4 D: 85-86-87 NİŞANTAŞI - İSTANBUL TEL: 0 212 234 90 29

Basım Yeri TÜRKMENLER MATBAACILIK REKLAM SANAYİİ TİC. LTD. ŞTİ.
MALTEPE MAH. GÜMÜŞSUYU CAD. NO: 16-18 TOPKAPI - İSTANBUL DAVUTPAŞA V. D. 880 028 2795 TEL: 0 212 674 71 61

Yayın Türü YEREL SÜRELİ YAYIN - ISSN 2149-2743 - SAYI: 02 - MAYIS 2015

****Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf, illüstrasyon ve konuların her hakkı saklıdır. Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin yazılı izni olmaksızın dergide yayımlanan eserler kısmen veya tamamen kaynak gösterilerek dahi çoğaltılamaz, yayımlanamaz, işlenemez, umuma iletilemez ve temsil edilemez.*

Kapak İllüstrasyon/Tasarım Hüseyin Sandık

YouTube

Göz atmak için ***Tıkla!***

Socrates Stüdyo

ÇEKİM ALANI
JIM MORRISON 010

PİKENROL
BANU GÜVEN 016

YODA 018

NICHOLAS DAWIDOFF 020

TEK PAS
JOSH CHILDRESS 022

SA'HAF 024

#HEŞTEG 026

MARK CAVENDISH 028

BORGES 034

ERCAN KESAL 038

GHERARDINI 042

MERKEZ KORT 050

BARÇA VS JUVE
GÜNTEKİN ONAY - METİN TEKİN 052

UĞUR MELEKE 058

KEREM TUNÇERİ 064

KAAN KURAL 068
TAFFAREL 080
YILDIRAY BAŞTÜRK 076
ALTAY VS. KASIMPAŞA 078
TANIL BORA 084
F1 TÜRKİYE GP 090
STEPHEN CURRY 102
ECZACIBAŞI 106
3-5-2 emre özcan 112
REHA ERDEM 116
ERMAN KUNTER 120
TOPRAK SAHA 124
TARTAN PİST 132
İSMET KİM Kİ! 136
POLGAR KARDEŞLER 138
COPA AMERICA 140
ERCAN MEHMET ERDEM 142

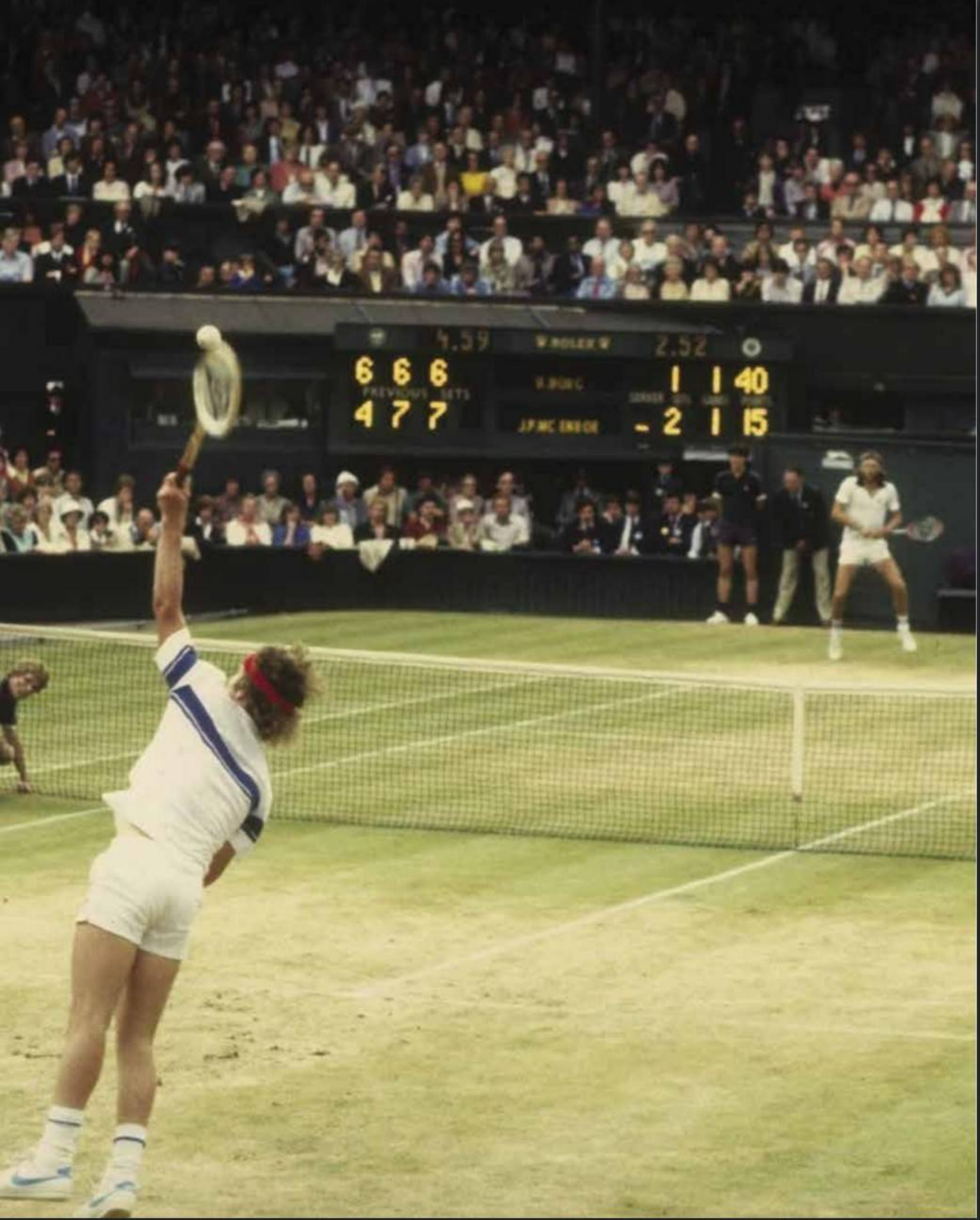

SOCRATES VE ARKADAŞLARI 1980'LERDE DİKTATÖRLÜĞE KARŞI DEMOCRACIA CORINTHIANA'YI KURDU. KADRO SEÇİMİNDEN MAAŞLARA KADAR, TAKIM İÇİNDEKİ HER ŞEYİ DEMOKRATİK SÜREÇLERLE BELİRLEDİLER. 1982 SEÇİMLERİNDE DE HERKESİ OTORİTER REJİME KARŞI 'DIA 15 VOTE' SLOGANIYLA AYIN 15'İNDE OY VERMEYE ÇAĞIRDILAR.

İllüstrasyon: Hüseyin Sancak

4.39
2.52
6 6 6
4 7 7
1 1 40
- 2 1 15

ALTIN ÇAĞLARIN SONU

CANER ELER

Roger Federer 2003'te ilk grand slam turnuvasını, yani Wimbledon'ı kazandığından bu yana tam 12 yıl geçti. O günden bu yana, Avustralya Açık 2015 dahil olmak üzere geride kalan 47 grand slam turnuvasından 41'ini Federer, Nadal, Djokovic ve Murray dörtlüsü kazanmış durumda. Tenisin altın çağını anlatmak için salt rakamlar yetmez ama ulaşılmaz seviyede tenis oynanan bu altın çağın dahi sonu gelmek üzere. Artık daha kolay ve sık kaybediyorlar. Sanki, zamanında Björn Borg, John McEnroe, Jimmy Connors ve Ivan Lendl'a ait altın çağın kaderini yaşıyorlar. Yine de bu iki dönem; Boris Becker, Stefan Edberg, Pete Sampras ve Andre Agassi'li yılların ötesinde gösteriliyor. Borg ile oynadığı Wimbledon 1980 ve 1981 finallerini unutmayan McEnroe da aynı fikirde.

"Sanırım, Borg bizim zamanın Nadal'ıydı. Fenomen bir atletti. Hâlâ Nadal'dan hızlı olduğunu düşünüyorum. Fakat onun kadar kuvvetli değildi. Bense herkesi 'rahatlık alanlarından' çıkmaya zorlayabilirdim. Ancak Federer, Nadal ve Djokovic'e karşı bunu yapmam çok daha zor olurdu. İnanılmaz oyuncular. Yine de merak ediyorum; benim en iyi tenisim, onların en iyi tenisine karşı ne yapardı? Özellikle de Roger'a karşı. Her şeyi o kadar kolaymış gibi gösteriyor ki en büyük oyuncu olmanın ilk adımı da bu zaten. Altın çağ onlara ait. Kim bilir, belki ileride başkalarına ait olur. Birinin Pete Sampras'ın rekorlarını kıracağını kim tahmin edebilirdi? Ama oldu. Hayatta her şey oluyor. "

JOHN MCENROE

Fotoğraf Getty Images Turkey

KALAMIŞ'TAN HÜZZAMA

BİR SEÇİM YAPMASI GEREKİYORDU VE ÜLKENİN EN İYİ KANAT OYUNCULARINDAN BİRİ OLABİLECEKKEN TERCİHİNİ MÜZİKTEN YANA KULLANDI. MÜNİR NURETTİN SELÇUK HAYATININ KARARINI NASIL VERDİ?

SENCER YÜCEL

Friedrich Engels, evrimin önünde sayısız yol olduğunu, bunlardan biri belirince diğerlerinin silindiğini söyler. Yetenek için de aşağı yukarı benzeri bir durum var. Birden fazla alanda üstün yeteneğe sahip olmak, önünde sonunda o yeteneklerden birini ihmal etmeyi de beraberinde getiriyor. Her şey dönüp dolaşıp o seçim anına kalıyor. Türk musikisinin birçok alanda öncü sanatçılarından Münir Nurettin Selçuk da seçimini 1921 yılında yaptı.

Ünlü sanatçı ilk konserini verdiğinde 14 yaşındaydı aynı zamanda Fenerbahçe'de spora başlamıştı. Kulüpte bir yandan tenis oynarken, diğer yandan bir başka besteci Kemal Niyazi Seyhun ile iki çifte kategorisinde kürek yarışlarına katılıyordu. Kürek ve tenisin yanında genç takımda futbol da oynamaya başlayan Münir Nurettin'in bu alandaki yeteneği takımdaki yerini sağlamlaştırdı ve takip eden yıllarda A takıma kadar yükseldi.

Bu, daha fazla antrenman ve efor sarf etmesi demekti. 1921 yılında, bir akşam yine gölgesi boğazın diğer yakasına uzanırken şan hocasından ciddi bir seçim yapması gerektiği telkinini aldı. Çünkü hocasına göre futbol oynamak, sürekli terlemek ve bir de üstüne su içmek, en kıymetli hazinesi olan ses tellerine zarar verecekti. Döneminin en iyi sağ açıklarından biri olabileceği söylenirken artık yolunu çizmek zorundaydı: Büyük bir sporcu mu olmak istiyordu, sanatçı mı?

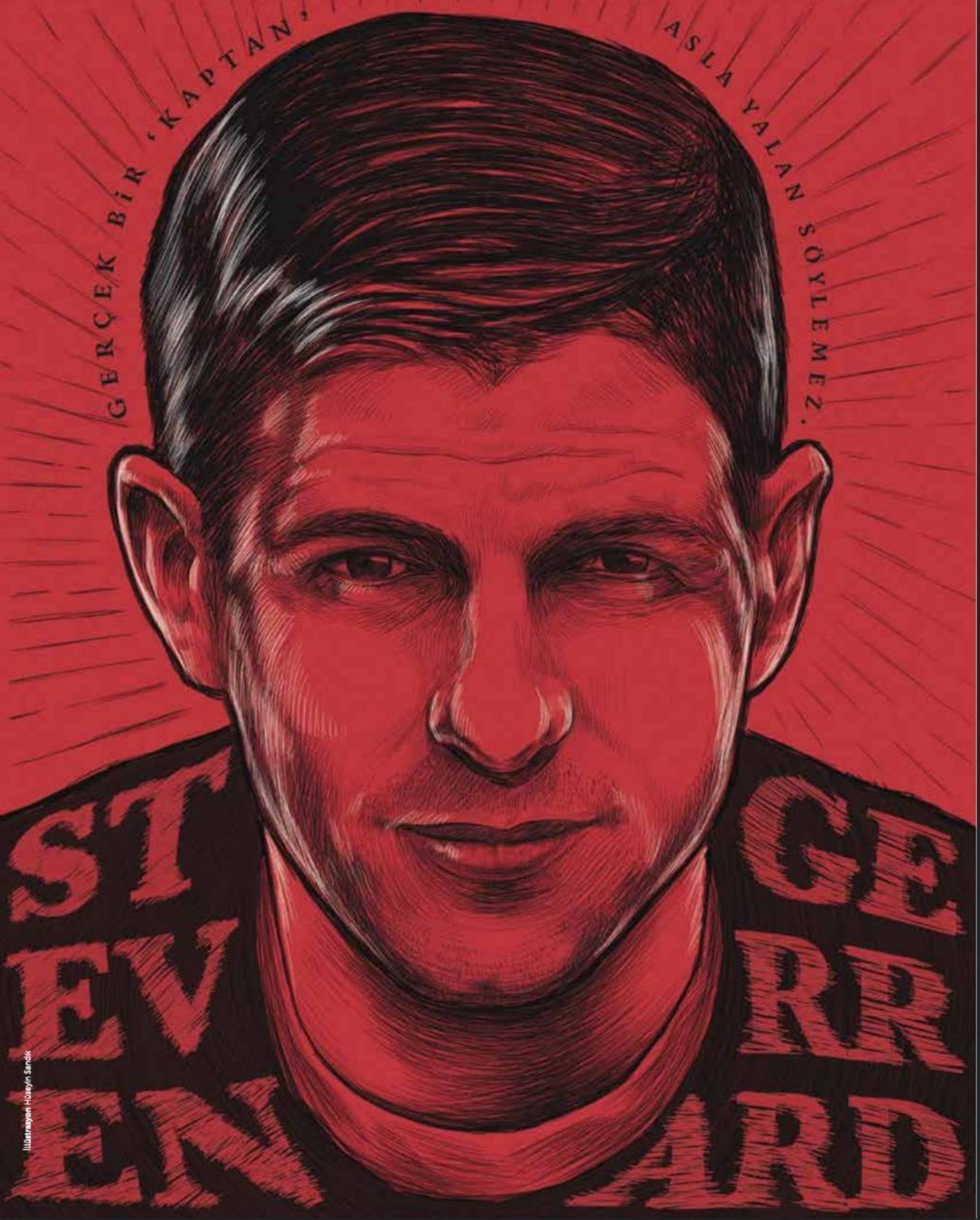
FUTBOLU BIRAKIP SES EĞİTİMİ İÇİN PARİS'E GİDEN MÜNİR NURETTİN, ÜLKENİN EN BÜYÜK SES VİRTÜÖZLERİNDEN BİRİ OLARAK DÖNDÜ. SAHNEDE AYAKTA SOLO ŞARKI SÖYLEYEN İLK MÜZİSYEN OLDU.

Münir Nurettin Selçuk, çocukluğundan itibaren kendisinin ve çevresindekilerin farkında olduğu yeteneğinin peşinden gitti. A takımla henüz üç maça çıkmışken futbolu ve hatta, devam ettiği diğer sporları bıraktı. Müzik eğitimine yoğunlaştı ve askerliğini yaptıktan sonra ses eğitimi için Paris'e gitti. Ardından, ülkenin en büyük ses virtüözlerinden biri olarak geri döndü ve Türk müziğinde birçok yeniliğe öncülük etti. Sahnede frak giyip, ayakta, solo şarkı söyleyen ilk müzisyen olarak o güne kadarki konser anlayışına da bir yenilik getirdi. Batı müziğinin Türk musikisiyle aynı çatı altında yaşayabileceğini besteleriyle gösteren Selçuk, Yahya Kemal Beyatlı'nın şiirlerini bir başkasına besteletmek istemeyeceği kadar önemli bir sanatçı oldu.

Gençliğinde onu izleyenlerin söylediği gibi; devam etse belki de dönemin en iyi sağ açığı olacaktı. Belki de ülkenin henüz fark edemediği en büyük futbol yeteneğiydi. Bilmiyoruz. Ama 94 yıl önce yaptığı seçimle ismini futbol tarihi kitaplarının derinliklerinden çıkarıp Türk müzik literatürünün tam ortasına işledi. Bundan kimsenin şüphesi yok.

S

Fotoğraf Depophotos

İllüstrasyon Hüseyin Sandık

RAKININ ÜZERİNE ANSİKLOPEDİ YAZILIR

İYİ BİR BEŞİKTAŞ TARAFTARI OLAN BANU GÜVEN İÇİN HAZIRLADIĞIMIZ KUPONDA KENDİSİNE ROBERT PLANT'TEN SADRİ ALIŞIK'A, TOM VE JERRY'DEN MIRCEA LUCESCU'YA UZANAN BİR YELPAZE SUNDUK. EŞLEŞMELERİN ÇOĞUNDAN BİR GALİP ÇIKSA DA BU KARARLARI VERMEK GENELDE KOLAY OLMADI

Slaven Bilic-Mircea Lucescu 1 0 2

Bilic takımda iyi bir ahenk kurdu, anlayış oturttu. Akıllı bir adamdır, iyi bir teknik direktördür, iyi de bir insandır. Bilic bir kazançtır. Lucescu'ya da saygım sonsuz. Başarılı bir teknik direktördü ve zamanında ona da büyük haksızlıklar yapıldı.

Haber Sunuculuğu-Muhabirlik 1 0 2

Muhabirlik olmadan ötekinin içini doldurmak mümkün değil.

Boğaziçi Üniversitesi-İstanbul Erkek Lisesi 1 0 2

İstanbul Erkek Lisesi kritik ve eleştirel düşünce açısından önemli taşlar döşemiştir bizim hayatımıza. Boğaziçi Üniversitesi'nde de demokratik bir tartışma kültürü süregelmiştir. İkisinin de hayatımdaki önemini yadsıyamayacağım.

Fenerbahçe-Galatasaray 1 0 2

Ailede Galatasaray geleneği çok. Babam da Galatasaray Lisesi'nden mezundu.

Ian Anderson-Robert Plant 1 0 2

Of çok zor sorular bunlar! Birbirlerinden çok farklılar aslında. İkisi de müziğe kulaklarım açıldığından bu yana bana eşlik eden isimler.

Eric Cantona-David Beckham 1 0 2

Tabii ki Cantona. Becerinin ötesinde oyuna da yansıttığı bir zekâsı, politik duruşu, tiyatro uğraşı gibi özellikleriyle kalbimizi fethetmiştir.

Asmalımescit-Karaköy 1 0 2

Asmalımescit her şeyin sanayileştiği bir yere döndü. Karaköy ise daha incelikli, basit olsa da farklı karakterlerde mekanların bulunduğu bir yer.

Rakı-Şarap 1 0 2

Şarap da özel bir içecek ama rakının üzerine ansiklopedi yazılır. Rakı ve türevlerinde o kadar ince tatlar bulunabiliyor ki; uzo, düziko gibi tatları denemek bende hep bir merak uyandırdı. Şarabı da çok severim ama rakı güzel.

Orhan Pamuk-Yaşar Kemal 1 0 2

Yaşar Kemal hayatımda hep vardı. Romanlarında anlattığı hikâyeleri ölümünden sonra tekrar okuyunca baş döndürücü olduğunu söylemek zorundayım.

Tom-Jerry 1 0 2

Jerry tabii ki. Sivil itaatsizlik, yaratıcılık, ne ararsan var.

Sadri Alışık-Ayhan Işık 1 0 2

Samimiyet hissini geçirdiği için Sadri Alışık.

İlhan Mansız-Sergen Yalçın 1 0 2

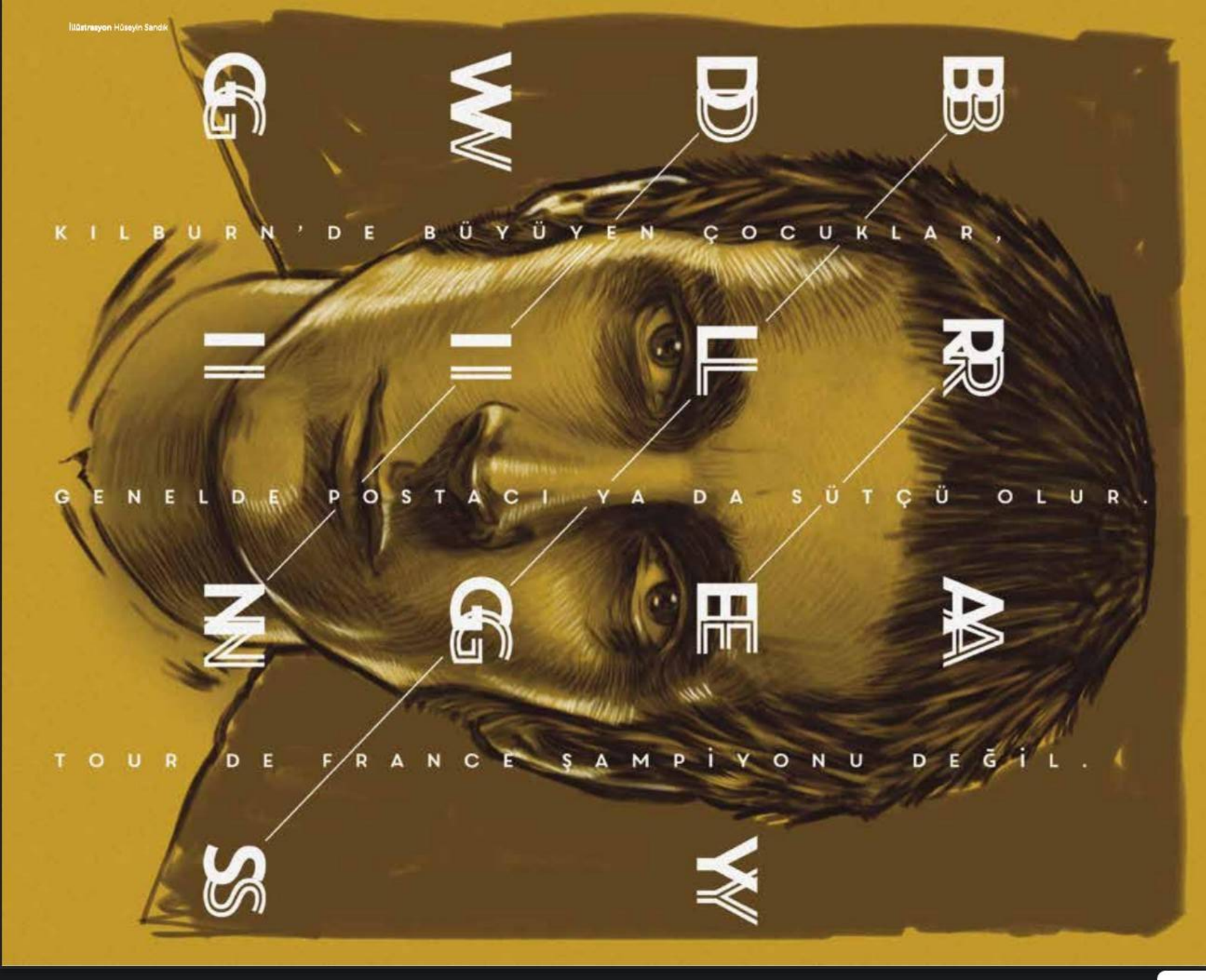
Devreye biraz karakter meselesi giriyor. Sergen'in oynadığı futbola diyecek hiçbir şey yok. Ama içime sinen karakter kesinlikle İlhan Mansız.

Yeni Şafak-Sabah 1 0 2

İkisi de değil! Birbirleriyle yarışan iki gazete oldukları kesin. Ama yandaşlıkta yenişemezler.

Fotoğraf Emre Yunusoğlu

İllüstrasyon Hüseyin Sandık

BELA KAROLYI

'GEZEGENİN EN ÜNLÜ JİMNASTİK ANTRENÖRÜ' OLARAK TANIMLANIRKEN, UYGULADIĞI ANTRENMAN TEKNİKLERİ NEDENİYLE SPORCULARI TARAFINDAN SUÇLAMALARA MARUZ KALDI

MUSTAFA **TAHA**

Sporculuk kariyerine boks ile başladı. Gençlerde ulusal boks şampiyonu oldu. 1956 Melbourne'de çekiç atmada yarıştı.

Olimpiyat tarihinin en önemli performanslarından birinin altında onun imzası vardı. 1976 Montreal'de Nadia Comaneci herkesi etkileyen sıra dışı gösterisini sergilerken antrenörü Bela Karolyi'ydi.

Nikolay Çavuşesku yönetimiyle sorunlar yaşadı. "Karolyi'nin başarısı aslında Romanya'nın başarısı. Çünkü bu, hükümetin oluşturduğu sistemin muazzam bir ürünü" söylemine karşı çıktı.

1981'de ABD'ye iltica etti. Eşiyle birlikte ABD Jimnastik Takımı'nın başına geçti.

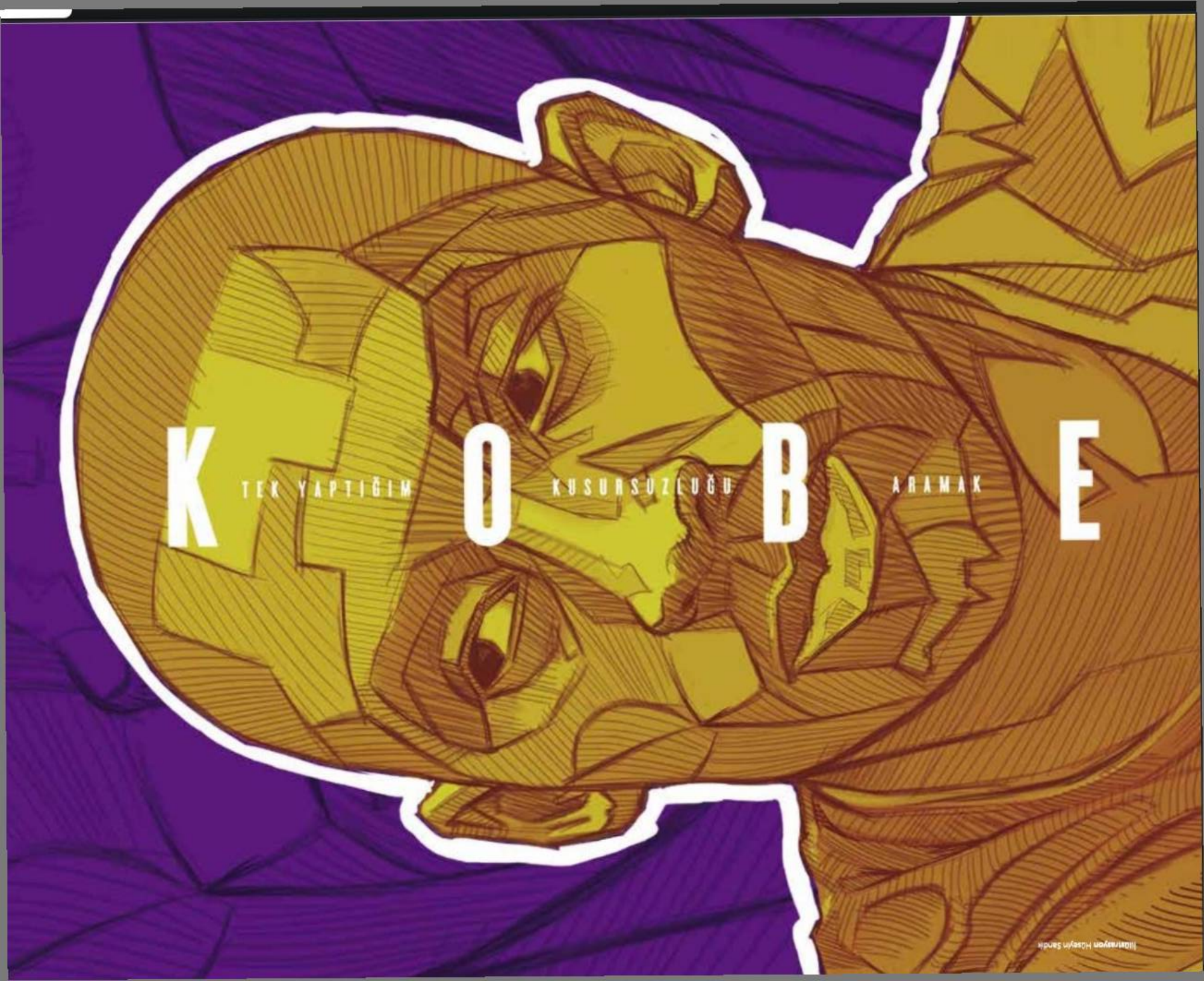
Nadia Comaneci, Ekaterina Szabo, Mary Lou Retton, Betty Okino, Teodora Ungureanu, Kim Zmeskal, Kristie Phillips, Dominique Moceanu ve Kerri Strug jimnastik sporuna kazandırdığı en önemli isimler.

Kristie Phillips, Dominique Moceanu ve Erica Stokes, onun antrenman tekniklerini eleştirirken, sporcuları umursamayan biri olduğu itharnında bulundular. Karolyi ise sporculara sakat sakat antrenman yaptırdığı iddialarını yalanladı.

Kendisi gibi jimnastik antrenörü olan eşi Marta ile birlikte, 30 yılı aşkın dönemde olimpiyatlarda mücadele eden 28 sporcu, 9 olimpiyat şampiyonu, 15 dünya şampiyonu, 16 Avrupa şampiyonası madalyalı sporcu yetiştirdi. Karolyi çifti, 2000 yılından bu yana ABD'ye 70'in üzerinde madalya kazandırdı.

1996 Atlanta'da sakat bileğiyle atlama performansı öncesi Kerri Strug'a "Yapabilirsin!" demesi ve atlayışını yaptıktan sonra gidip onu kucaklaması, olimpiyat tarihinin unutulmaz anlarından biriydi. Strug, o performansıyla ABD takımına altın madalyayı kazandırdı.

Fotoğraf AP Images

K
TEK YAPTIĞIM
O
KUSURSUZLUĞU
B
ARAMAK
E
İllüstrasyon Hüseyin Sarıdik

HEM GERÇEK HEM HAYAL GÜCÜ

SPORU YAPANLARLA SEVENLER ARASINDA BİR KÖPRÜ KURMAK LAZIM. SON DAKİKALARIN, ŞOK AÇIKLAMALARIN DIŞINDA BİR DE OYUNA ANLAM KATAN BAŞKA YAZARLAR, BAŞKA DÜNYALAR VAR. NICHOLAS DAWIDOFF DA ONLARDAN BİRİ

SEVECEN TUNÇ

Bir yazar neden yazar? Edebiyat dünyasının etrafında dönüp dönüp durduğu varoluşsal sorulardan biri, belki de en önde geleni. Kimi yazarlar Adalet Ağaoğlu gibi acılarından soyunup yola devam etmek için, kimileri Stephen King gibi kendisinin ve başkalarının hayatını anlamlı kılmak için, kimileri ise Sait Faik ve Gabriel Garcia Marquez gibi 'delirmemek' için yazıyor! Yazmanın 'yaşlandıkça daha iyi yapabileceği tek iş' olduğunu düşünen, Mike Hammer'ın yaratıcısı Mickey Spillane de cevabıyla sizi şaşırtabilir: "Şarkıcıysanız yaşınız ilerledikçe sesinizi, beyzbol oyuncusuysanız kollarınızdaki gücü kaybedersiniz. Fakat yazarsanız, üstelik iyi bir yazar, yaşlandıkça daha iyi olmamanız için bir sebep yoktur."

Peki, bir yazar neden spor üzerine karalar? Spor, edebiyatın konusu olmaya ne kadar elverişli? Örneğin, spor üzerine *Yüzyıllık Yalnızlık* yahut *Sefiller* kadar güçlü bir roman yazılabilir mi? Sahada zaten yoğun bir dram, sınırları zorlayan bir kurgu, tribünlerde aynı anda coşku ve hüzün varolabiliyorken, kurgu gerçekliği nasıl galebe çalar? Bu sorular, muayyen yanıtlara ulaşmaktan ziyade bizleri spor, edebiyat ve yazma edimi üzerine düşündürmek için buradalar. Amerikalı yazar Nicholas Dawidoff ile gerçekleştirdiğimiz söyleşiyi de işte bu sorular aydınlatıyor.

Yazın serüvenine ABD'nin en köklü spor dergilerinden *Sports Illustrated*'da başlayan Dawidoff, her ne kadar kendini spor yazarı olarak tanımlamaktan kaçınsa da uluslararası şöhretini büyük ölçüde beyzbol ve Amerikan futbolu üzerine yazdığı yazı ve kitaplara borçlu. ABD Başkanı Barack Obama'nın alışveriş listesinde de yerini alan son kitabıyla adından söz ettiren Dawidoff'u spor üzerine yazmaya iten şey, merak ve öğrenme dürtüsü. *New Yorker*'ın başarılı kalemi, beyzboldan Amerikan futboluna 'transfer'ini ve ileride basketbol üzerine yazmayı düşünmesini, sahada ve saha dışında olup biteni kavrama arzusu ile açıklıyor.

İlk kitabınız, eski bir beyzbol oyuncusu Morris Berg'in yaşamını ele alıyor. Sizin için Berg'in hayatını yazmaya değer kılan şey neydi?

Moe, bir beyzbol oyuncusu veya koçu olarak fazla ilgi çekici değil belki ancak tüm bir yaşam öyküsüyle oldukça sıra dışı bir karakter. Princeton ve Colombia üniversitelerinde eğitim alıyor ve profesyonel olarak beyzbol oynuyor. İkinci Dünya Savaşı sırasındaysa ABD'nin CIA'den önceki istihbarat kurumuna, OSS'ye ajan olarak hizmet ediyor. 1950'lerin ortalarında ajanlığı bırakıyor ve geri kalan hayatını sürekli seyahat ederek geçiriyor. Biliyorsun ki bir spor kitabı, temelde spora ilişkin olsa da nitelik kazanması için nihayetinde daha derin insani temalar barındırmalı. Moe'nun öyküsünü yazılmaya değer kılan, böyle bir derinliğe sahip olması.

Bu kitabınızın ardından beyzbol üzerine kapsamlı bir antoloji hazırladınız ve bir süre sonra da bir başka kitapta kendi beyzbol anılarınızı kaleme aldınız. Hayatınızda bu sporun oldukça özel bir yeri olmalı...

Evet. Ben de pek çok Amerikalı çocuk gibi, lisede dizimi sakatlayana dek beyzbol oynayarak büyüdüm. Müthiş bir zevkti benim için. Ama oynamak kadar izlemek de... Mesela kitap okumayı da çok severdim çocukken. Ancak okumak, her ne kadar yazarla iletişim kurmanı sağlıyor olsa da neticede yalnız ve kişisel bir eylem. Tolstoy, Mark Twain, Virginia Woolf veya sevdiğim diğer yazarlardan hiçbirisi, beyzbolun bana verdiği 'dolaysızlık' ve 'yakınlık' duygusunu veremedi. Bütün gün beyzbol peşinde olup, ardından yorgun argın eve gelip tüm geceyi radyo başında, tuttuğun takımın maç yorumlarını dinleyerek geçirmek... Babamın yokluğunda, annem ve kız kardeşlerimle yaşadığım evdeki yegâne erkek sesleri radyoda beyzbol maçlarını yorumlayan o iki adama aitti. Beyzbol benim

için büyük bir anlam ifade ediyordu ve onu bu işin üstatlarından dinlemek, beni müthiş keyiflendiriyordu.

Radyodan dinlemenin hayal gücüne dayanan bir tarafı da var.

Evet, hem gerçeklere hem de hayal gücüne dayanıyor. Yani radyo yayınının kurgusal bir dili ve yapılan betimlemelerin lirik bir niteliği var. Ben işte beyzbolun, hem yaratıcılığa izin veren hem de tamamen kurgusal olmayan bu yönünü çok seviyorum. Beyzbolda, anlatılmaya değer bir hikâye için gerekli olan harika karakterleri de ilginç anları da yakalamak mümkün.

Beyzbolun bu yönüyle diğer sporlardan ayrıldığını mı söylüyorsunuz?

Aslında bunlar diğer sporlar için de geçerli. Ancak beyzbolu Amerikalılar için farklı kılan sebepler olduğunu da düşünüyorum. Elit centilmen oyunu olarak doğmuş olsa da beyzbol iç savaş yıllarında bütün ülkeye yayılmış; hemen herkesin bildiği, oynadığı veya başka şekilde aşinalık kazandığı bir spor haline gelmiş. Bu aşinalık, beyzbolun tarihsel popülerliğinden kaynaklandığı gibi her gün oynanabilir olmasından da kaynaklanıyor. Bu, onu Amerikan futbolundan farklılaştırıyor. Futbolun fiziksel zorlayıcılığı beyzbolda yok.

Bir yazar olarak gözlemlediğiniz başka ne gibi farklar var beyzbol ile Amerikan futbolu arasında?

Mesela beyzbol oyuncuları, daha ulaşılabilir. Hem fiziksel, hem iletişimsel anlamda. Ayrıca, beyzbolun futbolun aksine değişimi sevmediğini düşünüyorum. Futbol ileriye doğru, beyzbol geriye doğru bakan bir spor. Yani yüzyıl önce oynanan oyunla bugünkü arasında büyük bir fark yok. Fakat teknolojiye kucak açmış olan futbol için bunu söyleyemezsiniz. Beyzbolda oyunun yavaşlığı ve yazının ritmi arasında da bir bağlantı var. Bunlar demek değil ki beyzbolun kendine has uç noktaları, şiddete meyyal tarafları yok. Yine de tamamen bu topraklara ait olması sebebiyle, diğer sporlara nazaran Amerikan toplumunu daha iyi yansıttığına inanıyorum.

ÖNEMLİ OLAN ANLATTIĞIN HİKÂYELERLE İNSANLARA "KEŞKE ORADA OLSAYDIM" DEDİRTEBİLMEK. SPOR DA ÇOK ZENGİN BİR SAHA.

Futbolun sırlarına erişmek için New York Jets ile bir sezon geçirdiniz ve sonunda ortaya *Collision Low Crossers* kitabı çıktı. Jets'le geçirdiğiniz sezonun ardından bir söyleşinizde, futbol kültürünün ırkçılık karşıtlığı ve hoşgörü bakımından en gelişmiş kültürlerden biri olduğunu söylemiştiniz. Bunu biraz daha açabilir misiniz?

Yüzde yemişini Afro-Amerikalı oyuncuların oluşturduğu bir yapıdan söz ediyoruz. Ve bu insanların hepsi inanılmaz başarılı. Zaten siyahların daha iyi oyuncular olduklarına dair genel bir algı hâkim, özellikle savunma oyuncuları arasında. Beyazlar bu ortamda azınlıkta kalıyorlar. Benim için en ilginç gözlemlerden biri beyazların azınlık oluşlarıyla nasıl baş ettikleri oldu. Irk meselesi Amerika'da hâlâ büyük bir gerilim kaynağıyken, bu gerilimin takım içinde ters yüz edildiğini görmek, yani diyaloglarda dostane ve dürüst bir şekilde bunun konuşulabildiğine tanık olmak enteresandı. Ki bu bana daha sağlıklı ve demokratik geldi. Futbolcuların aslında tek önemsediği şey kazanmak. Dolayısıyla senin rengine falan değil, bir oyuncu olarak takıma ne kadar katkı sağladığına bakıyorlar.

Peki sizce aynı 'demokratik' bakış açısını, eşcinsel oyunculara yönelik olarak da görebilir miyiz?

Futbolun oldukça homofobik bir kültüre sahip olduğunu biliyoruz. Ancak az önce söylediğim gibi bu oyuncuların tek derdi kazanmak. Dolayısıyla kazanmalarına katkı sağlayacak herkesi kabul edeceklerine inanıyorum. Futbolda her şey çok çabuk değişiyor. Takımına gerçekten faydalı bir eşcinsel futbolcudan söz ediyorsanız, takım arkadaşları bence onu korur, hatta düğününe bile gider!

Ben spor yazarlarının tarihçilerle 'gecikmişlik'lerinden kaynaklı benzer bir kaderi paylaştığını düşünüyorum. İkisi de yaşanmış şeyler hakkında yazıyorlar. Spor yazarlarının işi belki de daha zor. Örneğin, herkesin skorunu bildiği bir maç hakkında yazdıkları bir yazının okunmasını nasıl sağlıyorlar?

Orada 'nüans' devreye giriyor. Televizyon, internet ve radyodan maç takibi 'anındalık' üzerine kurulu. Halbuki sen dergide yazdığın bir yazıyla insanlara daha fazla derinlik ve detay sunabilirsin. Bunu yaparken bir bağlam oluşturursun ve bu bağlamı röportajlarla, araştırmayla zenginleştirirsin. Önemli olan anlattığın hikâyelerle insanlara "Keşke orada olsaydım" dedirtebilmek. Spor, hikâye anlatıcılığı ve yazarlık egzersizi olarak müthiş zenginlikte bir saha. Zaten spor yazarlığına duyulan ilginin altında da bu yatıyor. Ayrıca spor üzerine kalem oynatırken diğer konulara nazaran daha fazla risk alabiliyorsun. Herkesin ilgi duyduğu fakat bu ilginin örneğin kamu sağlığı yahut şiddet gibi büyük bir ciddiyet taşımadığı bir mesele spor. Dolayısıyla genç yazarların, hata yapsalar da telafi etmeleri görece kolay. Ben *Sports Illustrated* deneyimimden yola çıkarak bunları rahatlıkla söyleyebilirim. Orada çalışırken, hayatımın geri kalanını orada geçirmeyeceğimi biliyordum. Çünkü beyzbol yazarı olmak istemiyordum. Ancak yazarlıkla ilgili çok şey öğrendim orada. Mesela bir dergi yazarının, gazete yazarından daha sofistike ve derinlikli bir dil benimsemesi gerektiğini... Yoksa her gün, her hafta yüzlerce maç oynanıyor. Yaratıcılık ve hayal gücünü devreye sokmadığın müddetçe seni okunmaya değer kılan başka ne olabilir ki?

S

"BEN PRIMA DONNA DEĞİLİM"

JOSH CHILDRESS, 11 YILLIK KARİYERİNDE ÇOK PARA KAZANDI YA DA KAZANDIĞINI SANDI. ARADAKİ FARKI KENDİSİ ANLATIYOR...

ONUR **ERDEM**

Bazen işler istediğiniz gibi gitmez. Böyle durumlarda hatanın size ait olması gerekmiyor. En size aitmiş gibi görünen durumlarda bile.

Josh Childress, 21 yaşında Stanford Üniversitesi'ndeki kariyerine son verip NBA'e adım attı. İlk tur, altıncı sırada Atlanta Hawks tarafından seçildi. Başlarda afro saçları oyunundan daha ön plandaydı ama zaman içinde dengeyi kurmayı bildi. O sezon Childress'ı takip edenler, uzun yıllar sürecek bir NBA kariyerine sahip olacağına dair bahse girebilirdi. Ve bu yüzden, sahip oldukları her şeyi kaybedebilirlerdi. Tıpkı Childress gibi..

Çaylak kontratı bitince Childress radikal bir karar alıp rotayı Avrupa'ya çevirdi. Olympiakos, kendisine üç yıl için 20 milyon dolar önermişti. Bu, vergileri de hesaba katınca NBA'de 32.5 milyon dolarlık bir kontrata denk geliyordu. Hawks ise aynı parayı, beş yıl karşılığında veriyordu. Childress için paranın büyüklüğü, kağıt üzerinde yazdığı kadardı. Olympiakos'u seçti. Bu düz mantık, kariyerinin özeti olacaktı.

İki yıl Avrupa, ardından NBA'e dönüş ve rotasyon oyunculuğuna düşüş, devamında Avustralya macerası... Childress bugün 31 yaşında ve kariyerine Sidney'de devam ediyor. 'Keşke'leri de *Grit Media*'da yayınlanan söyleşisinde olduğu gibi ceplerinde saklı...

"21 yaşındaydım, 11 milyon dolar karşılığında dört yıllık anlaşma imzaladım. İnsanların böyle durumlarda düştükleri ilk hata 'Evet, benim 11 milyon dolarım var!' demek oluyor. Zira, vergiler düşünce elinize 5 milyon dolar civarı bir para geçiyor. O yüzden, 10 küsur milyon dolarınız var zannederek aldığınız o milyon dolarlık ev, bir süre sonra sahip olamayacağınız kadar pahalı hale geliyor. Kendinize bir ev alırsınız. Bazıları annesine de bir ev ya da araba alır. Menajerinize payını verirsiniz ve para, fark etmeden bir anda erimeye başlar."

İNSANLARIN BÖYLE DURUMLARDA DÜŞTÜKLERİ İLK HATA "EVET, BENİM 11 MİLYON DOLARIM VAR!" DEMEK OLUYOR.

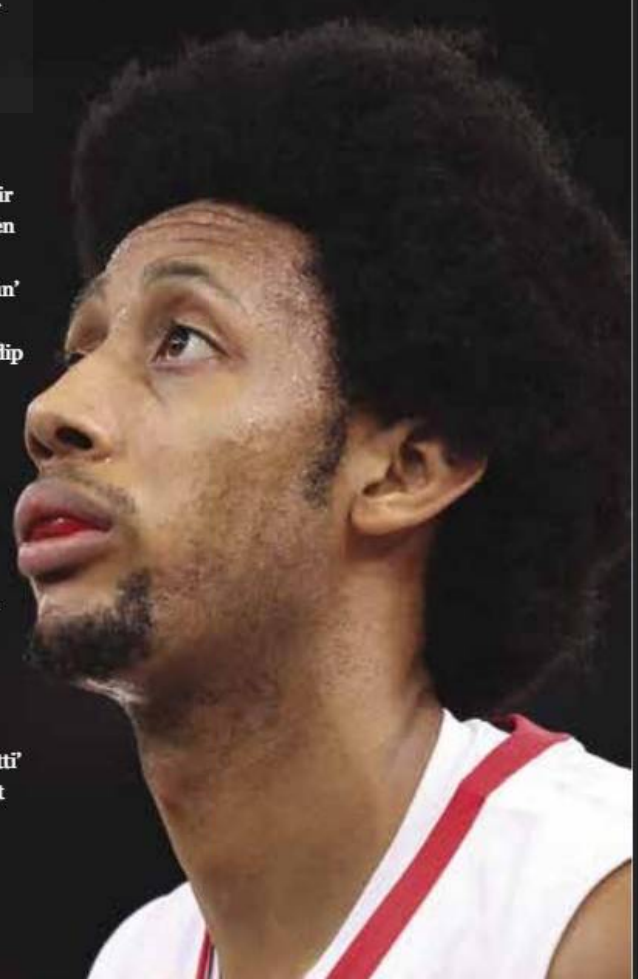
"Veteran oyuncular diğerlerinden daha çok para harcarlar. Bazıları sizi kanatları altına alır ve onlardan biri sizi kanatları altına aldığında siz de onlar gibi olduğunuzu düşünüp, onlar gibi yaşamaya çalışırsınız. Bu da sadece, elinizdekinden çok daha fazlasını harcıyor olduğunuz anlamına gelir."

"Küçük bir el çantam vardı, çok pahalı olmayanlardan ve bir yerinden yırtılmıştı. Bir gün Tony Delk yanıma geldi ve 'Hadi ama sen bir NBA oyuncususun, sana daha iyi bir şey almalıyız, elinde böyle bir şeyle dolanamazsın' dedi. İlk kez o gün, kendimi bir profesyonel gibi lanse etmem gerektiğini hissettim ve gidip Louis Vuitton marka bir çanta aldım."

"Olympiakos'a gideceğimi açıkladığımda kimse bana inanmadı. Beni sadece parayı düşünmekle suçladılar. Oysa ben sadece içimden geleni yaptım. Mücadeleden ya da rekabetten kaçmıyordum. Sonuçta, masada halihazırda bana önerilmiş bir NBA kontratı yoktu. Kendim ve ailem için en iyisini yapmalıydım. Ama nedense kendisi için en iyi kontratı tercih eden, kendini ön plana koyan oyuncuya bencil gözüyle bakılır, 'Prima donna' denir, 'Parayı tercih etti' denir ama bireylere bu teklifleri sunan şirket veya organizasyonların insanları bir anda harcayabilme ihtimalini kimse konuşmaz."

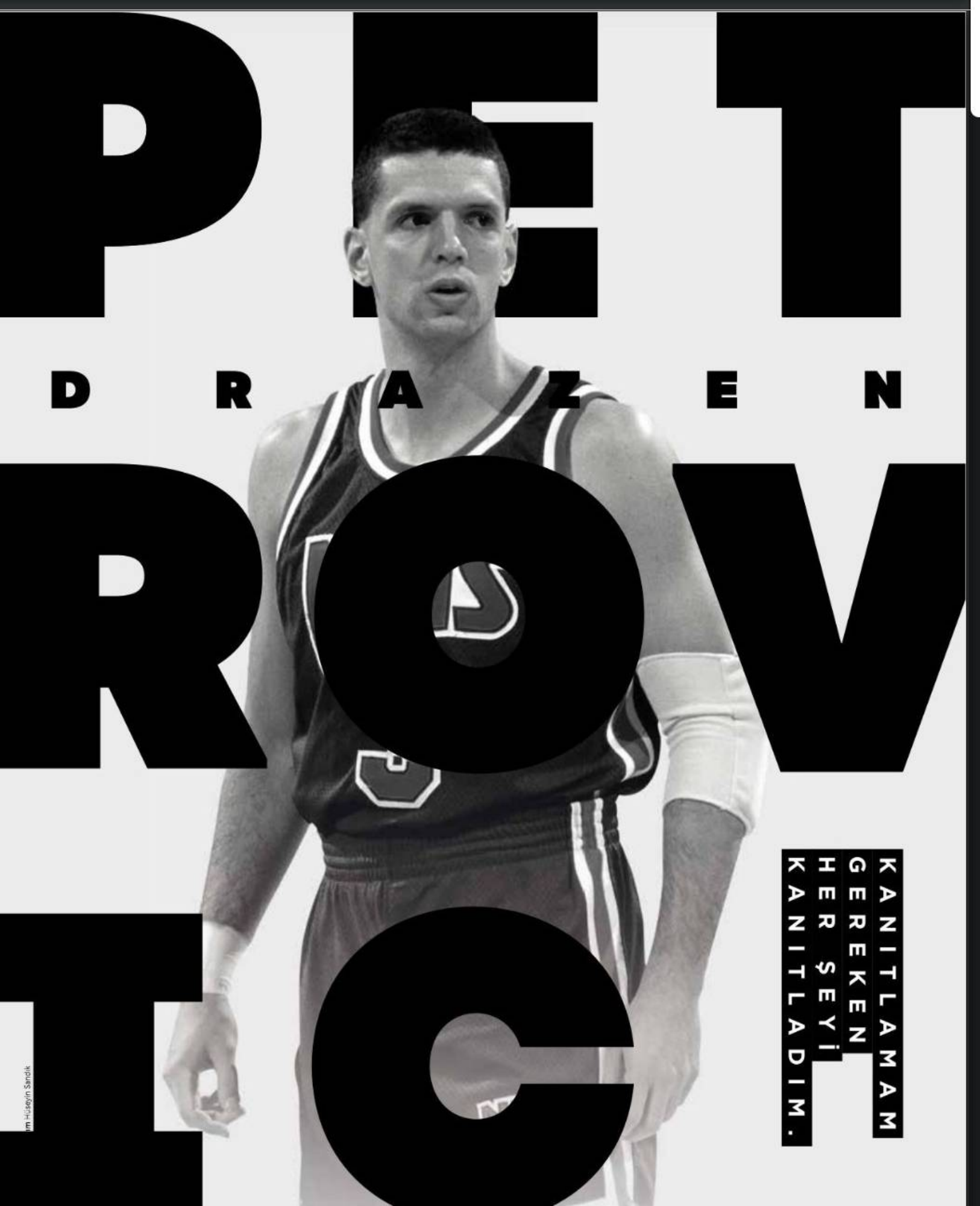
"Sanırım Chris Rock bir gösterisinde söylüyordu: 'Amerika'da varlıklı bir siyah bulamazsınız derler ama bizim de zenginlerimiz var. Fark ne biliyor musun? Shaquille O'Neal zengindir, ona o çekleri imzalayan beyaz adamlar ise varlıklıdır.' Bunu dinledim ve Chris Rock'a hak verdim, 'Ben de Shaq gibi olmak istiyorum' dedim. Çünkü yaptığı iş karşılığında kendisine çek yazılan bir adam olmak gerçekten 'cool' bir şeydi, ben de onlardan biri olmak istedim. Hayata bakışımı değiştiren, önceliklerimi ve amaçlarımı belirleyen en spesifik anlardan biriydi bu."

S

Fotoğraf Getty Images Turkey

DRAZEN PETROVIĆ

KANITLAMAM GEREKEN HER ŞEYİ KANITLADIM.

Hüseyin Sandık

FEDERER NADAL'A KARŞI

Kitaplığınızda spora dair hiçbir eser olmayabilir ama bu, spordan kaçabileceğiniz anlamına gelmiyor. Size edebi hikâyeler anlatması ya da en güzel kelimelerle dans etmesi önemli değil; en beklemediğiniz yazar, en beklemediğiniz durakta spora uğrayabiliyor. Pilates deneyimini anlatandan tutun, Federer ile Nadal'ı karşılaştırana, futboldaki beceriksizliğine değinenden, top yavaş geldiği için maçın yıldızı olana, hepsi bu sayfalarda...

"Kramp dalgası biraz hafifleyince etkin olmaya karar verdim. Potansiyel fiziksel aktivitelerin bir listesini çıkardım, sonra bedenimin kaldıramayacağını bildiklerimin üstünü çizdim. Üstü çizilenler koşmak ve spor salonunda çalışmak oldu; sonra aerobik ve spinning (Britney Spears dinlemekle aort damarımın tıkanması arasında bir seçim yapmak zorunda kalsaydım ikincisini seçerdim), ardından kick-box ve Krav Maga. Listede üstü çizilmemiş tek şey kaldı; hızlı yürüyüş. Hemen 'hızlı' sözcüğünün üstünü çizdim ve 'yürüyüş' sözcüğünden sonra bir soru işareti ekledim. Karım ise bana pilatesi önerdi. Pilates hakkında hızlı bir arama yaptığımda çekici gelen bazı unsurlar öne çıktı: Resmi olarak 'fiziksel aktivite' olarak tanımlanmasına rağmen yaparken terlemek gibi bir tehlike söz konusu değildi, çünkü hareketlerin çoğu sırt üstü yatarak yapılıyordu. (...) bu harikulade spor hakkında birkaç şey daha öğrendim. Pilates ile esasen iç kaslarını çalıştırıyordun, dolayısıyla seni izleyen biri derin pelvis kasını gerçekten çalıştırıyor musun yoksa şiltenin üstünde kestiriyor musun, anlayamazdı."

***Yedi Güzel Yıl*, Etgar Keret, 2013, SİREN YAYINLARI**

"Onların rekabetleri rekorlarından öte zıt tarzları sayesinde büyümüştü. Biri saatlerini karşılaştır ve benzet oyunu oynayarak geçirebilirdi. Roger Federer, Rafael Nadal'a karşı. Solak oyuncu, olmayana karşı. Klasik teknik, ultramoderne karşı. Biri zarif bir kedi, diğeri cüsseli bir boğa. Birinin Orta Avrupa sakinliği ve huzurlu titizliğine karşı, diğerinin İberyalı babayiğitliği ve tutkusu. Vakur kuvvete karşı, insafsız ve gürültülü bir gaddarlık. Zeus, Herkül'e karşı. Merhametsiz dâhiye karşı, dizginlenemeyen bir kazanma isteği. Cila, çamura karşı. Metroseksüellik karşısında, hiper kaslı hiper erkeksilik. Çok dil konuşan dünya vatandaşına karşı, utangaç vatanını özleyen ev kuşu. Kendi özel jetiyle uçana karşı, ekonomide uçan. Mercedes kullanana karşı, Kia sahibi. Çok farklı ekollerden gelmiş olmalarına rağmen ikisinin de özel sanatçılar olduğu önermesini kabul edebiliriz. Roger Federer; hassas, yaratıcı fırça darbeleriyle oynayan bir izlenimci. Rafael Nadal; bildiğinden şaşmayan, fazla serbest davranan bir soyut dışavurumcu."

***Strokes of Genius*, L. Jon Wertheim, 2010, MARINER BOOKS**

Editör Hanım, elime kalem aldığımda sahip olduğum meziyetlere romanım basılırsa, belki günlük hayatta da sahip olabilirim! Bütün umudum bu! Romanım basılırsa, beni kovalayan saksağanların karşısına korkusuzca dikilebilirim. Her sabah gazete almaya giderken selamlaştığım ada görevlisi Nedim'in, gündüzleri apartman boşluğunda sesleri yankılanan, kapı aralarından, gözetleme deliklerinden bana bakan komşu kadınların ve Nazlı'nın ailesinin karşısına nihayet düzgün bir kıyafetle çıkabilirim. Yazar kıyafeti. Fena değildir. En azından eskrimci kıyafetiyle dolaşmaktan daha iyidir. Çünkü toplu konutlardaki hemen herkes bana, ani bir hamleyle kalplerinin üzerindeki bir düğmeye dokunup iç dünyalarının çirkin ışığını yakacakmışım gibi çekinerek bakıyor. Romanım basılırsa, futbol sahasında gösterdiğim beceriksizlikler belki bir uyuşmazlık mahkemesince çözüme kavuşturulabilir. Topu göğsümde yumuşatamayışım, sağ ayağımı hiç kullanamayışım, ortalarımın berbat olması filan, hepsi affedilebilir.

***Sinek Isırıklarının Müellifi*, Barış Bıçakçı, 2011, İLETİŞİM YAYINLARI**

KONTROL KULESİ

Koşmaya başladım, hastaneden stadyuma kadar, oradan doğru orta sahaya, mavi ve altın sarısı, ipek parlaklığında eşofmanlar giyen beyzbol takımında oynadığım mevki bu, eşofmanların bir omzundan diğerine kadar, kadifeden kesilmiş kocaman beyaz harflerle takımın adı yazıyor: S E A B E E S, A. C. Tanrım, iyi ki Seabees A.C.'yi yolladın bana! Tanrım, iyi ki orta sahaya yolladın beni! Doktor, orada olmanın ne kadar görkemli bir şey olduğunu asla hayal edemezsiniz, o kocaman sahada öyle tek başına... Beyzbol bilir misiniz? Orta saha bir tür gözetleme yeridir çünkü kontrol kulesi gibidir, her şeyi ve herkesi görebilirsiniz oradan, olan biteni, daha olup bittiği anda anlarsınız, sopanın sesinden değil sadece, sopayla vurularak fırlatılan topun üstlerine doğru gelmeye başladığı ilk anda, iç saha oyuncuları arasındaki hareketlenmenin kıvılcımını yakalayarak anlarsınız; top, onların üstünden aşıp geçer geçmez, "Top benim" dersiniz, "benim" ve peşine düşersiniz sonra. Çünkü orta sahada top, ona ulaşabildiğiniz anda, sizindir. Ahh, orta sahada olmak, bizim evde olmaktan ne kadar farklı, orta sahada hiç kimse, o benim dediğim andan itibaren bir şeyi elimden almaya kalkmaz artık!

Ne yazık ki lise takımına giremeyecek kadar gergin ve heyecanlı bir vurucuydum. Yıldızlar takımı seçmelerinde, topu beklerken durduğum yerde habire sallanıyor ve ters vuruşları kaçırıyordum, sonunda, alaycı bir adam olan antrenörümüz beni bir kenara çekip dedi ki, "Sonny, gözlük takmadığından emin misin sen?" ve beni seçmelerden çıkardı. Oysa iyi form tutmuştum ve stilim de vardı! Oysa bizim mahalledeki sahada, topun birazcık daha yavaş geldiği ve birazcık daha büyük olduğu maçlarda yıldızım ben ve bütün okulun da yıldızı olabileceğime inanmıştım hayallerimde. Tabii şimdi de, bu işte mükemmelleşme azmimle yine sallanıp sallanıp duruyor ve kaçırıyorum topu ama kendimi toparladığımda büyük mesafeler katediyor top; Doktor, çizgiyi aşarak sayı kalesine giriyor, sayı turu denir buna. Ah, hayatta hiçbir şey yok ki; hiçbir şey, ikinci kalenin etrafında şöyle ağırdan alarak tatlı tatlı koşmanın zevkiyle kıyaslanabilsin çünkü vurduğunuz top çoktan gözden kaybolmuştur bile...

***Portnoy'un Feryadı*, Philip Roth, 2013,**
AYRINTI YAYINLARI

Fotoğraf AP Images

* Bu sayfadaki veriler Gonzo Insight tarafından sağlanmıştır.

Gonzo INSIGHT

BARCELONA VE JUVENTUS'LU FUTBOLCULAR HAKKINDA SON BİR YILDA TÜRKİYE'DEN ATILAN TWEET'LERDE EN ÇOK KULLANILAN SÖZCÜKLER

ŞOV HARİKASIN ÇILDIRDI EFSANE BÜYÜKSÜN
YESSS GOL
RONALDO NEYMAR NAPTIN
HZ ALAYINA AFFETMEZ
ARJANTİN

BEYİN BİLAL GRANDE FRİKİKTEN REYİZ KLASINI KONUŞTURDU PRANDELLI MÜBAREK
CUMHURBAŞKANI
TOTTI SELÇUK BAŞBAKAN

MIAMI ADAMSIN AY YAZDI APAÇİ AYYY
MESSI RIP ÇİKOLATAM
TARDELLI HAZARD
RAKITIC AYY
MÜLLER

HAGI PIRLO ONTIVERO INSTAGRAM MESSI
ADAM PENALTI GOL
EMENIKE BUFFON ALLEGRI JUVENTUS
ARJANTİN RONALDO

FENA ÇARE ISIRDI GOL BARCELONA YAZDI
DİŞLEK MESSI GOLCÜ
MÜKEMMEL BÜYÜKSÜN ADAMSIN
ISIRIR ÇILDIRDI FORVET

NEUER FERHAT BALLON COURTOIS İTALYA
EFSANE REİSLİĞİ RONALDO
JUVENTUS İYİ CASILLAS PIRLO MESSI
MUSLERA KAHRAMAN

Fotoğraf Getty Images Türkey

*Bu fotoğraf Instagram'da yaklaşık 600 bin beğeni aldı.

@inspire_book

HÂLÂ AÇGÖZLÜYÜM

Fotoğraf Getty Images Türkiye

BİSİKLET TARİHİNİN GELMİŞ GEÇMİŞ EN BÜYÜK SPRİNTERİ MARK CAVENDISH, İSTANBUL'DA *SOCRATES*'E KONUŞTU

CANER ELER-İNAN ÖZDEMİR

"Kazanmak istiyorum. Sonsuza kadar Fransa Bisiklet Turu'nda kazanmayı hedefliyorum." Herhangi bir Mark Cavendish mülakatını dinliyorsanız bu cümleleri sık duyarsınız. Bisiklet tarihinin gelmiş geçmiş en büyük sprinteri, ikinci kez katıldığı Türkiye Turu'nda da bildiği yoldan sapmadı, Andre Greipel, Caleb Ewan gibi isimlerin önünde etaplar kazandı. Sonrasında da o en sevdiği kelimeyi kullandı. Bu sefer aramızda bir televizyon ekranı yoktu, 'Cav' karşımızdaydı.

Britanyalı sprinter ile İstanbul'da, çok garip bir günün çok garip bir anında konuştuk. Sekizinci etabı kazanamamış, podyumdaki tavrı ile haberleri sallamış, kimileri için birkaç saat içinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan karşısında liderini arayan muhalefetin sesi olmuştu. Sosyal medya yarıştan saatler sonra bile onu konuşuyordu. Bütün bu hengâme içerisinde oteline dönen Cavendish ise podyum hakkında bir şeyler söylemek istemedi. Man Adaları'nda başlayan, Champs-Elysees sokaklarında zirveye çıkan kariyerinde onun için esas mesele kazanmaktı. Bitirirken "Seneye görüşürüz" dedi. Ne dersiniz, sonsuza kadar Cavendish'i izlemek ister misiniz?

Bu sene ikinci kez Cumhurbaşkanlığı Türkiye Bisiklet Turu'na katıldın. Nasıl bir haftaydı?

Harika zaman geçirdim. Bana göre Dünya Turu yarışlarını yapan organizatörler, Türkiye Turu'nu düzenleyenlerden ders almalı. Gerçekten kusursuz bir organizasyon yapılıyor. Ülkenin coğrafi güzellikleri zaten ortada. En sevdiğim yanı da -ne olursa olsun- önce bisikletçiler düşünülüyor.

Pelotondaki açık sözlü konumun, başka yarışlar hakkında zaman zaman sert açıklamalar yapmanı, onları eleştirmeni kolaylaştırıyor. Buradaki fark ne?

Aslında öteki yarışları eleştirmek diyemem buna. Sadece aklımdan ne geçerse söylerim. Fakat burada önemli gördüğüm şey, diğer yarışları eleştirmekten çok bu yarışı öne çıkarmak. Takvimin gerçekten de en değerli organizasyonlarından biri. Hatta bu sene Tom Boonen ile konuşmuştuk. Bahar Klasikleri öncesi sakatlanmıştı, yakın zamana kadar toparlanmaya çalışıyordu. Ona Türkiye Turu'nu tavsiye ettim, yarıştaki rahatlatıcı atmosferi anlattım. Bu yüzden yarışa birlikte geldik.

Burada rakipsizdiniz. Fakat pelotonda şu an sağlam rakipleriniz var. Marcel Kittel ve Alexander Kristoff gibi isimler hakkında neler düşünüyorsunuz?

Aslında Alexander Kristoff ile aramızda ciddi bir fark yok, benzer jenerasyonlardan geliyoruz ama Kittel'i genç rakiplerden sayabiliriz evet. Bu tip savaşlar, rekabetler bisiklet için her zaman iyidir. Ben de çok sorun etmiyorum. Hâlâ bu işin en iyisiyim, en iyi takım ve sprint treni bende. Geçen sene Fransa Bisiklet Turu'nda kötü şans peşimdeydi lâkin benim için kiminle mücadele ettiğim, kime karşı yarıştığım çok da önemli değildir. Rakipleri pek kafaya takmam. Kazanabiliyor muyum, kazanamıyor muyum? Mesele bu.

Kötü şanstan bahsetmişken. Geçen sene Britanya'da başlayan Fransa

KAZANACAK NE KALDI?

Kariyeri rekorlarla dolu bir isim için geriye kazanılacak ne kalır? Cavendish, bugüne dek Fransa Bisiklet Turu'nda 25 etap kazandı, 2011'de Dünya Yol Bisikleti Şampiyonu oldu, 2009'da takvimin en prestijli klâsiklerinden biri olan Milano-San Remo'da galip geldi, Belçika'da birçok yarı klasikten zaferle ayrıldı. Kazanmak istediği başka yarışlar var mı?

"Şu ana kadar istediğim hemen her şeyi kazandım. Fakat yeniden Dünya Şampiyonu olmak güzel olabilir. Belki bu senenin parkuru tam bana uymuyor ancak gelecek seneki parkurda belki şansım olabilir. Bunun dışında eskisi gibi Fransa Bisiklet Turu'nda birden fazla etap kazanmayı isterim."

Sadece bunları söylediğine bakmayın, Cavendish'in kafasında başka planlar da var. Kariyerinin başında eski koçu Rod Ellingworth ile oturup kazanabileceği yarışların bir listesini çıkarmışlar. O hedeflerden sadece iki tanesi eksik kalmış. Bunlardan biri de Gent-Wevelgem, Britanyalı sprinter bunu başarılabilir görüyor. Diğerini ise söylememekte ısrarcı.

Bisiklet Turu'nda, annenizin doğduğu Harrogate yakınlarında yapılan etabın finişinde kaza yapmıştınız. O güne dair neler söylemek istersiniz?

Kesinlikle, kariyerimin en unutulmaz hayâl kırıklıklarından biriydi.

Bu seneki Fransa Bisiklet Turu'nda hedefleriniz neler?

Hedefim tek kelimeyle kazanmak. Takımım Etixx-Quick Step ile gittikçe daha çok birbirimize alışıyoruz ve bu gerçekten çok kilit bir husus. Kış aylarını, hazırlık takvimini gerçekten çok iyi geçirdim. Bunun karşılığını temmuz ayında almak istiyorum.

Bisiklet takımları için iyi işleyen bir sprint treni meydana getirmek zor mudur? Etixx-Quick Step'te bunu başarabildiniz mi?

Zor değildir, sadece zaman ve emek ister. Takım arkadaşı olarak birbirinizin güvenini kazanmak zorundasınız, birlikte çalışma alışkanlığı geliştirmeniz lâzım. Bir de elbette yarışmak gerekiyor. Yarışlardan uzak kalıp sürekli antrenman yaptığınızda da anlamı olmaz. Yarışlara girip, o son kilometreleri beraber yaşamak gerekiyor. Bence Etixx-Quick Step'te ideal sprint trenini oluşturmayı başardık, bir anda bütün parçalar yerine oturdu ve doğru yola girdik.

Sprint treninde Mark Renshaw gibi eski dostlarınız var, bir yandan da Fabio Sabatini gibi yeni eklemeler oldu. Bütün bunlar nasıl bir etki yaptı?

Fabio benim en yakın arkadaşlarımdan biri. İtalya'da oturduğum zamanlar sürekli onunla çalışıyorum. Mark Renshaw ise işinde dünyanın en iyisidir. Türkiye Turu'nda en zorlu etap sonlarında neler yaptığını görmüşsünüzdür. Mark gerçek anlamıyla bir fenomen.

BAŞARILI SPRİNT TRENİ OLMAK ZOR DEĞİLDİR. ZAMAN VE EMEK İSTER. TAKIM ARKADAŞLARINIZA GÜVENMENİZ GEREK.

Kariyerinizde HTC-Columbia ve Team Sky gibi takımlarda yarıştınız, şimdi de Etixx-Quick Step'tesiniz. Bu takımların aralarında büyük farklar var mı?

Benim için en önemlisi iyi insanlarla etrafınızın çevrili olması. Yıl boyunca takım arkadaşlarınızla çok fazla zaman geçirmek zorundasınız ve eğer onların yanında olmaktan mutlu değilseniz hayat renksizleşmeye başlar. Kariyerimde birçok farklı takımda yarıştım ve Renshaw gibi isimlerle basit birer takım arkadaşından fazlası oldum. Bütün o yolculuklar, yarışlar, yıllar boyunca...

***L'Equipe* gazetesinin yaptığı ankette Fransa Bisiklet Turu'nun patronu Christan Prudhomme tarafından 'Tarihin en iyi sprinteri' seçildin. Bu senin için ne ifade ediyor? Katılıyor musun?**

Elbette. Bisikleti yakından tanıyan, bu sporun tarihine birçok açıdan hâkim olan insanlar tarafından böyle bir şeye layık görülmek mutlululuk verici.

Bisiklet tarihiyle ilgili olduğunu biliyoruz. İki sene evvel 60'ların sprinterlerinden Andre Darrigade ile bir söyleşiniz vardı. Büyürken bisiklet kahramanlarınız var mıydı?

Maalesef yoktu. Bisiklet tarihine ilgiliyim ama hiçbir zaman başka bir yıldızın vârisi olmak istemedim. Kimseyi de kendime örnek almadım. Gençken de durum aynıydı. Bunun yerine her zaman kendim olmak istedim, yolumdan gittim.

Son yıllarda Britanya'da bisikletin yükselen sporlar arasında olduğunu görüyoruz. Bunun arkasındaki sebepler ne? Bir parçası olduğunuz bu devrimi nasıl yorumlarsınız?

Aslında Britanya özelinde bu sadece bisiklette gördüğümüz bir sıçrama değil, birçok sporda yükseliş oldu. Fakat bisiklet bunlar arasında çok özel konumda. Bu başarının

"BİSİKLET KİTAPLARI OKUMUYORUM, YAZIYORUM!"

Otobiyografi yazmak, bisiklet dünyasının en özel geleneklerinden biri. Mark Cavendish de bu modaya uyanlardan. Gazeteci dostu Daniel Friebe'nin de yardımıyla iki kitap yazdı bugüne kadar. İlki *Boy Racer*'da bisikletçi olmaya giden yolda yaşadıklarını anlatmıştı. 2013'te piyasaya sürülen *At Speed*'de ise dünyanın en iyi sprinteri olarak deneyimlerini aktardı ve kariyerinde zirveye giden yolda yaşadığı iniş-çıkışları bütün dürüstlüğüyle ifade etti. Cav, "Deneyimlerini yazmaya devam edecek misin?" sorumuza şöyle cevap veriyor: "Evet, emekli olduğumda bir tane daha yazacağım."

Peki Britanyalı sprinter, başka bisikletçilerin kitaplarını okumayı seviyor mu? "Hayır" diyor: "Pek okuduğum söylenemez. Zaten hayatımı bisikletçilerle geçiriyorum. Bu yüzden tercihimi daha çok müzik, motorsporları gibi başka alanlardan isimlerin kitaplarından kullanıyorum."

Fotoğraf Getty Images Turkey

BABA OLMAK...

Şimdilerde Cavendish'in takım arkadaşı olan Tom Boonen, birkaç sene önce verdiği bir mülakatta aile kurduktan, ebeveyn olduktan sonra bisiklet kariyerinin de değiştiğinden bahsetmişti. Artık sprintlerde eskisi kadar korkusuz olamadığını söylemiş, geride bıraktıklarını düşündüğü için hızını bir parça kaybettiğini eklemişti. Peta Todd ile mutlu bir beraberliği olan ve üçüncü çocuklarını bekleyen Cav buna katılmadığını söylüyor, o hâlâ eskisi kadar hızlı olduğu iddiasında:

"Hayır, herkes için aynı durum var. Elbette hangi işi yaparsanız yapın, bir aileniz olduğunda bütün hayat ritminiz değişiyor. Tamamen eşinizle, çocuğunuzla, ailenizle zaman geçirmek, onlarla birlikte olmak istiyorsunuz. Fakat bir yandan da elde ettiğiniz başarılarla onları gururlandırmak istiyorsunuz. Ben işim gereği yılın büyük bir bölümünde ailemden uzak yaşıyorum ama sonuçta yaptıklarım sayesinde onlara güzel bir gelecek sunmaya çalışıyorum."

arkasında sistemli çalışma ve doğru planlama var. Ancak bütün bu yükselişi sadece yol bisikleti ekseninde konuşamayız. Britanya'da bisiklet artık insanların hayatlarında daha büyük bir yer ediniyor. Her geçen gün daha fazla insanın işe bisikletle gidip geldiğini görüyoruz, hafta sonları aileler toplanıp yeşil alanlarda bisiklete biniyor. İnsanlar bu sporla haşır neşir oldukça profesyonel bir bisikletçi olmanın ne anlama geldiğini de fark etmeye başlıyor. Bu ilgi, doğru bir altyapıyla birleştiğinde de ortaya son yıllarda gördüğümüz o değişim çıkıyor.

Kariyerinizin bir döneminde pist bisikletine geri dönmek ister misiniz?

Bir zamanlar pistte yarışmak eğlenceliydi, kendi adıma. Fakat şu an ekmeğimi yol bisikletinden kazanıyorum. İkisini bir arada götürebildiğinizde pistte olmak güzeldir. Fakat pist bisikletine döneceğim diye yolu bırakırsam, bu benim için anlamsız olur.

Wiggins yol bisikletinden emekli oldu, Rio 2016'da pist bisikletinde yarışacak. Öncesinde ise 7 Haziran'da saat rekorunu kırmayı deneyecek. Onun hakkında neler söylemek istersiniz?

Evet, saat rekorunu paramparça etmek hedefi. Aslında bir başka yakın dostum Alex Dowsett, biz Türkiye Turu'nun son etabında yarışırken saat rekorunu kırdı. Öncelikle onun adına ne kadar mutlu olduğumu söylememem lâzım. Bildiğiniz gibi Alex hemofili hastası, başardıkları inanılmaz. Kış döneminde onunla birlikte birçok antrenman yaptık ve bu rekoru kırmak için ne kadar kendini adadığını gözlerimle gördüm.

Bradley'ye dönersek; bence herkes saat rekoru konusunda onun neler yapabileceğini az çok tahmin ediyor. Muhtemelen yıllar boyunca kırılamayacak bir rekorun sahibi olacaktır. Herkes Bradley'nin farklı bir seviye belirleyeceğini ve bunun saat rekoruna uzun süre hükmedeceğini biliyor.

Bradley Wiggins gibi siz de Britanyalılar için diğer bisikletçilere göre farklı noktadasınız. Bunun arkasındaki nedenler ne?

Elbette bunun Britanya'daki bisiklet algısının değişimiyle ilgisi var. Daha fazla insan artık bisikletin inceliklerini anlamaya başladı, daha fazla insan Fransa Bisiklet Turu'nu izlemeye başladı. Sadece Tour'u da değil, Dünya Şampiyonası'nı, klasikleri, hepsini izliyorlar. Biz de tam bu dönemde, artan ilgiyle birlikte başarı yakaladık. Bunu doğru yerde, doğru zamanda yaptık.

Bazıları sizin için emekliliğin yaklaştığını söylüyor. Genç rakipleriniz gittikçe daha büyük tehditler haline geliyor. Kafanızda emekliliğe dair herhangi bir plan var mı?

Kazandığım sürece bu işi yapmaya devam edeceğim. Hâlâ açgözlüyüm, hâlâ kazanmayı seviyorum, sürekli kazanmak istiyorum. Bugüne dek güzel bir hayatım oldu, kazandığım sürece bırakmayı düşünmüyorum.

S

"KULAĞA HOŞ GELEN HER TÜRLÜ MÜZİĞİ..."

Britanyalı müzisyenlerle bisikletçilerin benzer olduğu çok nokta var. Liam Gallagher'ın sahnedeki karizması ile Mark Cavendish'in sprintlerdeki hâl ve tavrını kıyasladığınızda arada çok fazla fark olmadığını görebilirsiniz. İkisi de 'swagger' (bıçkın) kelimesinin sözlükteki karşılığı gibiler. Peki Cav hangi tür müzikleri dinlemekten hoşlanıyor? Wiggo gibi o da rock müzik tutkunu mu?

"Aslına bakarsanız benim ona nazaran müzik zevkim daha çeşitli. Farklı janrlardan gruplar ilgimi çekebiliyor. O yüzden hiçbir zaman tek bir müzik türüne ya da grubuna takılı kalmadım." Britanyalı sprinter farklı tellerden çalan bir zevke sahip olsa da Wiggins ile Oasis tutkusunda birleşiyor; Gallagher kardeşlerin *Don't Look Back in Anger, The Masterplan* gibi klasiklerine sevgisine ara sıra Twitter'da paylaşıyor.

VESTEL'LE GELECEĞE PEDAL ÇEVİR

Yarım yüzyıl geride kaldı, 51. Cumhurbaşkanlığı Türkiye Bisiklet Turu yüzyılın ikincisi yarısı için Alanya'dan yola çıktı. Klasikleşmiş Elmalı tırmanışını bünyesinde barındıran, Mark Cavendish'ten Andre Greipel'e birçok yıldıza ev sahipliği yapan Tur hem sprint etaplarıyla hem de genel klasman mücadelesiyle nefes kesti. Bisikletin yeni yıldızları, eski kuşaklar ile savaştı ve yolun sonunda geriye nefis hatıralar kaldı. İşte Cumhurbaşkanlığı Türkiye Bisiklet Turu'ndan öne çıkan notlar:

■ Turun en önemli özelliklerinden biri, tüm dünyadaki izleyenlere Türkiye'nin tarihi ve doğal güzelliklerini tanıtmak. Her etapta doğa harikası ya da tarihi önem taşıyan noktalarda Vestel'in sponsor olduğu Türkiye güzellikleri prim kapıları bulunuyor. Caretta carettalar, Arkyanda Kaya Mezarları gibi güzelliklerin tanıtıldığı prim kapılarının 7.si, Vestel City'deydi.

■ Kariyerindeki ilk İtalya Bisiklet Turu'ndan önce son hazırlıklarını Türkiye'de yapan Tom Boonen'in yanı sıra bisiklet tarihinin gelmiş geçmiş en büyük sprinteri kabul edilen Mark Cavendish de ülkemizde ilgi odağıydı.

■ Üç etaptan galibiyet çıkaran Britanyalı Mark Cavendish, en iyi sprintere verilen yeşil mayonun sahibi oldu.

■ Cavendish'e sorun çıkarması beklenen Almanya Yol Şampiyonu Andre Greipel, tek galibiyetle yetinmek zorunda kaldı.

■ Sekiz günlük yarış sonrasında genel klasman liderliğine Lampre-Merida'dan Kristijan Durasek ulaştı.

■ Vestel sponsorluğundaki Türkiye Güzellikleri Beyaz Mayo kazananı Alanya-Alanya etabında Frederico Zurlo olurken, kalan tüm etaplarda beyaz mayoyu Caja Rural'den Lluis Mas Bonet taşıdı. Mas Bonet İstanbul'daki son 3 km'deki atağıyla etap birincisi olarak takımını genel klasmanda lider yaptı.

■ Önceki yılların aksine bu seneki İstanbul etabı, başladığı yer olan Sultanahmet'te bitti.

■ Bu sezon Tur'da ilk defa Selçuk-İzmir etabı koşuldu. Selçuk-İzmir arasındaki 7. etapta tur, mega fabrika Vestel City'den geçti. Gün, Mark Cavendish zaferi ile sonlandı.

■ Vestel City'den geçiş, aynı zamanda bisiklet turları tarihinde dünyada bir ilk olarak yazıldı.

■ Türkiye'yi temsilen Torku-Şekerspor, yarışta mücadele etti.

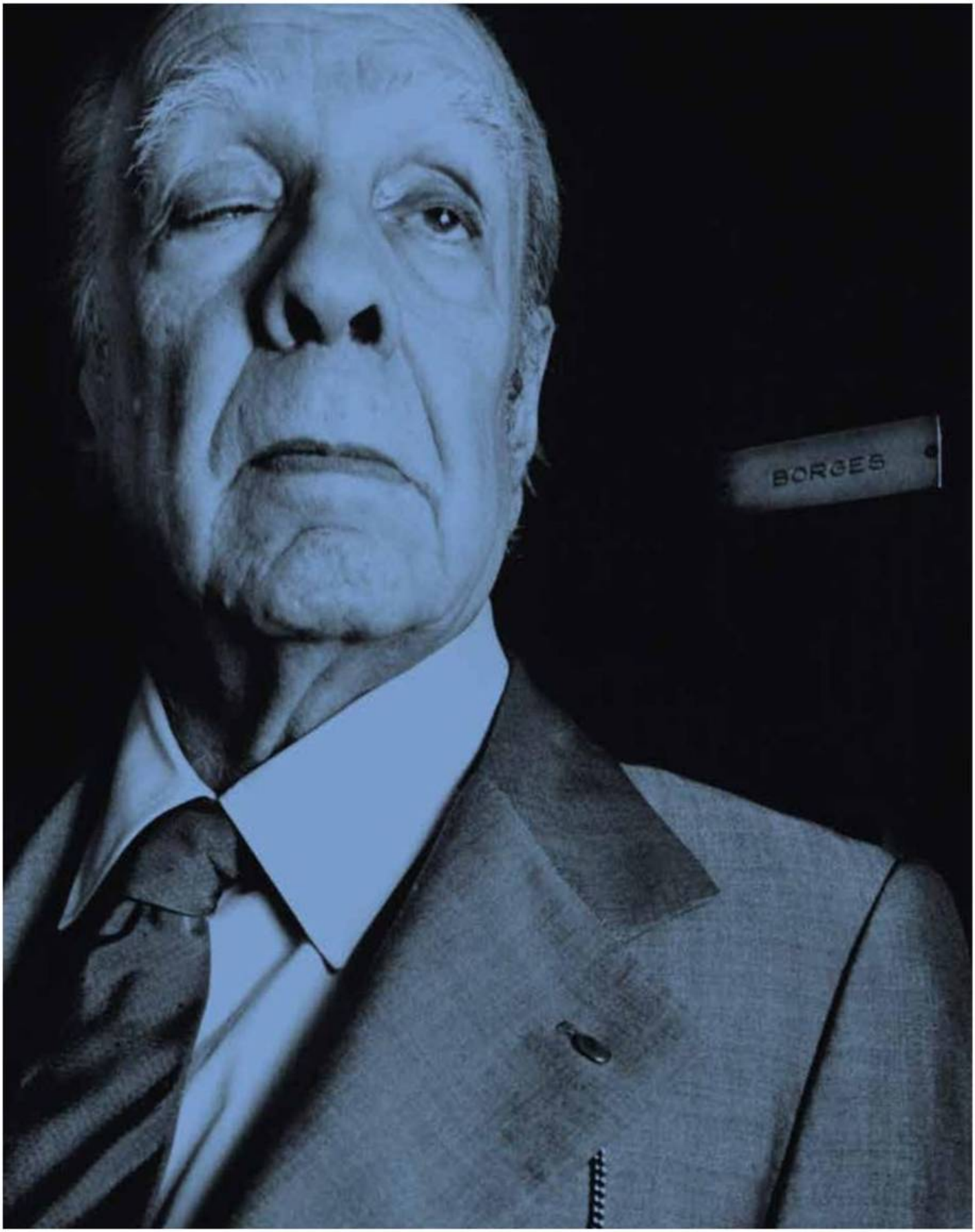
■ 2015 Türkiye Turu'nun Kemer-Elmalı etabını İtalyan Davide Rebellin kazandı. CCC Sprandi Polkowice takımının 43 yaşındaki ismi bu senenin en yaşlı etap galibi oldu.

■ Kendisi gelmese de Peter Sagan'ın kardeşi Jurej Sagan, Türkiye Turu'nda mücadele eden isimler arasındaydı.

Fotoğraf ©Tour of Turkey

Fotoğraf Getty Images Türkiye

JORGE LUIS **BORGES** - A. B. **CASARES**

ÇEVİREN: İNAN **ÖZDEMİR**

VAR OLMAK ALGILAMAKTIR

MAÇLAR, STADYUMLAR, GOLLER... BÜTÜN BUNLARIN GERÇEK OLMADIĞINI ÖĞRENSENİZ NE YAPARDINIZ?

Jorge Luis Borges'in nelerden hoşlandığını herkes bilir. Öykülere tutkundur, mitler, efsaneler, destanlar ilgisini çeker. Hayatta çok fazla silahla işi olmamıştır fakat edebiyatta gangsterleri, mafya hikâyelerini okumaya bayılır. Peki sevmedikleri? Bu konuda da dürüsttür. Annesi dışında fazla kadınla muhabbeti olmamıştır yaşamda, yazdıklarında onların izine rastlanmaz. Romanlarla arasında da çok büyük bir bağ yoktur, hiçbir roman ona kısa bir öykü okumanın zevkini tattırmaz. Ve futbol. Arjantinli yazar, 20. yüzyılın başında ülkesinde salgın bir hastalık gibi yayılan futbol sevgisinden nefret ettiğini hep söyler. Futbolu estetik olarak çirkin bir oyun olarak nitelendirir, üniversitede verdiği derslerden birini 1978 Dünya Kupası'nda Arjantin'in açılış maçını oynayacağı saate koyar ve bu oyunun dünyada gördüğü ilgiyi şöyle açıklar: "Futbol popüler, çünkü aptallık da popüler."

Bu yüzden Arjantinli yazarın bir futbol öyküsü yazması garip geliyor değil mi? Borges'in hastası olduğu Morel'in Buluşu *kitabını yazan yakın dostu Adolfo Bioy Casares ile birlikte kaleme aldığı* Esse Est Percipi *kendine has bir öykü. Şimdi ikilinin oyuna girme vakti. Biz aradan çekilelim.*

Nunez bölgesini ve çevresini eskilerden beri arşınlayan biri olarak anıtsal River Plate stadyumunun yerinde olmadığını fark etmem uzun sürmedi.

Şaşkınlık içinde, Arjantin Edebiyat Akademesi'nden eski dostum Dr. Gervasio Montenegro ile konuştum ve sayesinde harekete geçtim. O dönemler, Arjantin gazetecilik tarihinin bir derlemesini yapıyordu, ofisini son derece meşgul eden bir çalışmaydı ve yaptıkları araştırmalar Montenegro'yu genelde meselelerin kalbindeki düğümü çözmeye teşvik ediyordu. Kafasını iki yana sallamadan evvel, beni ortak arkadaşlarımızdan olan ve Abasto Juniors takımının başkanlığını yapan Tulio Savastano'ya yönlendirdi, ki ofisi, Corrientes Caddesi ile Pasteur Sokağı'nın kesiştiği noktadaki Adamant binasının içerisindeydi. Aceleyle gittim.

Bu yüksek seviye yönetici, komşusu olan Dr Narbondo'nun verdiği sert rejim reçetesine rağmen fit ve enerjik görünüyordu. Takımının Canary Island All-Stars karşısında aldığı galibiyetle şişinirken bir yandan da iki arkadaş arasındaki ilişkinin detaylarını anlatıyor, odadaki halıyla alakalı soruma ayrıntılı bir cevap veriyordu. Ona sürekli eski zamanlardan, Agüero yakınlarındaki Humahuaco yıllarından birbirini tanıyan iki çocukluk arkadaşı olduğumuzu hatırlatırken ofisinin büyüklüğüyle şaşkına dönmeye devam ediyor, aramızdaki buzları eritmek için Zarlenga ve Parodi'nin hücumdaki presiyle başlayan, Musante'nin tarihi pası ile şekillenen ve santrahaftaki Renovales'in gole çevirdiği final pozisyonu nedeniyle onu kutluyordum.

BORGES ÜLKESİNDEKİ FUTBOL SEVGİSİNDEN NEFRET ETTİĞİNİ HEP SÖYLER.

Abasto takımına verdiğim desteğin farkında olan bu büyük adam dostuna ağzını şapırtadarak, sesli düşünen birinin edasıyla, felsefi bir şekilde "Ve düşününce, bütün bu isimleri icat eden benim" dedi.
"Takma isimler mi" diye sordum, kederli

"NASIL YANİ? SEN HÂLÂ TARAFTARLARA VE İDOLLERE İNANIYOR MUSUN? HANGİ DÜNYADA YAŞIYORSUN, DON DOMECQ?"

şekilde. "Musante'nin adı Musante değil mi? Renovales, Renovales değil mi? Limardo, taraftarların taptığı o büyük idölün gerçek adı değil mi?"

Savastano'nun yanıtı bütün uzuvlarımı titretti. "Nasıl yani? Sen hâlâ taraftarlara ve idollere inanıyor musun? Hangi dünyada yaşıyorsun, don Domecq?"

O anda, itfaiyeciye benzeyen üniformalı bir çalışanı geldi ve Savastano'ya Ron Ferrabas'ın onunla konuşmak istediğini fısıldadı.

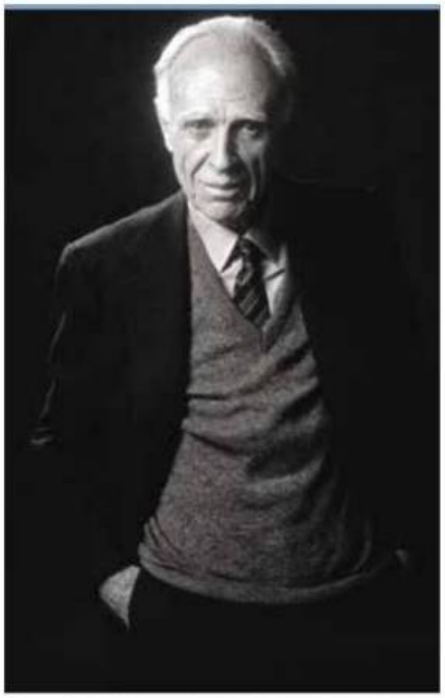
"Rom Ferrabas, kadife sesli spiker değil mi?" diye haykırdım. "Sahip olduğum bu gözler onu canlı mı görecek? Peki adının Ferrabas olduğu mu?" Bay Savastano emretti: "Söyleyin, beklesin."

"Onu bekletmek mi? Kendimi feda etmem ve buradan ayrılmam daha iyi olmaz mı?" diye yürekten bir ricada bulundum.

"Hiç zahmet etmeyin," diye cevapladı Sevastano: "Arturo, Ferrabas'a içeri girmesini söyle."

Ferrabas'ın odaya girişi ne kadar da doğaldı! Ona kendi koltuğumu sunacaktım fakat itfaiyeci kılıklı Arturo, bana soğuk hava kütlesini andıran bir bakış attı.

Başkanın sesi tedbirliydi. "Ferrabas, De Filippo ve Camargo ile konuştum. Sonraki maçta Abasto 2-1 yenilecek. Bu zor bir maç fakat aklından çıkarma, Musante'den Renovales'e giden o pas mühim. Taraftarlar onu kalpten

Casares'in ünlü kitabı Morel'in Buluşu, Lost dizisine de ilham vermişti.

seviyorlar. Biraz hayal gücü istiyorum, anlıyor musun, hayal gücü? Şimdi çıkabilirsin."

Bütün cesaretimi toplayıp sordum: "Bu sohbetten maçların önceden ayarlandığı sonucunu mu çıkarmalıyım?"

Savastano'nun yanıtı beni şaşkına çevirdi: "Skor gerçek değil, takımlar gerçek değil, maçlar gerçek değil" dedi. "Uzun yıllardan beri stadyumlar paramparça hâlde. Şu anda her şey televizyonda ve radyoda sahneleniyor. Spikerlerdeki o sahte heyecan seni bugüne kadar her şeyin üçkâğıt olduğuna dair hiç şüphelendirmedi mi? Buenos Aires'te en son bir futbol maçı oynandığında takvimler 24 Haziran 1937'yi gösteriyordu. O andan beri futbol, birçok diğer spor dalı gibi, kabindeki tek bir adam ya da televizyon kameraları önünde forma giyen aktörler tarafından sahnelenen bir drama sanatı."

"Peki bayım, bütün bunları kim icat etti?" diye sordum.

"Kimse bilmiyor. Elbette kimin ilk aklına okul açma fikrinin geldiğini ya da taç giyme törenlerinin nereden çıktığını sorabilirsin. Fakat böyle şeyler kayıt stüdyoları ve gazete ofisleri dışında yaşanmıyor. Emin olabilirsin, Domecq, modern zamanların alametifarikalarından biri de kitle propagandası." "Peki uzayın fethi?" diye mırıldandım. "O yerel bir prodüksiyon değildi, Amerika-Sovyet ortak yapımıydı. Takdire şayan bir ilerleme olduğunu yadsımamak lâzım, bilimsel piyeste."

"Başkan, beni korkutuyorsunuz" diye mırıldadım, aramızdaki hiyerarşiye bakmadan. "Bana dünyada hiçbir şeyin yaşanmadığını mı söylemek istiyorsunuz?"

"Very little" dedi duygusuz İngilizcesi ile. "Anlamadığım şey, yüzündeki bu korku. İnsanoğlu evinde huzur içinde oturuyor, yazılı basına bakmadığı anlarda genelde ekrana ve spikere dikkatini veriyor. Daha fazla ne isteyebilirsin ki, Domecq? Zamanın güzel bir yürüyüşü bu, yükselen bir eğilim."

"Peki bir gün balon patlarsa?" diye sordum, zorlukla.

"Patlamayacak" cevabını verdi, kendinden emin şekilde.

"Eğer merak ediyorsan, bir mezar taşı kadar sessiz olacağım" sözünü verdim. "Takıma, size, Limardo'ya ve Renovales'e duyduğum kişisel bağ adına yemin ederim."

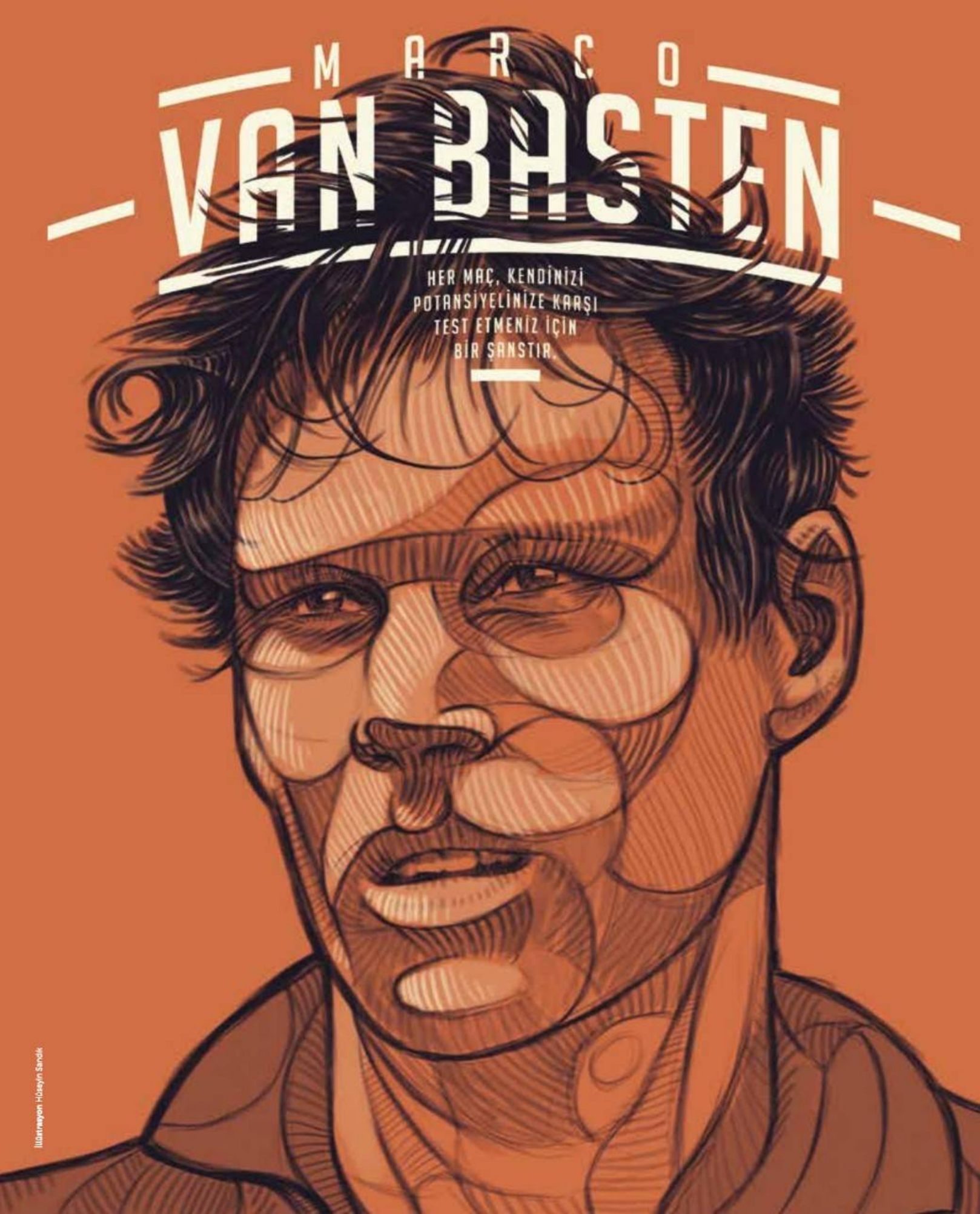
"Ne dersen de, kimse sana inanmayacaktır." Telefon çaldı. Başkan bir eliyle ahizeyi kaldırdı, boşta kalan diğeriyle de bana kapıyı gösterdi.

Türkçede Jorge Luis Borges kitapları İletişim Yayınları'ndan çıkmaktadır.

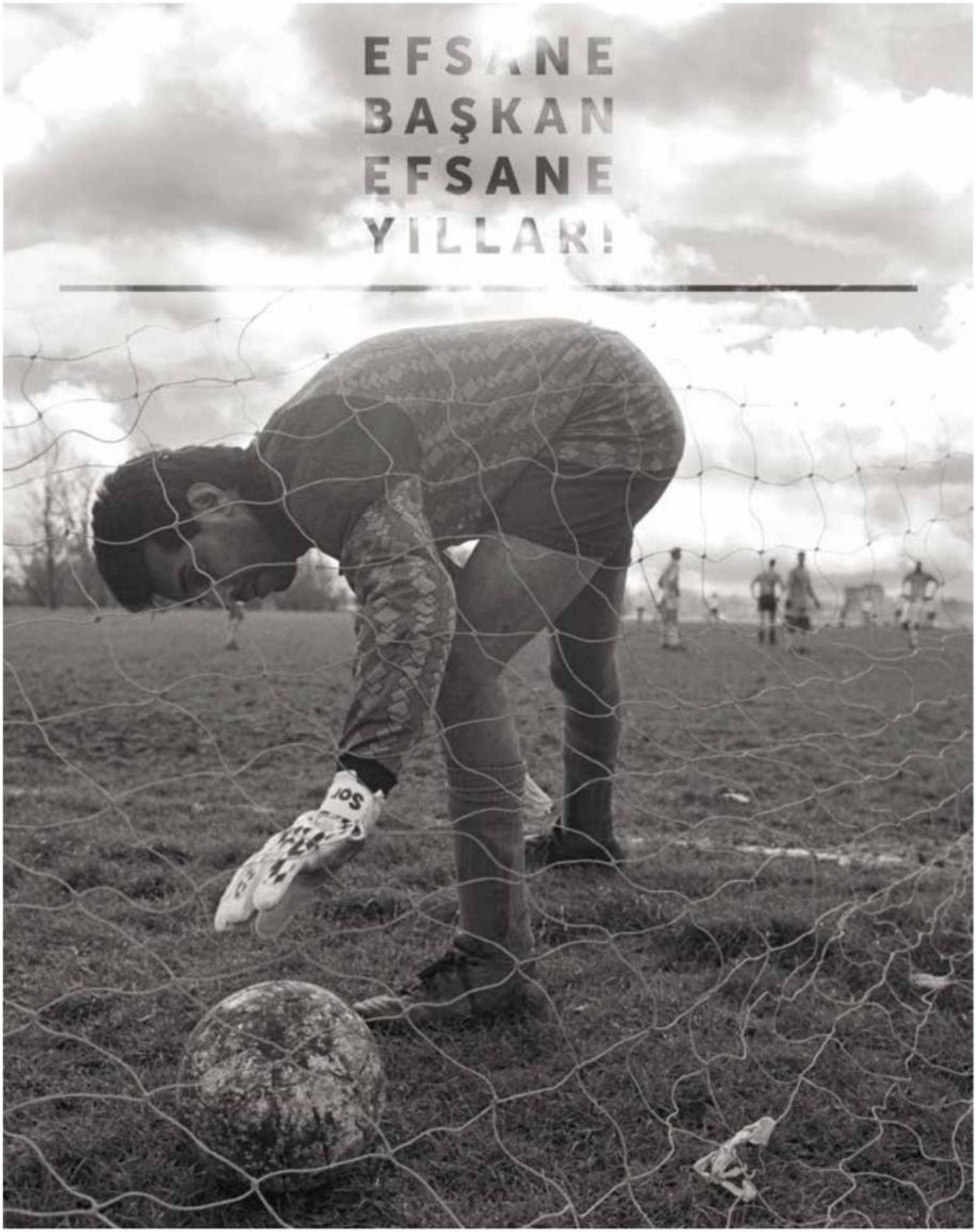
Fotoğraf Getty Images Turkey

MARCO VAN BASTEN

HER MAÇ, KENDİNİZİ POTANSİYELİNİZE KARŞI TEST ETMENİZ İÇİN BİR ŞANSTIR.

İllüstrasyon Hüseyin Sarıdik

Fotoğraf Getty Images Turkey

BİR DOKTOR, HİÇ UMMADIĞI BİR ANDA KENDİNİ AMATÖR KÜMEDE MÜCADELE EDEN BİR KULÜBÜN BAŞINDA BULURSA NE OLUR? ERCAN KESAL ANLATIYOR...

ERCAN KESAL

"...Bağkur primlerinde biraz sıkıntı olmuş galiba, o yüzden bilgisayar izin vermiyormuş, Umut'u muayene ettiremedik hocam" dedi, alnında biriken teri, artık iyice ufalanmış selpak mendiliyle bir daha silerek. Canının çok sıkkın olduğu ve bunu göstermemek için nasıl da yorulduğu o kadar belli ki. Bu arada, biraz önce epeyce birikmiş ter kalabalığının bir kısmını toplayarak Refik Abi'nin yan cebine inen selpak topağından birkaç kırıntı, alnıyla kulağının arasında bir yerlerde yapıştı kaldı. Elimle, kendi alnımı siler gibi yaptım gayriihtiyari. Belki alır bu tuhaf mesajı da, siler o selpak parçasını ümidiyle baktım yüzüne. Hiç oralı değil! Kapının ağzından gövdesinin yarısını uzatmış, ilk fırsatta çekip gidecek bu tatsız ortamdan. Yavaşça konuşup oturttum karşıma, iki çay söyledim. Biraz sakinleşti. Giderek eprimeye yüz tutmuş, belli ki bir zamanlar kaliteli kumaşlardan ısmarlama dikilen takım elbisesinden, kendi şahsi tarihinde iyi paralar da kazandığı anlaşılan Refik Abi, utangaç bir sıkıntıyla, hastane bilgisayarının Bağkur numarasına geçit vermediğini ve oğlu Umut'u muayene ettiremediğini anlatıyordu. Hava çok sıcaktı. Bilmem kaç yıldır buradaydım ve bu semte dair mutsuzluğum hiç bitmeyecekti galiba.

Refik Abi'nin sıradan bir şey anlatır gibi başladığı muhabbet de tuhaf bir yerlere koşturup gitmişti:

"Oğlan 16 yaşında, biliyosun, top hastasıdır. Her sene senden alırım sağlık raporunu. Mahallemizin takımı dedik, hiç karşılıksız verdik takıma. Geçen sene Zeytinburnu istedi, anlaşamadık, 'Çocuk biraz daha pişsin, ezilir orda' dedi zaten hocası. Galatasaray altyapıdan falan da geldiler, çok beğendiler çocuğu. 'İkinci Hakan Şükür' dediler, kulağımla duydum. Okulda da iyidir maşallah. Tertemiz, sakin, hani nasıl derler, kız gibi bir oğlan... Öyle uysaldır. Hocaları da çok sever. Bi' tane oğlan hocam, daha ne diyim, varımız yoğumuz. Kızlardan bize hayır yok. Birisini zaten everdik, bi' polis istedi, verdik; tayini çıkmış, çekti gitti Tokat'a. Öbürü tutturdu tiyatrocu olacağım diye, bir yerlere gidip geliyor, bakalım ne yapacaksa? Tek umudumuz bu, adını da en baştan 'Umut' koyduk, anla artık! Neyse, üç hafta önce Alibeyköy maçındayız, deplasmanda, 2-0 da öndeyiz. Umut attı birini, öbürüne de asist yaptı. 85. dakikaydı galiba, Alibeyköy'den bir ayı var, afedersin bizim çocuğa çift ayak girdi, oğlan epey bir kıvrandı. Ben de tribündeyim, arkadaşlar zor tuttu, atlayıp dalacağım ayıya. Öyle sinirlenmişim. Neyse, maç bitti, aldım buraya getirdim. Film falan çektirdik. 'Hafif et eziği' dediler, bi' şeyi yok! Kremle ovdu annesi, yattı sonra da. Gece uyuyamadı, sabaha kadar inledi çocuk. Sonra geçti gitti. Üzerine iki maç daha oynadı. Fakat son bir haftadır ayağının üzerine basamıyor. 'Baldırımın üst tarafı ağrıyor' diyor. Bildiğin topallıyor. Yeniden geldik buraya. Sağ olsun Haluk Bey baktı, emar memar falan derken, 'Kist var' dediler önce. Sonra, tümör olabileceğini söylediler. Sarkom mu ne, öyle bi' şey. Alibeyköy maçıyla bi' alakası yokmuş yani. Netice ameliyat hocam. Ameliyattan sonra biraz da ışın tedavisi falan deyince yıkıldım haliyle. Tek umudumuz bu çocuktu hocam. Dedim ya, Umut'u gören, direkman 'Yeni Hakan Şükür' diyordu! Önemli değil artık, isterse hiç oynamasın, yeter ki ona bi' şey olmasın. Oğlum iyileşsin yeter, bir şeyde gözüm yok. Umut dirençli çocuktur ama, biliyorum atlatır. Ameliyat parasında sıkıntım var hocam. Hiç beklenmedik bir durum tabii. Ben böyle bir adam değildim hocam. Dükkanı 2001 krizinde kapatınca, primleri de ödeyemedik haliyle. Şimdi bize bir çare..."

Kestik... Bacağı değil, muhabbeti...

DEDİM YA; UMUT'U GÖREN 'YENİ HAKAN ŞÜKÜR' DİYORDU HOCAM.

503'teki hasta odasındayız. Umut'un ameliyat iyi geçti. Refik Abi gizli gizli ağlıyor koridorda. Umut'un arkadaşları gelmiş ziyaretine, odada epey bi' gürültü var. Çocukların kimisi formalı, kimi eşofmanlı, çantalı. Aranjman çiçek yaptırmışlar, çikolata getirmişler. İlle bi' tane yedirdiler, yedik mecburen. Takımın hocası da gelmiş. Gençten bi' delikanlı o da. Takımın gedikli yöneticisi Foto Salim, "Aramızda para topladık ama gerek kalmadı, sağ olsun hocam halletti" diye konuşuyor birisiyle telefonda.

Odayı dolduran irili ufaklı futbolculara baktım. Umut yatakta yarı uzanmış, arkadaşlarına bakıyor. Biraz süzülmüş, mahzunca gülüyor yapılan şakalara. Çocukların sebepsiz neşelerini seyrettim bir süre. Umut'a baktım yeniden. Yatağın kenarındaki komodinin üzerinde duran emar dosyasına sonra. Nerden aklıma geldiyse, "Futbolcuların hepsine de çekap yapalım" dedim, yanımda dikilen Salim'e.

"Nası' yani?" dedi Salim.

"Hepsini genel bir sağlık kontrolünden geçirelim, bir hastalık falan varsa önceden tespit etmiş oluruz."
Çocuklara döndüm sonra, "Yarın sabahtan itibaren hepinizi bekliyorum. Aç karına geleceksiniz yalnız" dedim.

Topçularla muhabbetim böyle başladı. Futbolla ilişkim yok denecek kadar azdır aslında. Çocukken hastalıklı, kısa boylu, çelimsiz birisiydim. Bayrak törenlerinde, resmi geçitlerde en arka sıraya gönderilen, soluk benizli bir çocuk. Kendi aramızda yaptığımız maçlarda da kimse hesaba katmazdı beni, biliyorum. En fazla kaleye geçerdim, o da oyuncu eksikse! O kadar. Sonra kitapları keşfettim de, kendi kurduğum dünyanın korakor maçlarında kayboldum gittim, şükürler olsun!

Umut'u taburcu ettik. Ama, Refik Abi'nin omuzları bir daha hiç kalkmadı yukarıya. "Olsun, oğlumun canından kıymetli mi" dese de, yıkılan Hakan Şükür hayallerini okuyabiliyordum gözlerinden.
Bizim çocukların çekapları iyi çıktı. Salim'in şekeri yine yüksek. "Hocam, aslında dikkat ediyorum yediğime içtiğime de deplasmanlarda çıkıyor şekerim, sitresten biliyon mu?" dedi, elini sallayarak.
Çocuklar belki de hayatlarında ilk kez, onlarla ilgili duyulan bir kaygının şefkatli izlerini taşıyan çekap dosyalarıyla gelip gittiler odama. Muhabbet koyulaştı. Rahmetli babamdan dolayı Fenerbahçeli olduğuma çok sevindi bir kısmı. Kalanları hürmeten seslerini çıkarmadı.

Ama hepsi de koskoca doktorun fair-play ile play-off'u birbirine karıştırmasına epeyce güldüler. Her maçtan sonra eve götürüp yıkadıkları formalarını bizim çamaşırhanede yıkatmaya başlayınca, iyice keyiflendiler.
O hafta, takım yeni sezona hazırlanıyordu. Forma, krampon ve eşofman lazım derken, yeni formalar hastane sponsorluğunda yaptırıldı, yeni toplar, kramponlar alındı. Parkın önüne sıralandık; renklerine kendilerinin karar verdiği çantalarının içine koydukları yeni eşofman takımlarıyla fotoğraf çektirdik. Derken, bir akşam telefonda, "Hocam, çıkmadan müsaitsen yönetim olarak seni bir ziyaret edeceğiz" dedi Salim. Geldiler. Çay ve kurabiyelerden sonra direkt mevzuya girdi Salim: "Hocam önümüzdeki hafta kulübün genel kurulu var. Arkadaşlarla istişare ettik, karar verdik, başkan olarak seni istiyoruz. Bizi kırma!"

Tuhaf bir heyecan bastı içimi. Gelirken kulübün flamasını da getirmişler, duvardaki diplomanın üzerine astım. Fena durmadı.

Bir sonraki hafta, 2. Amatör Küme'de mücadele eden spor kulübümüzün başkanıydım. Hemen o akşam kulüple ilgili kendimce bir iş planı yapmış, yapılacak işlerin listesini de yardımcılarımla hazırlamış, hızla faaliyete başlamıştık. Önce kulübün tarihini ve geçmiş başarılarını ortaya çıkarmalıydık. Ne zaman kurulmuştu bu kulüp, kimler kurmuştu? Şampiyonluklarımız, kupalarımız, şiltlerimiz; hepsini toparlamalıydık. Kulübün kurucularını bulduk, tek tek aradık telefonla. Bir kısmı işkillendi. "Niye arıyorsunuz?" falan diye. Güzel bir yemek yedik, bilmem ne düğün salonunda. Birkaç tanesi, hâlâ resmi bir davet korkusuyla geldi yemeğe. Sonra rahatladılar ve sevindiler. Galata'da yaptırdığımız şiltleri takdim ettik. Kulübün tüm evraklarını, kupalarını topladığımız küçük bir müze yaptık sonra. Yeni kulüp binası, yeni kramponlar, hastane logolu yeni formalar, eşofman takımları, çantalar; her şey çok güzeldi.

Sezon başladı. Yönetici arkadaşlar serbest giriş kartı çıkartmışlar, ilk gün heyecanıyla tribünde yerimizi aldık. Maçtan hemen önce Salim'in, "Hocam, soyunma odasına gitsek de çocuklara bi' konuşma yapsanız, moral motivasyon için. Fazla da kalmayalım ama, antrenör bozulur sonra" cümlesindeki karışık mesajların da sıkıntısıyla soyunma odasına vardık. Çocuklar nemli, izbe bir odada zıplayıp hopluyorlar. Başlarında antrenörleri Necmi. Necmi, "Evet beyler, şimdi başkanımız konuşacak, dinleyelim" dedi. İlk başkanlık konuşmamı yaptım böylece. Ne söyleyecektim ki, "Sahaya çıkın ve efendice oynayın" dedim. "Rakip takımdaki çocuklar da sizin arkadaşlarınız, sert yapmayın, faullü oynamayın" falan filan. Sessizce dinlediler. Tribüne dönerken Salim bir şeyler söylemeye çalışıyordu: "Hocam, şimdi güzel şeyler söyledin de pek işe yaramaz afedersin. Esasında takımı motive etmek lazım bi' yerde. 'Bu maçı alacaz başka yolu yok' şeklinde olsa daha iyi olurdu!"

Maç başladı. Demek ki içimde bir başkanlık hırsı saklı yatarmış. Her topta heyecanlanıyorum tuhaf bir şekilde. Bıraksalar aşağı inip ben asılacağım her topa. Maçı aldık. Çocuklar da güzel oynadılar. Maçtan önce aldırttığım bir tepsi baklavayı soyunma

Fotoğraf Getty Images Turkey

BÖYLEDİR AMATÖR! BİRAZ PALAZLANANIN GÖZÜ ZATEN GALATASARAY'DA, FENER'DE. ALTYAPIDAN BİRİ GÖRÜR DE TRANSFER OLUR MUYUM? DERTLERİ O.

odasında hep birlikte yedik. Antrenörümüz Necmi, odadan çıkarken peşimden geldi. Önemli bir konu varmış, onu konuşacakmış. Gittik oturduk Merve Pastanesi'ne.

"Abi, ben Nazmi Abiler zamanında başladım futbola. Sol ayağım çok iyiydi. Hoca da tutardı beni. O zamanlar Kasap Ali Rıza Abi vardı, İstanbulspor'da oynadı bi' ara, belki bilirsin. Sonra babası ölünce erken bıraktı topu, dükkanın başına geçti. Onun çok emeği vardır bende. Her şeyi ondan öğrendim. Geleceğimiz de vardı ama kimse elimizden tutmadı. Babam da istemedi zaten oynamamı. Neyse, geçen sene, sezon başlamadan Salim Abi çağırdı, çocuklara göz kulak olayım diye. 'Olur,' dedim, 'Semtimizin takımı, bi' yerde görevdir' dedim. Fakat amatör küme göründüğü gibi değildir hocam. Bu çocukların bir kısmı okuyor, bir kısmı çalışıyor. Orkun mesela; kaportacıda, final maçında göndermedi ustası, sahaya çıktım ben oynadım abi, Allah'tan hala lisansım var. Enes'i biliyorsun 6 numara; babası peşinde, bir yakalasa bacağını kırar. Çocuk gizlice gelip gidiyor. Kalecimiz dersen, ayrı bir dert. Sezgin iyi kalecidir, bence amatörün en iyisidir, yalnız amcasının yanında çalışıyor, kalfadır o da, koltuk iskeletçisi. Geçen elini kaptırmış, dört dikiş attılar sizin orda. Sargılı sargılı oynadı. O derece yani. Böyledir amatör! Biraz palazlananın gözü zaten Galatasaray'da, Fener'de. Altyapıdan birileri gelir, görür, beğenir de transfer olur muyum? Dertleri o. Ben yeni evlendim hocam. Kardeşimin ortak olduğu on beş makinelik bir fason atölye vardı, bi' ara oraya takıldım, fakat olmadı, biraderle geçinemedim, bir de sevemedim ortamı. Nefes alamıyorsun, izbe, boktan bir yer. Hastalandım, gidemedim zaten iki hafta. Şimdi geceleri taksiye çıkıyorum bir arkadaşın arabasıyla. Fena değil. Gece, taksi işi zordur; sarhoşu, alemcisi, serserisi. Gerçi tanıyorsun artık, göre göre bi' yerde insan sarrafı oluyorsun. Fakat güvencesi yok. Salim Abi 'Gel takımın başına geç' dediğinde bi' şart koşmuştum, ''Benim sigortamı yaptır abi, başka bir şey istemiyorum" demiştim. O şartla da başlamıştım. Fotoğrafımı, kimliğimi falan da vermiştim ama anlaşılan bir ay falan yatırmış, ondan sonra da çıkış vermiş. 'N'apiyim?' diyor, 'SSK masrafı ne kadar tutuyor biliyon mu?' diyor, o da haklı. Abi sen merak etme, bu çocukları çalıştırırım ben, şampiyon da yaparım, yalnız benim sigortamı yaptır abi, başka bi' şey istemiyorum..."

Takım şampiyon oldu o sene. Şampiyonluk gecesi yaptığımız kutlamada güzel bir konuşma yaptım kendimce. Önce topçuların babalarına, ailelerine teşekkür ettim, "Çocuklarınızı bize emanet ettiniz, sağ olun. Size karşı mahcup olmadığımızı düşünüyorum" dedim. Sonra da çocuklara konuştum: "Hayat bir futbol maçına benzer. Yenersen sakın böbürlenme, bir sonraki sefer yenilebilirsin. Yenilirsen de sakın bırakma kendini, tekrar, yeniden, yenmek için ayağa kalkacaksın..."

Duygulu bir konuşma oldu. Çocuklar bağırıyordu durmadan: "En büyük başkan bizim başkan! Başkan sen bizim her şeyimizsin!"

Aradan fazla değil, bir yıl geçti.

Salim geldi. Bir şeyler söyleyeceği zaman gerinir durur. Yine öyle yapıyor. Lafa epey bir mesafeden depar atarak giriş yaptı: "Hocam, yönetim olarak belediye başkanına gittik, yardım isteyelim, saha versin, kulüp binası versin diye. Sen yurt dışında mıydın neydin, yoksa seninle gidecektik. Adam dinledi dinledi, 'Kulüp başkanını kafanıza göre seçtiğiniz sürece benden size hayır yok! Öyle yardım falan da beklemeyin!' dedi. Politika böyle bi' şey lanet olsun. Şimdi şu aşağı yolun hemen bitişinde yıkık bir yer var, üzerinde eskiden otopark vardı, hatırlarsın. Orası halı saha için şahane bir yer. Bak Mesut Abi'nin takıma, işi kökünden çözdü. Adamlar hem başka takımlara kiralıyorlar, hem de kendi takımları idman yapıyor. Girişe de küçük bir büfe yaptılar, tost-çay falan. Akşama kadar tahmin ediyorum iki yüz çay falan satılıyordur. Şimdi bizim takımı ordaki arsa kurtarır. Belediyeden orayı halı saha olarak alırsak yırttık hocam... Durum bu... Senin de hakkını ödeyemeyiz, biliyoruz. Ama belediye önemli tabii!"

Şimdilerde pek haberim yok kulüpte olup bitenden. Birkaç hafta önce topçulardan birisi kardeşinin lisansı için sağlık raporu alacakmış, ziyaretime geldi. Hemen göndermedim, oturduk konuştuk. Lafın sonunda, sanki çok eski bir maziden söz eder gibi konuştu, hüzünlü bir sesle "O yıllar efsaneydi başkanım" dedi.

Duvarda yeşil-beyaz flama... En büyük başkan bizim başkan! Başkan sen bizim her şeyimizsin!

Öyle değil o.

Çocuklar, siz bizim her şeyimizsiniz!

S

İKİNCİ YENİ

Fotoğraf Can Esker

MAURIZIO GHERARDINI 30 YIL ÖNCE BİR BANKACIYDI. SONRA İŞİNİ BIRAKTI. 90'LARDA BENETTON'LA TÜM KALIPLARI YIKAN İTALYAN BASKETBOL ADAMI, ARTIK FENERBAHÇE ÜLKER'İN BAŞINDA

UĞUR OZAN SULAK

Fenerbahçe Ülker'in Final Four performansı beklentinizi karşıladı mı? 2015 Madrid'i nasıl hatırlamak lâzım?

Harika bir deneyimdi. Hepimiz öyle bir organizasyonda değerimizi, karşılaşacağımız zorluklara karşı vereceğimiz reaksiyonu görmeyi istiyorduk. Önemli kazanımlar elde etttiğimizi düşünüyorum. Adımları hep ileriye doğru attık.

Bence Final Four'a dair iki farklı bakış açısı olmalı. Birincisi, buraya giriş yaptığınız anda hem bireysel hem de takım olarak kazanıyorsunuz. Sırf havasını solumak bile oyuncuların kariyerlerini etkiliyor. Psikolojik bir eşik bu. Geçilmesi gerekiyor ve bunu antrenörünüzden ya da benden duyarak öğrenmeniz mümkün değil. Oynamalısınız. Kaybetmelisiniz. Süreç bu şekilde işler.

Öte yandan diğer perspektifte, "Ben buraya geldim, dördüncü ya da üçüncü olayım" diyemezsiniz. Final Four konsepti bunu kaldırmaz. Günün sonunda kıtanın en iyi dört takımı sahadadır. Kazanmak için, şampiyon olmak için oynarsınız. Biz de her zaman şansımızın olduğunu düşünüyorduk ama bunu nasıl yapacağımız konusunda tecrübesizdik. Nikos Zisis dışında Final Four atmosferini gerçekten yaşamış oyuncumuz yoktu.

Burada şuna dikkat çekmek istiyorum: İki maçı da taraftarımızın hayallerindeki gibi oynamadık. Onlar hâliyle tüm hafta sonunu ikinci bakış açısıyla, "Acaba şampiyon olur muyuz?" diyerek düşlemişti. Üzüldüler. Fakat salondaki iki maçta hissettim ki aynı zamanda bizimle gurur duydular. Sonuna kadar bizi desteklemeleri gelecek adına umut vericiydi. Madrid'de kiminle konuştuysam Fenerbahçe taraftarının performansından bahsetti. Onlara teşekkür ediyorum.

Real Madrid maçı? Problem neydi?

Böyle maçlarda duyguları kontrol etme yetisi diğer tüm becerilerin önüne geçer. Yetenek veya hırs gibi kilit faktörler dahi Final Four'da ikinci planda kalır. Başarı yolunda öncelikle bu maçların ne kadar zor olduğunu anlamalısınız. Bizim olayın farkına varabilmemiz için tokat yememiz gerekti.

Bize ders verdiler. Sadece fiziksel olarak değil, mental açıdan da maça hazırlardı. Euroleague'de iki yıldır final oynayan takım, duygularını kontrol etmeyi, bunu yaparken de bir o kadar agresif olmayı öğrenmişti. Daha iyilerdi. Kazandılar. Bu kadar.

Türkiye'de spor kulüplerinin yönetimi profesyonellere teslim etmesine alışık değiliz. Hele yurtdışından birinin gelip ipleri eline alması iyice olağandışı. Fenerbahçe Ülker sizinle nasıl temasa geçti?

Benetton'daki 14 yıllık kariyerim süresince kıta basketbolunu değiştiren antrenörlerle çalıştığım için şanslıyım. Mike D'Antoni, Ettore Messina ve David Blatt hâlâ konuştuğum ve dönem dönem ziyaret ettiğim isimler. Arada bir yemek yeriz, sıklıkla da basketbol üzerine telefon konuşmaları yaparız. Güzeldir, zihin açıcıdır.

Elbette Zeljko Obradovic de bu 'Benetton eski koçları' grubuna dahil. Özellikle Panathinaikos'tan ayrıldıktan sonra Detroit'te vakit geçirdiği dönemde sık görüştük. Ben Toronto'daydım o sıralar. Bir yıl sonra ben Raptors'ta devam etmeyip fazla bağlayıcılığı bulunmayan OKC Thunder işini kabul ettiğimde kendime vakit de yaratmıştım. Danışmanlık, Oklahoma'da yaşamamı gerektirmiyordu. Raporlama ve scouting uğraşları için de ofis zamanına gerek yoktu.

Geçen yıl, Obradovic Milano'dayken yanına gittim. Bir amaçla değil, öylesine. Fenerbahçe konuşmamıştık. Aynı Messina, Blatt ya da D'Antoni'de olduğu gibi özel bir antrenörü ziyaret edip arayı kapatmak istiyordum. Yemek yedik. Zeljko, "Gel seni biriyle tanıştıracağım" dedi ve Ahmet Özokur'u masaya davet etti. Sadece basketbol konuştuk. Ben NBA'i anlattım, onlar Avrupa ve Türkiye'yi.

"Bay Gherardini, bizimle çalışmak ister misiniz?" telefonu Milano'daki görüşmeden birkaç ay sonra geldi. İstanbul'a gittim. NBA standartlarındaki arenayı, kulübün sahip olduğu büyük taraftar potansiyelini gördüm. Obradovic'in takımın başında oluşu ve Ülker'in sponsorlukları elbette çok önemli etmendi. Geri dönüp biraz düşündüm. Kısa süre sonra da kulübün vizyonunun benimle ortak noktada buluştuğuna kanaat getirip teklifi kabul ettim.

Forli'de iyi kazanan bir bankacıyken her şeyi geride bırakıp tutkularımın peşinden gittiğimde insanlar "Maurizio, saçmalıyorsun" diyordu. Ama benim hayat felsefem sürekli bir meydan okumaya ihtiyaç duyuyor.

Hayallerimin peşinden gitmem gerek. 23 sene önce Benetton'da yaptığım şey bir meydan okumaydı. Sonra Toronto'ya gidiş... Bir meydan okumaydı. Bugün Fenerbahçe Ülker'deyim. Şimdi de Avrupa'nın en iyi takımı olmak istiyoruz. "Meydan okuma değil" diyebilir misiniz?

OYUNCULAR BANA "BİR YILDAN FAZLA GARANTİ KONTRAT YAPMAM" DİYOR. NBA'YLE NASIL MÜCADELE EDEYİM?

90'larda etkin güç olmakla, günümüz Avrupa basketbolunu domine etmek arasındaki fark ne? Mevcut düzenin en büyük avantajı teknoloji mi?

Kesinlikle teknoloji. Treviso çok küçük bir şehir, nüfusu sadece 85 bin. Ben elbette Benetton'ın başarıları konusunda objektif olamam ama şunu tüm samimiyetimle söyleyebilirim ki; 2002'de ilk 15'ten iki oyuncumuzun seçilişi büyük scouting başarısıydı.

Benetton kaynaklarını bu alana yönlendiren ilk kulüptü. 90'lar Avrupa basketbolunda masasının başından kalkıp başka bir ülkede maç izlemeye giden yönetici, gözlemci ya da GM bulamazdınız. Ben küçük çantamı alır gezerdim. Şimdi rakamlar üzerine çalışmak, video analiz yapmak çok kolay. Yine insanlarla konuşmayı ve fikir alışverişinde bulunmayı çok seviyorum ama artık evde de kalmayı tercih edebilirim. Seçim şansım var.

Scouting 'daha az hata yapma' işidir. Hayatın her alanında olduğu gibi, oyuncunun potansiyelini ölçerken de hata yaparsınız. Daha az hata, sizi özel kılar. Bu bağlamda modern dönem, değer yargılarınız üzerinden defalarca geçip nihai karara varma şansı tanıyor. Peki bu iyi bir şey mi?

Bir karşılaştırma yaparsak, bence geçmişte verdiğimiz kararlar çok daha dengeliydi. Bir oyuncuyu transfer etmek çok daha kolaydı. Bir oyuncunun, NBA'e gitmemesini sağlamak mümkündü. Bir GM, oyuncusunu karşısına alıp, "Seninle dört-beş yıl kalacağız" diğerine "Seninle iki değil, üç yıl imzalıyoruz" diyebiliyordu. Şimdi? Eğer oyuncunuz iyiyse ve en önemlisi iyi olduğunu biliyorsa, "Bir yıldan fazla garanti kontrat yapmam. Belki ikinci yıl için bir opsiyon olabilir Maurizio" diyor. Teknoloji ve finansal olarak durum bu hâldeyken NBA'yle mücadele etmek mümkün değil. Aradaki uçurum çok büyük.

90'larda Benetton'da göreve başladığımda zorlu bir görevim vardı: Toni Kukoc'un takımda kalmasını sağlamak. Chicago Bulls'la sürekli görüşme hâlindeydim. Elim güçlüydü. Kukoc o sıralarda Avrupa'nın en fazla kazanan oyuncularından biri olmanın yanında, aynı maaşıyla NBA'e gitse yine en fazla maaş alanlardan biri olacaktı. Bugün Bulls'la masaya oturamam. Çünkü NBA takımlarının 12 ya da 13. oyuncularının kazandığı ücretle güç bela yarışabiliyorum. Ve artık zor olan Toni Kukoc'u keşfetmek değil, takımda tutmak.

Fenerbahçe Ülker'in vizyonuyla ortak paydada buluştuğunuzu söylediniz. Bu orta ve uzun vadede Benetton benzeri bir yapı göreceğimiz anlamına mı geliyor?

Bütün cevapların bende olduğunu düşünmüyorum. Benetton, Toronto ve çalıştığım diğer yerlerdeki gibi, Fenerbahçe Ülker'in de başında öğrenmeye açık ve her gün sorulara yanıt arayan biri olacağım. "Tamam, ben her şeyi biliyorum" diyen adam tehlikelidir. Tutkumuz var. Arzuluyuz. Ama bilmemiz gerekiyor ki, zirveye giden yol kolay değil. Aşama aşama ilerlemek gerekiyor. Hayır, klişe konuşmuyorum. Her zaman büyük resmi görmeye çalışmamız gerek. Nereye gitmek istiyoruz? Neyi başarmak amacındayız?

Bu soruların cevapları zamanla netleşecek. Şu an için hedefimiz, her sene Euroleague şampiyonluğuna oynayan bir takım inşa etmek. Bugün böyle. Yarın farklı olacak. Gelişim kaydetmenin tek yolu bu. Plan yapmak, gözlemlemek ve idealler belirlemek bize farklı kapılar açacak. Sahadakiler en iyi performansını ortaya koyarken arka planda

Fotoğraf Luca Chibotti

biz pazarlamayı, bilet satışını, sosyal medyayı ve diğer tüm detayları kontrol etmeliyiz. Organizasyonu çevreleyerek büyümemiz gerekiyor. Vizyon sahibi olmak kötü değildir.

Sasha Djorjdevic geçen hafta yaptığımız sohbette şakayla karışık, "Keşke Turgay Demirel bana biraz kaynak yaratsa da Sırp basketbolunu yeniden inşa edebilsem" dedi. Eski bir bankacı olarak, Türkiye'deki sıcak para akışına vade koyuyor musunuz? Rusya gibi ya da milenyumun başında İtalya'nın yaşadıklarına benzer bir gelecek beklemeli miyiz?

Türkiye'de basketbol şu anda bir geçiş döneminin eşiğinde. Oyunun sürdürülebilir, daha uzun soluklu olması için gelir-gider dengesini kusursuz şekilde kurmamız gerekiyor. Modern dönemin rekabetçi yapısı nedeniyle müesseselerin desteği elzem. Başka şansınız yok. Öbür türlü bir gün arkanızı döndüğünüzde, size para yardımında bulunacağına söz veren kişi basketboldan sıkılmış olabilir.

Ligdeki denge tesadüf değil. Yabancı kuralı değişimi bunu sağladı. Türk pasaportuna sahip oyuncular artık piyasayı belirleyemez oldu ve talep edilen yıllık ücretler ciddi düşüş gösterdi. Bugün Türkiye'de oynanan basketbolu diğer ülkelerden ayrı bir yere koyuyoruz. Neden? Çünkü sponsorlarda basketbola yatırım yapma isteği var. Oyun kalitesi yüksek. Ülke genelindeki kaliteli salon sayısı fazla. Ve taraftar da ilgi gösteriyor. O kadar çok pozitif gösterge var ki Türkiye'nin Avrupa basketbolundaki yönetici rolünü kabul etmemek imkânsız. Mesela NBA'den bir yönetici Euroleague maçı izlemeye geldiğinde yanına yaklaşın ve sorun: "Hey, sence Avrupa'daki en iyi lig hangisi?" Belki İspanya diyecektir. Belki de Türkiye. Ama bu iki opsiyon haricinde cevap verme ihtimali yok.

İtalya elbette daha farklı bir statüdeydi. 1990'ların ilk bölümünde NBA Draftı'nın 2 numarası Danny Ferry, "Bana Spurs'ten gelen teklif şu kadar" dediğinde, "Tamam sana iki katını ödüyoruz" diyebiliyorduk. Benetton ve Scavolini gibi büyük gruplar basketbolun içindeydi. Çok güçlüydük.

Şöyle anlatayım; Bologna'da basketbolcular o kadar zengindi ki Roberto Baggio şehrin en çok kazanan beşinci sporcusuydu. Tekrar bu resmi göreceğimizi hayal etmeliyiz. Bir gün basketbolcular yeniden Baggio'dan daha fazla para kazanabilir. 90'larda bu hayalleri kurduğumuzda ortada hiçbir şey yoktu. Şimdi en azından referans gösterebileceğimiz bir geçmiş var. Neden yeniden yapmayalım? Niye tekrar olmasın ki?

BAGGIO ŞEHİRDE EN ÇOK KAZANAN BEŞİNCİ SPORCUYDU. BOLOGNA'DA BASKETBOLCULAR O KADAR ZENGİNDİ.

1997'de Benetton'daki Obradovic'le Fenerbahçe Ülker antrenmanındaki Obradovic arasında nasıl farklar var? Her şey bıraktığınız gibi mi?

Saçları biraz daha beyaz ve alnı iyice açıldı, sanırım? Zeljko Obradovic çok fazla değişebilecek bir adam değil. Yani yapı itibarıyla. Soğuk ve sert mizacı nedeniyle dışarıdan biraz farklı göründüğünü biliyorum. Ama Zeljko hep duygusaldır. Oyunu 7/24 tutkuyla yaşar, onda her şeyin dozajı yüksektir.

Televizyondan haberleri takip eder. Saçma sapan bir konu olsa bile kafasına takıldıysa yanınıza gelip, "Ya sen bu konuda ne düşünüyorsun" diye sorar. Çok açık birisidir. Yardım isterseniz her zaman müsaittir, genç koçlara bir şeyler öğretmek konusunda her zaman isteklidir. Kesinlikle sabit fikirli bir adam değildir. Mantıklı önerilere karşı fazla direnmez, karşı tarafın hakkını verip düşüncesini değiştirir. Ama mesela çok fazla Sırp müziği dinliyor ve bu konuda yapabileceğim bir şey yok maalesef.

Treviso'da antrenmanları geç saatlerde yapardık ve bu durum çoğunlukla çıkışta karşıdaki pub'a gidip biraz vakit geçirmek için bahanemiz olurdu. O dönem gerçekten ailemle çok problem yaşadım. Benetton'daki

"BARGNANI BAŞARISIZ DEĞİL"

Maurizio Gherardini, henüz 16 yaşındayken keşfettiği Andrea Bargnani'nin NBA'de başarısız olduğunu düşünmüyor.

"Andrea elbette daha fazlasını yapabilirdi. Yeteneği bunu gerektiriyordu. Ama NBA'de 82 maça çıkıp her maç 15-20 sayı atmak kolay değil. Bu kadar sakatlığa ve Knicks'teki aksiliklere rağmen yine 15 sayı ortalama tutturduğu mesela. Bence yazın toparlanacak"

Fotoğraf Getty Images Turkey

iş yoğunluğunda onlara gerekli vakti ayıramıyordum ve antrenmanlar bittiğinde Zeljko yanıma gelip, "Hadi biraz basketbol konuşalım" dediğinde bilirdim ki o gece eve çok geç gidecektim. Saatlerce basketbol konuşurduk. Birileri bizi arayana kadar sohbet ederdik. Zaman zaman arayanları duymadığımız dahi olurdu. İşte o anlar başıma dert açıyordu. Bize dokunan olmasa bütün gece sadece basketbol konuşabilirdik. Zeljko 15 sene önce de aynıydı. Hâlâ basketbolu aynı tutkuyla yaşıyor. İletişimimiz hiç değişmedi.

Peki ya siz, Gherardini değişti mi?

Bende bir yapı kurma tutkusu var. Belki de bankacı değil müteahhit olmalıymışım. Benetton'daki aynı heyecana, tutkuya burada da sahibim. Koç için söylediğim gibi değişimler yaşamış olabilirim. Ama temelde aynı onun gibi, değişen çok fazla bir şey yok gibi.

Büyük resme bakmayı bugün de çok seviyorum. Eğer imkân olursa bunu uzun yıllar Fenerbahçe Ülker için yapmak isterim. Benetton'daki felsefemiz, Avrupa'nın en iyi takımı olmaktı. Bugün aynı prensiplere ve vizyona İstanbul'da sahibim. Bizimkisi bir hayal. Peşinden koşuyoruz.

Benetton'da başardık. Burada da evimdeymiş gibi hissediyorum.

İtalya'da yaptığımız bir basketbol ülkesi olarak büyümeyi sağlamaktı. Şimdi Fenerbahçe Ülker GM'i olarak yine aynı eksende düşünüyorum. Sırf biz değil; Efes, Banvit ve Trabzon başarılı olduğu için memnunum. Bu ürünü hep beraber geliştireceğiz. Türkiye'de konsept şimdiye kadar bu olmayabilir ama iyi ya, işte gelişmemiz gereken başka bir alan.

Rekabetler güzeldir. Derbi heyecanını da severim. Ama her şey biraz daha pozitif olmalı.

90'LARDA BENETTON'DAKİ İLK ZORLU GÖREVİM, TONI KUKOC'U TAKIMDA TUTMAYA ÇALIŞMAKTI.

Sporun büyümesine katkı yapması gerekiyor, yıkmasına değil. Söyledim ya, Madrid'deki taraftarlar bizi çok gururlandırdı. Çılgınca takımlarını desteklediler. Ve bunu doğru şekilde yapılar.

Obradovic'le çalışma prensibiniz merak edilen konulardan biri. Mesela Nikos Zisis transferini ele alalım. Takımın geleceğiyle alakalı kararlarda, aranızdaki iletişim nasıl ilerliyor?

Tıpkı Sebastian Vettel ya da Fernando Alonso gibi, arabayı Obradovic kullanıyor. Benimle tutkusunu ve ihtiyaçlarını paylaşmalı ki istediği lastiği alabilsin. Taleplerde bulunmalı ki ona rahat bir çalışma ortamı yaratabileyim.

Temelde, verilen her kararda koçun fikirlerini esas alıyoruz. Bazen kulüp politikası ve belirlediğimiz prensipler gereği ondan da bazı taleplerimiz oluyor ama çoğunlukla aynı fikirdeyiz. Obradovic bir istekte bulunuyor diyelim. Mümkünse, yapılır. Ama yerine getiremeyeceğimiz bazı istekleri de oluyor. Burada konuşup anlaşma yoluna gidiyoruz.

Nikos Zisis transferi özel bir örnek. Nikos'u ikimiz de yakından tanıyorduk ve zaten bu Treviso'dakine benzer yaptığımız sohbetlerde, ihtiyacımızı giderecek oyuncu olduğu konusunda fikir birliğine varmıştık. Zaten bir genel menajer olarak, durumunuzu antrenörünüzle paylaşmazsanız yanlış kararlar verebilme ihtimaliniz artar. Dur aklıma geldi. Şimdi çok hoşuma giden Formula 1 örneğine geri dönüyorum. Eğer sürücünün o parçaya ihtiyacı yoksa, alması için zorlamamalısınız. Önemli olan doğru parçayı bulmak.

Zeljko Obradovic'in Final Four'daki tarihî basın toplantısında söylediği, "Gelecek sezonun planlamasına şimdiden başladık" sözü Fenerbahçe taraftarını umutlandırdı. Koçun kontrat görüşmelerinden bir gelişme var mı?

Konuyu bu hafta içinde bir kez daha konuştuk. Bana, bize söylediği İstanbul'u ve Fenerbahçe'yi çok sevdiği, burada kalmak istediği. İki yıl önce başladığı projeyi devam ettirmek istiyor. Yeni sözleşmeyi imzalama niyetinde. Fenerbahçe'nin zaten başka biriyle

OBRADOVIC FENERBAHÇE ÜLKER PROJESİNE İNANIYOR. BİZ DE DEVAM ETMEK İSTİYORUZ.

çalışmak gibi bir düşüncesi yok. Size şu anda atılan bir imza olduğunu falan söylemiyorum ama tarafların niyeti gördüğünüz gibi açık ve net. Zeljko Obradovic'e güveniyoruz. O da burada çok mutlu.

Avrupa basketbolundaki ilk modern *scouting* sistemini kurarken nereden başladınız? Bir defter, bir kalem... Ne kadar zordu?

Önümüzde bir örnek olmadığından, kuralları kendimiz koymak zorundaydık. Bu elbette yaratıcı olmanızı sağlıyor ama bir yandan da dezavantaj. O dönem Treviso'dan kalkıp, ne bileyim Kaunas'a oyuncu izlemeye gitmek gibi bir ritüel yok. Oyuncunun takım arkadaşlarıyla olan ilişkilerini, duygusal yönlerini öğrenebileceğiniz veritabanı vesaire, yok bunlar.

NBA'deki durumu anlatarak bağ kurmanızı sağlamaya çalışayım. NBA'de her takımın scout'ları için ayrılmış 10'ar kontenjan, akreditasyon vardır. Bu statü o kadar özeldir ki örneğin Toronto Raptors'ın NBA'deki kontenjanına dair söyleyeyim; liste başkan Bryan Colangelo'yla başlar ve başkan yardımcısı Maurizio Gherardini'yle devam eder. Başkan Colangelo her yıl maçlara gider, oyuncu izler ve rapor tutar.

Toronto'da kaldığım yedi yıl boyunca her Şükran Günü'nde oyuncu izlemeye gittim. Sezon öncesi yapılan kolej turnuvaları için bir scout'a ihtiyaç duyuyorduk ve ailem yanımda olmadığından, Şükran Günü'nde evde oturmak yerine Orlando Spice Classic'e gidiyordum. Yedi yıl boyunca her Şükran Günü'nü Spice Classic'te geçirdim. Tamam, hepsi güzel yerler ama bu periyotta Porto Rico'da, Virgin Adaları'nda, Bahamalar'da oyuncu izledim. Her yıl günlerce evden uzakta kalıyordum. Yedi sene boyunca bu işleri ben yaptım. Çünkü NBA'de organizasyon kademesinde yer bulan herkes scout'tur. Gürcistan'a ilk kez maç izlemeye gittiğimi hatırlıyorum da... "Aman tanrım burada ne işim var?" demiştim.

20 sene önce Benetton'da böyle bir şey yoktu. Ofisinizdeki güzel masadan kalkıp maçları izlemek için Rusya'ya gidip, oradan bir de Almanya yaptıktan sonra eve dönemezdiniz. Basketbol gelenek olarak buna sahip bir spor değil. Treviso'dan Milano'ya karayolu kullanarak oyuncu izlemeye gidebilirdiniz ama uçak? Uçakla ülke değiştirmek? Sadece bir oyuncu uğruna? Size gülerlerdi.

Benetton'da işe her yeri tekrar tarayarak başladık. Yani İtalya'dakileri, tabii ki. Bir ağ oluşturduk. Oyuncular hakkında daha doğru kararlar verebilmek için fiziksel ve atletik yeteneklerinin yanı sıra, dış etmenlerle alakalı özel notların bulunduğu bölümler meydana getirdik. Üzüldüğümüz çok oldu, çünkü bir oyuncu üzerinde epey uğraşıyorduk, aylarca çalışıp süreci imza aşamasına taşıyorduk. Ama elbette son dakikada bir takım gelip önerdiğiniz paranın 10 katını teklif edince geri çekilmek durumunda kalıyorsunuz. Ama hey, tüm bunlar çok eğlenceliydi. Hâlâ da öyle. Scouting yapan kimse yoktu. Biz gittik. Çok hata da yaptık ama süreç bana çok şey öğretti.

Benetton gibi bir organizasyonun desteğini alarak bunları yapmak çok rahatlatıcıydı. Bay Benetton (Gilberto) ve ailesi sporu o kadar tutkuyla seviyor ki La Ghirada gibi bir spor kompleksine hayat verdiler. İçinde dokuz ragbi sahası, üç basketbol salonu, yüzme havuzu, golf sahası, tiyatro, restaurant, fitness kulübü, squash, kütüphane ve yatakhaneleri bulunan devasa bir yerden bahsediyorum. Bu işi sadece yatırım yapmak ve para kazanmakla alakalı gören yöneticilerin inşa etmeyi düşünemeyeceği bir yerden..

Daha önce de bahsettiğim gibi, küçük bir çantam vardı. Treviso'da yaptığım, onu alıp gezmek oldu. Masabaşında bu işi yapmak mümkün değildi. Her yere gittim. Notlar tuttum. Bir yandan bahsettiğim La Ghirada'nın da avantajını kullandık. Şöyle düşünün; orada ilk kez bir yaz ligi organize ettik ve sahada gerçek oyuncular vardı. Yani 20 genç Theo Papaloukas, 20 genç Massimo Bulleri'ye

Fotoğraf Getty Images Turkey

BAY BENETTON BİR DAKİKA. BEN ZATEN MAURIZIO GHERARDINI OLMASAYDI ÇOKTAN SİZİN TAKIMA GELMİŞTİM.

TONY PARKER

karşı yaz aylarında Treviso'da karşı karşıya geliyordu. Scouting işini biraz da ayağımıza getirmeyi başarmıştık bu sayede.

Yaz liginden hemen sonra 'Eurocamp'ı kurdunuz. Bu yıl direktör sıfatıyla La Ghirada'ya geri dönecek olmak iyi hissettiriyor, değil mi?

Hem de nasıl! Adidas Eurocamp şu anda ABD dışındaki en büyük yetenek kampı. Her yıl 30 NBA takımı, yüzlerce menajer ve Avrupa kulüplerinin yöneticileri hâlâ Treviso'ya geliyor. Ayrıca 'Basketball Without Borders' projesinin fikri bana ait. NBA ve Birleşmiş Milletler'in yardımlarıyla beş Balkan ülkesinden 10 çocuğu bir araya getiren, politik önemi olan da bir program. Toni Kukoc, Vlade Divac gibi NBA oyuncularının yüzü olduğu program başta sadece barışa katkıda bulunmak için düzenlenmişti. Organizasyondan müthiş yetenekler çıkmaya başladı. Devam etmek istediler, La Ghirada ikinci büyük programını da bu şekilde kazandı.

Size bu Basketball Without Borders döneminde başıma gelen en ilginç scouting hikâyelerinden birini anlatayım. Sene 2003 olması lâzım, Bay Benetton'la beraber Treviso'ya gelecek NBA oyuncularını bekliyoruz. İşte başkanla da sezon içinde defalarca scouting hakkında konuşmuşum, o olayla çok ilgilenmeye başlamış. Büyük bir heyecanla Pau Gasol ve Tony Parker'ın gelişini bekliyor. Ben de özellikle Tony'yi çok övmüş, birkaç kaset izletmiştim o dönem. Bayılmıştı.

Parker içeri girdi, Bay Benetton onu görünce bir çocuk gibi bağırmaya başladı.

"Tony, Tony! Ben senin çok büyük hayranınım neden San Antonio'yu bırakıp da Benetton'a gelmiyorsun? Gel burada bizim için oyna."

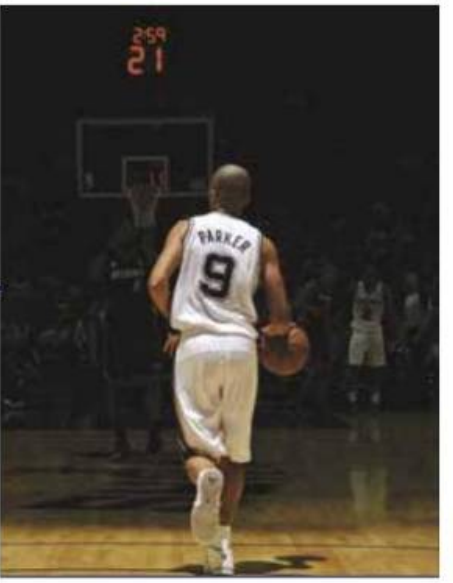
Parker beni göstererek, "Gherardini olmasaydı zaten çoktan gelmiştim" deyince Bay Benetton'ın bana attığı bakışı hatırlıyorum. O kadar üzgündü ki ona yalan söylediğimi düşünmüştü. Sonra gerçeği dinledi.

Tony'yle çok genç yaşta tanışmış biriyim. Çok da etkilenmiştim. Öyle ki daha 17 yaşındayken onu Avrupa'nın en sert liginin, en iyi iki-üç takımından biri olan Benetton'a getirmek için çalışmaya başladım. Euroleague'de oynayan takımımın ikinci oyun kurucusu olmasını istiyordum. Daha bıyıkları terlememiş bir oyuncuya da Benetton gibi bir takımın ikinci beşini emanet etmek kolay değildi. Laurent Sciarra'yı aradım, şu veteran Fransız guard. Eskiden oyuncumuzdu. Bu bahsettiğim dönemde de Parker onun yedeğiydi.

-Lau, bak sana ne diyeceğim.

-Evet Maurizio, dinliyorum

-Bu sizin çocuk Tony var ya, onu çok beğeniyorum. Bir ihtimal alabiliriz.

-Bu yaşta Benetton'da oynayabilir mi?

-Ben de bunu sormak için seni aramıştım.

Sciarra'yla yarım saat telefonda konuştuk. Benim Euroleague ve Benetton'da oynamanın baskısına dair şüphelerim vardı ama Laurent'ı aramasam belki o gün Tony Parker'ı transfer edecektik. Etmedik. Neyse ki Tyus Edney ve Massimo Bulleri de fena seçimler olmadı.

NBA'deki Avrupa önyargısının yeni yeni kırıldığı düşünülürse; 2003'te Charlotte Bobcats'in yaptığı genel menajerlik teklifini nasıl karşıladınız? Görüşmelerden, yönetim kademesindeki yaklaşımdan biraz detay vermeniz mümkün mü?

Gerçekdışı bir olay. Benetton'dayım o dönem. Telefonum çaldı, ince bir ses:

"Bay Gherardini, ben gelecek sezondan itibaren NBA'de oynayacak Charlotte Bobcats organizasyonu adına arıyorum. Sizi takip ediyoruz. Avrupa'da başardıklarınızı biliyoruz. Paris'te bizimle görüşmeye gelir misin?"

Şok oldum tabii ki. Yani bir NBA takımı, beni neden istesin ki?

"GHERARDINI BENİ İŞİMDEN EDEBİLİR"

25 seneyi aşkın süredir San Antonio Spurs'te görev yapan, 2002'den beri takımın GM'liğini üstlenen RC Buford, Maurizio Gherardini'nin en yakın arkadaşlarından biri. Buford, 2007'de Gherardini için şöyle demişti:

"Onun hakkında fazla konuşmak istemiyorum. Spurs'te onu çok sevebilirler. Beni işimden edebilir. İleride bir gün kesinlikle bir NBA takımının GM'liğini yapacak. Bundan eminim."

Fotoğraf Getty Images Turkey

Hangi deplasman olduğunu hatırlamıyorum, bir maç öncesinde boşluk buldum ve takımıma Bobcats'le görüşmeye gideceğimi söyledim. Çünkü bu tür durumlarda sadık olduğunu göstermek önemlidir. Paris'e gittim, benim için önemli bir tecrübeydi. Ed Tapscott'ın "Şu durumda sen olsan ne yaparsın?" ekseninde gelen sorularını cevaplandırdım. İyi geçmişti.

Sonucu beklemeye başladım. Başta beş aday vardı, bir hafta geçtikten sonra beni telefonla arayıp sayının üçe indiğini söylediler. Üç gün sonra bir telefon daha aldım, adaylar ikiye inmişti. Ertesi gün beni arayıp diğer adayı seçtiklerini söylediler. Tabii hayal kuruyordum o dakikaya kadar ama büyük bir yıkım olmadı benim için. Bernie Bickerstaff daha tecrübeliydi, yeni kurulan bir takımın da her şeyden daha çok tecrübeye ihtiyacı vardı.

Daha sonra NBA'den başka teklifler de aldım ama hiçbiri GM'lik değildi. Bryan Colangelo tamamen farklı bir perspektifle gelip beni Toronto Raptors organizasyonu içinde istediğini söylene kadar da Benetton'dan ayrılmayı hiç düşünmedim.

Son olarak, Simone Pianigiani'nin Fenerbahçe Ülker performansını soracağım. Aynı transfer dönemi içinde eski takımı Montepaschi'den üç oyuncu birden (Sato, Andersen, McCalebb) almasını nasıl değerlendirmek gerek? Neden çekiniyordu? Korkmuş muydu?

Nedenini inanın ben de bilmiyorum. Belki tecrübesizliği bir faktördü; Siena'da yaşadığı komün hayatını terk etme düşüncesi zor gelmişti. Sanki tamamen olduğu bir çevreye, antrenörlüğünden çok kişiliğini tanıtmakta güçlük çekti. Konforlu bölgeyi bulamadı.

Mesela Dino Meneghin. Tarihin en büyük oyuncularından biri. NBA onu istemişti ama gitmedi. Uyum süreci gözünde çok büyümüştü, alışamayacağından korkuyordu. Göze alamadı ve Avrupa'da kaldı. Pianigiani'ye dair de emin olmasam da böyle bir izlenimim var. Olağanüstü bir koç, Türkiye'ye uyum sağlayamamış olması kesinlikle antrenörlük değerinden bir şey kaybettirmeyecek ama uzaktan gördüğüm kadarıyla problem adaptasyon sürecindeydi.

Bazen aynı Peanuts (Snoopy) çizgi filmindeki Linus van Pelt karakteri gibi bir battaniyeye ihtiyaç duyarız. Bazen uyum sağlayamamışızdır ve yanımıza olabildiğince fazla battaniye almak isteriz. Ama benim tecrübelerime göre battaniyelere sarılmak iyi değildir. Battaniye, realiteden kaçmak isteyenler içindir. Ben battaniyeleri sevmem.

S

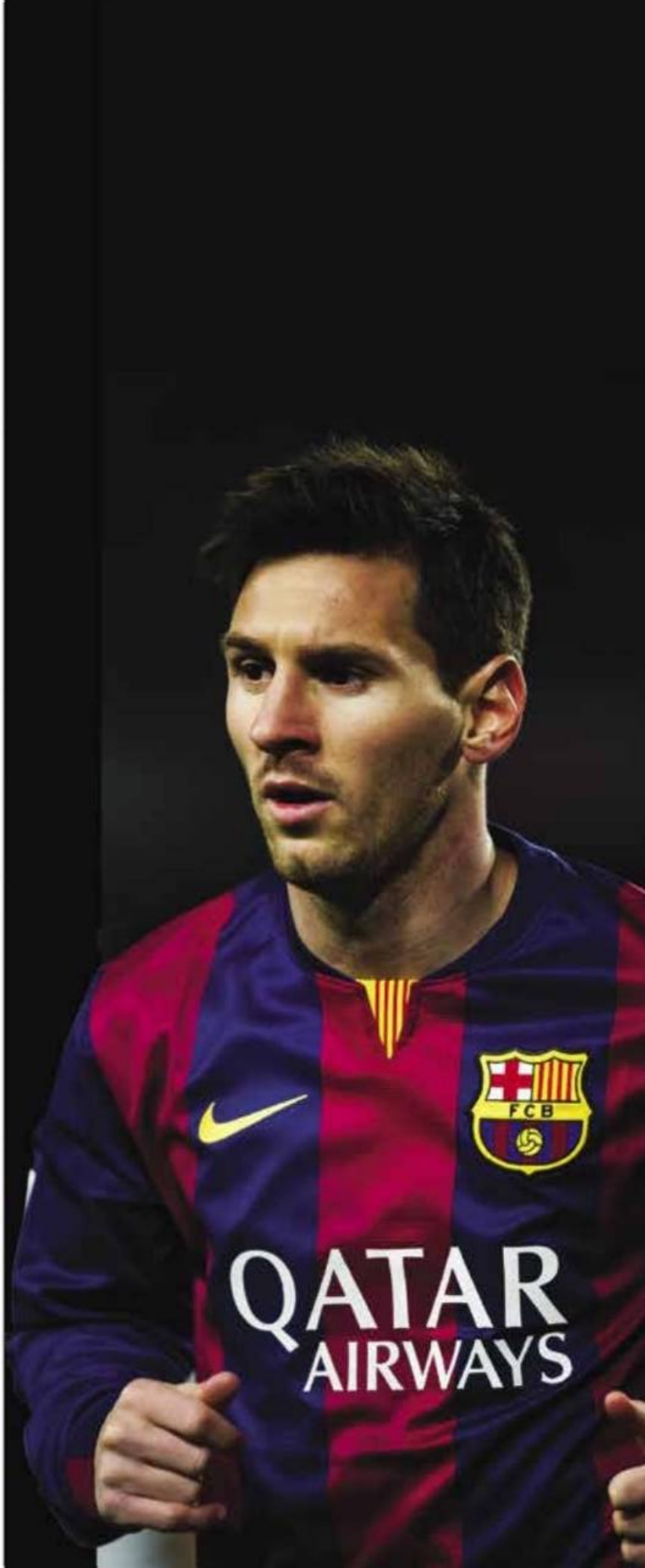
MERKEZ KORT

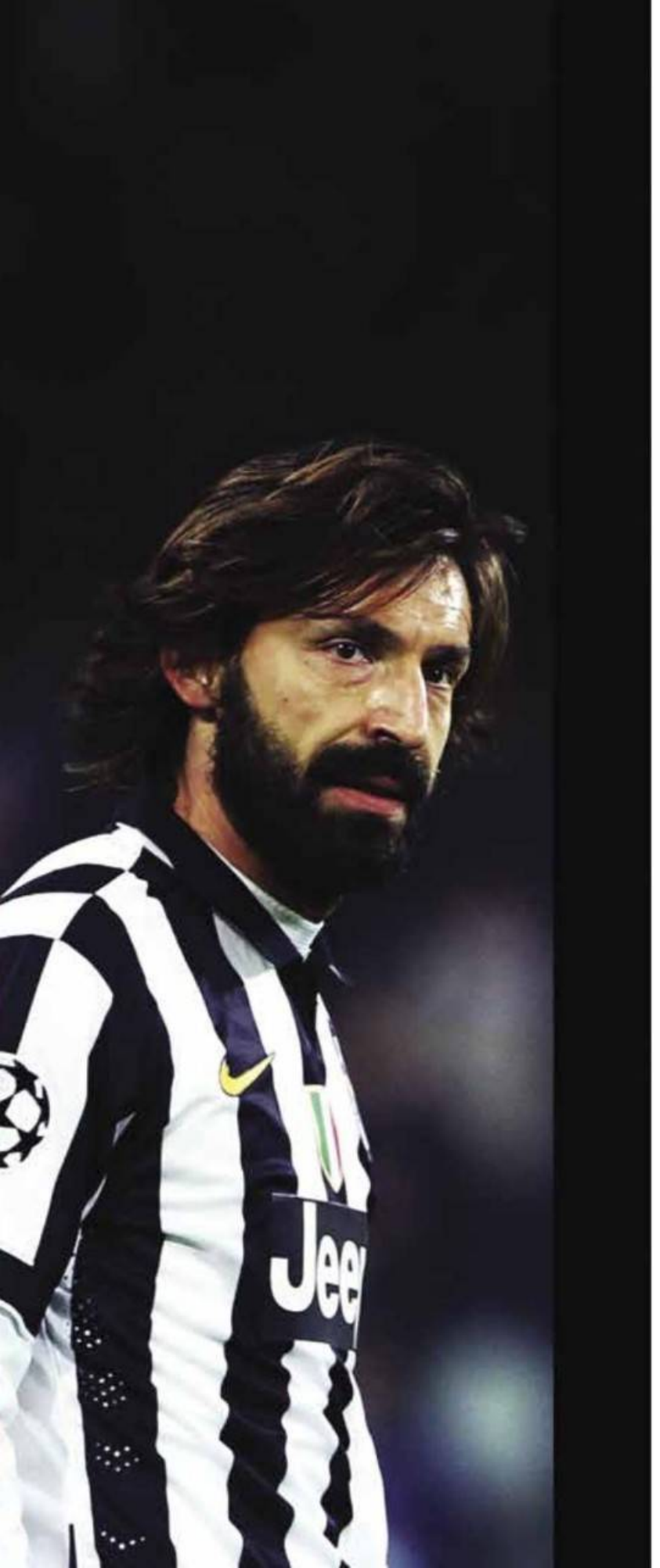
Spor tarihinin unutulmaz anlarından yapılan jenerikler genelde sonlar üzerine kuruludur. Uzatma dakikalarında maçı getiren bir gol, bir son saniye basketi, kafaya kafaya biten bir finiş, teker farkıyla galibi belli olan bir yarış... Hepsi önce büyük bir gürültü koparır, günlerce medyanın ve toplumsal hafızanın çeşitli köşelerini işgal eder. Sonra, her şey gibi unutulur. Yıllar sonra geri dönüp baktığınızda unutulmaz sandığınız o günden aklınızda kalan çok az sahne olduğunu fark edersiniz. Sonlar, büyük dalgalardan kendini kurtaranlar arasındadır. Unutulmaz.

Kurgunun derdi de o anlarladır. Spor filmlerinin, kitaplarının çoğu son anda kahramanın kazandırdığı maçlar klişesiyle doludur. Bunlardan bahsediyoruz, zira bu ayki ana meselemizi o anlara adadık. Sonlara. Kimi zaman bir finale çevireceğiz gözleri, kimi zaman bir sporun sonuna. Hepsine bakarken unutmadığımız bir şey olacak; hayat gibi sporda da giriş, gelişme ve sonuç mühimdir. Sadece işler her zaman bu sırayla gitmek zorunda değil. Jean-Luc Godard bunu filmler için söylemişti, biz de ondan çalalım. Kendisinin de hak vereceği üzere, bir şeyi nereden aldığınız değil, nereye götürdüğünüz önemli. Bizim yolumuz, şimdilik buraya düştü.

BARÇA MI

JUVE Mİ?

6 HAZİRAN GÜNÜ GÖZLER BERLİN'DE OLACAK. BARCELONA'NIN ORAYA GELECEĞİ TAHMİN EDİLİYORDU AMA JUVENTUS ŞAŞIRTTI. İKİ TAKIMI GÜNTEKİN ONAY VE METİN TEKİN DEĞERLENDİRDİ

Fotoğraf Getty Images Turkey

Juventus, geçen sezon Şampiyonlar Ligi'nde Galatasaray'a elenmiş ve bu sezona da gruplarda ilk üç maçta iki yenilgi ile başlamıştı. Barcelona da yine geçen sezon Atletico Madrid'e hem son maçta evinde La Liga şampiyonluğunu kaptırmış, hem de Şampiyonlar Ligi'nde boyun eğmişti. Bu yıl, bu iki takımın final oynamasını bekliyor muydunuz? Sizin için sürpriz oldu mu?

G.O. Avrupa'da diğerlerinin çok üstünde güce sahip üç takım var: Barcelona, Bayern Münih ve Real Madrid. Yarı finalde bu üçünün olması bekleniyordu zaten, merak edilen dördüncünün kim olacağıydı. Biz ona 'Diğerlerinin şampiyonu' diyelim hatta. Atletico Madrid, PSG ya da Chelsea de olabilirdi, Juventus oldu. Bu, onlar için büyük bir başarı. Real Madrid'i eleyerek büyük bir eşiği aştılar.

M.T. Barcelona-Juventus finali beklemiyordum ama Barcelona'yı finalde bekliyordum. Güntekin güzel özetledi; şu an birine "Avrupa'dan üç takım say" desen, sana Barcelona-Bayern-Real üçlüsüyle gelir zaten. Hani kura ters gelir, başka bir şey olur, üçü yarı final görmezdi belki ama oldu. Buradaki espri, Juventus'un bu üçlünün yanına çıkmakla kalmayıp Real Madrid'i saf dışı bırakması. Geçen seneki gruplardan çıkamayan halini düşününce, Juventus'un buraya kadar gelmesi benim için sürpriz tabii. Real Madrid'i eleyebileceğini hiç düşünmemiştim. İlk maçı 2-1 kazandılar, ben yine inanmadım ama yaptılar yani.

İki takım da sezon başında teknik direktör değiştirdiler. Sürekli istikrardan dem vurulan futbol ortamında, sezona yeni teknik adamla başlayan iki takımın Şampiyonlar Ligi'nde final oynaması ezber bozan bir durum mudur? Yoksa bu, iki kulübün de isimlere bağlı olmayan sağlam düzen oturttuğunu mu gösterir?

M.T. İki takım için aynı noktadan yola çıkıp yorum yapamazsınız burada. Barcelona için ikincisi geçerli, orada sistemdir aslolan. Bazen ben Luis Enrique'yi kenarda sevinirken gördüğümde "Niye seviniyorsun ki?" diyorum kendi kendime. Çünkü sahaya yansıyan oyunun onun organizasyonuna bağlı olmadığı hissine kapıldığım çok an var. Ama Juventus öyle değil, hatta tam tersi. Düşünsene; geçen sene gruplardan çıkamayan takım, bu sene final gördü. O yüzden, Juventus daha 'teknik direktör takımı' bana göre. Barcelona ise kendi çizgisini çizmiş, sistemini belirlemiş. Orada kimin olduğu değil, neyin yapılacağı önemli. Özetle; Juventus ne kadar teknik direktör takımı ise Barcelona o kadar değil.

Peki Barcelona'yı babam da şampiyon yapar mı bu durumda?

M.T. Yok, o iş öyle değil tabii.

G.O. Yapamadı işte geçen sene, Messi'nin babası Martino yapamadı.

M.T. Bir oyunu yönetmek, hem de uzun vadede yönetmek bir süreçtir. Hem de önemli bir süreçtir. Şansa pek fazla yer yoktur. Hadi şimdi Aziz Yıldırım'ı katmayayım buna ama "Teknik adam kim olursa olsun" diyemezsiniz tabii.

G.O. Futbol çok farklı bir oyun. Milyarlarca insanı peşinden koşturmasının sebepleri var. Bir kere kazanan asla belli değil ve adil bir

FUTBOL ÇOK FARKLI BİR OYUN. BİR KERE KAZANAN ASLA BELLİ DEĞİL, ADİL DE DEĞİL. TIPKI HAYAT GİBİ.

oyun da değil. Tıpkı hayat gibi. Hayatta sen ODTÜ'yü, Boğaziçi'ni bitirirsin, çok zekisindir, çalışkansındır, önemli özelliklere ve vasıflara sahipsindir ama hayatta hedeflediğin yere gelemeyebilirsin. Fakat bir başkası, senin niteliklerinin çok azına sahiptir ama çok önemli yerlere gelebilir. Hayat böyledir ve bunu sorgularsın. Futbol da böyledir.

M.T. Araya gireyim; serbest mesleklerin hepsinde bu böyledir aslında. Sadece antrenörlükte değil yani.

G.O. Aynen, adil bir oyun değil futbol ve cazibesi oradan geliyor. Allegri de bu yıl çok iyi iş çıkardı. Milan'ın gözden çıkardığı Allegri ve Pirlo, Juventus'ta harikalar yaratıyor.

Juventus'un başarısı, düşüşte olan İtalyan futbolu için kıvılcım yakar mı?

M.T. Bence sadece Juventus'a özel bir şey bu, İtalyan futbolunu bunun içine katmak zor. Juventus, Serie A'da çok rahat şampiyon oluyor. Demek ki diğerleri ile arasında bir uçurum var. Eskiden Milan olsun, Inter olsun, Avrupa'da söz sahibi birçok markaya sahipti İtalyanlar ama onlar da şimdi kayıplar. O yüzden; Juventus'un başarısının, çıkışının bu yıla mahsus olduğunu düşünüyorum. Devamlılığını tartışabilmek için biraz beklemek lazım.

G.O. Serie A, tabii düşüşte. 80'lerdeki, 90'lardaki Serie A yok artık. Ama bir yandan da geçen hafta Torino-Chievo maçını izledim. İyi futbol oynanıyor İtalya'da, Türkiye Ligi'ni izledikten sonra hızlı çekim gibi geldi bana. Taktiksel olarak daha akılcı, tempoya ve fiziğe dayalı bir oyun oynanıyor. İtalya'daki futbolu küçümsememek lazım bu yönden bakınca ama kadro kalitelerini küçümseyebiliriz. Milan'ın,

Fotoğraf Can Esker

FUTBOL TUTTURUP 10 YIL GÖTÜREBİLECEĞİNİZ BİR SPO DEĞİL. BARCELONA'YI BAŞARISIZ GÖREMEZSİNİZ.

Inter'in transfer politikalarına bir bak; Avrupa'da birinci sınıf kulüplerde şans bulmuş ama tutunamamış ne kadar adam varsa topluyorlar. Eskiden 'alan' kulüptü bunlar, şimdi 'satan' ya da elde/dışarıda kalmışlarla idare eden kulüpler oldular. Juventus'un farkı, istikrarlı bir kulüp olması. Her zaman iyi yönetildi. Agnelli'lerin başta olduğu, güçlü bir kurumsal yapıları var. Zaten şu an İtalya'da kendi stadına sahip tek takım onlar. O yüzden Juventus'u ayırmak lazım diğerlerinden.

İtalyan futbolundaki düşüşün nedeni ne sizce? Tek cevap ekonomi mi gerçekten?

G.O. Temiz Eller Operasyonu'ndan ve Calciopoli'den sonra bazı şeyler değişti. Napoli'nin başındaki Ferlaino, Torino'nun başındaki Borsano, Lazio'nun başındaki Cragnotti gibi 'tycoon'lar, para devleri, 'Nereden Buldun Yasası' sonrasında, futbola para akıtmakta zorlandılar. Bireylerin futbolu sübvanse etmesinin önü kesildi. Avrupa Birliği normlarına uyan yasalarla birlikte, karşılığı olan paralar, karşılığı olan faturalar işin içine girdi. Öyle olunca da sponsorlar, işadamları ve mafya piyasadan çekilmek durumunda kaldı. Mafya deyip geçmeyin; İtalya'da çok büyük bir para sirkülasyonu sağlıyorlardı. Yüz milyarlarca euro belki de. Piyasaya para giriyor ve o para bir şekilde dönmeye başlıyor. Adam gidiyor ayakkabı alıyor, ayakkabıcı kazanıyor. Ayakkabıcı gidip bir yerde yemek yiyor, restoran sahibi kazanıyor. Kelebek etkisi gibi... Futbol sektörü de bundan etkilendi tabii. Para kaçtı, para kaçınca sektör küçüldü. İtalya'da son 10 senede yaşananlar bundan ibaret. Ama kazanma kültürleri yine yerinde duruyor. Akdeniz Oyunları yapılıyor, İtalyanlar en çok madalyayı alıyor. Inter 2010'da Şampiyonlar Ligi'ni kazandı. İtalya 2006'da Dünya

Kupası'nı aldı, Euro 2012'de final oynadı. Yine şimdi Juventus finalde. Yani o kalıntılar devam ediyor. O da spor kültürü ve kazanma kültürü ile ilintili bir durum. O yüzden İtalyanlar bitmez hiçbir zaman, çökmez.

Barcelona, gelmiş geçmiş en iyi takım olarak gösterilen jenerasyonundan hemen sonra, son bir-iki yılda hafif tökezler gibi oldu. Ya da en azından genel görüş bu yönde. Bu biraz şımarık bir bakış açısı mı?

M.T. Barcelona'yı başarısız olarak göremezsiniz. Kendi içinde dalgalanmalar olabilir. Yoksa genel anlamda baktığında hep başarılı Barcelona. En kötü ikinci oluyor adamlar. Şampiyonlar Ligi desen, ya final, ya yarı final... Futbol, tutturup on sene götürebileceğiniz bir olay değildir. Karşınıza rakipler çıkarır. Rakipler değişir, evrilir, sizi alt edebilecek noktaya doğru ilerler. Siz de o sırada, kendi içinizde motivasyon anlamında gelgitler yaşarsınız. Barcelona da bunu yaşıyordur. Messi yaşıyordur. Messi kendi içinde yaşasa bile, onun yaşadığı Barcelona'ya yeter zaten. Bütün bunları hesaba katınca, ben Barcelona'yı çok başarılı buluyorum. Çünkü başarısızlık aralığı çok dar.

G.O. Barcelona çok güçlü ama onu geçmek isteyen rakipler var. Kim bunlar? Real Madrid, Bayern Münih, Atletico Madrid... Barcelona'nın geçen sezon Şampiyonlar Ligi'nde finale kalamaması ya da La Liga'da şampiyon olamaması büyük bir hayal kırıklığı ama Barcelona için hayal kırıklığı. Ligde son yedi sezonda beş kez şampiyon olmuş bir takımdan bahsediyoruz. Bu büyük bir başarıdır, hep yedide yedi yapamazsınız. Her zaman sizin önünüzü kesmek isteyen, sizi geçmek için çabalayan rakipler olacaktır.

M.T. Kendi içinizde yaşadıklarınız bile yeter yani bazen.

G.O. Hep zirvede kalmak kolay değil. İnsansınız nihayetinde. Ama illa bir yanlıştan bahsedeceksek, teknik direktör tercihleri diyebilirim belki. Gerardo Martino ve Vilanova, Barcelona kalibresinde teknik adamlar değildi. O yüzden, yaşadıkları dalgalanmalar normal. Bir de stoper transferi yapmadılar ısrarla, onun da etkisi oldu. Kadro daraldı, alternatif bulmakta zorlandılar. Senede 50 maçtan fazla oynayan bir takım sonuçta. O maçları da yüksek irade ve fizikle oynamak için çok geniş bir rotasyona sahip olmanız lazım. Bu, Barcelona ölçeğinde bir takım için bile kolay değil. Zaman zaman tökezlemeleri doğal yani.

Messi-Neymar-Suarez üçlüsü için ne dersiniz?

M.T. O kadar görkemli bir hücum hattı ki sayarken bile heyecanlanıyorsunuz. "Sona Messi'yi bırakayım ki daha vurucu olsun" diyorsunuz. Böyle bir üçlünün aynı takımda bulunması, taraftar için de çok acayip bir duygu. Ayrıca, herkesin oynamak isteyeceği bir takım yaratıyorsunuz. Arzu nesnesi gibi bir şey oluyor. Bu üçlü başka bir şey yani. Üçü arasında öyle bir organizasyon falan da yok. Sadece beceri ve akılla oynuyorlar. Zaten Barcelona'nın futbolu, oyuncu kalitesi ile oynanan bir oyun. Asli unsur oyun değil yani, o sonra çıkıyor. Guardiola bunu Bayern'de de yapmaya çalıştı, başardı da bir noktada ama oyuncu mu bulacak, oyun mu? Önce oyuncu bulacak. Öyle bir oyun bu. O oyuncuyu bulmadan bu oyunu oynayamazsınız. Böyle

BEN YAKIN ZAMANA KADAR MARADONA'CIYDIM AMA MESSI ARTIK, MARADONA'YI GERİDE BIRAKTI.

bir forvet hattınız var, siz teknik direktör olsanız ne yaparsınız? "Suarez bak sen böyle koşacaksın, Neymar sen şu tarafa gideceksin, Messi sen de çok top tutma" falan mı diyeceksiniz? Yoksa "Ne yaparsanız yapın" mı? "Ne yaparsanız yapın" deniyor orada. Tamamen doğaçlama oynanıyor. Beceri ve yetenek rol alıyor. Bu başka bir hikâye yani. Güntekin'le futbolun neler talep ettiğine dair ters düştüğümüz bir nokta vardır; ben futbolun her zaman beceriyi ve oyun aklını talep ettiğini savunurum. Fizik kalite de önemlidir ama koşudan önce oyun aklı ve beceri gelir.

G.O. Bu sadece çok özel oyuncular için geçerli bence. Messi, Neymar, Ronaldo, Ibrahimovic gibi... Bu çok farklı bir seviye.

M.T. Juventus'tan örnek vereyim o zaman. Artık iki kişi koluna girip getiriyor Pirlo'yu orta sahaya, tekerlekli sandalyeyle gelecek neredeyse. Ama öyle bir oyun aklı var ki, o oynuyor zaten.

Metin-Ali-Feyyaz üçlüsünün bir üyesi olarak Messi-Neymar-Suarez gibi üç süper yıldızın, üç büyük egonun, nasıl olup da düzen ve uyum içinde oynadığını düşünüyorsunuz?

M.T. Nasıl oluyor biliyor musun? Suarez Liverpool'da hangi hedef için oynuyordu? Premier Lig şampiyonluğu. Barcelona'ya geldi, şimdi ne için oynuyor? La Liga ve Şampiyonlar Ligi şampiyonluğu için. Avrupa futbolunda daha büyük bir hedef var mı şu anda? Bence yok. O seviyede de başrol arkadaşlarınız olacak. Tek başına gidebileceğiniz hedefler değil bunlar. Suarez de bunu bilerek geliyor zaten Barcelona'ya. Messi'yi de en başta kabul etmişler zaten, onu da söylemek lazım. Neymar da, Suarez de.

G.O. Kulüp kültürü de çok etkili burada. O kültür, öyle yüksek egolara ve şımarıklıklara müsaade etmiyor. Ben Barcelona'nın tesislerine de gittim, antrenmanını da izledim. Bakıyorsun; futbolcular bir tişört giymiş, üstüne bir eşofman, altlarında kot pantolon, lastik ayakkabıyla geziyorlar. Normal, standart otomobillere biniyorlar. Temiz temiz çocuklar hepsi. Bizde git Beşiktaş'ın, Fenerbahçe'nin, Galatasaray'ın tesislerine, başka bir tabloyla karşılaşırsın. Bunu eleştiri anlamında söylemiyor, farkı ortaya koysun diye belirtiyorum. Çok söylenir ya 'kolej takımı' diye, Barcelona'da onun gerçeği var. Ibrahimovic de kitabında anlatıyor zaten, "Ben çok şaşırdım, okul takımı gibi burası, kimse de ego olmaz mı ya!" diyor. Talep etmeyen, gözü yükseklerde olmayan, egosuz çocuklar olarak anlatıyor eski takım arkadaşlarını. Bütün bu anlattıklarımı kapsayan kültür de sorunları minimize ediyor işte.

Barcelona'nın forvet hattı gibi, Juventus da orta sahasıyla öne çıkıyor. Birbirlerini çok iyi tamamladıklarını söyleyebilir miyiz?

G.O. Pogba çok özel bir oyuncu ve çok kısa sürede olgunlaştı. Bir orta saha oyuncusunda bulunması gereken tüm özelliklere sahip; fizikli, güçlü, temposu iyi, oyun vizyonu var, teknik kapasitesi yüksek, eskiden yapmadığı ceza sahasına sızma koşularını yapmaya başladı ve bitirici vuruşla sonlandırabiliyor artık bunları. Vidal de öyle ama onun da istikrar problemi var. Çizgisini, performansını üst seviyede sabit tutmakta zorlanıyor. Bunu biraz Latin Amerikalı olmanın getirdiği bir dezavantaj olarak görüyorum. Pirlo da Metin Hoca'nın dediği gibi çok düşük tempolu bir oyuncu aslında ama müthiş bir oyun zekâsı, vizyonu ve tecrübesi var. İki ayağını da çok iyi kullanıyor. Fiziksel dezavantajını çabuk düşünerek, çabuk oynayarak bertaraf ediyor. Bir bakıyorsun; sol ayağıyla, kontrol etmeden, gelişine, tek top 40 metreye pas atıyor. O yüzden çok özel bir oyuncu zaten. Pogba, Vidal ve Marchisio gibi oyuncular da tempolarıyla Pirlo'nun temposuzluğunu kapatabiliyor. İki Pirlo'yu kaldırmaz bir takım ama top her zaman adamdan hızlıdır ya, Pirlo da oyunu ve topu hızlandıran oyuncu. Oyunu çok iyi yönlendiriyor. Bir duran top ustası ayrıca, bunu da hesaba katmak lazım.

Spekülatif bir soru: Messi tarihin en iyisi mi? Değilse ne yapması lazım?

M.T. Valla biraz çalışması lazım. Yok, şaka bir yana, benim futbol görüşüme göre tarihin en iyisi Messi. Tartışmasız. Yetenek bir tarafta, bir de bu ara çok revaçta ya istatistik, yetenekten çıkıp gol sayısına falan gittiğiniz zaman tartışmam bile. Yani Ronaldo'yla falan... Ronaldo Messi'den daha fazla gol atabilir, bu benim için bir ölçü değil. Oyunculuk anlamında, beceri anlamında Messi çok önde. Ronaldo'ya da saygı duyuyorum ama hani var ya Salieri ile Mozart'ın hikâyesi, ben biraz ona benzetiyorum durumlarını. Ronaldo çok

Fotoğraf Getty Images Turkey

büyük oyuncu ama maalesef Messi var. Onun oynadığı dönemde, maalesef Messi oynuyor. O yüzden ikinci olmak, ikinci kalmak zorunda. Bu benim futbol görüşüm tabii.

G.O. Ben yakın zamana kadar Maradona'cıydım. Maradona'dan daha büyük bir futbolcu geleceğine de hiçbir zaman inanmadım. O dönem tabii futbol daha farklıydı. Çok tekme yiyordu bir kere Maradona, Messi tekme yemiyor. Kimse Messi'ye dokunamıyor ama Maradona'ya artık neredeyse uçan tekmeyle dalıyorlardı. Biraz onun dezavantajlarını yaşadı ama devamlılık, süreklilik açısından Messi gerçekten olacak gibi değil. 50 maç oynuyorsa 49'unda müthiş oynuyor. Gol sayısı Maradona'ya kıyasla çok daha yüksek. Maradona'nın müthiş bir zekâsı, oyun aklı ve egosu vardı. Messi, son birkaç yılda kendini bu alanlarda da bir hayli geliştirdi. Asist sayısından belli zaten. Üstüne bir de duran top kullanmaya başladı. Bunları düşününce, bence de tüm zamanların iyisi kesinlikle Messi. Maradona'yı geride bıraktı.

O zaman Dünya Kupası kazanmak bir kriter değil artık?

G.O. Şampiyonlar Ligi bence Dünya Kupası'ndan daha büyük şu anda. Çünkü Uruguay'ın, Kolombiya'nın, Fransa'nın, İtalya'nın, Almanya'nın, Fildişi Sahili'nin, hangi ülkeden bahsediyorsan... Hepsinin en iyi oyuncuları Şampiyonlar Ligi oynuyor zaten. Dünya Kupası'nda öyle değil. Fildişi Sahili'nde Rizesporlu Oboabona da oynuyor, Yaya Toure de oynuyor. Ne demek istediğimi anlatabildim mi? Çok büyük denge farklılıkları var. O yüzden Şampiyonlar Ligi, Dünya Kupası'nın çok önünde bir organizasyon.

Messi Barcelona dışında bir takımda aynı etkiyi yaratır mı peki?

M.T. Valla öyle ülke ülke gitmeyeyim hiç; değil Dünya Ligi, varsa Uzay Ligi falan orada da oynar. Uzaydaki yetenekleri bilmiyoruz ama rahat oynar yani.

JUVENTUS "ÇIKALIM, KİM DAHA İYİ OYNUYORSA KAZANSIN" DİYECEKSE, ŞAMPİYON BELLİ; BARCELONA.

G.O. Süper Lig'de biraz zorlanır gibi geliyor bana. 38 tane faul yaparlar, sarı kart bile çıkmaz. Maç başına 50 faul oluyor zaten burada, bir bakıyorsun 2-3 tane kart belki çıkmış. O da lütfen. Böyle bir şey yok yani.

M.T. Yalnız Messi bu soruyu duymasın ya.

Nasıl bir final bekliyorsunuz?

M.T. Bence soru şu olmalı; oyun mu, oyuncu kalitesi mi kazanacak? Yani Barcelona'nın oyuncu kalitesine, Juventus oyunla cevap verebilecek mi? Oyun derken sadece teknik-taktik değil söylediğim, biraz da hinlikten bahsediyorum. Juventus, Barcelona'ya bir numara çekebilecek mi? Bence hikâye bu. Barcelona oyuncu kalitesi olarak çok daha güçlü bir takım. Ama futbolda bunun çareleri var. Juventus "Çıkalım, kim daha iyi oynuyorsa kazansın" diyecekse, şampiyon belli; Barcelona. Ama derse ki "Ben sana bir oyun yapacağım, bakalım tutacak mı?", o zaman bir şansı var. Az da olsa var.

G.O. Juventus'un çizgisini biraz geçen seneki Atletico Madrid'e benzetiyorum. İyi bir ivme, iyi bir hava yakaladılar. Real Madrid'i elemek öyle basit bir iş değil. Bu onlara çok büyük bir özgüven de getirmiştir ama ben maçta topun tamamen Barcelona'da olacağını düşünüyorum. Topu Barcelona'dan alıp 'Ben oynayayım' diyemezsiniz. O yüzden, Juventus kendi sahasında bekleyecektir. Kazandığı toplarda da hızlı çıkmaya çalışacaktır. Fakat sadece savunarak ve bekleyerek Barcelona'yı durduramazsınız. Çok istisnai bir maç oynamanız lazım. Juventus'un savunmayı ceza sahasının biraz önünde kurması lazım diyeceğim ama orada şöyle bir sorun çıkıyor ortaya; Chiellini, Bonucci falan ağır oyuncular. Neymar'a, Messi'ye, Suarez'e önde yakalanırlarsa tatsız olur.

M.T. Valla Juventus İtalyan takımı olmasa, Güntekin "Hiç şansı yok" derdi de diyemiyor şimdi. Sırf İtalyan diye yol bulmaya çalışıyor.

G.O. Valla, Messi faktörünü kenarda bırakırsak, her şey olabilir. Tek bir 90 dakika. Duran toptan eskaza bir gol bulursunuz, bir taraf 10 kişi kalır, Buffon dünyaları çıkarır, Juventus bir atak yapar, denk gelir... Metin Hoca'nın sevdiği bir tabirdir; maç içi değişkenler çok fazla yani. Ne bileyim, bir gece önce Messi belki az uyur, keyfi yerinde olmaz...

M.T. Ona uykusuzluk falan bir şey yapmaz ya.

G.O. Yani aradaki farkı o belirleyecek işte. Barcelona ile Bayern Münih arasındaki farkı nasıl Messi belirlediyse, finalde de farkı yine o belirleyecek.

S

BENDENİZ

Kemal Deniz

Fotoğraf AP Images

FUTBOL SON YÜZYILDA DEFALARCA DEĞİŞTİ. YENİ AKIMLAR, YENİ İKONLAR TÜREDİ. HEPSİ FUTBOL KÜLTÜRÜNE KATKIDA BULUNDU. UĞUR MELEKE 'O ANLAR'I YAZDI

UĞUR MELEKE

Ankara'daki yatılı okul yıllarımda, soğuk yatakhane, tatsız kazan çayı ve katı kurallara rağmen beni hâlâ delicesine hayata bağlayan şeylerden biri, belki de birincisi, sararmış birkaç mektup sayfasıydı.

İlk sayfasının sağ üstüne muntazam bir şekilde 11.11.1989 tarihi atılmış, ilk okuduğumda anlamını bilmediğim 'BDKD' satırı ile başlayan birkaç mektup sayfası... Yatakhanede aylarca yastığımın altında sakladığım, yüzlerce defa okuduğum, ezberlediğim ama satır satır okumaya hiç doymadığım, hayatımın en değerli kâğıt parçaları...

Ankara'da 24 kişilik bir yatakhaneydi kaldığımız. Işıklar gece 12'de belletici öğretmenler tarafından söndürüldüğünde herkes uykuya dalar, bense koca kırmızı kasetçalarımdan TRT Radyo 1'deki spor programının tekrarını beklerdim.

00.30 sularında program başlar, tok bir ses, yayını "Bendeniz Kemal Deniz" diyerek açardı. Çok geniş bir perspektifle konuşurdu programda: Olimpiyat Oyunları, Dünya Kupaları, basketbol, güreş ya da binicilik fark etmezdi Kemal Deniz için. Hayatımda ilk kez kafamda birikmiş soruları sorabileceğim bir adam vardı kulaklığımın ucunda. 1. Lig fikstürü neye göre çekiliyordu mesela? İki takım ligi aynı puan, aynı averaj ve aynı gol sayısı ile bitirirse kim şampiyon olacaktı? Ya da Kızılyıldız'ı Avrupa kupalarında bu seviyelere getiren sır neydi?

Şimdiki çocuklar şanssız. Zira o yıllar, futbolu sevmeye çok müsait yıllardı. Yaşı tutmayanlar, 1989'un Türkiye tarihinde, özellikle de spor tarihinde hayati bir sene olduğunu hatırlamayacaklar tabiatıyla.

O yıl ilk kez bir Türk takımı, Şampiyon Kulüpler Kupası'nda yarı finale yükselmişti. Genç teknik direktör Mustafa Denizli, şerefli mağlubiyetler dönemine isyan etmiş, her maç öncesi "Şansımız yüzde 51" demişti.

Ulusal takımımız da İtalya'da düzenlenecek 1990 Dünya Kupası'nın kıyısından dönmüştü Tınaz Tırpan yönetiminde. Doğu Almanya'yı iki, Avusturya'yı bir kez yenmiş, grubun son maçında Sovyetler Birliği'ne kupa umuduyla gitmiştik. Eğer o İtalyan hakem, Avusturya maçının son dakikasında Rıdvan'a yapılan penaltıyı verse, averajla Avusturya'yı geçecek ve İtalya'da biz olacaktık!

Ülke, 12 Eylül'ün yaralarını sarmanın kıyısında, özgürleşmenin civarında idi. Arabesk müzik TRT'de yasak olduğu için Hakkı Bulut, bakanlık desteğiyle 'Kıskanıyorum' adlı eseri yazmış, 'acısız arabesk' kodlu, pedofili soslu bu şarkı o yıl TRT'de çalınmaya başlamıştı: "Henüz üç yaşında bir kardeşim var, seni ondan bile kıskanıyoruuum, kıskanıyoruuuum, kıskanıyoruuuuum!"

10 yaşındaki Ankaralı yatılı çocuk bendeniz ise radyonun diğer tarafındaki o bilge adamı kıskanıyordum sadece. Sonunda dayanamayıp bir mektup yazdım ona. Cevapların bazılarını bilemeyeceğini düşünerek, biraz da ukala bir üslupla sordum sorularımı ve bir buçuk sayfalık mektubu TRT İstanbul Radyosu adresine postaladım.

Altı sayfalık bir yanıt geldi. Evet tam altı sayfa... Bugün 20 bin satan bir gazetenin iki bin okunan bir yazarına attığınız iki satırlık e-postaya yanıt gelmezken, 65 yaşındaki o bilge adam, 10 yaşındaki bir çocuk dinleyicinin sorularını tam altı sayfa boyunca detaylarıyla yanıtlamıştı.

"BDKD (Bendeniz Kemal Deniz)" diye başlıyordu mektup: "Bana abi diye hitap etmişsiniz ama sanırım dedeniz yaşındayım. 1924 doğumluyum. TRT eski Spor Dairesi Başkanıyım, Türkiye'de ilk spor bültenini hazırlayan ve sunan kişiyim ben."
Mektubu okumaya başladığımda boğazım düğümlenmişti. Yutkunamamıştım bile. İnternetin keşfedilmesine seneler vardı ama galiba 'pre-google' ile tanışmıştım. Sorduğum her soruya detaylı yanıt verebilen biri vardı karşımda... İki yıl mektuplaştık. İstanbul'a nakil olduğumda tanıştık, vefatına kadar da birkaç kez görüştük. İstanbul'un en büyük adamı o gün de oydu, hâlâ da odur benim için.

Caner (Eler) beni arayıp, *Socrates* için futbol tarihinde ekolleri başlatan ya da bitiren maçlarla ilgili bir yazı istediğinde zihnimde beliren ilk kare, Kemal Deniz'in BDKD ile başlayan bir mektubu idi yine galiba...

1990 yazıydı. Ankara Atatürk Anadolu Lisesi'nde hazırlık sınıfını tamamlamış, final imtihanlarını geçmiş ama aileme yalan söylemek suretiyle İstanbul'a dönmemiştim. Benim gibi futbol delisi bir-iki sınıf arkadaşımla birlikte Ankara'da kalmıştım 10-15 gün daha. Çünkü İstanbul'a dönersem babama bakkalda yardım etmem gerekecek, daha da kötüsü babam, sabah 6'da dükkâna gidip ekmeklerle-sütlerle uğraşmam gerektiği için gece 22.00 maçlarını izlememe izin vermeyecekti.

Yatakhanede her gün 18.00 ve 22.00'deki maçları rahat rahat izliyor, notlar alıyor, defter tutabiliyordum. Bir yandan da turnuva öncesi, ortası, sonrası Kemal Deniz'e yeni mektuplar yazıyordum tabii ki. 8 Temmuz gecesi Roma Olimpiyat Stadı'nda oynanacak Almanya-Arjantin finalinin bana göre tek favorisi Maradona'nın arkadaşlarıydı, o ise Almanya'nın makine düzenine işaret ediyordu satırlarında. Tabii ki bu müsabakanın kaderini tayin edecek, çocuk gözyaşlarıma engel olamayacağım o insafsız düdüğün ve Brehme'nin penaltısının futbolda bir devri kapatıp, başka bir devri açtığını da çok sonra anlayacaktım.

'Sihirli Macarlar', 4 Temmuz 1954'te bir Bern mucizesiyle imparatorluklarını Almanya'ya kaptırdılar.

ALMANLARIN O MAÇI KAZANMASI BİR MİLLETİN YENİDEN DOĞUŞU HÜKMÜNDE. O GÜN, İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI BİR GLOBAL SPOR ORGANİZASYONUNDA İLK KEZ ALMAN MİLLİ MARŞI ÇALINDI.

4 TEMMUZ 1954: BERN MUCİZESİ

Enteresandır, sadece 1990 Dünya Kupası finalinde değil, futbol tarihinde dönüm noktası sayılabilecek hemen her anda bir penaltı noktası beyazı ya da düdük siyahı söz konusu...

Hâlâ birçokları tarafından futbol tarihinin en büyüğü kabul edilen 50'lerin altın takımı 'Sihirli Macarlar', 4 Temmuz 1954'te bir Bern mucizesiyle imparatorluklarını Almanya'ya kaptırdılar ama 60 yıl sonra bugün hâlâ son dakikada Kocsis'in ceza alanı içinde düşürülüşüne penaltı düdüğü çalınmamasına isyan ederler. Çoğu amatör oyunculardan oluşan, kendi ülkelerinde resmi bir ligi bile olmayan Macarlar o finali de kazanmış olsalar, 1950-56 arası tam 50 maçlık bir yenilmezlik serisi yakalamış olacaklardı. Ve belki de bir daha hiçbir milli takımı Macarların yanına yakıştıramayacaktık.

60 yıl sonra bugün ekseriyetle Hollandalılarla anılacak "Total Futbol'un da esas mucitleri sayılıyor kimilerine göre o Macarlar. Son derece esnek sayılabilecek 'WM' dizilişini, kenar adamlarının hem savunmacı hem de hücumcu vasfı gördüğü 2-3-3-2 formasyonunu Cruyff'un arkadaşlarından önce onlar uygulamışlar aslında. Onların çağını kapatan unsursa futbol dışı faktörler olmuş: 4 Temmuz günü Bern'deki feci yağmur, bir gün sonraki gazetelerin 'Fritz Walter havası' olarak adlandıracağı hava ve zemin koşulları Macarları durdurmuş. Ayrıca Herberger'in takımının tarihte ilk kez vidaları takılıp-çıkartılabilen Adidas ayakkabıları o maçta giymeleri, futbolda ekipman etkisinin başlangıcı sayılabilir.

Almanların o maçı kazanması bir milletin de yeniden doğuşu hükmünde. İkinci Dünya Savaşı sonrası bir global spor organizasyonunda ilk kez Alman milli marşı çalınmış o gün. O maç sonrası moralleri tavan yapan ve yaralarını sarmaya başlayan Almanlar, bugünkü modern günlerinin de temellerini atmışlar aslında.

Riva, Didi, Di Stefano ve Puskas bir arada.

2 MAYIS 1962: REAL MADRID HEGEMONYASININ SONU

Şampiyon Kulüpler Kupası tarihinin ilk beş yılının tamamında Real Madrid'in kupayı almasında Macarların altın çocuğu Puskas'ın önemli katkısı var. 1956-57-58-59-60'ın Şampiyon Kulüpler Kupası şampiyonu Real Madrid, 1962 finalinde de bir önceki sezonun şampiyonu Benfica'ya karşı soyunma odasına Puskas'ın 38 dakikada yaptığı hat-trick ile 3-2 galip giriyor. Benfica'nın efsane koçu Guttmann, devre arasında oyuna Cavem'i sokup ikinci 45'te Di Stefano'yu durdurunca maç sonunda kazanan 5-3'lük skorla Portekizliler oluyor. Tabii Real Madrid hegemonyasını bitiren teknik adam Bela Guttmann'ın da bir Macar olduğunu not etmek gerek sanırım. Ayrıca Benfica'nın o günden beri, yani yarım yüzyıldır uluslararası hiçbir kupa kazanamadığını, tam 10 final kaybettiğini ve bu durumu 'Guttmann'ın laneti' olarak andıklarını da...

Fotoğraf AP Images

TOTAL FUTBOL

Macarların temelini attığı Total Futbol'un zirvesine ise 1960-70'lerde Ajax ve Hollanda Milli Takımı ile ulaşılıyor. Futbolda artık Pele döneminin sonları. Siyah İnci, Brezilya'yı 1958, 1962 ve 1970'te dünya şampiyonu yapmış. Ama artık takımlar bir-iki yetenekli oyuncuya bağımlı olmaktan çıkma uğraşında. Pozisyonlar daha özgür, futbolcular daha esnek. Maç içinde forvetler savunmacı, savunmacılar forvet. Kaleci dışında herkes gezgin. 20'nci yüzyılın başlarında Ajax'ı çalıştıran İngiliz Jack Reynolds ve 'Muhteşem Macarlar'ın koçu Gusztav Sebes'in ektiği tohumları mükemmelleştirense Rinus Michels. Michels'in yarattığı, bir tür 'boşluk oyunu'. Boşluğu oluşturma, bulma ya da doldurma üzerine kurulu bir düzen. Total Futbol'un zirve anında, 1972 Şampiyon Kulüpler Kupası finalinde Ajax, Inter'i 2-0 mağlup ettiğinde gazeteler defansif futbolun, 'İtalyan Katenaçyosu'nun öldüğünü ilan ediyorlar.

Total futbolun ölüm nedeniyse bir tür lider bağımlılığı... O takımın önemli parçalarından Ajax stoperi Hulshoff, sahada durmaları

Rinus Michels'in sistemi bir tür boşluk oyunuydu.

gereken yeri, yaratmaları veya doldurmaları gereken boşluğu hep Cruyff'un talimatlarıyla öğrendiklerini söylüyor. O takımın Cruyff bağımlılığı, 1974 Dünya Kupası finalinde iflasa neden oluyor. Özellikle maçın ikinci yarısında Berti Vogts'un Cruyff'u iyi marke etmesi, orta saha üstünlüğünü Almanlara, Beckenbauer-Overath-Hoeness üçlüsüne geçiriyor. Neeskens'in penaltısına Breitner'in penaltısıyla cevap veren Almanların kazandığı Dünya Kupası ise yeni bir ekolün habercisi. Çünkü 1972 Avrupa ve 1974 Dünya Şampiyonu Almanlar, tarihte bunu başaran ilk futbol ülkesi oluyor.

20 HAZİRAN 1976: PANENKA VURUŞU

Almanya, Euro 76'nın finalinde, 20 Haziran'da Beckenbauer'in kaptanlığında tarihte bir başka ilki başarmak için sahada... Eğer o gün Belgrad'da Almanya Çekoslovakya'yı penaltılarda mağlup edebilmiş olsa, tarihte üç büyük turnuvayı üst üste kazanan ilk (2012'ye kadar da tek) ülke olacaktı.

Almanya'yı tarihe düşeceği bu muhteşem nottan mahrum bırakansa yine bir penaltı atışı. 28 yaşındaki Çek orta saha oyuncusu Antonin Panenka'nın o penaltıyı topun dibine girerek nasıl attığını herkes duymuştur. Ama çok az kimse, o cesur vuruşun Euro 76'nın finalinde, son Avrupa ve dünya şampiyonu Almanlara karşı atılan son penaltı atışı olduğunu bilir.

29 MAYIS 1985: HEYSEL VE ÇÖKÜŞ

Cruyff'un Ajax'ının 71-72-73, Beckenbauer'ın Bayern Münih'inin de 74-75-76 Şampiyon Kulüpler Kupası şampiyonluklarına şaşırmamak gerek sanırım. Avrupa'nın kulüpler düzeyindeki sıradaki 10 yılıysa, İngiliz hegemonyasına sahne oluyor. Dâhi menajerler Bill Shankly, Bob Paisley, Brian Clough ve Joe Fagan yönetimindeki İngiliz kulüpleri, 1977-1985 arasında dokuz Şampiyon Kulüpler Kupası finalinin sekizine çıkıp yedisini kazanıyor. Kupa 1'deki Britanya üstünlüğünün sonuysa ne acıdır ki bir trajedi saklıyor altında.

Avrupa futbolunun en büyük stat trajedisi Heysel Faciası, sadece Liverpool'un değil bütün bir İngiliz futbolunun kıta yarışından dışlanması anlamına geliyor maalesef. 29 Mayıs 1985'te Brüksel'de bir grup Liverpool taraftarının Juventus'luların olduğu bölüme saldırısının bedeli, 31'i İtalyan 38 masumun hayatı oluyor. İngilizler 6, Liverpool 8 yıl katılmıyor Avrupa kupalarına. Liverpool'un duygusal koçu Fagan, o maçla antrenörlüğe veda ediyor. Sekiz yıl içinde tam 20 farklı İngiliz kulübü hak ettiği halde Avrupa'da yarışamıyor. 29 Mayıs 1985 günü Juventus'un Liverpool'u 39 cenazenin önünde 1-0 yendiği Şampiyon Kulüpler Kupası finalinde de küçük bir penaltı trajedisi gizli. İsviçreli hakem Andre Daina, pozisyona çok uzak olduğu için Boniek'in ceza alanının bir metre dışında düşürülmesine penaltı çalıyor. Şimdiki UEFA Başkanı Michel Platini'nin attığı penaltı golüyle tarihin en mutsuz kupasını evine götürüyor Juventus...

SEKİZ YIL İÇİNDE TAM 20 FARKLI İNGİLİZ KULÜBÜ HAK ETTİĞİ HALDE AVRUPA'DA YARIŞMA FIRSATI BULAMADI.

Fotoğraf Getty Images Turkey, AP Images

8 TEMMUZ 1990: TANRI'NIN GÖZYAŞLARI

Ne Puskas, ne Pele, ne Cruyff, ne de Beckenbauer ve takım arkadaşları esas sanatçının ön grubu olduklarını bilmiyorlar toplarını oynarken. Çünkü 20. yüzyıl futbol öyküsünün esas kahramanı, meğerse 1960 Ekim'inde Buenos Aires'te doğacak bir bücür erkek çocuğuymuş.

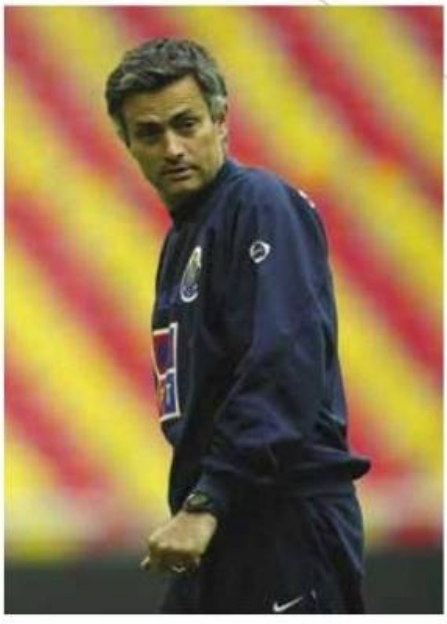
1 metre 65 santimlik dâhi on numara Diego Maradona, sadece basit bir dünya şampiyonu olmayacak, yıllarca baskı ve savaşlarla yıpranmış ülkesini birleştirecek, tüm zamanların en spektaküler sayısını 'Tanrı'nın eli' ile atacak, hatta aynı beş dakikaya 'Yüzyılın golü'nü de sığdıracaktı. Futbol transfer rekorunu iki kez kıran tek oyuncu olan Maradona'nın kalbinin kırılma tarihi ise 8 Temmuz 1990 akşamı...

O akşam, Roma Olimpiyat Stadı'na üst üste ikinci kez Dünya Kupası'nı kaldırmak ve bu sayede şımarık Pele'nin kibirli yorumlarından kurtulmak umuduyla çıkan Maradona, son düdükle birlikte gözyaşlarına boğulduğunda aslında bunun bir dönemin sonu olduğunu da bilmiyorduk hiçbirimiz. 80'li yıllarda zayıf Napoli'yi iki kez Serie A, bir kez UEFA Kupası şampiyonu yapan, 1986'da Arjantin formasıyla Dünya Kupası'nı kaldıran Maradona'nın ipini maalesef Roma'daki finalin Meksikalı vicdansız hakemi Codesal çekti. Codesal'ın 84'üncü dakikada Sensini-Völler mücadelesine çaldığı penaltı düdüğü, hem Arjantin'de hem de dünya futbolunda bir dönemin sonuymuş meğerse.

Merak edenler için ekleyeyim... 9 Temmuz günü artık ben de okulu terk edip rotamı Ulus'taki otogara çevirmiş, dağınık valizimden sarkan Dünya Kupası notlarımla birlikte İstanbul'un yolunu tutmuştum. O gün çocuk aklımla belki futbolda neyin bittiğini tam olarak bilmiyordum ama yıllar sonra anlamıştım kalbimdeki eksiklik hissinin nedenini: Zira 20. yüzyılda artık bir daha hiç kimse onun kadar oyuna hükmetmedi. Hiç kimse onun topla olan mesafesinden daha yakına giremedi. Hiç kimse bir topu 62 metre boyunca dürtüp, sayısız tekme girişimine rağmen ağlarla buluşturamadı. Ta ki takvimler 18 Nisan 2007'yi, kameralar bir başka Arjantinli dâhi bücür Messi'yi gösterene dek...

1986'DA ARJANTİN FORMASIYLA DÜNYA KUPASI'NI KALDIRAN MARADONA'NIN İPİNİ MAALESEF ROMA'DAKİ FİNALİN MEKSİKALI VİCDANSIZ HAKEMİ CODESAL ÇEKTİ.

26 MAYIS 2004: BİR İHTİMAL DAHA VAR

90'lı yılların başında Milan, sonunda da Manchester United ve Real Madrid, güçlü kadrolar ve göze hoş gelen oyunlarla kazandılar kupaları. Futbolun eğlence çağı olarak adlandırabileceğim bu süreç, Alex Ferguson gibi, Van Basten gibi, Ronaldo gibi, Zidane gibi dehalardan ilham aldı.

2004 Şampiyonlar Ligi şampiyonu Porto ise biraz aykırıydı. 26 Mayıs akşamı Gelsenkirschen'deki Şampiyonlar Ligi finalinde Porto, Monaco'yu 3-0'la geçmesine rağmen topla oynama oranı sadece yüzde 45'ti. Rakibinden daha az pas yaptı, daha az şut attı ve daha az korner kullandı. Maçtaki 20 faulde ve üç sarı kartın tamamında Porto'lu oyuncuların ismi yazıyordu. Ama kazanan da 3-0'lık skorla Porto'ydu. Jose Mourinho tandanslı bu kontrol oyunu, Euro 2004 şampiyonu Yunanistan, 2005-2006 Premier Lig şampiyonu Chelsea, 2006 Dünya Kupası şampiyonu İtalya ve 2010 Devler Ligi galibi Inter'in de anafikri olacaktı gelecekte.

PORTO, MONACO'YU 3-0'LA GEÇMESİNE RAĞMEN TOPLA OYNAMA ORANI SADECE YÜZDE 45'Tİ. RAKİBİNDEN DAHA AZ PAS YAPTI, DAHA AZ ŞUT ATTI VE DAHA AZ KORNER KULLANDI.

Fotoğraf Getty Images Turkey

1 TEMMUZ 2012: TİKİ TAKA'NIN ZİRVESİ

21. yüzyılda hayatın her alanında değişim hızının arttığını not etmek gerek sanırım. Önceleri 100 yılda bir yapılan icatlar, sonra 50 yılda bire evrildi. Şimdilerde belki 10 yılda bir oluyor hayatımızda sert değişiklikler. Futbolun da komünikasyon çağının baş döndürücü rüzgârından etkilenmemesi ve değişiminin hızlanmaması imkânsızdı. Mourinho-Rehhagel-Lippi gibi realistlerin karşısına çok kısa süre içinde Rijkaard ve Guardiola gibi Cruyff öğretili hayalperestler çıktı. Tiki-Taka diye adlandırılan o öldürücü pas oyunu, kısa süre içinde Mourinho realizmini unutturdu: 2006-2009-2011 Devler Ligi galibi Barcelona ile 2008-2010-2012'de üç büyük turnuvayı üst üste kazanan İspanya Milli Takımı, bütün dünyanın öykündüğü zevk veren bir top oynuyorlardı artık. 1 Temmuz 2012 gecesi Kiev'de İspanya, İtalya'ya top göstermeden Avrupa şampiyonu olduğunda sanırım Tiki-Taka'nın ya da 'Xaviesta' çağının zirvesi yaşandı. Tiki-Taka'nın bir üst versiyonu ise son iki-üç yılda Jürgen Klopp ve Jupp Heynckes gibi antrenörlerin 'Umschaltspiel' (geçiş oyunu) güncellemesi ile piyasaya sürüldü.

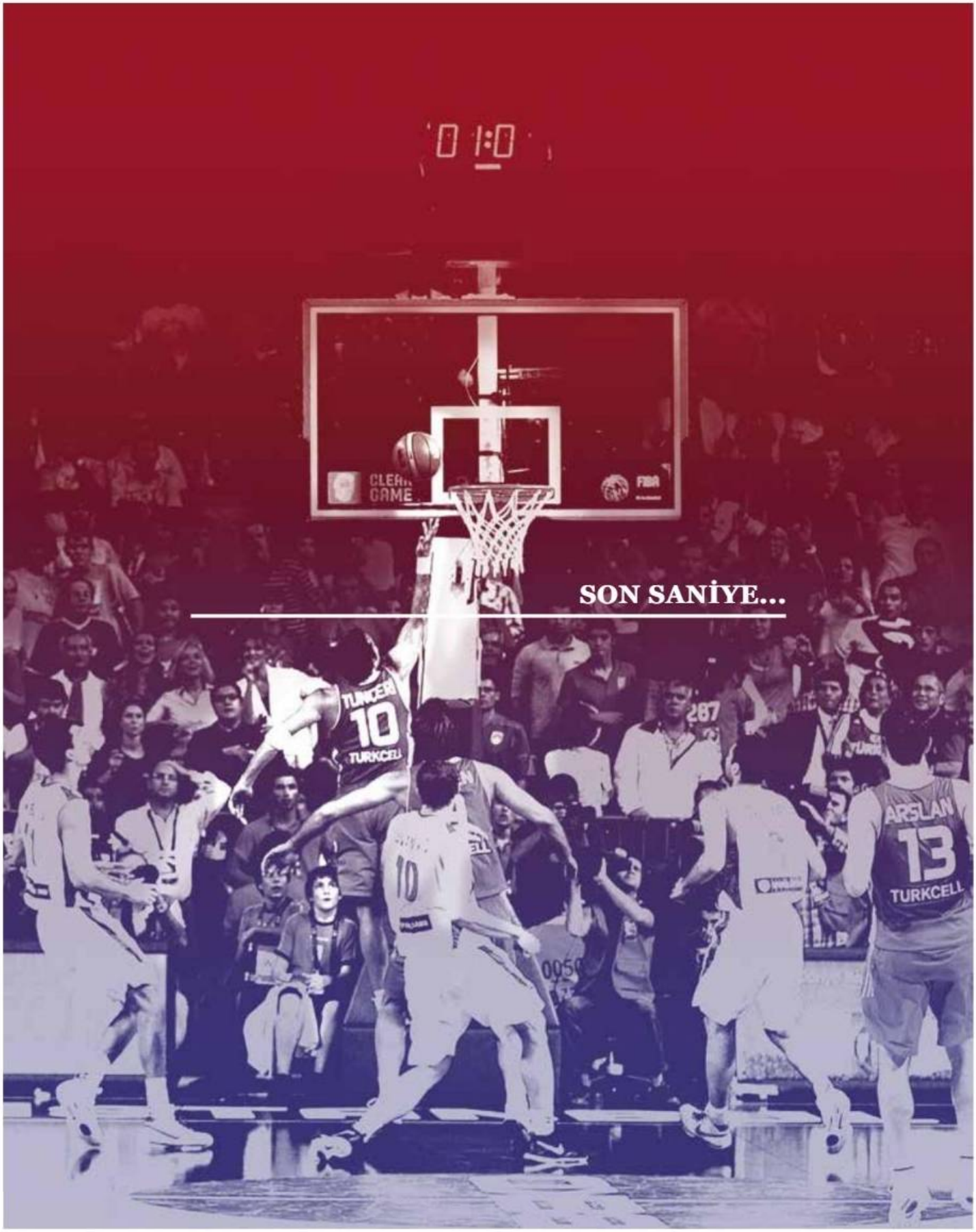
23 NİSAN 2013: GEÇİŞ OYUNU VE KARŞI PRES

Aslında Barcelona ve İspanya'nın Tiki-Taka'sının Xavi-Iniesta-Ronaldinho-Messi gibi olağanüstü top saklayıcılara bağımlı olduğu açıktı. 2005-2013 arasında top saklamanın yetmediği maçlar oldu, dönemsel kötü sinyaller de verdiler. Örneğin 2010 Şampiyonlar Ligi yarı finalinde Inter, Barcelona'yı geçerken bu sistemin bir panzehiri olabileceğini hissettirmişti. Lâkin zaman gösterdi ki esas panzehir kaleye otobüs çekmek değil, savunmadan hücuma hızlı geçebilmekmiş. Şampiyonlar Ligi 2013 yarı final ilk ayağında Münih'te Heynckes'in Bayern'i, Barcelona'ya karşı sadece yüzde 37 topla oynayarak kazandı. Heynckes rakibine şutlarda 9-2, kornerlerde 11-4, tabelada da 4-0 üstünlük kurarak futbolda yeni bir çağın başladığını Dortmund koçu Klopp'la birlikte tüm yeryüzüne ilan etti. Çünkü bu oyunun sırrı, sadece top sendeyken değil, top rakipteyken de ne yapacağını bilmekte saklıydı. Rakibin en zayıf anı, senin topu kazandığın andı ve bu zayıflığı üç-dört saniye içinde gole çevirebilirdin. Bunun için savunma oyunundan hücuma, hücumdan savunmaya hızlı geçmeliydin (Transition play)... Şok karşı presler yapmalıydın (Gegenpressing)... Nitekim 2013 Devler Ligi şampiyonu Bayern'le finalisti Dortmund'un da sırrı aynıydı. Tıpkı 2014 Dünya Şampiyonu Almanya gibi.

İtiraf edeyim: Tiki-Taka ile ilgili olağanüstü olumlu düşüncelere sahip olduğumu söyleyemem. Matematikseverler beni daha iyi anlayacaklardır: Bu anlayışın limitini alırsanız, sanki kalecisiz, savunmasız, santrforsuz, 11 orta sahalı, gol yemeyen ve gol atmayan bir sonuç çıkacak ortaya... Oysa futbol böyle bir mükemmelliğe kapalı, anlık değişimi çok yüksek, Kurosawa'nın Rashomon'u gibi sahanın farklı yerlerinden, maçın farklı anlarından baktığınızda farklı görünmesi gereken, görecelilik barındırması icap eden bir oyun. Hayat gibi. Top her zaman sizde olmaz hayatta. Bazen geride durur, izler ve gecenin en karanlık olduğu anın, gündüze en yakın anı olduğunu kurarsınız kafanızda.

"Hayat sen plan yaparken başına gelen şeylerdir" demiş ya John Lennon. Futbol da öyle işte. Başına gelenlere en iyi reaksiyon veren, bu işin en başarılısı galiba. 1950'lerde de öyleydi, 2000'lerde de böyle, sanırım 2050'lerde de aynı olacak...

S

SON SANİYE...

Fotoğraf Getty Images Turkey

2010 DÜNYA BASKETBOL ŞAMPİYONASI YARI FİNALİNDE, TÜRKİYE-SIRBİSTAN MAÇINDA, KEREM TUNÇERİ TÜM ÜLKEYİ AYAĞA KALDIRAN BASKETİ ATTI. UNUTULMAZ SONUN KAHRAMANI, O SANİYELERİ ANLATTI...

CANER ELER

Son saniye basketiyle girmek istiyorum söyleşiye ama turnuvaya gelene kadarki süreç de hayli kritikti. 2010 öncesinde milli takıma seçilmediğin bir dönem var. Tanjevic'in gelecek planlarında yer almadığın söyleniyordu. Oradan başlayalım...

Tanjevic, 2009 öncesinde yaklaşık iki sene boyunca beni kadroya almadı. Yaşlı olduğumu, 2010'da daha da yaşlı olacağımı söylüyordu. 31 yaşında olacaktım halbuki. O zamanlar hiç bu muhabbetlere girmedim. Polemik yaratanlar, ağzımdan laf almaya çalışanlar oldu. Ama ben hayatım boyunca kimseye ne cevap verdim, ne de polemik yarattım. Tanjevic'in kararına saygı duymaya çalıştım. Beni kadroya almama kararı verdiğindeki durumum da iyiydi aslında. Real Madrid'deydim, çok formdaydım, hayatımın en iyi basketbolunu oynuyordum. Böyle bir karar almasını o zaman da anlamamıştım, bugün de anlamıyorum. Kimse kusura bakmasın, hiçbir bahaneyi de kabul etmiyorum ama o dönem hiçbir saygısızlık yapmadım. Antrenörüme, federasyona asla yanlışım olmadı. Sonra herhalde kendi hatalarının farkına vardılar ve 2008'de davet edildim, 2009 Avrupa Şampiyonası öncesinde elemelere çağrıldım. Polonya'da da güzel bir turnuva geçirdik.

Orada bir Yunanistan maçı vardı...

Evet, maalesef o çeyrek finali çok kötü kaybettik. Hayatımda unutamayacağım, kaybetmememiz gereken ama yine basitçe verdiğimiz maçlardan biriydi. O gün 50 saniye kala Ömer Onan'ın attığı bir üçlük var ki girse kazanacaktık. Hatta öncesinde Ersan'ın bomboş gittiği ama dizinin dönüp turnike kaçırdığı bir pozisyon var. O girse beş sayıya çıkacaktı fark. Olmadı. Gerçekten içimde kalan bir maçtır.

2010'a hazırlıklar başladı sonra ve yanlış hatırlamıyorsam çok da iyi geçmiyordu o dönem...

Aslında biz turnuvaya çok stresli başladık. Hazırlık maçlarında üst üste mağlubiyetler alıyorduk. Engin Atsür'ün sakatlığı da o dönem çok sarsmıştı bizi. Aşil tendonu kopmuştu, çok da önemli oyuncuydu. Mağlubiyetler üstüne bu olaylar da derken, kimsenin bize pek inancı kalmamıştı turnuva öncesi. Basketbol camiası desen, hazırdı zaten bizi paylamaya. Türkiye'de başarısızlığa bakış açısı hep çok keskin, eleştiri dozajı da çok ağır oluyor. Maalesef her şey uçlarda yaşanıyor. Başarıda en tepeye koyuyorlar, tersi durumda yerin en dibine sokuyorlar. Neyse, böyle böyle girdik turnuvaya ama ilk maçtan itibaren her şey değişti. Mesela Yunanistan'ı uzun zamandır turnuvalarda resmi maçlarda yenemiyormuşuz. Öyle maçlar kazandık. Bu arada, Yunanistan maçından bir anım var. Seremonide marşlar okunuyor. Politik olarak birbirimizi çok sevdiğimiz söylenemez bilindiği üzere. Ancak biz giderdik, onlar gelirdi, sorun yaşanmazdı genelde. Din ve dil dışında her şeyimiz aynı aslında. Kültür olarak da çok yakınız ama o gün seremoni sırasında bir anda bir ıslık başladı. Hemen seyirciye döndüm, "Yapmayın lütfen" diye rica ettim, enteresandır seyirci de dinledi beni ve tepkiyi bıraktı. Hatta maç sonunda hatırlıyorum; Yunan gazeteciler gelip teşekkür etmişlerdi. Maçın sonu var bir de; topu getiriyorum artık, öndeyiz, 20 küsur senedir ilk defa yeniyoruz Yunanistan'ı. Bitti maç, topu bıraktım ve ellerimi yukarıya kaldırdım sevinmek için. O sırada Bourousis geldi bana küfretti, "Dünya Şampiyonu mu oldun da böyle seviniyorsun?" dedi akabinde. Bir an ağrıma gitti ve üstüne yürüdüm o adrenalinle, o da benim üzerime yürüdü. Hakemler falan araya girdi. Böyle bir gerginlikle bitti yine. Sonra beş maçta beş galibiyetle İstanbul'a gittik. Hazırlık döneminde bütün maçları kaybederken, "Dünya Şampiyonası'nda ne yapacağız?" derken, müthiş bir başlangıç yapıp final gruplarına gittik. İlk maç Fransa. Dedim ya hiç beklemiyoruz, direkt 20 oldu fark. Ama nasıl keyif alarak oynuyoruz... Zaten basketbolda işin eğlencesini kavrayıp, keyif almaya başladığında çok başka oynuyorsun sahada. Fizik kondisyon, antrenman falan tabii ki çok önemli ama moral-motivasyon iyi oldu mu her şeyi yapabiliyorsun.

Fotoğraf Can Eskiler

O motivasyon nasıl oluştu?

Maçları kazandıkça oluştu aslında. Kendimizi iyi hissettik. Sezon oynamıyorsun, şampiyona oynuyorsun. Böyle turnuvalarda kim formdaysa o öne çıkıyor. Oyuncu kalitesi elbette önemli ama turnuvalarda asıl unsur, dediğim gibi form düzeyidir. Hatırlarsınız; Rusya gidip İspanya'yı İspanya'da finalde yenmişti Avrupa Şampiyonası'nda. Holden atmıştı son saniyelerde. En iyi maç sonlarından biriydi. Ama formdaydılar ve başka zaman olsa yenmelerine imkân yoktu. Hava yakalamışlardı. Biz de öyle bir şey yakalamıştık 2010'da. Seyirciyi de arkamıza aldık. Ankara seyircisi müthişti, sonra İstanbul'da da aynı desteği gördük. Bir tek ABD maçı biraz sessiz kalındı. İnanılmadı belki de. Ama onun dışında atmosfer olağanüstüydü. İşin basketbol tarafında da çok iyi mücadele ediyorduk başta. Bilhassa savunma kısmında çok iyi iş çıkarıyorduk.

Sırbistan maçındaki o tarihi anı anlatabilir misin?

Hiçbir Türkiye vatandaşının unutamayacağı bir maç sanırım. Sırbistan çok iyi takım; tecrübeli yıldızları genç yeteneklerle harmanlamışlar. Bütün maçı geride oynadık, son 3-4 dakikada geri döndük. Büyük bir mücadele koyduk ortaya. Her top için savaşan, vazgeçmeyen bir karakter sergiledik. Üst üste iki üçlük, iki de turnike attım. Öyle tutunduk maça.

Maç sonunda her şey nasıl gelişti?

Hidayet Türkoğlu gibi bir oyuncuya sahipsin. NBA Final Serisi oynamış, son dakikaları, son saniyeleri oynamayı bilen ve bu konuda tecrübe sahibi bir isim. Ben ne olursa olsun, son atışı onun kullanması gerektiğini düşünüyordum. Molada Tanjevic konuşuyordu, ben "Topu Hidayet'e verelim, o kullansın, zaten buna alışkın" dedim. Son saniye, sokar sokamaz ama benim elim sıcak olsa da onun kullanması gerekiyordu. Zaten milli takımdakilerden hiçbiri de "Yahu kahraman olayım, o şutu ben kullanayım" düşüncesinde oyuncular değildi. Mesela bu sezon da Beşiktaş'ta son topların hepsini Chris Lofton'ın kullanmasını istedik. Çünkü o anlarda top kullanmayı çok iyi biliyor ve en yüksek yüzdeyle o oynuyor. Karakterinde son saniyeler var. Neyse, Ender topu kenardan çıkarıp Hidayet'e verdi. İki dripling yaptı, sonra işte şanssızlık, top canlandı bir anda. Elinden çıktı ve dışarı gidiyordu. Hep aynı şeyi söylüyorum belki ama doğru zamanda doğru yerde olmak diye bir şey var. Top adeta benim üstüme geldi. Bir hareketle dip çizginin bomboş olduğunu gördüm. Marko Keselj tutuyordu beni. Dip çizgiyi açarak savundu orada. Belki düz dursa abuk sabuk bir atış yapacaktım. Çok kısa bir süre vardı.

O kadar sürede karar mekanizması nasıl işledi peki?

4.2 saniye vardı işte. Hidayet topu aldı, sekti, bana geldi derken zaman geçmişti biraz. Saliselik karar almanız lazım. Çok zor. Işık görmüş gibi boş koridoru gördüm. Giderken de "Ne olur zaman bitmesin" diyordum içimden. Semih de çok güzel bir perde yaptı orada. Pota altını açtı. Turnikeyi bıraktım ve girdi. Türkiye basketbol tarihinin en önemli sayılarından birini atıyorsun ama o an idrak etmesi zor oluyor tabii. Büyük bir tur atmaya başladım salonda, herkes beni kovalıyor. Belki de onlar kovaladıkları için kaçıyorum, bilmiyorum. Herkes şok halinde bir yandan, hakikaten basket oldu mu diye merak ediyor. Hatta biz bitti zannediyorduk. Sonra hakemler durdurup baktılar, 0.5 saniye daha varmış. Ivkovic müthiş bir kenar oyunu çizdi orada. Ama şöyle bir detay var; benim babam eski milli basketbolcu. Kendi oğlunun A Milli Takım forması giyip öyle bir sayı atması, maçı kazandırma noktasına gelmesi inanılmaz bir gurur onun için. Benim de hayatımda idol olarak gördüğüm, basketbolu çok bilen, her maçtan sonra konuştuğum insan. Ama hiçbir zaman "İlla şunu yapacaksın" demez bana. Son zamanlarda maçları televizyondan seyretmeyi tercih ediyordu. Tekrarları izlemek istiyordu. O anda basketi attıktan sonra mola oldu falan. Tanjevic beni kenara aldı. Kendi kendime şunu söylemeye başladım: "Babam için..." Televizyon karşısında olduğunu biliyorum, "Ne olur basket olmasın, babam için..." deyip durdum kenarda. Sadece bunu düşündüm. Sonra moladan döndük, dedim ya; Ivkovic müthiş bir oyun çizmiş. Bizde de savunmada bir sorun oluştu o anda. Adam değişimini tam yapamadık. Kenardan nefis bir pas geldi. Velickovic de iyi yakaladı topu havada ama Semih blokladı. O andan sonra inanılmaz bir mutluluk yayılmıştı artık salona. Kelimelerle anlatmak zor.

Sonrasında neler oldu? Son saniye basketinin üzerine?

Duşa girip otobüse gittik. Normalde otele mesafe beş dakika Ataköy'den. Biz 1.5 saatte gittik. E-5 otoyolu dahi insan kaynıyordu. En son Hidayet, Ömer ve ben otobüsün önüne

Fotoğraf Can Eskier

SAVANOVIC, BIKMADAN "MADALYAMI ÇALDIN, MADALYAMI ÇALDIN!" DEDİ HER GÜN.

geldik, mikrofonu aldık, "Yarın final maçımız var" deyip rica ettik yol için. İlk 20-25 dakika harikaydı sevinç gösterileriyle ama bir yandan da adrenalin, coşku derken çok yorgunuz. Baktık gidemiyoruz, bunu yaptık. Otelde ise en az bin kişi vardı. Girişten yemek yiyeceğimiz yere kadar 45 dakikada gittik. Herkes orada tebrik için. Yemek yiyip masör odasına geçtik. Biraz muhabbet edip sonra yatalım dedik. Herkes tek kalıyor. Benim odanın yanında Hidayet var. Yatakta sağa sola döndüm, kalbim atıyor, uyumak imkânsız. "Yarın maçım var, uyumam lazım" diyorum. Saat 5.30 falan oldu. Kalkıp Hidayet ne yapıyor diye bakıyım dedim. Hidayet NBA'de final oynamış bir sene önce, sayısız adrenalin dolu an yaşamış, baktım odanın içinde volta atıyor. Uyuyamamış. Ertesi gün acayip yorgunluk vardı. Şahsi fikrimi soruyorsan, ABD'yi bile yenebilirdik. O form ve kafa yapısıyla en kötü başa baş oynardık ama Kevin Durant müthiş maç oynadı.

Son saniye basketi olunca son maçmış gibi oldu sanırım.

Biz Sırbistan'ı eğer 10-15 sayı fark ile yenseydik bu kadar olay olmayabilirdi. Yine büyük sevinç yaşanırdı, büyük başarı olurdu ama son saniye olunca, bu kadar adrenalin, bu kadar duygusal etkileşim olmayabilirdi. Sırbistan'ı son saniye basketi ile yenmek bizi o anlamda finalde çok etkiledi. Finalde son saniye basketi olsa ne güzel olurdu. Arada bir gün olsaydı iki maç arasında, belki şansımız olurdu. Çünkü o maç sonrası kimse uyumadı takımda. Kimse dinlenemedi final öncesinde.

Bir de 2002 Dünya Şampiyonası'ndaki Marcelinho Machado'nun Brezilya maçında attığı son saniye basketinden bahseder misin?

Kariyerimde başarılı olarak unutamadığım çok anı var ama başarısız hatırladığım anların başında o basket gelir. Maçın sonu, 5 sayı öndeyiz, 10 saniye var, hava atışına çıkılacak. Mirsad'a "Varejao hareketleniyor, onu perdele" dedim. Dinlemedi beni. Top tam oraya sekti, Varejao aldı, ben de ona yakındım, dokundum ve basket faul oldu turnikeyi atınca. Molamız da bitmişti. Top çıktı, bana geldi hemen faul yaptılar. Olabilecek en kötü senaryodur bu. 3 saniye falan kalmış, birini atsam en kötü uzayacak ama ne yazık ki ikisini de kaçırdım.

Son saniyelerde faul atmak nasıl bir psikoloji yaratıyor?

Çok zor bir şey. İyi şutör çok iyi faul atacak diye bir şey yok. Ömer Onan bence iyi şutördür, çok cesaretlidir, her türlü atabilir ama serbest atışta zorlanır. Geriye kaçarak falan atar, bir sıkıntısı vardır. Ben de 22 yaşındayım. İlkini attım; kaçırdım. Brezilyalılar da faul anlarında hep akıl oyunları peşindeler; el uzatıyorlar çaktırmadan, devamlı konuşuyorlar. İkinciyi de kaçırdım. Top döndü, Marcelinho Machado aldı ve orta sahanın 2-3 adım önünden attı şutu. Ben hemen geri koşmuştum. Potanın altındayım, şut da tam sol köşeden atılmış, çaprazımdan. Potanın altından görüyorum. Elden çıkınca anladım gireceğini. Girince herkesin benden nefret edeceğini de anladım. Zaten eleştiriliyordum. Ertesi gün yazılanları hatırlatmayayım. Çok zor geçmişti o günler. Hem kaybetmek, hem de o kadar ağır eleştirilmek.

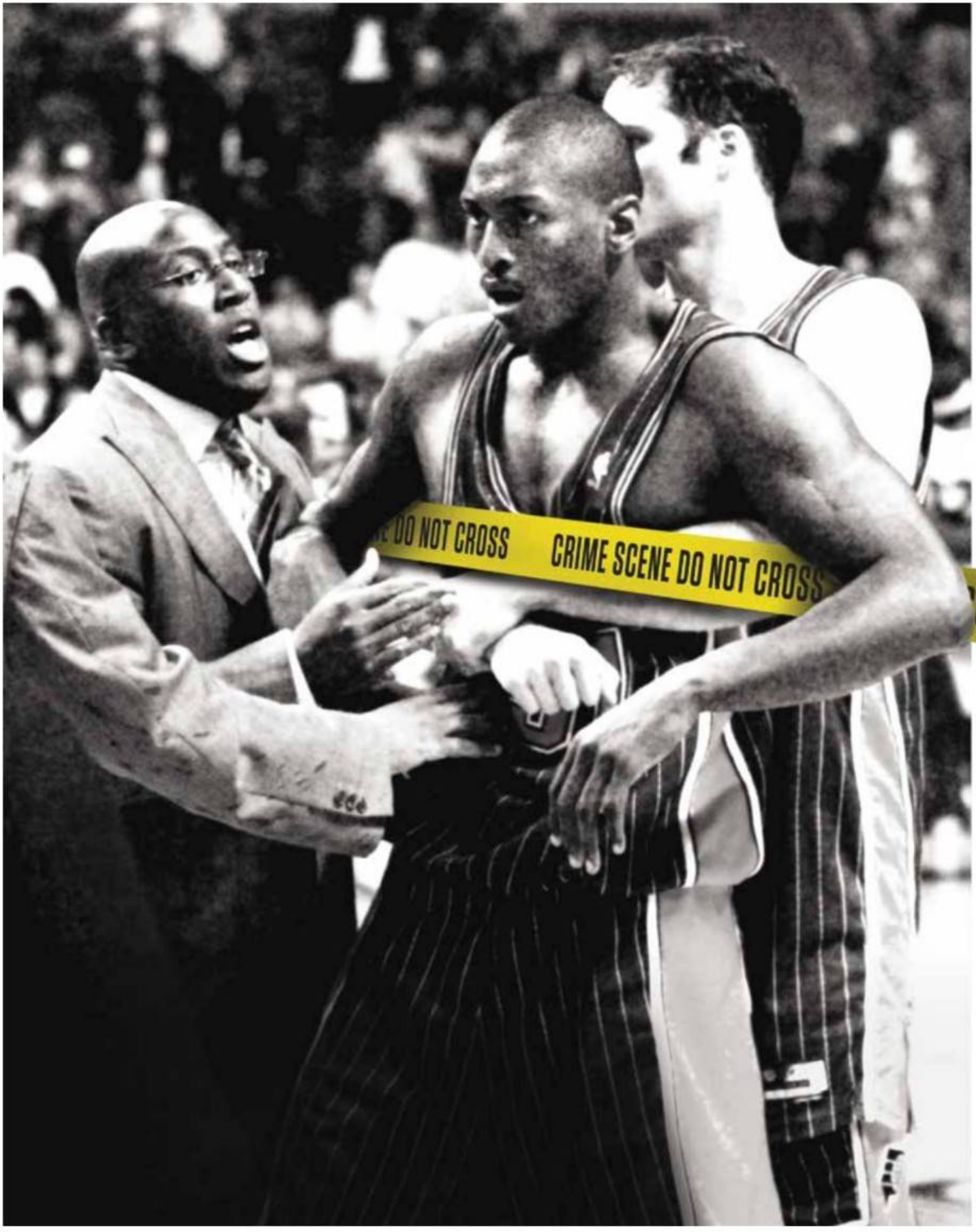
Son dakika oyunculuğu denen bir şey var mı?

Özgüven gerekiyor, korkusuzca deneme içgüdüsü lazım o atışı yapabilmek için. Ama şansın da yanında olması gerekiyor çoğu zaman. Benim 2010'da attığımda şansın rolü var. Top kucağıma düştü orada. Ayağımın çizgide olduğunu söylemişti Sırplar hatta orada ama öyle bir şey yoktu. Topuğumla basıyormuşum gibi gözüküyor o görüntüde ama ayağım havadaydı. İşin enteresanı, ertesi yıl Dusko Savanovic bizim takıma, Efes'e geldi. İki sene boyunca aynı muhabbeti yaptık. Bıkmadan usanmadan "Madalyamı çaldın, madalyamı çaldın!" dedi her gün.

Son olarak kariyerinde hem oynarken, hem de izlerken şahit olduğun unutulmaz maç sonlarını sorayım o zaman...

En başta Michael Jordan'ın topu Karl Malone'dan çalıp, ardından Byron Russell'ı silkeleyip attığı şut var. Gecenin bir yarısı izlemiştim, olağanüstüydü. Jordan çok büyük oyuncuydu, o da olması gereken bir son basketti. Bir tane de benden var, 2010'dan sonraki sezon. Efes'teyken Panathinaikos'a atmıştım. O son saniye turnikesiyle Top 16 bileti almıştık Euroleague'de. Basketboldan çıkarsak, bir de Manchester United'ın son dakikada attığı iki golle Bayern Münih'i yendiği Şampiyonlar Ligi finali var.

Fotoğraf Getty Images Turkey

Fotograf AP Images

HANEDAN YIKAN KAVGA

NBA'E DAMGA VURMALARI BEKLENİYORDU AMA BİR GECEDE DAĞILDILAR. INDIANA PACERS VE 'O KAVGA' TARİHİ NASIL DEĞİŞTİRDİ?

KAAN KURAL

Larry Bird bu takımı uzun vadeli bir plan çerçevesinde büyük bir dikkatle, özene bezene kurmuştu aslında. 2000'de kendisi koçluk yaparken finale çıkan Indiana Pacers takımının artık miadını doldurduğunu zamanında teşhis ederek yeni rolü genel menajerlikte doğru hamlelerle yepyeni bir çekirdek yapı oluşturmuştu. Şimdi o çekirdeğin büyüyüp meyve vermesini izlemeye kalmıştı işi. Öyle ya; 2000'lerin ortasından bahsediyoruz. Üç sayının bu denli oyunu domine etmediği, fizik kuvvet, oyun sertliği ve savunmanın egemen olduğu dönem. Jamaal Tinsley, Stephen Jackson, Ron Artest, Jermaine O'Neal merkezindeki takımda Fred Jones, Anthony Johnson, James Jones, Jonathan Bender, Reggie Miller, Austion Croshere, Jeff Foster vardı. Say say bitmeyen geniş bir kadro. Sakatlıklar olmasa NBA'in en büyük yıldızları arasına girebilecek özel yetenek Bender hariç hepsi de 'bitirim çocuklar'. Takımın kadro genişliği, yetenek tavanı gibi konular bir yana, Pacers'ta her şey bu genele yayılan karakter üzerine kurulmuştu. NBA'in en bitirim, en kabadayı, en bıçkın kadrosuna sahiplerdi. Hani hava karardıktan sonra sokakta denk gelseniz gayriihtiyari karşı kaldırıma geçme içgüdüsü uyandıran tipler. Basketbol sahasında da karşılarına gelen oyuncular genelde sahanın uzak kıyılarına doğru seyirtiyorlardı. Pacers'la oynamak hem fiziksel, hem zihinsel bir eziyetti. Sahada rakiplerini boğan, pestillerini çıkaran, oynamaktan hatta hayattan bezdiren fiziksel bir savunma. O takımdan Ron Artest bir dış oyuncu için inanılmaz nadir görülen bir başarı kazanmış, 2004'te 'Yılın Savunmacısı' ödülünü almıştı. Onun korkunç acı kuvveti ve inatçılığı tüm takımın kimliğiydi aslında.

Larry Bird takımın başına da eski takım arkadaşı olan, koçluk kariyerine Detroit'te başlayıp özellikle yarattığı savunma kimliği ile övgü alsa da henüz daha tam kendi kariyeri olgunlaşmadığı için kovulan Rick Carlisle'ı getirdi. O bitirimliklerinin beraberinde getirdiği öfke kontrolü sorunlu kadroyu en iyi Carlisle'ın yönetebileceğini düşünüyordu. Aklındaki şey gerçeğe dönüştü. O Pacers çekirdeği 2003-04 sezonunu NBA birincisi olarak tamamladı. Doğu Finali'ne kadar çıktılar ama orada Carlisle'ın temelini kurduğu Detroit'e 4-2 yenilerek elendiler. Serinin ikinci maçında Tayshaun Prince, Reggie Miller'a play-off tarihinin en görkemli bloklarından birini yapmasa sonuç farklı olur muydu bilemeyiz ama sonuçta Pistons finale yükselen taraf oldu. Sonra o Detroit, Los Angeles Lakers'ı da 4-1 ile devirerek şampiyon oldu zaten.

2004-05 sezonu başlarken başarı için her şey hazırdı. Kurulan temel oturmuş, takım bir yıl daha tecrübelenmiş, 1-2 kritik ekleme yapılmış, bir önceki sezonun da etkisiyle aç ve istekli olarak start vermişti. Sadece o sezon için değil, gelecek 4-5 yıl için en iddialı takımlardan biriydi Indiana. Sezona 6-2 ile başladılar. Her şey toz pembe (ya da kan kırmızısı belki daha uygun olur) gidiyordu Pacers için. Ta ki 19 Kasım akşamındaki o maça kadar.

NBA ortamında kusursuz bir fırtına için gereken koşulların hepsi vardı maç öncesinde. Ligin en sert iki takımından bahsediyoruz. İki ağır abiler grubu karşı karşıya gelecekti. Indiana zaten malumunuz. Ama karşılarında da Rasheed ve Ben Wallace, Chauncey Billups gibi isimlerin başını çektiği, asla geri adım atmayan, başka bir bitirim ekip vardı. Detroit Pistons da savunma sertliği ve boğuculuk üzerine bir oyun kurmuş, sahadaki oyunun dinamiğini sık sık fizik mücadele ağırlıklı bir stile evirmeye çalışıyordu. Atletizm yerine güreş seven iki anormal kuvvetten bahsediyoruz. Buna bir de fiziksel baskınlığı, zihinsel baskıyla harmanlayan ve rakibe diklenmeyi seven yapıyı ekleyin. Tehlikeli bir kombinasyon potansiyeli zaten ortadaydı.

Üzerine bir önceki sezon Doğu Finali'nin anılarını eklerseniz; öfke, gıpta, kıskançlık, intikamla semirmiş rekabetin hayli patlayıcı bir duruma geldiğini anlarsınız. Sezona Pacers kadar iyi giremeyen Pistons bu devlerin kapışmasında son şampiyon olarak daha yüksek bir mesaj verme ihtiyacıyla sahaya çıktı. Indiana büyük bölümünde üstün olduğu maçı rahat şekilde kazanmaya gidiyordu. Son dakikaya 97-82 önde girdiklerinde maçın "Bitse de gitsek" bölümüne çoktan gelinmişti. O ana kadar da iki sert takımın standart itiş-kakışları dışında pek gerilim olmamıştı karşılaşmada. Bu tehlikeli karışımın sıcaklığını arttıracak, alev alma eşiğine yaklaştıracak bir ortam pek oluşmamıştı. Ama daha sonra olanlar zincirleme bir reaksiyonla NBA tarihinin gördüğü en büyük patlamaya dönüştü.

Aslında herkes olan biteni biliyor. 45 saniye kala Ron Artest, Ben Wallace'a sert bir faul yaptı. NBA'in aslında biraz sessiz ama en sert adamlarından olan Wallace'ın bir anda sigortaları atıverdi. Belki yenilgiden belki de aylardır beyin kanseri ile yaptığı mücadeleyi birkaç gün önce kaybeden ve hayata gözlerini yuman ağabeyinin acısı ile üzerine yürüyerek Artest'i iki eliyle sert bir şekilde itti. Buraya kadar aslında fazla anormal bir durum yok. Sonrası ise hâyli karışık. Artest karşılık vermek yerine hakem masasına gidip uzandı ve kulaklıklardan birini alarak röportaj yapıyormuş gibi davrandı. İçindeki pek mücadele etmeyi bilmediği öfkeyle boğuşuyordu. Ve o büyük patlamayı yaratan tetikleyici, işte tam bu anda geldi. John Green adında bir taraftar elindeki dolu kola bardağını Artest'e fırlattı. Zaten çıldırmanın eşiğindeki Artest tribüne fırladı, Green yerine yanlışlıkla bardağı attığını sandığı Michael Ryan isimli bir taraftarı yakaladı. Bu arada oyunculara yabancı madde yağmaya, iyice gerilen ortamda küfürler, tacizler artmaya başladı. Stephen Jackson da tribüne dalıp William Paulson isimli bir taraftara yumruk attı. Sonrası tam bir kaos. Sahaya koltuk dahil her şey yağdı. Her yerde irili ufaklı kavgalar çıktı, kıyamet koptu.

KAVGANIN ARDINDAN PACERS'A EN BÜYÜK TEPKİ TARAFTARINDAN GELDİ.

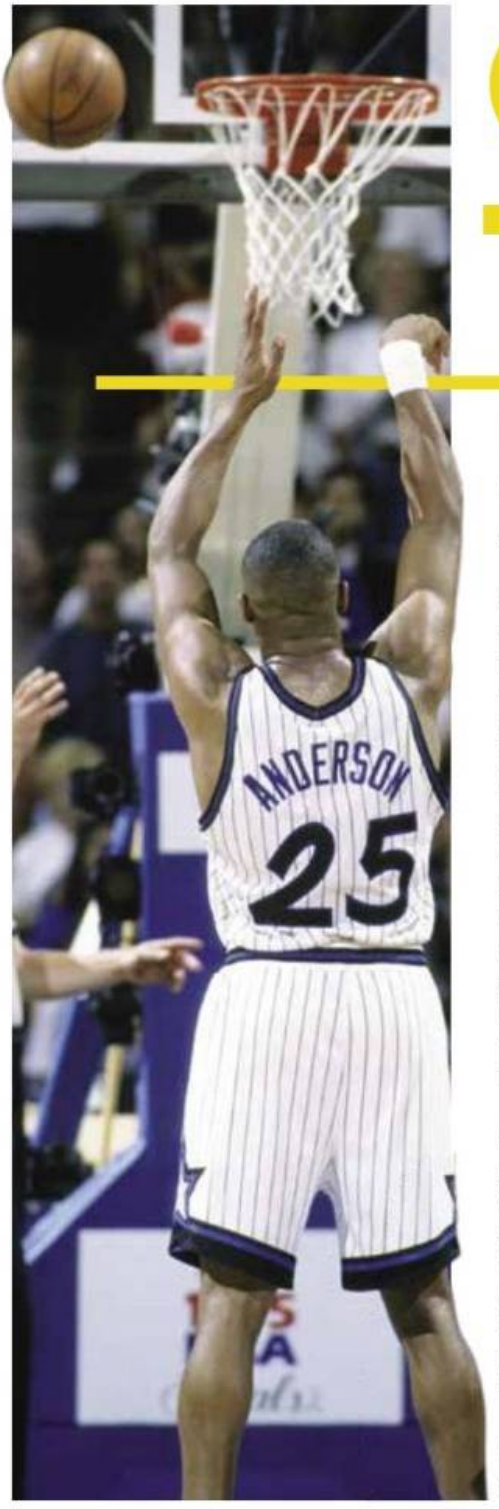
Bir Avrupalı için olan bitenlerin ne anlama geldiğini idrak etmek biraz zor aslında. Misal, o zamanlar Seattle forması giyen Vladimir Radmanoviç'e bu olay sorulduğunda verdiği yanıt "Amma büyüttünüz, ben bunlardan fazlasını her hafta Belgrad'daki lise maçlarında görüyordum" olmuştu. Haklı da aslında. Bu okyanusun iki tarafındaki spor kültürü ile alakalı bir durum. Birleşik Devletler'de spor belki bu yakadakinden de daha büyük bir ilgiyle izleniyor. Ancak bunu bir eğlenceden öte götürmüyorlar. İşin içine tutkuyu belli oranda koysalar da hayat-memat meselesi gibi bakmıyorlar. Onur-gurur değil eğlence-keyif ekseninden yaklaşıyorlar spora.

Nitekim kavganın ardından Indiana Pacers'a en büyük tepki ve ceza nereden geldi biliyor musunuz? Kendi taraftarından. Evet, NBA yönetimi çok ağır cezalar verdi. Artest sezon boyunca ligden uzaklaştırıldı. Jackson 30, O'Neal 25 maç ceza aldı. Toplam para cezası 10 milyon doları aştı. (NBA'de kontratlar maç başına bölünerek hesaplandığı için maç cezası otomatik olarak o sezonki kontratın 1/90'ı kadar para cezası oluyor) Yine gerek oyuncular gerek olaya karışan taraftarlar için geniş kapsamlı kriminal soruşturma ve davalar açıldı. Hemen herkes mahkemelerden değişik para ve gözaltı cezaları aldı. Olayların merkezindeki seyirci Green 30 gün hapis cezasına bile çarptırıldı. NBA bir daha tekrarlanmasın diye tüm güvenlik yönetmeliklerini yeniledi. Dördüncü çeyreklerde alkol satışını yasaklamaktan, gerekli güvenlik görevlisi sayısına kadar pek çok değişikliğe gidildi.

Ama Pacers taraftarının yaptırımı en ağırı oldu. Takıma sırtlarını döndüler. "Saldırgan ve hazımsız pis Detroit seyircisi şehrimizin evlatlarını taciz etti" diye bakmadılar olaylara. Taraftarlar 'tamamen keyif için yapılan bir oyunu şiddete dönüştürdüğü için' takımına sırt çevirdi. Rakip taraftara değil, kendilerine ve oyuna atılmış olarak gördüler o yumrukları. Sürekli kapalı gişe oynayan takım o günden sonra yıllarca ligin en az doluluk oranına sahip ekibi oldu. Yaklaşık 10 yıl sürdü bu hasarı tamir etmek. Daha geçen sene seyirciyle barışabildiler. Baştan aşağı örnek karakterlerle dolu, inatçı, savaşçı ve başarılı bir takım yaratmaları gerekti. ABD'de profesyonel spor bir eğlence ve seyirci için yapılıyor. Seyirci yoksa takım da yok. Zaten takımların her biri kâr amaçlı birer şirket. Rekabet izlence üzerine kurulduğu için, takım var olma nedenini kaybediyor.

10 yıl boyunca kaybeden bir takımda bireysel tahribat olmaması da düşünülemez elbette. Kadronun öne çıkan isimleri; Tinsley, Jackson, Artest ve O'Neal kariyerlerine devam ettiler ama bir daha aynı seviyede olamadılar. Asla tam olarak o lekeyi üstlerinden atamadılar. Her maçta, her yerde, her röportajda, aldıkları her nefeste bu kavga gündeme geldi.

2004-05 sezonu başlarken takip eden 4-5 sezona damga vurması beklenen Indiana Pacers takımı, bir kavga sonucu belki de sadece sezonu değil koskoca bir hanedanı kaybetti.

Fotoğraf Getty Images Turkey

ÇİZGİYE TAKILMAK

HER ŞEYİN ALTÜST OLMASI İÇİN İLLA BİR KAVGAYA GEREK YOK. BAZEN ARKA ARKAYA KAÇAN DÖRT SERBEST ATIŞ BİLE BİR TAKIMIN KADERİYLE OYNAMAYA YETİYOR

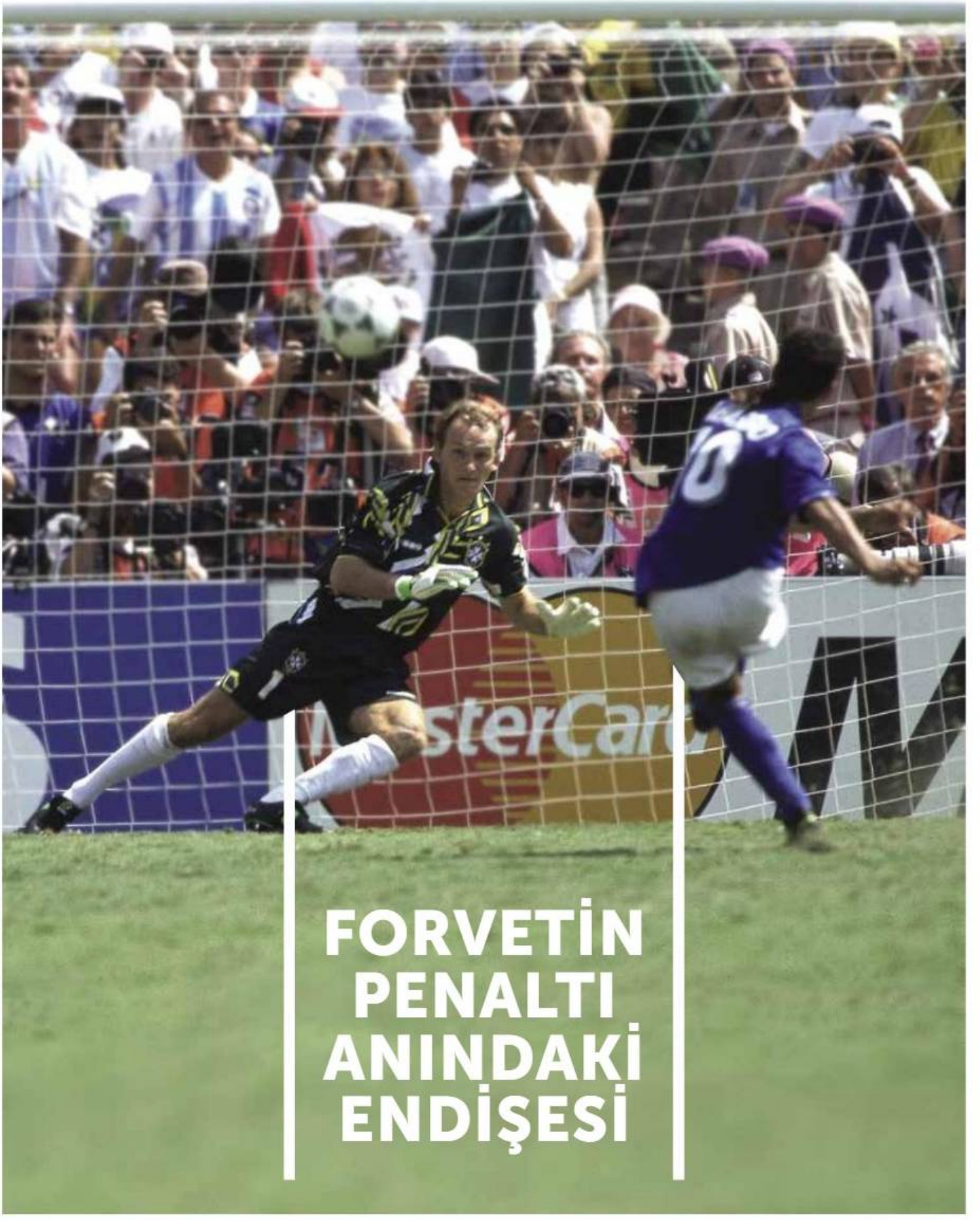
Sporun çok ilginç cilveleri var. Bunların en acıklılarından birine 1995'te Orlando Magic tanık ve kurban oldu. O Magic, NBA tarihinin en efsane takımlarından birisi olmanın temellerini atmıştı aslında. Kariyerlerinin henüz başında olmasına karşın Anfernee Hardaway-Shaquille O'Neal ikilisi zaten ayrı ayrı birer süper yıldız statüsüne çıkmışken bir arada lig tarihinin gördüğü en muhteşem ikili olma sinyalleri veriyordu. Yanlarına çok yönlü ve tecrübeli Nick Anderson ve Horace Grant ile müthiş üçlükçü Dennis Scott'ı da ekleyince gerçekten görkemli bir takım ortaya çıkmıştı. Üstelik iki yıldızının potansiyel gelişimleri düşünülünce geleceği daha da parlak bir takımdan bahsediyoruz.

Potansiyeli bir yana daha bu çekirdek oturur oturmaz Orlando neleri yapmaya muktedir olduğunu 94-95 sezonunda gösterdi bile. 57 galibiyetle Doğu'yu ilk sırada bitirdikten sonra basketbola geri dönüş yapan Michael Jordan'ın Chicago Bulls'unu da eleyerek (ertesi sene aynı kadroyla 72-10 yaparak tarihin en görkemli takımı olacak olan Bulls'dan bahsediyoruz) NBA finaline kadar yükseldiler.

Finalde karşılarına son şampiyon Houston Rockets çıktı. Kendi evindeki ilk maçı sonuna kadar çok iyi götürdü Magic. 50 saniye kala 3 sayı öndeydiler ve top da kendilerindeydi. Hücum ettiler atamadılar ama ribaundu aldılar. Bir kere daha hücum, yine basket olmadı ama bir ribaunt daha aldı Magic. Bu defa süre 24 saniyenin altına düştüğü için taktik faul yapmak zorunda kaldı Houston. 10.5 saniye kala kaptan Nick Anderson çizgiye geldi. İki atıştan birini atsa fark 4'e çıkacak, Rockets'a iki hücum gerekecek ve maç büyük oranda bitecekti. Kariyeri boyunca %70'le faul atan, o maçta da o ana kadar 12/14 isabet bulan Anderson çizgiye geldi. Ve önce birinciyi, ardından da ikinciyi çemberin önüne çarptırarak kaçırdı.

Ama macera burada bitmedi. Ribaunt mücadelesinde elden ele seken top yine çizgideki Anderson'a geldi ve bir taktik faul daha yapıldı. 7.7 saniye kala iki atış daha kazandı kaptan. Ve inanılmaz şekilde ikisini de kaçırdı. Bu kez ribaundu vermeyen Houston mola aldı ve kalan sürede Kenny Smith'le bir üçlük buldu. Maç uzatmaya gitti. Moral olarak yıkılan genç Orlando ne uzatmada, ne de serinin kalanında bir daha toparlanamayınca 4-0 kaybetti finali. Ardından Hardaway'in sakatlıkları da gelince, bu muhteşem potansiyel performansa dönüşemeden yok oldu gitti.

S

FORVETİN PENALTI ANINDAKİ ENDİŞESİ

Fotoğraf Getty Images Turkey

ATAHAN ALTINORDU

Büyük kaleciler hakkında konuşulurken, söz bir yerde Peter Handke'nin aslında futbolla pek de ilgisi olmayan o romanına gelir. Neydi adı? *Kalecinin Penaltı Anındaki Endişesi*. Yazarın derdi top olmasa da koyduğu isim futbol sohbetlerinin vazgeçilmezi hâline gelmiştir. Fakat bazen klişeler güzeldir. Claudio Taffarel'in karşısına oturduğumuzda aklımızda bu vardı. Bu eski klişe ve o eski fotoğraflar, o sonlar... Brezilyalı efsanenin kariyeri, finaller etrafında atılmış birkaç turdu. 2000 UEFA Kupası, 1994 Dünya Kupası, Patrick Vieira, Phillip Cocu, Roberto Baggio... Aslında bu tur bir anlamda futbolun yakın tarihi. Parçası olmak için yapmamız gereken tek şey ise romanın tersine, endişenin gerçek kaynağına; Taffarel'e kulak vermek.

O anları yeniden oynama şansınız olsa, 90'daki Arjantin maçını mı yoksa 98'deki Fransa maçını mı oynamak istersiniz?

Çok zor bir soru, düşünmem gerekiyor. 1990 ve 1998, birbirinden çok farklı iki turnuva. İtalya 90'da henüz ikinci turdaydık, final için önümüzde biraz daha yol vardı. Fransa'da ise finale kadar gelmiştik. O yüzden zorlanarak da olsa Fransa maçını tercih ederim. Kadroları da düşündüğümde, 1998'deki kadro yapımız, takımdaki o atmosfer, sekiz yıl öncekine göre daha iyiydi. Tabii ki Fransa bizden daha iyiydi ve kazandı ama öyle bir şansım olsa, o final maçını tekrar oynamayı çok isterdim.

1994 finalinde hikâye hep Baggio üzerinden yazıldı ama o maçın İtalya açısından kahramanı Baresi'ydi aslında ve o da penaltı kaçırmıştı. Hangisininki sizi daha çok şaşırttı?

Ne kadar büyük bir oyuncu olursa olsun sonuçta Baresi bir liberoydu. Baggio ise hem milli takımın hem de takımının penaltıcısıydı. O zamana kadar kupada, ligde, uluslararası turnuvalarda çok sayıda penaltı golü atmıştı. Üstelik Baresi, grup maçında sakatlanıp finale dek oynamamıştı ve Baggio muhteşem bir performansla ülkesini finale taşımıştı. Baggio'ya karşı bir kalecinin şansı, benim de ümidim çok daha azdı. Baresi'nin penaltısı o kadar büyük bir şaşkınlık yaratmadı bende, kendime daha çok güveniyordum. Baggio'nun kaçırması ise inanılmaz büyük bir sürprizdi. Top direğin üstünden uçup gitti ve hayatımızın en büyük mutluluğunu yaşadık.

1995 Copa America Finali'nde Uruguay'la oynuyorsunuz. Frikikten bir gol atıyor Uruguay, çıkması imkânsız bir top ve maç penaltılara gidiyor. Sonuçta Uruguay kazansa da bütün penaltılarda doğru köşeyi tutturuyorsunuz. Az önce bahsi geçen İtalya maçında yalnızca bir tane ters köşe var, üç penaltı kaçıyor, birini kurtarıyorsunuz. 1998'deki Hollanda maçında dörtte dört doğru köşe, iki kurtarış... 2000'de Vieira'nın üst direğe giden şutu dışındaki vuruşlarda doğru köşe... 2001'de, 4-4'lük Fenerbahçe maçında dörtte üçü doğru köşe... Gerçekten, bu nasıl oluyor?

Böyle bir istatistiği şu an öğreniyorum. Gerçekten çok iyi bir istatistikmiş. Bunun en önemli şifresi konsantrasyon. Kalecinin kesinlikle son saniyeye kadar çok iyi konsantre olması gerekiyor. Bununla birlikte rakibinizi iyi analiz etmelisiniz; rakip oyuncu topa

Fotoğraf Can Eskiler

gelirken vücudunun şekli, topla koşuş açısı, bileğini çevirmesi, ayağının ne tarafı gösterdiği gibi küçük detaylar vardır. Eğer kaleci çok iyi konsantre olup sakin kalır ve bu tip ipuçlarını iyi yakalarsa, penaltının atılacağı köşeyi keşfedebilir. Diğer yandan çok da fazla bir opsiyon yok aslında; ya üstünüze, ya sağa ya da sola vuracak. Ama kalecinin şöyle bir avantajı var; kimse ondan penaltıyı çıkarmasını beklemez. Bu yüzden baskının tamamına yakını, penaltıyı atan oyuncudadır. Ondan kesinlikle gol yapması beklenir.

Unutulmaz penaltı atışlarının kahramanı olduğunuz için, acaba futbolcu tarafında da Taffarel'e penaltı atıyor olma durumu, ekstra bir baskı yaratıyor muydu sizce?

Rakip oyuncuya böyle bir imaj yaratmış mıyımdır, bundan emin değilim. Ama genel olarak, eğer kalede iyi bir kaleci varsa, rakip oyuncu için penaltı atmak her zaman bir risktir. Evet, birçok final oynadım ve bunların çoğunda iyi kalecilerle karşılaştık. O dönemlerde bizim penaltı kullanan oyuncularımız arasında da bu tip konuşmalar olurdu. "Penaltılara kalırsa şuraya doğru vuralım, yerden sert vuralım, yukarıdan vuralım" tarzı beyin fırtınaları yaşanıyordu. Bu da bana göre futbolcu için kalecinin iyi penaltı çıkardığını bilmenin her zaman bir baskı yarattığını gösteriyor. Yerden, direğin yanına, kalecinin çıkaramayacağı yere vurmak zorunda hissedersiniz ama o da bir risktir, bu defa aut ihtimalini artırırsınız. O yüzden penaltı atmak aslında hiç de kolay bir iş değil.

UEFA Kupası Finali'nden önce, penaltılar için mutlaka özel bir hazırlık yapmışsınızdır. Aklınızda kalan ekstra bir detay var mı?

Tabii ki final öncesi dersime çalışmıştım. Sonuçta bir final, penaltılara kalma ihtimali her zaman var. Ancak o an geldiği zaman ekstra bir hazırlığım ya da sırrım yoktu. Zaten özel bir sırrım olmadığını da hiçbir penaltıyı kurtarmayarak göstermiş oldum!

O takım nasıl dağıldı?

Ben, ekonomik sebeplerden dolayı ayrıldım. Çok başarılı bir sezonun, UEFA Kupası gibi bir zaferin ardından benim kontratımda yüzde 50 indirime gitmem istendi. Aslında çok iyi oynuyordum ve Galatasaray için önemli işler yaptığımı düşünüyordum. Belki biraz daha fazlasını hak ederken, bir anda benden indirim istenmesi gururumu kırmıştı. Herkes için aynı olmayabilir ama birçok arkadaşımın da aynı kaderi paylaştığını biliyorum. Kadroyu

1982'DEKİ TAKIM, TARİHİN EN İYİ BREZİLYA MİLLİ TAKIMI OLARAK DEĞERLENDİRİLİYORDU; SOCRATES'LER, ZICO'LAR...

koruyamayınca takımın başarı grafiği de aşağı inebiliyor. Ne yazık ki böyle oldu.

Bir başka devir değişimine gelelim... Sizin forma giymeye başladığınız Brezilya Milli Takımı, 1986 Dünya Kupası'ndan sonra değişime uğramış ve daha Avrupalı bir tarzla oynamaya başlamıştı. Bu süreci nasıl yaşadın?

Oradaki değişim, aslında Avrupa futboluna dönüş gibi değil. Orada aslında bence futbolcuların davranışları biraz daha değişti. 1982'deki takım, tarihin en iyi Brezilya takımı olarak değerlendiriliyordu; Socrates'ler, Zico'lar... Ama yine de herhangi bir başarı gelmedi, Dünya Kupası'nı kazanamadık. Çünkü şu fark edildi ki, herkes bireysel oynuyor, kendi için bir şeyler yapmaya çalışıyordu. Egolar ön plandaydı. Sonrasında değişen mantalite aslında oyun tarzı, oyuna bakış açısı gibi değil, sadece biraz daha takım

Fotoğraf Getty Images Turkey

Bizim dergimizin adı Socrates. Onun kişiliği ve futbolcu olarak başardıklarından ilham alarak bu seçimi yaptık. Siz onu nasıl anlatırsınız?

Socrates, çok özel bir karakter ve gençler için mükemmel bir örnekti. Diğerleri gibi futbola körü körüne bağlı değildi, politik bir yanı da vardı biliyorsunuz. Demokrasi için mücadele eden, buna hayatını adayan, haksızlığa asla dayanamayan bir insandı. Hayatın her yerinden bir şeyler çıkarır, her alanda mücadelesini verirdi. Çok güçlü bir karaktere sahipti. Saharın içine baktığımızda da hayranlık duyulacak bir futbolcuydu. (Eliyle stilini göstererek) Topuk paslarıyla hatırlanır. Brezilya tarihi için hem politik hem sportif anlamda çok önemli bir isimdi.

Socrates'in klasikleşmiş demokrasi hareketinin futbola bir yansıması var mı size göre?

Kesinlikle katkısı olduğunu düşünüyorum çünkü bence Socrates'in DNA'sında bu vardı: Liderlik özelliği. Şu anda zaten yaşıyor olsaydı ya Brezilya Futbol Federasyonu adına ya da politik mücadelesi yararına bir şeyler yapmaya çalışıyor olurdu. Her şekilde bir hareketin öncüsü olurdu çünkü bu duygu onun içinde vardı. Futbol oynadığı dönem içerisinde de birçok insanı etkilemeyi başardı.

Socrates kariyerinin son yıllarında Brezilya'ya döndüğünde, siz de ligde genç bir kaleciydiniz. Onunla hiç karşı karşıya geldiniz mi?

"BENCE O İKİNCİ TERİM"

Hamza Hamzaoğlu Türkiye Ligi'ni çok iyi tanıyan bir hoca. Türk futbolcusunun karakterini, özelliklerini ve isteklerini çok iyi biliyor. Kulübü de çok iyi tanıyor, sonuçta burada bir futbolculuk geçmişi var. Diğer yandan en büyük artısı, Fatih Terim'le çalışmasıydı. Fatih Terim gibi bir teknik direktörün yardımcısıysanız, artık üç aşağı beş yukarı antrenörlük metodunuz, çalışma sisteminiz onun gibi oluyor. Hatta tabiri caizse Hamza Hoca için 'İkinci Fatih Terim' diyebilirim. Buraya öyle biri gelince de ister istemez bir atmosfer değişimi oluyor, bir anda bütün ivme değişiyor...

"PRANDELLI SUÇLU DEĞİLDİ"

Kesinlikle iyi bir teknik direktör olduğunu tartışmam. Kendisini Parma'dayken tanıdım. Çalışma metodu burada yerleşmiş düzene göre farklıydı. O biraz daha güce, taktik antrenmana ve video analize dayalı bir çalışma düzeniyle çalışıyor. Bu düzen, Parma'da tutmuştu. Ama burada çok başarılı olduğunu söyleyemem. İtalyan ekolünden bir teknik adam, öyle bir okuldan geliyor ve burada da daha önce başarılı olduğu stratejiyi kullanmak istedi. Ama hepimizin gördüğü gibi çok fazla olumlu sonuç alamadı. Bu tabii ki kesinlikle onun suçu değil. Kültür ve ortam farklılığı...

olmamız gerektiğine inandık, birbirimiz için koşmamız, mücadele etmemiz ve beraber olmamız gerektiğine inandık. O zamana kadar çok kaliteli bireysel yeteneklerle başarıya ulaşamamıştık, biz de takım olmayı seçtik.

Parma'nın iflası size ne hissettirdi?

İnanılmaz üzüldüm. Parma, çok önemli başarılara atmış, zamanında çok büyük futbolcuların oynadığı, köklü bir camia. Benim de çok güzel günlerim geçti orada. İflastan sonra Serie D'ye kadar düşürülmesi konuşuluyordu ama bugünlerde Serie B'den devam etmesi gündeme geldi. Son olaylarla ilgili beni tek mutlu eden şey de bu. İlerleyen dönemlerde maddi anlamda güçlü birinin Parma'yı satın alarak kulübe sahip çıkması gerektiğini düşünüyorum.

Muslera, Lazio'dayken de çok iyi bir kaleciydi ama yediği hatalı gollerin sayısı da bir hayli fazlaydı. Burada ise neredeyse hatasız oynuyor. Bu durumdaki rolünüzü nasıl görüyorsunuz?

Güney Amerikalı bir kaleci, İtalya'ya gittiği zaman farklı bir kültür, farklı bir oyun yapısıyla karşılaşır. İlk defa Avrupa sahnesine çıktığınızda, adaptasyon sağlamak hiç kolay değildir. Ama Nando'nun orada da iyi bir oyun çıkardığını düşünüyorum. Kalecilik, hata oranının en yüksek olduğu mevkidir, kaleci her zaman hata yapabilir. Bugün hatasız oynayışı, yarın hata yapmayacağı anlamına da gelmez. Benim ona katkıma gelince... Nando, gerek psikolojik gerek fiziksel olarak kendisini devamlı geliştiriyor. Her antrenmanda ve maçta neyi var neyi yoksa sahaya koymaya çalışıyor. Çalışma metotları, her zaman birbirine benzer. Kalecinin performansını bir çizgide tutup biraz daha ileriye itmeye çalışırsınız ama her şey kalecide bitiyor ve Muslera'da da büyük bir potansiyel var.

Onu, Süper Final'deki Fenerbahçe maçına nasıl hazırladınız?

O maçın ne kadar önemli olduğunu anlatmama gerek yoktu. Ekstra hiçbir şey yapmadık. O motivasyon Nando'nun içinde zaten vardı, kendi kendini motive ediyordu.

Socrates ile oynama şansı bulamadım ama biliyorsunuz kardeşi Rai ile aynı takımda oynadım. Oyun stilleri çok farklıydı. Socrates çok daha teknik, oyun görüşü yüksek bir oyuncuydu; Rai ise biraz daha kuvvetliydi, fiziğini ön plana çıkarırdı. İkisi de Brezilya futbolunun çok önemli, çok özel isimleriydi.

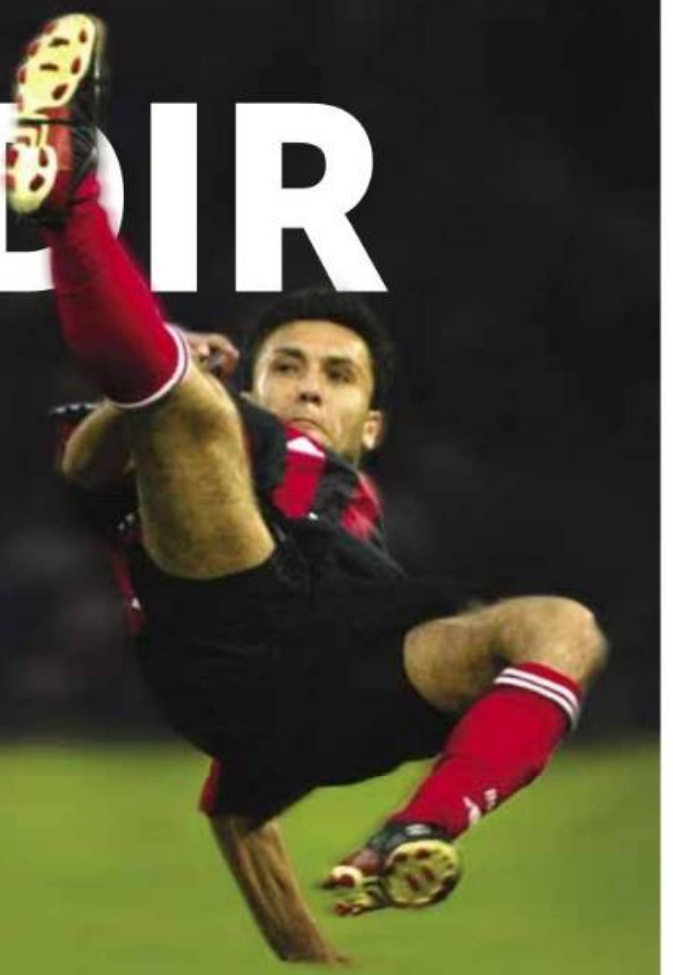
Türkiye'deki bir tevatüre açıklık getirmeye çalışalım. Socrates'in 1978 Dünya Kupası Finallerine tıp fakültesi sınavları nedeniyle gitmediği söylenir. Bu konunun aslı var mı, yoksa "Cruyff ve Breitner 78'i protesto etti" gibi yalan mı?

Ben daha önce hiç öyle bir şey duymadım.

Fotoğraf Getty Images Turkey

MAZİ KALBİMDE BİR YARADIR

YILDIRAY BAŞTÜRK'ÜN FORMASINI GİYDİĞİ BAYER LEVERKUSEN, 2002 YILINDA LİGİ, KUPAYI VE ŞAMPİYONLAR LİGİ'Nİ SON ANDA KAYBETTİ. YILDIRAY, O GÜNLERDE ŞANSIN TEKRARDAN AYAĞINA GELECEĞİNİ DÜŞÜNÜYORDU AMA İŞLER PEK DE TAHMİN ETTİĞİ GİBİ GİTMEDİ

Fotoğraf AP Images

FATİH DEMİRELİ

Bayer Leverkusen'in 'altın çağ'ının bir parçasıydınız. Hatta 2002 yılında Wembley'de Real Madrid ile Şampiyonlar Ligi finalinde karşılaşıp 2-1 kaybetmiştiniz. Dönüp baktığınızda o finalde oynadığınız için gururlu musunuz, yoksa kaybedip kariyerinizin en büyük fırsatını teptiğinizi mi düşünüyorsunuz?

İşte yıllar sonra hâlâ ikilemde olduğum bir konu! O sezon Leverkusen adına mükemmeldi. Özellikle Şampiyonlar Ligi'nde ortaya koyduğumuz futbol muazzamdı. Dönemin büyük takımlarına karşı oynadık ve hepsine sahayı dar ettik. Kupayı kazanamamak üzücü ama yine de o günleri ve oynanan futbolu hatırlamak güzel. Öte yandan itiraf etmem gerekir ki o talihsiz sezonda, o ekiple beraber en azından bir kupayı kaldırmak isterdim.

Leverkusen'e o sezonun ardından 'Neverkusen' gibi sevimsiz lakaplar takıldı, aynı sezon içinde farklı kulvarlarda zirveye yakın olmanıza rağmen üç kez ikinci sırada kaldınız...

Bundesliga'da bitime az bir süre kala yedi puan fark atmıştık, nasıl olduysa ikinci olduk! Almanya Kupası finalinde 1-0 öne geçmiştik, 4-1 kaybettik ve ikinci olduk! Şampiyonlar Ligi finalinde Real Madrid'den daha iyi oynadık ama yine ikinci olduk! O sezon her kulvarda kupalara çok yakındık. Aslında saha içinde çok iyi bir takıma sahiptik ama kadro genelindeki kalite eksikliğimiz pahalıya patladı ve kupa kazanamadık. Bugün o günlere dönüp tekrar bakıyorum ve hâlen üzücü bir tablo ile karşı karşıya kalıyorum.

O yıl kaybedilen üç final sonrası ruh hâlinizi hatırlıyor musunuz?

O dönem takımın en genç oyuncularından biriydim. Hatta ilk 11'de oynayan en genç oyuncu bendim. Sanırım o dönemde ulaşabileceğim başarıların ne denli büyük olduğunu tam olarak kavrayamadım. Kimi zaman bu başarısızlıkları biraz küçümsediğimi bile söyleyebilirim.

Nasıl bir küçümsemeydi bu?

Yakın tarihte tekrar finalde oynama şansını yakalayacağıma inanıyordum. Bu fırsatın tekrar elime geçeceğinden neredeyse emindim. Her geçen sezonda finale yükselebilme ve kupaya bu denli yakın hissedebilmenin aslında ne kadar zor olduğunu kavradım. Böylece yıllar geçti gitti ve ben Şampiyonlar Ligi finaline adını yazdırabilmenin başlı başına zor bir iş olduğunu gördüm. Pek çok Avrupa şampiyonu bile üst üste iki kez final oynamış değil bugüne kadar. Oysa ben o dönem bunun olabileceğini hayâl ettim.

Bir final maçından sonra tüm objektifler kazanan takımın üzerinde olur, kaybeden görünmez. 2002'deki finalden sonra bu durum nasıldı?

O finalden sonra da durum pek farklı değildi. Bizi zorla saha içinde tuttular ve rakibimiz Real Madrid kupayı kaldırırken izlemeye mahkum ettiler. Zor bir deneyim olduğunu söylemem gerekir. Hatta Real Madrid'in kutlamalarını izlemek, en az mağlubiyet almak kadar kötüydü.

Michael Ballack, Jens Nowotny, Bernd Schneider gibi önemli oyuncular vardı takımda. Teknik Direktör Klaus Toppmöller de motivasyon aşılayabilme yönünden etkili bir teknik adamdı. Kaybedilen finalden sonra soyunma odasında ilk kim söz aldı?

Hiç kimse konuşmadı. Bu konuda tüm samimiyetime inanabilirsiniz ki o maçın ardından birkaç gün takımda hiç kimse futbola dair tek kelime etmedi. Yaşadığımız, tam olarak bir duygusal çöküntüydü. Herhangi birimizin söyleyeceği bir söz, yaşanan kalp kırıklığını tamir etmeye yetmezdi.

Futbolculuğunuz döneminde çizdiğiniz profil, saha içinde gözleri üzerine çekmesine rağmen, saha dışında daha sessiz bir kimliğe sahip olduğunuz yönündeydi. Futbola veda ettiğiniz 2010 yılından beri saha dışındaki dikkat çekmeyi tercih etmeyen Yıldıray Baştürk'e şahit oluyoruz. Sahada yaptıklarınız ortadayken, bugün kendinizi neden geri çektiniz?

Bu bilinçli bir tercihti. Ben 15 yıl boyunca üst düzey futbol oynamış, bu yorucu süreci yaşamış biriyim. Belirli bir noktadan sonra bu dünyayla arama biraz mesafe koymak istedim. Bu mesafeyi koyarken de kendime dönebilmek, futbolcu olarak geldiğim noktadan sonra gelecekte sahaya çıkıp top koşturmaktan başka neler yapabileceğimi görmek istedim. Biraz uzaklaşmadan önce kendime tek bir soru sordum: "Hâlâ futbolun içinde bir şekilde yer almak istiyor musun?"

Kendi kendize sorduğunuz bu sorunun cevabı neydi?

Futbolun hâlâ bir parçası olmak istediğime karar verdim. Nasıl bir parça diye soracak olursanız, bugün her ihtimali kendimce göz önünde bulunduruyorum. Örneğin, teknik direktörlük için 'A lisansı' aldım ama teknik direktör olarak mı, yönetici olarak mı ya da scout olarak mı devam ederim kesin bir karar vermedim. Hepsi bir yana, birkaç yıl önce bir emlakçılık şirket kurdum. Bambaşka bir sektör ve zaman isteyen bir yatırım ama futbola kafa yormak için, iş yükünü ortaklarıma verdim.

Farklı ticari girişimleriniz olsa da futbola geri dönüş adına bir adım atmıştınız bundan birkaç yıl önce, öyle değil mi?

Türkiye Futbol Federasyonu ile Almanya'da oyuncu izleme sistemi üzerine görüşmeler yapmıştık. TFF bünyesindeki kişiler ve teknik kadro değişince proje rafa kalktı. Milli takımda 2001-2008 arasında güzel bir dönem geçirdim ve çok da iyi bağlantılar kurdum. Her şeyden önemlisi TFF'deki olası görevime iyi hazırlanmış, oyuncu portföyü hazırlamıştım. O zaman bu proje gerçekleşmedi ama hâlâ TFF'de göreve hazırım.

S

ZAMANIN OYUNU

MODERN ÇAĞIN OYUNU FUTBOL, HEYECAN VE DRAM ÜRETİRKEN MAÇ AYIRT ETMİYOR. AZ SEYİRCİLİ BİR ALT LİG MAÇINDA DA FİLM SENARYOLARINI ARATMAYACAK OLAYLAR YAŞANABİLİR. 2007'DEKİ KASIMPAŞA–ALTAY FİNALİNDE, FUTBOLCULAR DIŞINDA ZAMAN DA KENDİ OYUNUNU OYNADI

KUTAY ERSÖZ

Bir final maçını son dakika golüyle kaybetmekten daha kötü bir şey varsa, o da bir final maçını iki son dakika golüyle kaybetmek olabilir. Aklınıza 1999'daki United-Bayern finali gelebilir. O zaman şunu sorabiliriz: Tek bir 'son dakika'ya iki gol sığması mı daha kötüdür, yoksa bir maçta iki kez 'son dakika'ya önde girip finali kaybetmek mi? Avrupa'nın Bayern'i varsa, Türkiye'nin de Altay'ı var.

Bir dönem Süper Lig'in ebedi puan cetveli listesinde şampiyonların hemen arkasında yer alan Altay, 13 sezon içinde 3. Lig'e kadar geriledi. Bu düşüş bir anda olmadı ama hiç olmayabilirdi de... En azından kaybettiklerini geri alma şansını defalarca ellerine geçirdiler. Dört kez play-off oynayan Siyah-Beyazlılar, her defasında dramatik bir hikâyeye takıldı. O dönemi özetleyecek en iyi maç 2007'de oynandı. Altay, 10 kişi kalan Kasımpaşa karşısında iki kez öne geçti ama hem 90, hem de 120'nci dakikada gol yedikten sonra penaltılarla elendi.

Bugün Süper Lig'de oynayan ve Avrupa'ya gitme hayalleri kuran Kasımpaşa da bulunduğu noktaya kolay gelmedi. Üç kez play-off oynadı (üçünü de kazandı) ama iki kez de küme düştü. Onların da son 10 yılını anlatan en iyi maç için aynı yere bakıyoruz. Devamlı geriye düştüler ama son ana kadar pes etmediler. Sonunda kazanan onlar oldu. 101 yaşındaki Altay ile 94 yıllık Kasımpaşa'nın tarihinin en fırtınalı 120 dakikasını yeniden hatırlayalım.

NORMAL SEZON

2006-07'de 1. Lig'in puan tablosu şaşırtıcıydı. İstanbul BB ile Gençlerbirliği Oftaş gibi iki 'silik' takım, köklü camiaları geride bırakarak Süper Lig'e çıkmıştı. Üçüncü takımı belirleyecek maç ise bu garipliğin bile önüne geçti.

Altay, ligin son haftasında Eskişehirspor'u Merter'in 80. dakikadaki golüyle yenemeseydi, play-off'a kalamayacaktı. Kasımpaşa'nın yolu daha da zordu. Sezon içinde ikinciliğe kadar çıkmışlardı ama üst üste 12 maç kazanamayınca hayallerini erteleme tehlikesiyle yüzleştiler. Onları play-off'a atansa son sekiz maçı namağlup geçmeleri oldu. Kasımpaşa sezonu beşinci, Altay ise altıncı bitirdi.

FİNAL ÖNCESİ

Ankara'ya gelen iki takım da yarı finali tek farklı galibiyetlerle geçtiler. Kasımpaşa, Diyarbakırspor'u geriden gelip son dakika golüyle mağlup etti. Altay da Malatyaspor'u 1-0 yendi. Kasımpaşa ligin yeni takımıydı ve finali kazanamaması 'dünyanın sonu' olmazdı. Altay'ın durumu tam tersiydi. Küme düşmelerinin üstünden dört sezon geçmişti ama şok devam ediyordu. Bir önceki sezon da finalde kaybetmişlerdi, artık kazanmaları şarttı. Sadece camia değil İzmir'in büyük bir kısmı da müjdeyi bekliyordu. Rakibin Kasımpaşa olması ayrı bir motivasyondu. Dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, Kasımpaşalıydı ve iki

sene önce 'gâvur İzmir' imasında bulunmuştu. Türkiye, 2007 yazında seçim atmosferine girecekti ama öncesinde iki farklı kesimin sembolleri; Kasımpaşa ile İzmir (Altay), cumhuriyetin başkentinde karşılaşacaktı.

Maçtan bir gece önce Altay'ın kalecisi Allum Bouker şampiyonluk primi istediği için kadro dışı kaldı. Kale, 18 yaşındaki Gökhan'a teslim edildi. Altay önceki sezonda da kaleci sorunu yaşamıştı. Normal sezonda kalede Cenk vardı. Play-off'ta ise yedek kaleci Akın kaleye geçti. Finalde Sakaryaspor'a 4-1 mağlup oldular.

MAÇ

30 Mayıs 2007'de Altay ve Kasımpaşa, Ankara'da karşı karşıya geldi. O gün bir final maçı oynandı ama stadyumda final havası yoktu. Maç hafta içinde ve tarafsız sahadaydı. Yayın şifreli kanaldaydı. Sanki gözlerden uzakta oynanan bir lise turnuvası tadında... O gün çok az futbolsever, tarihte eşine pek rastlanmayan bir dramı canlı canlı izledi.

Futbol, hangi maçın iyi olacağını size söylemez. Unutulmaz olanı, oyuna gerçekten sahip çıkanlar ve maç seçmeden gözünü sahaya çevirenler yakalar.

İstanbul'dan gelen Kasımpaşalılar maçtaydı. Altaylılar daha fazlaydı. Eskişehirsporlular, Kasımpaşa'ya destek için gelmişti. 250'ye yakın Ankaragüçlü, Altay tribününde görüldü. Tribündeki dengeler sürekli değişti ama maçın ilk yarısı hiç öyle değildi, telafisi olmayan bir final maçı nasıl oynanırsa öyle oynandı; risksiz, pozisyonsuz, bol faullü ve yan paslı... Oyunu kontrol etme çabası, riske girmeyen futbolcular, uzaktan kaleyi yoklayan serseri şutlar... Birinin kilidi kırması gerekiyordu.

Kasımpaşa 50. dakikada Erhan Küçük'ün golüyle kilidi kırdı. İstanbul tarafı, avantajı yakaladı ama bunu 3 dakika sonra, Serdar'ın gördüğü kırmızı kartla kaybetti. Bu dakikadan sonra Altay akınları arttı. Mehmet Şen, saç baş yolduracak goller kaçırdı ama 71'de beraberliği getirdi. Altay yavaşlamadı, yüklenmeye devam etti. 83'te de sonuca ulaştı. Kazanılan penaltıda Muzaffer, Altay'ı öne geçirdi. Skor 2-1, Kasımpaşa 10 kişi ve kalan süre 7 dakika... Kasımpaşa, maçın hiçbir bölümünde Altay kalesine bu kadar yüklenmedi. Altay da hiçbir bölümde savunmaya bu kadar çekilmedi. Kaleci Ziya bile ileriye çıkmıştı, hatta volesi savunmaya çarparak yön değiştirmese gol olabilirdi. Ünal'ın vuruşu da üst direkten döndü. Son atak, son korner... Bir karambol ve Alparslan Kartal'ın skoru 2-2'ye getiren, maçı uzatmaya taşıyan golü...

Futbolun yazılı olmayan kurallarından birine göre son dakikada gol yiyen takım uzatmalarda motivasyon bakımından dibe çöker ve bundan faydalanan rakip takım maçı kazanır. Altay, uzatmalara bu kuralı yıkarak başladı. 96. dakikada Aydın'ın golüyle öne geçti. İzmir ekibi golden sonra top çevirdi, maçı garantilemeye çalıştı. Dördüncü golü bulamayan Altay, her şeye rağmen Süper Lig'e yaklaşmıştı. Dakika 120'ydi ve artık sadece saniyeler sayılıyordu.

Ama o an, o dakika Altay için sanki zaman durdu... Cihat Arslan topu indirdi, Erhan sol ayağıyla vurdu. Her şey bir anda olup bitti. Süper Lig, şampiyonluk, galibiyet... Az önce avuçlarının içindeydi, şimdi yine uçtu. Yine başa dönüldü. Şanslar bir kez daha eşitlendi.

34 hafta, 2 maç ve 120 dakika geçmiş ama hâla sonuç alınamamıştı. Bütün taktiklerin, hücum setlerinin, savunma kurgularının değeri kalmamıştı. Artık sonucu, futbolun Rus ruleti penaltılar belirleyecekti. Çok tartışılan penaltılar belki de bu bakımdan futbolun en adil tarafı olabilir. Topa en iyi vuran maçı kazanacak. Futbolun en saf hâli...

İlk penaltı önemlidir, o nedenle genelde mental açıdan en güçlü olanlar kullanır. Kasımpaşa'da bu isim kaptan Cihat Arslan'dı. Hata yapmadı. Altay'da topun başına Aydın geldi. O hata yaptı! İlk golde asist yapan, ikincinde penaltı yaptıran, üçüncüyü kendisi atan Aydın, penaltıyı kaçırdı.

Kasımpaşa'dan Aydın ikinci penaltıyı gole çevirdi. Maç içinde penaltı kullanan Muzaffer de hata yapmadı...

Erhan Küçük'ün penaltı kaçırması düşünülemezdi. Ona cevabı, şimdilerde Süper Lig stoperi olan İbrahim Öztürk verdi.

Maç içinde direğe takılan Ünal, penaltıyı da kaçırdı. Fırsat, bir kez daha Altay'ın ayağına geldi. Taraftarın, Henry'ye benzeyen stili

nedeniyle 'Tireli Henry' lakabını taktığı Yasin Avcı, skoru eşitledi.

Kasımpaşa, savunma oyuncusu Ömer sayesinde bir kez daha öne geçti. Son penaltıda topun başına Kenan geldi. Vuruşunda Ziya topu çıkardı. Kasımpaşa kazandı. Altay yıkıldı...

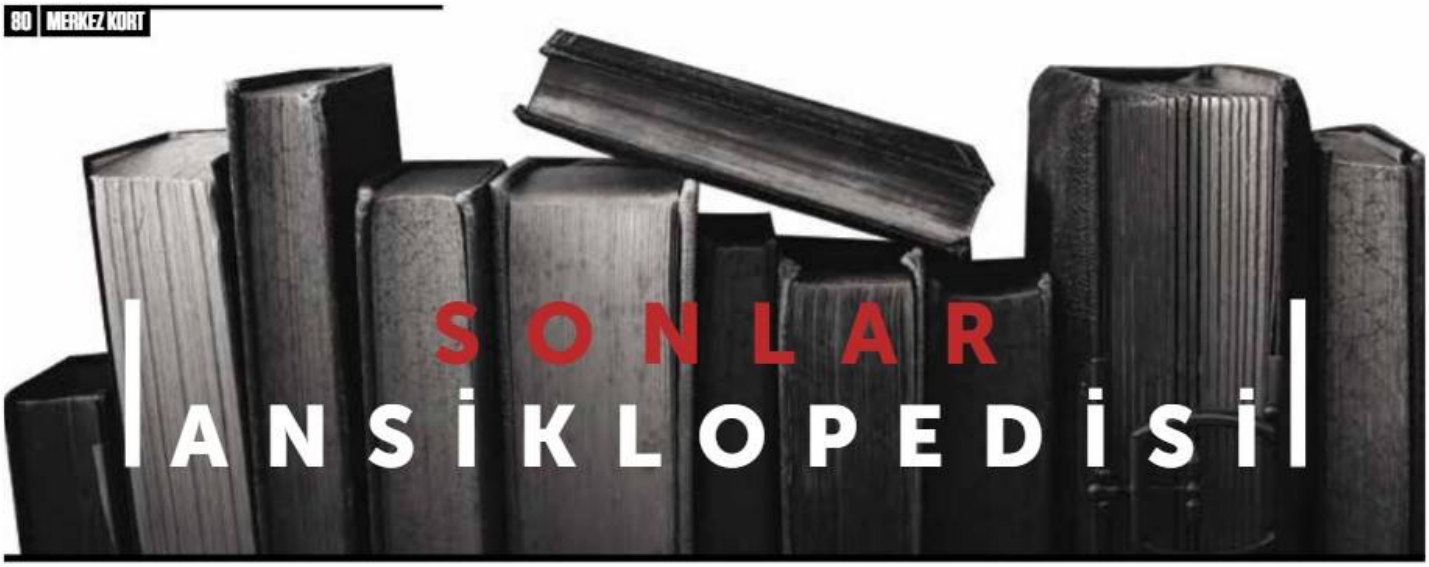
SONRASI

Sevinç çığlıkları atan Kasımpaşa, beş sene içinde üç lig birden atladı. Ertesi sezon Süper Lig'de 5 İstanbul, 4 Ankara takımı yer aldı. Fakat hiç İzmir takımı yoktu. Altay, Karşıyaka ve Göztepe ülkenin geri kalanına, İzmirli oldukları için yükselemediklerini söylüyordu. Ancak işin aslı, İzmir kulüpleri kötü yönetiliyordu. Bucaspor, 2010'da Süper Lig'e çıkınca ezberler bozuldu. Bu arada Altay'ın play-off maceraları da devam etti. 2009'da yarı finalde yine Kasımpaşa'ya elendi. 2010'da son maçta Konyaspor engelini aşamadı. Bir daha da play-off oynayamadı. Kasımpaşa şu an Süper Lig'de, Altay ise bu sezon 3.Lig'e düştü.

Futbolun öğrettiği derslerden biridir: Hayat (maç) devam ediyor.

Son dakikalara yenik girmiş olabilirsiniz ama maçı kazanma ihtimaliniz bitmemiştir. 3. Lig'e düşmüş olabilirsiniz ama bu yolun sonu demek değildir. Ayağa kalkmak zor ama imkânsız değil. Bu sene şampiyonluk kutlayan bir başka İzmirlinin yaptığı gibi, o 'ıssız kuytu köşelerden' dönmek için her zaman yeterli vakit var... Zaman kendi oyununu oynuyor olabilir ama yenilmek tek seçenek değil. Zira zamanın 'son'u gelmiyor.

S

SONLAR ANSİKLOPEDİSİ

KUTAY ERSÖZ

Şu an spor tarihinde ne konuşuyorsak hepsi bir sonuca neden oluyor. Atılan her gol, elde edilen her skor, çıkan olaylar, trajik hadiseler... Dünya tarihi nasıl ilerlediyse spor tarihi de öyle ilerledi. Fark yok. Birileri isteyerek ya da istemeyerek bir şey yaptı ve ardından tarihin akışı değişti. 90 dakikalık bir maçın son dakikasıyla, toplumları etkileyen bir çağın son anı arasında muhakkak fark var ama tarihe etkisi aynı olabilir. Sonlar Ansiklopedisi, spor tarihini değiştiren isimleri, yerleri, olayları bir araya getirdi.

Bu sayfalarda Derek Fisher'ınki gibi kahramanlık hikâyeleri de var, Roberto Baggio gibi sonunu getiremeyenler de... Wembley gibi herkesin hayali olan bir mabede de gideceğiz, Imola'da karanlık bir sonu hazırlayan o uğursuz viraja da uğrayacağız. 29 farklı madde üzerinden sonları anlatmaya çalıştık ama bu da bir son olmayacak. Dünya varolmaya devam ettikçe, sonlar hiç bitmeyecek. İnsanlık tarihine devamlı yenileri eklenecek. Bugüne kadar üstüne kafa yoran herkes, zamanın açıklaması zor bir kavram olduğunda hemfikir. O nedenle 'son'un da sonu yok.

ALTIN GOL

Finaller bazen çok uzar ve can sıkabilir. Uzatmaların çok uzadığını düşünenler kazananı daha çabuk belirleyecek bir yöntem önerdi: Altın gol. Olay net; uzatmada golü atan maçı kazanır. Mahalle tabiriyle; atan galip. Edebi dille; altın vuruş. Golü yiyen takıma telafi şansı vermeyen bu uygulama ilk olarak Euro 96'da uygulandı. Oliver Bierhoff bu sayede efsane oldu. Euro 2000'de de şampiyon altın golle belirlendi. Dünya Kupası tarihinde en unutulmaz olanını İlhan Mansız attı. O vuruş 'atılan son altın gol' olarak tarihe geçti. Uygulama pek tutmamıştı. Gol yemekten çekinen yorgun takımlar son yarım saati kapanarak geçiriyordu. Devamında 'gümüş gol' ile yeni bir düzenleme getirildi, o daha da tutmadı. En sonunda eski formata geri dönüldü.

DEJAN BODIROGA

Kariyerini Avrupa sınırlarında bitirmesi, NBA parkelerine adım atmaması ününü Eski Kıta'da tutmuş olabilir fakat Dejan Bodiroga, büyük şampiyonalarda fırsatını bulduğu her an farkını gösterdi. Maç kafa kafaya giderken topu eline alır, takım arkadaşlarına oynayacakları hücumu işaret ederdi. Ve sonra, çoğu zaman, hiçbir şey aynı kalmazdı. 2002 Dünya Basketbol Şampiyonası finali bugün haklı olarak skandal hakem kararları ile hatırlanıyor. Fakat bir ara, denk gelirseniz o finali yeniden izleyin ve gözlerinizi sahadaki varlığı ile diğerlerinden hemen ayrılan Bodiroga'dan kaçırmamaya çalışın. O performansta bir başyapıt saklı. Kusurlu başyapıt.

HECTOR CUPER

Her şeyi yapıp sonu getiremeyen birini arıyorsanız, Arjantin'e bakabilirsiniz. Hector Cuper, efsane teknik direktörlerden biri olabilecekken son maçlar yüzünden farklı bir hayat yaşadı. Mesela şu an Mısır Milli Takımı'nı çalıştırıyor. 1994'te Huracan ile Clasura ikinciliği önemli bir başarıydı. Mallorca, Kral Kupası finalinde Barcelona'ya penaltılarla yenilmişti ama alkışlanmıştı. Ertesi sezon oynanan Kupa Galipleri Kupası finali kulüp tarihinin en büyük başarısıydı. Valencia'nın iki kez üst üste Şampiyonlar Ligi finaline çıkması önemli bir başarıydı. Ama hepsini toplayınca bir şeylerin ters gittiği belliydi. Inter'de son haftaya lider girip şampiyonluğu kaybetmesi son nokta oldu. Aris'te bile Yunanistan Kupası'nı finalde kaybetti!

ÇAVUŞOĞLU KOLEJİ

Türkiye'nin takım sporlarında başarıya uzak kaldığı yıllarda, liseli çocuklar dünyadaki akranlarını yenip zirveye çıktı. Çavuşoğlu Koleji'nin basketbol takımı 1989, 1991, 1993 ve 1995'te Dünya Liselerarası Basketbol Şampiyonası'nda ya şampiyon oldu ya da ikincilikte kaldı. Okulun tedrisatından geçen İbrahim Kutluay, Hidayet Türkoğlu, Kerem Tunçeri gibi isimler ise yıllar sonra Türk basketbolunun kaderini değiştirdiler.

DEREK FISHER

O Los Angeles Lakers takımı dağılmaya yüz tutmuştu. Shaq ile Kobe Bryant'ın sorunlu

evliliklerine 2004'te Gary Payton ve Karl Malone da katılmıştı. Bir yüzük için. Batı Konferansı'nda yarı finaldeki rakip San Antonio Spurs'tü. Tim Duncan'ın imkânsız sayılabilecek pozisyonda soktuğu şut, Spurs'ü beşinci maçın son saniyesinde öne geçirdi. Fakat imkânsızdan ötesi de vardı. Fisher, 0.4 saniyede bunu mümkün kıldı. Lakers, 3-2 öne geçti. Sonra seriyi aldılar, peşinden finale kadar yürüdüler. Detroit Pistons onları mağlup edene kadar hanedanı bir arada tutan tutkal Fisher'dan gelmişti.

CRAIG EHLO

Bu adamı çoğunuz görmüşsünüzdür, sadece bazılarınız ismini bilmiyor. 'The Shot'ın figüranı. Michael Jordan, 1989'da Doğu Konferansı ilk turunda beşinci maçta Chicago Bulls'a Cleveland Cavaliers karşısında galibiyeti getiren son saniye basketini atarken Ehlo onu savunmak zorunda olan adamdı. Kariyeri başarısızlıklarla dolu değildi, her zaman ligin kalburüstü oyuncularından biri olmuştu. Şanssızlığı o gün, orada, Michael Jordan ile eşleşmesiydi. Artık ismini duyan herkesin aklına, Jordan'ın literatüre 'The' başlığı ile giren şutu sonrası dizleri üzerine çöküp yıkıldığı an geliyor.

DICK FOSBURY

Spor tarihinde çığır açan birçok isim var. Bazıları bunu elde ettiği başarılarla yapıyor, bazıları insanların hayatlarına dokunarak. Dick Fosbury iki yolu da elinin tersiyle itenlerden. Yüksek atlamadaki yüzüstü atlama düzenini, sırtüstü atlamayı lügata ekleyerek sonlandıran Fosbury, bu hamlesiyle yeni rekorların da önünü açtı. Daha sonraları 'Fosbury tekniği' olarak adlandırılacak bu stil, Amerikalı sporcuya 1968 Mexico City Olimpiyat Oyunları'nda altın madalyanın yanı sıra, 2.24 metrelik derecesiyle dünya rekoru getirmişti.

GREG LEMOND

Fransa Bisiklet Turu üç hafta sürer, binlerce kilometre, onlarca zorlu dağ aşar ve sonunda Paris'te yapılacak etaba gelirsiniz. Genelde iş, Champs-Ellysees'ye gelmeden biter, şampiyon çoktan belli olur. Birkaç istisna var. 1989'da Paris'te yapılacak zamana karşı etabına rakibi Laurent Fignon'un 50 saniye gerisinde giren Amerikalı Greg LeMond muazzam bir iş çıkarmış, etabı rakibinin 58 saniye önünde bitirerek sarı mayonun sahibi olmuştu. O gün, ikisini de hayatlarının geri kalanında takip etti. Fignon kendisine "Siz Le Tour'u sekiz saniye farkla kaybeden adam değil misiniz?" diyen birine şöyle cevap verdiğini anlatır: "Hayır, ben Le Tour'u iki kez kazanan adamım."

HILLSBOROUGH

Heysel sarsıcıydı, soğuktu ve herkesin şapkayı koyup düşünmesine yol açmıştı. Fakat düşünme sürecinin de sona ermesi ve eylem planına geçilmesi için bir acı olay daha gerekiyormuş! Hillsborough, boşa geçen her zamanın acı sonuçlara davetiye çıkardığını hatırlattı. 15 Nisan 1989'da 96 taraftar tel örgülere sıkışarak can verdi. Olaydan sonra Peter Taylor adlı savcı raporunu hazırladı. Dünya; hâlen o raporun ışığında ilerliyor. 90'lardan sonra yapılan stadyumlar, gidilen tribünler, oturulan koltuklar... Hatta ekrana yansıyan kamera açıları bile bu rapor sayesinde yönünü buldu.

GORAN IVANISEVIC

En iyi zamanında Wimbledon'ı kazanamayan Ivanisevic, yaşlanmaya başladıkça hayallerinden ve dünyanın zirvesinden uzaklaşmıştı. Dünya sıralamasında 125'liğe kadar gerileyen 30 yaşındaki sporcu, wild card sayesinde İngiltere'nin yolunu tuttuğunda ona kimse çok fazla şans vermemişti. O ise şansını kendi elleriyle yarattı. Hatta daha çok sol eliyle! Rakiplerini arka arkaya devirdi, final maçında da Patrick Rafter'ı yendi. İzleyenler için harika bir finaldi, Ivanisevic için unutulmaz bir sondu. Hırvat sporcu, maçın hemen ardından kupasıyla beraber yaptığı konuşmada turnuva başarısını eski dostu Drazen Petrovic'e adadı.

İSTANBUL

Türkiye uluslararası organizasyonların aranan ev sahibi olamadı. Fakat, İstanbul'da düzenlenen az sayıdaki final, unutulmaz sonlarla hatırlanıyor. 1992'de Partizan ile Badalona arasında oynanan Euroleague finalinin son 24 saniyesi, tarihin en uzun 24 saniyesi olabilir. 2005'teki Şampiyonlar Ligi finali ise film ve kitaplara konu oldu. Euroleague finali 20 sene sonra bir daha İstanbul'a geldiğinde de tarih tekerrür etti. 'Yenilmez' denilen CSKA, şampiyonluğu son saniyede Yunan rakibi Olimpiakos'a kaptırdı.

JUGOPLASTIKA

Split şehrinden çıkan bir takım Avrupa'nın zirvesine yerleşti. Hem de üç kez üst üste. Kukoc, Naumoski, Tabak, Radja, Savic ve Perasovic efsane takımın parçalarını oluşturdular. 1989'da Maccabi'yi, 1990 ve 91'de Barcelona'yı yendiler. Onların sonu ile Yugoslavya'nın sonu aynı anda geldi. Pop 84 adıyla Nisan 1991'de kupayı kaldırmışlardı, aynı yılın haziran ayında ise Hırvatistan bağımsızlığını ilan etti. Yugoslavya bölündü, efsane takım da tarihin tozlu sayfalarına karıştı.

KOPENHAG

Türkiye, ülke olarak futbolu seviyordu ama Avrupalı rakipleri karşısında boynu büküktü kalıyordu. Yıllarca Avrupa Kupaları'nda sezonun sonu erken gelirdi. Makûs talihi yenmek için 2000 yılı beklendi. Kupa İstanbul'a Kopenhag şehrinden geldi. Danimarka'nın başkenti, Türkiye'nin spor tarihinde kendine özel bir yer açtı. Galatasaray,

finalde Arsenal'i penaltılarla geçerek 'şerefli mağlubiyetler' döneminin sonunu getirdi.

CHRISTIAN LAETTNER

92 Barcelona'ya giden Dream Team'in posterlerine baktığınızda karşınızda hayran olduğunuz birçok adam bulursunuz, oradakiler gibi olmak istersiniz. Biri dışında. O dönemler Duke forması giyen Laettner, gerçekten rüya gibi olan o takımın dünyada en tanınmayan üyesiydi. Pardon, tek tanınmayan diyelim. Fakat bazılarının posterde yadırgadığı Laettner, bir yandan da kolej basketbolunda tarih yazmıştı. Kentucky karşısında 1992'de attığı son saniye basketi Amerikan spor tarihinin en büyük jeneriklerinden biri.

MIKE TYSON

'Iron Mike' ilk kez sahneye çıktığında, herkes boksun yeni Muhammed Ali'sini bulduğunu düşünüyordu. 1986 yılında tarihin en genç Dünya Ağırsıklet Boks Şampiyonu olurken, maçların sonunu çok kısa sürede getirmesiyle nam salmıştı. Ancak hocası Cus D'Amato'nun, "En büyük trajedi, insanın rakibine değil kendisine yenilmesidir" sözünü doğrularcasına, olaylı kariyerini olması gereken noktalara taşıyamadı. Onun için sonun başlangıcı 1990 yılında isimsiz bir rakip olan Buster Douglas'a kaybettiği maçtı. O kaybedince, boksun da kaybettiğini düşünenler var. Tyson'ın sonu ile boksun sonunu eşdeğer tutanların sayısı oldukça fazla.

NORIAKI KASAI

Noriaki Kasai, kayakla atlama dünyası için sonu gelmeyen bir hikâye olarak görülüyor. Sporcular arasında güler yüzü ve sağlam karakteriyle tanınan bu adamın, profesyonel kariyerine nokta koymasını isteyen de pek yok. Zaten onunla yarışılan her dakika ayrı bir tecrübeyken nasıl olsun! Kayakla atlamanın, 1980'den başlayarak 40 senesine izini bırakan Kasai, birçok rekoru da elinde bulunduruyor. Geçtiğimiz sezon Kuusamo'da kazanarak en yaşlı yarış galibi oldu. O günden sonra podyuma her çıkışı rekorunun gelişmesi demekti. Emeklilik kararı aldığında, kayakla atlamada bir çağ kapanacak desek yanılmış olmayız.

BOBBY ORR

Boston, ikonik anlarla ve isimlerle dolu bir spor şehri. Bill Russell'dan Tom Brady'ye, Larry Bird'den Ted Williams'a uzanan bu mazinin büyük konuklarından biri de Orr. NHL'i kasıp kavuran, savunma oyuncusu olmasına rağmen hücumda da takımı Boston Bruins'i sırtlayan Orr, 1970'te Stanley Cup'ı getiren golü atmıştı. O gol, Boston şehrinin kitaplara konu olan spor mazisinde hâlâ en tepelerde.

AHMET SUAT ÖZYAZICI

Türkiye 1. Futbol Ligi, uzun süre İstanbul hâkimiyetindeydi. İlk 17 sezonda Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş şampiyonlukları paylaşmıştı. Trabzonspor ise 1974'te 1. Lig'e yükseldi. İlk sezonunda ligde kaldı, ardından şampiyon oldu. Sonra beş kez daha... Dokuz sezon boyunca da ilk ikiden düşmediler. Bu başarıların altındaki en belirgin imza Ahmet Suat Özyazıcı'ya aitti. Dört şampiyonluk kazanan Özyazıcı, hâlen Süper Lig'in en çok şampiyonluk kazanan ikinci teknik direktörü. Fakat, Trabzon şehri onu 'İstanbul'un hükümdarlığına son veren' adam olarak hatırlıyor. Trabzonspor'un çıkışı Anadolu'nun geri kalanın ilham verirken, Özyazıcı da her teknik direktörün rol modeli oldu.

FRANK PINGEL

Bir oyuncunun sonunu bazen yenilen bir gol, bazen de 'kötü yola düşmek' hazırlar. Bir de en acısı vardır; sakatlık. Türkiye böyle bir öyküye Pingel'i görerek şahit oldu. Danimarka'dan Bursaspor'a transfer olan Pingel, muhteşem bir sezon geçirerek kapağı İstanbul'a atmıştı. Fenerbahçeli taraftarların ondan beklentisi yüksekti. Güçlü fiziğiyle, 'yıkılmaz' güvenini veriyordu. Fakat ilk maçta yıkıldı, hem de Galatasaray karşısında. İlk maçın ilk dakikaları onun sonu oldu. Bir orta saha mücadelesi sonrası dizi dönen Pingel uzun süre sahalardan uzak kaldı. Geri dönse de eski gücüne kavuşamadı. İlk maçı onun bir anlamda sonu oldu. Pingel'in boşluğunu doldurmak için Feyyaz Uçar'ın transfer edilmesi de bazı gönüllerde başka bir sona neden oldu.

ROBERTO BAGGIO

1994 Dünya Kupası'nda İtalya finale kadar yükselirken takımın yıldızı Roberto Baggio'ydu. Grup maçlarında sessiz kalan 'Kutsal at kuyruk', Nijerya maçında turu getirdi. Çeyrek finalde İspanya'yı deviren yine oydu. Yarı finalde Bulgaristan filelerine iki gol bıraktı. İtalya finalde ona güveniyordu. Baggio, milyonların canlı izlediği finalde topa son dokunan isimdi. Dünya Kupası, Brezilyalı oyuncuların ellerinde yükselirken futbolseverlerin hafızasında Roberto Baggio'nun elleri belinde yere bakan görüntüsü kaldı.

SUPERGA

İtalya'nın gelmiş geçmiş en iyi takımlarından biri olarak gösterilen Torino, 40'lı yıllara damga vurmuştu.'Grande Torino' lakabını alan takım dört kez şampiyon olmuştu. Onları kimse durduramıyordu. Efsanenin sonunu hazırlayan trajik bir uçak kazasıydı. 1949'da Lizbon dönüşü Torino kentininin yakınlarında bulunan Superga Dağı'na çarpan uçakta 18 futbolcu öldü. İtalya tarihine geçmesi beklenen takımdan geriye

pek kimse kalmadı ama üzerinden 66 sene geçse de hikâyeleri kuşaktan kuşağa anlatıldı.

SEMİH ŞENTÜRK

Yaz turnuvaları her zaman renklidir ama Euro 2008 diğerlerinden ayrılıyor. Bu konuda objektif olmayabiliriz ama dünyanın geri kalanı da bize hak verecektir. Türkiye'nin 2008 yazındaki macerası bir filme çekilse inandırıcı olmadığı için küçümsenebilir. Son dakikada ev sahibini yenmek; olabilir... 15 dakika içinde 2-0'dan 3-2'ye dönmek; zor ama imkânsız değil. Fakat, 119'da yenilen gole 120'de cevap vermek? Her biri ömür boyu anlatılacak maçların hepsi on gün içinde yaşandı. Üç ayrı film senaryosu tek bir turnuvaya sığdı, son sahnede ise Semih Şentürk vardı.

TAMBURELLO VİRAJI

Senna'nın yarış stili, kendisine ait bir hayran kitlesi oluşturmasına yetmişti. Fakat onun sert tarzının nedenlerinden biri rakiplerinin de Formula 1 efsanesi olmasıydı. Organizasyonun en hızlı, en heyecanlı ve en sert dönemiydi. O çağ bir kaza ile kapandı. 1 Mayıs 1994 günü Imola'daki yarış kötü bir atmosferde başlamıştı. Bir gün önce Avusturyalı pilot Roland Ratzenberger hayatını kaybetmişti. Yarışın 7. turunda ise Senna, 310 km hızla Tamburello Virajı'na girdi. Hâkimiyetini kaybetti ve pistin dışına çıktı. Bariyerlere çarptığı an, Formula 1'de bir devrin sonuydu.

JAN ULLRICH

Doğu Alman bir çocuk olarak başladığı kariyeri yıkılan bir duvar gördü. Yeni Almanya, ona umutlar, hayaller, 1998 Fransa Bisiklet Turu şampiyonluğu ve Lance Armstrong'un arkasında kalınan ikincilikler getirdi. Bir de doping skandalları. Sınırsız yeteneği ve bisiklet üzerindeki estetik duruşu bugün pek hatırlanmıyor. Ullrich, sayısız genç yeteneği doping makinesine çeviren Doğu Alman spor tarihini kapatan sayfalardan biri olarak anılıyor. O sayfalar ve Ullrich gibilerin kötü mirası bugün temiz yarışan John Degenkolb, Marcel Kittel gibi Alman bisikletçilerin omuzlarında yük olmayı sürdürüyor.

ÜÇÜNCÜLÜK

Özellikle bireysel sporlarda, kürsü üç kişiden oluşur. Finalde kazananı ve kaybedeni az önce kozlarını paylaşırken gördünüz. Peki diğeri kim? Her spor organizasyonunun sonunda üçüncü olan tartışılır; 'O maçı alsaydı şöyle olurdu' denir ve farklı sonlar türetilir. Üçüncülük kavramı da başlı başına bir tartışma konusu. Kimileri, "Üçüncülük ikincilikten daha iyi" der. Bazıları Shankly'nin "Birinciysen birincisin, ikinciysen hiçbir şey" sözünü referans alıp, üçüncünün bu cümlede bile adının geçmediğini vurgular. Ne olursa olsun, organizasyon sona erdiğinde, üçüncü de kürsüde madalyasını bekliyor olacak.

STOJAN VRANKOVIC

Basketbolda son saniye sayıları unutulmaz. Blokların da aşağı kalır yanı yok. 1996 Euroleague finalinde, 67-66 geride olan Barcelona kupaya çok yaklaşmıştı. Bitime 7 saniye kala Galilea, turnikeye girdi. Topun çemberden geçtiği an Katalanlar kupayı kazanacaktı. Ama o noktaya uçarak gelen Vrankovic, sayıyı engelledi. Top inişteydi fakat artık bunların önemi yok. Kazanan Panathinaikos oldu ve ilk kez bir Yunan takımı zirveye çıktı.

WEMBLEY

Futbolun mabedleri ülkeden ülkeye değişebilir ama Wembley sınırlar ötesi bir anlam içeriyor. Brezilyalı efsane Pele, orası için "Futbolun kalbi" diyor. Türkiye Milli Takımı futbolcularının otobüsten koşarak inip, 'Wembley'e ayak basan ilk kişi' olmaya çabalamaları boşuna değil. Ülkeler değişiyor, seneler geçiyor, hatta Wembley bile yeniden yapılıyor ama dünya futbolu için anlamı değişmiyor. Ulusal kupaların ilgi görmemeye başladığı yıllarda FA Cup finalinin hâlâ İngilizler için bir arzu nesnesi olmasında Wembley Stadyumu'nun payı büyük. Dünyanın en eski futbol turnuvasında bütün takımlar yolun sonunu biliyor ve oraya ulaşmayı hayal ederek sahaya çıkıyor.

YANNICK NOAH

Bir Fransız erkek tenisçi, teklerde son Grand Slam şampiyonluğunu kazandığında takvimler 1983 yılının haziran ayını gösteriyordu. Yannick Noah'ın bu son şampiyonluğu kendi evinde, yani Fransa Açık'ta gelmişti. 1990 yılında gördüğü bir Avustralya Açık yarı finali ve üç Amerika Açık çeyrek finali olan Fransız raket, kariyerinin en iyi derecelerine genelde toprak kort üzerinde uzandı.

ZINEDINE ZIDANE

Futbolun son döneminde son anlara en çok damga vuran isim şüphesiz Zinedine Zidane'dır. Lionel Messi ve Cristiano Ronaldo'nun beklentileri karşılamakta zaman zaman zorlandığı milli takım düzeyinde de en az kulüp takımlarındaki kadar başarılıydı. 1998 Dünya Kupası finalinde iki gol attı. Euro 2000 finalinde gol atamadı ama yarı finaldeki muhteşem futbolu olmasa Fransa finale çıkamayabilirdi. 2002 Şampiyonlar Ligi finalinde Bayer Leverkusen'e attığı gol tarihin en iyilerinden. Zidane, futbol hayatına da unutulmaz bir finalle son verdi. 2006 Dünya Kupası'nda hem gol hem kafa attı. Ardında bıraktığı kusursuz kariyer, onun son hareketinin eleştirilmesini de engelledi.

TATLI BİLİM

KAPİTALİZMİN TRAVESTİSİ

BOKS, BÜYÜK YAZAR JOYCE CAROL OATES'A GÖRE İNSANIN SALDIRGANLIĞININ BİR AYNASI AMA AYNI ZAMANDA SALDIRGANLIK DÜRTÜSÜNÜN EN ÜST DÜZEYDE KONTROL ALTINA ALINMIŞ, 'OYUNLAŞTIRILMIŞ' HÂLİ. BU SPOR BİR YÖNÜYLE DE İNSANIN KENDİ VAHŞİLİĞİYLE YÜZLEŞME DENEYİMİ

Fotoğraf Getty Images Turkey

TANIL BORA

Koca Bourdieu'dan el almış yıldız sosyolog Loïc Wacquant'ın en önemli işlerinden birisi, ABD'de bir boks salonunun yaşantısını anlatan bir etnografik çalışmadır: *Ruh ve Beden* (2006). Türkçesi 2012'de Nazlı Ökten'in çevirisiyle Boğaziçi Üniversitesi Yayınları'ndan çıktı. Wacquant, mahallenin siyahlarıyla irtibat kurayım diye tesadüfen takıldığı boks salonunda, önce oradakilerin güvenini kazanmak, ahbaplık kurmak için kendi de eldiven kuşanmış, sonra kendini kaptırıp basbayağı boks delisi olmuştur. Kitapta, boksun sınıf atlama ümitlerini nasıl işlediğini, alt sınıflar için nasıl sosyal ağ ördüğünü şahane açıklamaz sadece. Boksun ruh-beden irtibatını tahrik etme kabiliyeti, bireyselliği, insanın kendiyle cebelleşmesi bakımından nasıl emsalsiz bir deneyim olduğunu anlatır. Amerikalı ünlü boks vakanüvisi A. J. Liebling'in kullandığı tabirle anar bu sporu: "Sweet Science", tatlı bilim!

Tatlı Bilim kitabı, *Sports Illustrated* tarafından 'tüm zamanların en iyi spor kitabı' ilan edilmiş olan Liebling, "En yüksek entelektüel eğlence" demiş boks için. Frankfurt Okulu'nun babalarından Max Horkheimer'in 1952'de bir davete geç kalışını şu özürle izah ettiği bilinir: "Bir boks maçı izliyordum". Özrünü diledikten sonra, bunu herkese tavsiye ettiğini eklemiş, "Saldırganlık dürtüsüne karşı yapılacak en iyi şey" diyerek!

Boksun cazibesine kapılmış birçok edebiyatçı, yazar var. Bu cezbenin altın çağı, iki dünya savaşı arası dönem. Boks, dünyayı saran muazzam altüst oluşun, meydan okuma duygusunun, 'ya hep ya hiç' ruhunun alâmeti olmuş sanki. Fransa'da büyük ressamlar Braque, Matisse, Picasso, heykeltıraş Rodin, meraklı boks izleyicileri. Bilhassa kıyamet atmosferinde yaşayan Weimar Almanya'sında boksun entelektüel muhitlerdeki itibarı muazzam. 1921'de Berlin'de şık bir kültür dergisinin lejantı: 'Edebiyat, sanat ve boks mecmuası'. Zamanın önemli tiyatrocularından Fritz Kortner, dışavurumcu oyunculuk tekniğini geliştirmek için en uygun yolun, müsabaka sırasında boksörün çehresini incelemek olduğu fikrindeydi. Birçok entelektüel, boksörlerle yakınlık kurmuştu. Meşhur ağır siklet şampiyonu Max Schmeling, ressam Grosz'la, romancı Heinrich Mann'la ahbaplık ediyordu mesela. Bertolt Brecht'in en yakın arkadaşlarından biri, boksördü. *Küçük Burjuva Düğünü* ve *Mahagonny* oyunlarının galasını boks ringinde yaptı, hayatın bir kavga olduğunu vurgulamak üzere...

Dadaizm ve sürrealizmin babalarından İsviçreli Arthur Cravan, biyografisinde 'şair ve boksör' diye anılır. 1916'da eski ağır siklet şampiyonu Jack Johnson'la maç bile yaptı (1. Dünya Savaşı'nda askere alınmamak için kaçışını finanse etmek için ayarlanmış bir maç. Şair tabii nakavt olmuş).

> ***BİZZAT RİNGE ÇIKMIŞ OLAN HEMINGWAY, BOKSU 'ZEKÂ, KURNAZLIK VE STRATEJİYİ' BİRLEŞTİRMESİYLE ÖVER.***

Amerikan edebiyatının büyüklerinden Ernest Hemingway ve Norman Mailer bizzat ringe çıkmışlardı. Polisiye edebiyatın marka isimlerinden Georges Simenon da ciddi ciddi boks yapmış. Hemingway, boksu acı ve yaşama becerisiyle beraber 'zekâ, kurnazlık ve stratejiyi' birleştirmesiyle över.

Edebiyatta boks kasidelerinin şaheseri olarak, Joyce Carol Oates'un *On Boxing* (Boks Üzerine) kitabına işaret edilir. İlk basımı 1987'de yapılan kitaba boksun İncil'i diyorlar! (Türkçede on kitabı var Oates'un ama bu yok). Oates bir Muhammed Ali hayranı. Kitap, Ali üzerine yazdığı deneme etrafında örülmüş. Oates, Ali'nin dayanma gücüne hayranlık duyarak, "Bu acılara nasıl katlanabiliyor" sorusunu sorarak ilk adımını atmış boksa. Orada 'hedefe kitlenmiş çıplak mazoşizm'

Fotoğraf AP Images

görüyor. Peki neden? Boksör, hayatta kalma dürtüsünü aşmayı öğreniyordur. Saf insanî ve saf hayvanî dürtülerini iradesine tabi kılmayı öğreniyordur. Bir nevi, deliliği öğreniyordur. "Normal olmanın daha yüksek ve pragmatik bir biçimi olarak delilik" diyor Oates buna. Boks, Oates'a göre insanın saldırganlığının bir aynası ama aynı zamanda bu saldırganlık dürtüsünün en üst düzeyde kontrol altına alınmış, 'oyunlaştırılmış' hâli. Bu ikisi arasında, başka hiçbir yerde görülemeyecek bir gerilim kurması, onu büyüleyici kılıyor.

Bir kadın yazar olarak, boksun maçoluk şenliği olduğunu da gözden kaçırmıyor. Maçoluğun 'soylu' yüzüne dikkatimizi çekiyor ama: Darbe almak, darbelere dayanmak, acıya katlanmak...

Oates, seyircinin ringde olanları asla anlayamayacağını söylüyor. Ağır çekimde gördüklerini bile değil anlaması, sezinlemesi mümkün değil. En anlatılmaz, en 'ancak yaşanır' spor, bokstur Oates'a göre. 'Hayatın tastamam ve kudretli bir imgesi'ni görüyor boksta: "Hayatın güzelliğinin, yaralanabilirliğinin, hayal kırıklığının, hesaba gelmez ve kendi kendini tahribe yol açabilen cesaretin..." Boksta tesadüfe hiç yer olmaması da Oates'ın gözünde onu hayata üstün kılıyor.

Velhasıl boksun nice edip ve edibeyi etkilemiş bir karizması var! Onun arkaik ve mistik yanı, ruhları kanatlandırıyor. Yine Liebling'e başvuralım: 'Viktorya çağı öncesiyle aramızda sadece birkaç yumrukluk mesafe olduğunu' bilmemizi sağladığını söylüyor. İnsanın medenileşmeyle medeniyet öncesi hâli arasında bir bağ, bir 'diyalog'...

RUH TERBİYESİNDEN GADDARLIĞA

Arkaik dedik, boksun tarihine dönelim. Asya, Amerika, Afrika'da da benzerleri var, en az M.Ö. 3 binlerde Mısır'da nizamî yumruk dövüşü yapıldığı biliniyor. Oradan Girit üzerinden Ege'ye yayılmış. M.Ö. 688'de antik olimpiyatların 23'üncüsünde ilk kez resmî programa alınmış. Boksta ilk olimpiyat şampiyonu, İzmirli Onomastus imiş. Antik

OATES'A GÖRE SEYİRCİ RİNGDE OLANLARI ANLAYAMAZ. AĞIR ÇEKİMDE BİLE SEZİNLEMESİ MÜMKÜN DEĞİL.

Yunan'da boks, zihin-beden terbiyesini ve uyumunu gözeten bir idman.

Roma medeniyetinde gladyatör dövüşünde yumruk faslı yer alıyor. Dövüşçülerin eline, 'vurma' anlamında cestus denen deri kayış sarılıyormuş, boks eldiveninin atası. Sonradan muştayla takviye etmişler. Zaten bu dövüşler ölümüne, hayatta kalan kazanıyor. Zenginler de aralarında bahis oynuyor. İnsanları dövüştürüp vahşice seyrine bakmak... Roma, yumruk dövüşünü müstehcen bir gaddarlığa dönüştürmüş. Kuzey Amerika'da da kölecilik döneminde, 'sahipleri' siyahları biri yerde kalana dek dövüştürürmüş. Quentin Tarantino'nun *Zincirsiz*'de takıldığı bir 'töre'.

MODERN-KAPİTALİST...

Modern boks, 17-18'inci yüzyılda İngiltere'de doğuyor. Zaten boks adı da, 'yumruk dövüşü' anlamına gelen İngilizce kelimeden geliyor. Pazar yerinde, sokakta başlayan müsabakalar, 1698'de Londra Kraliyet Tiyatro Salonu'na kadar erişiyor. Kara düzen yumruklaşmayla başlıyor, adım adım kurala bağlanıyor. 1743'te yere düşene ilişmeme, belden aşağı vurmama kuralı getirilmiş, 1838'de çıplak el bandajlanmış, ring düzeni kurulmuş. 1915'te, raunt sayısı sınırlanmış. Ondan önce 'maraton' usulü geçerli: Biri yıkılana veya pes edene kadar. 1893'te bir maçın yedi saat sürdüğü biliniyor. Bahisçiliğin büyük etkisini vurgulamak gerek bir de. Modern boksun mucitleri, bir bakıma bahisçiler. Roma gladyatör düzenini modernize eden sistemin arkasında onlar var.

Psikoanaliz erbabı, modern toplumda boksun, ölüm ve şiddet güdülerini ikame eden bir tatmin sağladığını söylüyor. Gündelik hayatın rutininde öğütülürken, bir de medeni hayatın getirdiği 'nezaket' mecburiyetiyle içinde şiddet biriken insan, boks izlerken boşalıyor. Kimi sosyal bilimci ve edebiyatçı da, "Vur, indir!" diye haykıran seyircinin vahşeti üzerinde duruyorlar. Arkaik'e dönüşün barbar yüzü...

Acıya dayanıklılığı, 'soylu mazoşizmi' romantize eden yazarlar da biliyor olmalı; özellikle profesyonel boksörler, daimî beyin sarsıntısıyla yaşıyor, insanı haşat eden bir nörolojik tahribata maruzlar. Ağır sıklet boksör yumruğunun uyguladığı kuvvet, beş tona çıkabiliyor. Amerika'da 50 profesyonel sporcu üzerinde yapılan incelemede, gri-beyaz olması gereken beyin renginin, Amerikan futbolu oyuncularının çoğunda açık kahverengiye, boksörlerde koyu kahverengiye döndüğü görülmüş. Kalıcı beyin hasarına uğramayan profesyonel boksör, istisna. Sağlığı bozulmadan 100 yaşını gören Max Schmeling bir istisna mesela çünkü erken bırakmış!

Oates'un da mesela olanca hayranlığıyla, boksun reddedemediği karanlık tarafı, bu. Boksun ebesi olan bahisçiliğin ve envai çeşit 'pazarlamanın' aldığı boyutları biliyoruz. Bütün bunları kapitalizmin gitgide hayatın her hücresine nüfuz ettiği bir gidiş içinde konuştuğumuzu unutmamalı. Alman felsefeci ve yazar Herbert Heckmann boks için "Kapitalizmin travestisi" diyor, kapitalist sistemin hiçbir şeyin gözünün yaşına bakmayan hâlinin sureti olarak görüyor boksu. Boks, yozlaşırken, sportif olarak 'zevksizleşiyor', estetiğini, heyecanını yitiriyor. Son şu Mayweather-Pacquiao dağının doğurduğu fare, ortada.

YIRTMAK İÇİN

Wacquant, boks salonuna ilkin siyah alt sınıfların tutunma mücadelesini gözlemek için gitmişti. Boks sayesinde sokaktan kurtuluyor, talihleri yaver giderse de yırtıyorlardı. 20'nci yüzyılda boks, aynı zamanda, belki de öncelikle, bir sınıf atlama hikâyesidir. Onu hem ilgi çekici hem de acıklı kılan bir yanı, bu.

ABD'de ilk boks şampiyonları, 'aç' İrlandalılardı. Sonra en alttakilere, siyahlara sıra geldi. 1908'de Jack Johnson ilk siyah ağır sıklet şampiyonu. Özgüvenli, iddialı, küstah üslubuyla Muhammed Ali'nin sinyalini verir gibiymiş! Johnson'un beyaz kadınlarla çıkması, ağır tahrik sayılmış. 'Yamyam', 'kara züppe' vb. lakaplar takmışlar. Yine de bir Ali değil: Beyaz seçkinlerin gönlünü kazanmaya gayret etmiş hep, politik mevzulara girmemiş. Haksızlık etmemeli: Ali'nin arkasında yurttaş hakları hareketi ve '68 ruhu olacaktı, Johnson tek başına. Sonraki siyah kahraman, 1937'de şampiyon unvanı alan Joe Louis. 1938'de Max Schmeling'i yenince kabul görmüş.

Sonrası malûm: Ali. Boksla sınıf atlayan, sonra o sınıfın müesses düzenini arı gibi sokan kahraman. Sonrası yine malûm: Boks hâlâ, göçmenler, yoksullar, ırken horlananlar için, sınıf atlama ringi. Profesyonel sporların çoğu gibi. Ama boksta, bireysel hikâye çırılçıplak.

Boksta, hayatta kalmak için dövüşmek, darbelere katlanmak, sadece mecaz değil. Nice badireler atlatmış eski ustayla toy kahramanın karşılaşmasından, minesi solmuş eski şampiyonun ölümcül son dövüşüne kadar... Boksun, edebiyat ve sinemanın ağzına layık kahraman arketiplerine elverişliliği, ona gönlünü kaptıran düşünürlere, ediplere hak verdiriyor. Boks, insanın kendi vahşiliğiyle yüzleşme deneyimi. Wacquant, boksun hikmetini anlayabilmek için, Marx'ın insanı 'acı çeken bir varlık' olarak tarif etmesi üzerine düşünmeye çağırıyor bizi. Boks, acıyla yüzleşme deneyimi. Asıl vahşi, acı olan: Bunu pazarlayan ve pornolaştıran endüstri. S

NAZİLER VE ÇİNGENE BOKSÖR

Sadece karşılaştığı ayrımcılığı değil dansçı stilini de benzeterek, "Alman Ali'si" denen bir boksörün hikâyesini aktarayım size. Nazilerin önce mecazen sonra bedenen yok ettiği bir şampiyonun hikâyesi.

İki dünya savaşı arası, boksun kıta Avrupa'sında saygınlık kazandığı yıllar. Karizmatik boksörler, popüler kültür yıldızlarına dönüşüyorlar. 1930'larda Almanya'nın boks yıldızı, meşhur Max Schmeling'le beraber: Johann Wilhelm 'Rukelie' Trollmann. Uzun siyah saçları, hülyalı kahverengi gözleriyle kadınları cezbediyor, boksu yumruklaşma karambolu olmaktan çıkartan zarif, hareketli stiliyle hayranlık uyandırıyor. Ring dışında da flörtçü, şeytan tüylü. "Çingene boksör" diyorlar ona.

Trollmann, bir Çingene. Bu nedenle, büyük popülaritesine rağmen milliyetçi-muhafazakâr spor yöneticilerince hor görülmüş, 1928 Olimpiyat Oyunları'nda milli takıma alınmamış. 1933'te Nazi iktidarından sonra, iyice göze batıyor tabii. Antrenörü de Yahudi adamın!

Üstelik Naziler boksa çok önem veriyor. Erkekçe, sert karakterinden ötürü 'en millî spor' gözüyle bakıyorlar. Irkî temizlik, bütün diğer spor dallarından önce boksta başlıyor. Arî-Alman olmayan boks salonları kapatılıyor, 'saf kan' olmayan sporcular, antrenörler iltica etmek zorunda kalıyor.

Hava buyken, 'Çingene boksör', yarı ağır sıklet Almanya şampiyonluğu unvan maçına çıkıyor. 'Aryen' boks stiliyle övülen rakibini, 'Çingenece' (yani oyunbaz) bulunan stiliyle mağlup ediyor ve şampiyon oluyor. Federasyon sonucu tescil etmek

TROLLMANN'IN NAZİ DÖNEMİ KAZANDIĞI AVRUPA ŞAMPİYONU UNVANINI YANINA BIRAKMADILAR...

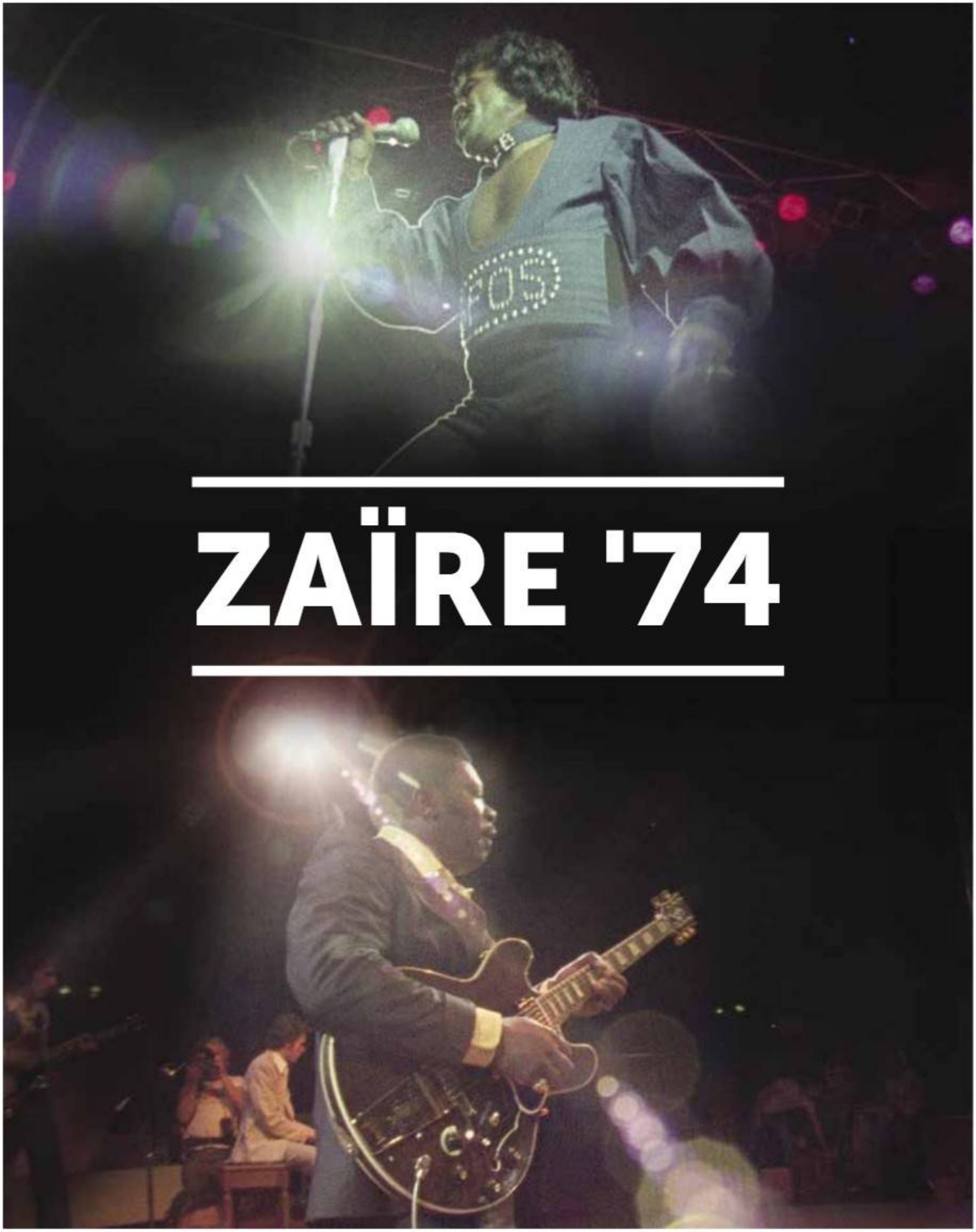
isteniyor. Nitekim bir hafta sonra, Trollmann'ın 'sporcuya yakışmayan zavallıca hareketleri' gerekçesiyle unvanı geri alınıyor. Gerekçenin bahanesi, adamcağızın maçtan sonra sevinçten ağlamış olması!

Bir ay sonra, Federasyon Çingene boksörü tamamen itibarsızlaştırmak için bir gösteri maçı düzenliyor. Amaç Çingene'den rövanşı alarak Arilerin üstünlüğünü kanıtlamak. Trollmann, saçları sarılatılmış, teni un ve pudrayla beyazlatılmış olarak çıkarılıyor ringe. Rakibinin etrafında dans edercesine dönenen 'Çingenece' taktiğini uygulaması da yasak. Beş raunt boyunca karşısında korkuluk gibi dikildiği rakibi tarafından nakavt ediliyor. Lisansının iptal edileceği tehdidi altında katlanmak zorunda kalmış bu rezilliğe.

Lisansı iptal edilmese ne olacaktı ki... Birkaç yıl, panayırlarda gösteri boksu yaparak, garsonluk yaparak idare etti. Nazi iktidarının bütün Çingene erkeklere yaptığı gibi kısırlaştırıldı bu arada. İkinci Dünya Savaşı'nda askere alınıp Doğu cephesine gönderildi, orada yaralandı. 1942'de bütün Çingeneler gibi tutuklanıp toplama kampına kapatıldı. Boksörlüğünü alaya alarak, sürekli dayak atmışlar orada ona. 1944'te Çingene'yi dövsün diye karşısına çıkarılan bir Yahudi gardiyanı pataklayınca, feci bir dayakla öldürülmüş.

Alman Boks Federasyonu, 1993 yılında, Trollmann'ın '1933 yarı ağır sıklet Alman boks şampiyonu' unvanını resmen iade etti. 2003'te, Alman Profesyonel Boksörler Birliği, Trollmann'ın hayatta kalmış akrabalarına sembolik bir altın kemer sundu.

Fotoğraf Getty Images Turkey

ZAÏRE '74

Fotoğraf Getty Images Turkey

HER ŞEYİN BİR SONU VAR VE BUNU EN İYİ ÖLÜM HATIRLATIYOR. JAMES BROWN VE B.B. KING DE ÖLÜMLERİYLE BİR DÖNEMİN SONUNU HATIRLATTILAR. ALİ-FOREMAN MAÇININ GÖLGESİNDEKİ O EFSANE FESTİVALLE BİRLİKTE...

ONUR ERDEM

Muhammed Ali ve George Foreman, 1974 yılında ağır sıklet unvan maçı için Zaire'de karşı karşıya gelecekti. 'Rumble in The Jungle' adı verilen ve bugün bile yüzyılın maçı olarak anılan dövüşün hazırlıkları aylar öncesinden başladı. Organizatör Don King, Muhammed Ali ile birlikte bir basın toplantısı düzenledi ve Zaire'de yaşanacak 'şey'in sadece bir boks maçından ibaret olmadığı ortaya çıktı. Muhammed Ali'nin piyano çalarak başladığı toplantıda sözü Don King aldı:

- Ali, bu maçta unvanını yeniden kazanmak için Foreman'la karşı karşıya gelecek.

Ali araya girdi:

- Yeniden kazanmak mı? Unvan benim ve onu korumak için ringe çıkacağım. Yeniden kazanmak için değil.

Bu diyalog üstüne Don King basın mensuplarına dönerek açıklamasına devam etti:

- Sizlere bugün, organizasyona bir de müzik festivali dahil ettiğimizi açıklamak istiyorum. James Brown orada olacak...

Ali heyecanla yine araya girdi:

- Hmmm!
- B.B. King de orada olacak...
- Hmmm!

King isim saymaya, Ali de her birinden sonra "Hmmm!" demeye devam etti. Tarihin en büyük festivallerinden birinin hikâyesi, böyle başladı.

1974 yılında Hugh Masekela ve Stewart Levine, Afrika'da bir müzik festivali düzenlemek için harekete geçti. Amaçları, Afro-Amerikalı ve Afrikalı müzisyenleri ortak köklerinin dayandığı topraklarda buluşturmaktı. Bunun için Don King ile irtibata geçtiler. King'i ikna eden ikili, maçın programına bir de müzik festivali dahil etmeyi başardı. King, yer ve mekân konusunda Zaire Başkanı Mobutu ile çoktan anlaşmıştı. Mobutu festivale de onay verdi ama maddi destekte bulunmayacağını söyledi. Bunun üzerine Masekela-Levine ikilisi, Liberyalı bir yatırım grubuyla anlaştı ve festivalin yanı sıra, bir de belgesel film çekimi için finansal destek sözü aldı.

Katılımcıların açıklanacağı toplantıda söz alanlardan birinin ağzından şu cümleler döküldü: "Bir rüyayı gerçeğe dönüştürdüğünüz için teşekkür ederiz. *Beat*, köklerine dönüyor. Hayatınızda duyduğunuz en iyi şey, Kinshasa'da yankılanacak. Orada danslar, çığlıklar ve zıplamalar olacak. Eğleneceğinizden emin olun."

Haksız değildi. James Brown, B.B. King, Bill Withers, Celia Cruz, The Spinners, The Crusaders ve Big Black gibi isimlerin yer alacağı bir festival, başka nasıl olabilirdi?

22-24 Eylül arasında düzenlenecek festivalin, 25 Eylül'deki dövüş öncesinde ısınma turu olması amaçlanmıştı ama Foreman'ın antrenmanda sakatlanması nedeniyle maç 30 Ekim'e ertelendi. Festival ise planlanan tarihte gerçekleştirildi.

Birleşik Devletler'den iki uçak dolusu insanla yola çıkan kafile, Zaire'ye iniş yaptığında B.B. King şaşkınlığını gizleyemiyordu. Kendilerini üç bin kişinin karşılamaya geldiğini gören King, "Burayı çok sevdim, etrafta bir sürü güzel kadın görüyorum" diyecekti.

Festival günü geldiğinde, 80 bin Zaireli otobüs ve traktörlerle 20 Mayıs Stadı'na akın etti. Açılış Zaire milli marşı ile yapılırken, sahnenin çeşitli yerlerine asılmış Mobutu posterleri tek adam yönetimi tablosunu tamamlıyordu.

Bill Withers tek başına *Hope She'll Be Happier*'ı söylerken, 80 bin kişi nefesini tutmuş dinliyordu. İçlerinde, "Medeniyet Afrika'dan çıkmıştır" diyen Ali de vardı. Herkes büyülenmiş gibiydi.

Withers, festivalden sonra "Bu, kız arkadaşınız yolda yürürken durup karşı kaldırımdan ona bakmak ve diğer insanların ona nasıl ilgi gösterdiğini görmek gibiydi. Yarın kalkıp evime döneceğim ve dönerken yanımda hediyeler değil, hislerimi götüreceğim" diyecekti.

B.B. King için de durum farklı değildi. Festivali anlatan 2008 yapımı *Soul Power* belgeselinde konser öncesi ağzında piposuyla kuliste çalacağı şarkıları belirlemeye çalışan King, "Bizler, zamanın birinde evlerinden koparılıp çöle terk edilmiş insanlarız. Buradan alındık ve sanki paraşütle başka bir yere bırakıldık. O yüzden, buraya döndüğümde aynı hisleri taşıyabiliyorum. Burası bizim gibi hisseden insanlara ait bir yer. Küçük bir koloni gibiyiz. Yıllar içinde birçoğumuz öldü ama yerimizi biliyoruz" diyordu.

Christel Loar, *popmatters.com*'da B.B. King: *Live in Africa '74* albümüne dair kritiğinde, King'in Kinshasa performansını, sanatçının gücünün ve müziğinin zirvesi olarak tanımlıyor. Kuşkusuz, bunda King'in kendini evinde hissetmesinin de rolü büyük. Tıpkı, festivalin kapanış performansında "Yüksek sesle söyleyin: Ben bir siyahım ve bundan gurur duyuyorum!" diye haykıran James Brown gibi.

Hepsi bir yana, A. O. Scott'ın 2009'da *New York Times*'ta yayımlanan yazısındaki şu bölüm, o üç gün boyunca Kinshasa'da neler yaşandığını tam anlamıyla kavrayabilmek için yardımcı olabilir.

"Nasıl ki Woodstock'a gittiğini söyleyen insanların sayısı yıllar içinde sürekli bir artış gösterdiyse, *Soul Power* belgeselinin ardından 'ortak yalanlar' konusunda Zaire '74 için de benzer bir yol açılabilir."

Aradan geçen 41 yıl, çok şeyi beraberinde götürdü. 2006'da bu dünyadan göçen James Brown ve geçtiğimiz günlerde hayata gözlerini yuman B.B. King gibi.

Kinshasa'daki 80 bin kişiye seslenirken "Ain't nobody home" diyordu King. Doğrudur; evde kimse kalmadı. Ama tarih yerinde duruyor.

S

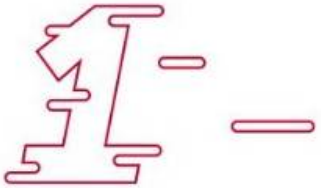

RÜZGÂR

GİBİ GEÇTİ

FORMULA 1, AĞUSTOS 2005'TE 110 BİN KİŞİNİN ŞAHİTLİĞİNDE TÜRKİYE'NİN EN KALABALIK SPOR ORGANİZASYONU OLARAK İSTANBUL PARK'TA KOŞULDU. 2011'E GELİNDİĞİNDE, SON YARIŞIN YAPILDIĞINDAN MUHTEMELEN ÜLKE GENELİNDE 110 BİN KİŞİNİN HABERİ YOKTU. NASIL BAŞLADI, NELER YAŞANDI, NEDEN BİTTİ, YİNE GELİR Mİ? İSTANBUL PARK'IN HİKÂYESİNİ, BİZZAT KAHRAMANLARINA SORDUK...

ATAHAN ATINORDU

HAYALİN PEŞİNDE

Serhan Acar - Dönemin TOSFED Direktör Yardımcısı
Türkiye'de Formula 1 fikrini ortaya atan insanların başında Mümtaz Tahincioğlu geliyor. 1997'de Mümtaz Bey, Türkiye Otomobil Sporları Federasyonu'nun (TOSFED) başkan adaylığına soyunduğunda, o dönem insanların çoğunun güldüğü birtakım vaatlerde bulunuyor: "Formula 1, Dünya Ralli Şampiyonası (WRC), Moto GP gibi organizasyonları Türkiye'ye getireceğim."

Mümtaz Tahincioğlu - Dönemin TOSFED Başkanı
Ben işimi ciddi yapmak isteyen biriyim. Aday olduğumda şu andaki parti liderlerinin yaptığı vaatleri ben de yazılı olarak yapmıştım.

Serhan Acar O zaman Türkiye, uluslararası tek yarışı Avrupa'daki dördüncü lig bir ralli olan, yarış dünyasında geçerliliği bulunmayan bir ülke. Dolayısıyla bunlar, 5 bin liralık asgari ücret vaadi gibi geliyor insanlara. Mümtaz Bey, başkan olduktan sonra vaatlerinin altyapısını oluşturmak adına İngiliz federasyonu ile iletişime geçiyor ve TOSFED'e danışmanlık yapmaya başlıyorlar. İngiltere bu işin anavatanı, yılda 5 bin tane yarış yapılıyor.

Mümtaz Tahincioğlu Ben Uluslararası Otomobil Federasyonu'nun (FIA) karar mercilerinden biriyim. Farklı ülkelerde tanıtımlar, sunumlar yaptık. Avrupa Ralli Şampiyonası'nı (ERC) Şampiyonlar Ligi'ne çıkarma planım vardı. Hemen arkasından WRC'yi, ondan sonra da F1'i getirmeyi planlamıştık.

Serhan Acar Mümtaz Bey, federasyonu yeni bir altyapıya kavuştururken, bir yandan da devlet nezdinde "Biz bu F1'i Türkiye'ye getirsek ne fayda getirir?" gibi birtakım girişimlere başlıyor ama F1 yönetimi ikna edilecek, 100 milyon dolarlık devasa bir pist yapılacak, devlet buna yılda 15-20 milyon dolar para verecek, Türkiye'de bu kamuoyu oluşturulacak, tüm bunlar bir araya gelecek ki Türkiye'de yarış düzenlenecek. Çok zor, çok uç bir hayal.

Serra Okumuş Onay - Medya
NTV'de altı yıl F1 yorumculuğu yaptım. Bütün yayınlarda, gazetelere yazdığımız yazılarda F1'in Türkiye'ye gelmesinin çok faydalı olacağını söylüyorduk. Zaten federasyonla iletişim halindeydik. O dönem vizyon sahibi, Türkiye'nin çok tanınan işadamları bir araya gelip bir Formula 1 derneği kurmuşlardı.

Mümtaz Tahincioğlu Başkan seçilmekle iş bitmiyordu. Benim arkamda, benimle beraber koşacak insanları bulmam lazımdı. Bir dernek kurduk. Bu dernekte Muhtar Kent, Nuri Çolakoğlu, Cem Hakko, Mehmet Karabeyoğlu, Jan Nahum, Alinur Velidedeoğlu gibi bilinen isimler vardı.

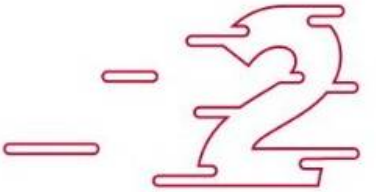
Serhan Acar Bu derneğin amacı, F1'i Türkiye'ye getirmekti. Kafalarındaki modelde, devletin değil, özel sektörün yaptığı bir pist vardı. Zihniyet olarak da bu pistin kendi masrafını çıkaran, yatırımcısına para kazandıran bir tesis olmasını planlıyorlardı.

Serra Okumuş Onay Dernek, önce pistin inşası için İstanbul Ticaret Odası (İTO) ile anlaştı. Ardından, Bernie Ecclestone'a ulaşmaya çalışıldı.

Serhan Acar En zoru ona ulaşmaktı. Derken Ecclestone, tesadüfen Mehmet Karabeyoğlu'na bir yat siparişi verdi ve bunun için Türkiye'ye gelip gitmeye başladı. Dernek de bir anda onunla iletişime geçmiş hâlde buldu kendini.

Mümtaz Tahincioğlu Bizim en büyük şansımız, bir tarafta ben FIA'da bulunurken diğer taraftan Bernie'nin Türkiye'de kendine bir yat yaptırmak istemesiydi. Böylece ilişkiler biraz daha samimileşti.

Serhan Acar Bir anda 2002 çok kilit bir yıl hâline geldi. Bu dönemde ERC'yi başarılı bir şekilde düzenleyip tam not aldık. WRC'nin provaları iyi gidiyor ve itibarımız yükseliyordu. 2002'nin başında Ecclestone, federasyona bu işin Türkiye'de yapılabileceğine dair bir iyi niyet mektubu yolladı.

NEDEN KIRŞEHİR OLMASIN?

Murat Ağca - Medya
İstanbul Park, baştan aşağı bir spor politikası hikâyesi. Türkiye'de otomobil sporları belli bir dönem çok revaçtayken, sonra unutulup giden bir branştı. Özellikle Mümtaz Tahincioğlu'nun başkanlığı döneminde tekrar popüler hâle getirebilmek için uluslararası organizasyonları Türkiye'ye kazandırmak ve medya üzerinden tantanasını yapmak gibi bir yöntem üzerinde çalıştılar. Başarılı da oldular. WRC, ERC, Moto GP gibi yarışlardan oluşan zincirin en büyük halkası F1'di. Bu, TOSFED'in tek başına yapabileceği bir şey değildi, hükümetten de destek buldular. Arsanın bulunması, o arsa üzerine karar alınması, oranın pist hâline getirilmesi, dünyanın en büyük harcamasının yapılarak o bölgenin yeniden inşası...

EN ZORU BERNIE ECCLESTONE'A ULAŞMAKTI. DERKEN ECCLESTONE, TÜRKİYE'DEN BİR YAT SİPARİŞİ VERDİ.

Mümtaz Tahincioğlu O günün hükümeti, rahmetli Bülent Ecevit'in başında olduğu koalisyondu ve son günleriydi. Hiç unutmuyorum, nasıl olduysa Nuri Çolakoğlu bize Bakanlar Kurulu'na hitap edecek bir sunum yapma imkânı yarattı. Nuri Çolakoğlu, Cem Hakko, Muhtar Kent ve Mehmet Karabeyoğlu ile birlikte sunuma gittik.

Serhan Acar Nisan ayında altı bakan ve 20'ye yakın milletvekilinin katılacağı sunum için biz günde 18 saat çalışırken, diğer yandan tütün reklamlarına karşı bir grup büyük bir anti-F1 kampanyası başlattı. "Bu iş sigara firmalarının tekelinde, o arabalar gezici sigara reklamları. F1, Türkiye'ye gelmesin" gibi şeyler söylüyorlardı. Hâlbuki biz görüşmelerimizi yarışın tütün reklamsız yapılması üzerine yapıyorduk fakat bunu insanlara anlatamıyorduk. Bu iş gitgide büyüdü, sunuma iki gün kala Mümtaz Bey geldi ve dedi ki: "Bizim bu gece sabaha kadar sadece tütün reklamlarıyla ilgili broşür hazırlamamız lazım." Ben oturdum sabaha kadar bir broşür hazırladım ve onu uçakla Ankara'ya yetiştirdik.

Mümtaz Tahincioğlu Sunumun sonunda Sayın Ecevit, Bahçeli ve Yılmaz ayrı ayrı "Hayırlı olsun" dediler. Biz o günün spor bakanı Fikret Ünlü'ye dönüp "Bu ne demek" diye sorduk, "Tamam Mümtaz, oluyor işte" dedi.

Serhan Acar 2002'nin Ağustos ayında 57. Hükümet, F1 Türkiye projesi için onayı ve devlet garantisini verdi.

Fuat Akdağ - Medya
Tabii böyle büyük bir organizasyonun Türkiye'ye gelişi sessiz sedasız olmaz. Koşulların oluşması için altı yıl kadar yayınladık F1 yarışlarını. Başlarda ben anlatıyordum, sonra Okay Karacan'a geçti. O süreçte Türkiye'de bir F1 kitlesi oluşmaya başladı. O pist de öyle geldi Türkiye'ye.

Serhan Acar Bu defa yarışın nerede yapılacağı üzerine çalışılmaya başlandı. Üç ana aday, İstanbul, Antalya ve İzmir birer sunum hazırladı. Rekabete, son anda bir de Kırşehir girmeye çalıştı. Onlar da kendilerine göre bir sunum yaptılar, özetle "Niye Kırşehir olmasın, zaten Türkiye'de her şey büyük illerde yapılıyor, niye daha taşra bir ilde olmasın, bir şehrimiz daha kalkınmasın?" gibi bir mantıkla yarışa girdiler.

Mümtaz Tahincioğlu En sonunda büyük ve tanınan bir şehir olduğu için İstanbul seçildi. O günün İTO Başkanı Mehmet Yıldırım da kolunun altındaki projeyle çıkıp geldi, "Benim arazim de hazır" dedi ve birlikte bu yola çıktık. Projeyi başlatmak için onay almamız ve bu işin maddi boyutunu düşünmemiz gerekiyordu. Ecclestone'u, çok sıkı pazarlıklar sonucunda 13,5 milyon dolara ikna ettik. Yedi senelik sözleşmemiz, F1 tarihindeki en uzun sözleşmeydi. Bir de Ecclestone, 2005 Ağustosu'nda bu tesisin yarışa açılacağına dair banka teminatı istedi, o da 25 milyon dolardı. Banka yerine Maliye Bakanı'ndan mektup alarak devlet teminatı verdik. Eylül 2003'te temel attık, inşaat 2004'te başladı. Yirmi ayımız vardı, bu süreyi oturup günlere, saatlere böldük. Ben, Mümtaz Tahincioğlu olarak bu süreyi yaşadım. Bu sorumluluğu yerine getirmek için işimden resmen ayrıldım. Bu yükü taşırken de hiç "Niye bu işe girdik?" diye düşünmedim. Zaten düşünecek vaktim yoktu.

3
SAATİN TERSİNE

Serhan Acar Bu arada ben okul bittikten sonra askere gidip geldim. Aslında elektrik mühendisiydim ve bir karar vermem gerekti. İşe girip düzenli ama sıkıcı bir hayat yaşamak mı yoksa F1 Türkiye'ye gelirken çocukluk hayalimi gerçekleştirmek mi? Tabii ki, her mantıksız insan gibi ikinciyi tercih ettim.

Mümtaz Tahincioğlu İstanbul Circuit, İstanbul Arena gibi isim seçenekleri vardı. Başta 'Arena' demiştik ama çok kullanılıyor diye vazgeçtik. 'Park' daha sevimli geldi. Zaten etraf yemyeşildi.

Bülent Özerdim - Motor Sporları Organizasyon A.Ş. Pazarlama Müdürü
Ben bu işe Mayıs 2004'te dâhil oldum. Motor Sporları Organizasyon A.Ş. adında bir şirket kurulmuştu. Orada satış ve pazarlamadan sorumlu oldum. İlk altı ay sadece F1 için değil, İstanbul Park'ta başka neler yapılabilir düşüncesi üzerine altyapı çalışmaları yapıldı. Bir yandan da gelir yaratacak farklı şeyler aramaya başladık ve ilk sene yanılmıyorsam Dünya Binek Araba Şampiyonası (WTCC) ile anlaştık. Ardından Moto GP, Le Mans gibi organizasyonlar geldi.

Mümtaz Tahincioğlu Pisti tasarlaması için F1 pistlerinin birçoğunun mimarı olan

HERMANN TILKE'NİN GETİRDİĞİ İLK TASLAK, ŞİMDİKİ PİSTLE YÜZDE 90 ORANINDA ÖRTÜŞÜYORDU.

Hermann Tilke'yi getirdik. Ben, Bernie ve Tilke; üçümüz helikopterdeyiz, arazinin üzerinde gezdikten sonra, tam bugünkü start noktasının oraya indik. Tilke'ye baktım, "Nasıl yapacaksın" diye sordum. "Bana müsaade et, akşam konuşuruz" dedi. Üç hafta sonra taslak geldi. O taslak, şimdiki pistle yüzde 90 oranında örtüşüyordu. Daha sonra Tilke gelip bütün o ölçüleri kendisi aldı ve piste son hâlini verdi. Bu çalışma, belki o güne kadar yapılan en iyi tasarımdı. Saatin tersine dönen bir pistti ki Brezilya'dan sonra ikinci olduk bu konuda. Bununla beraber, 40 metrelik bir düşüş vardı. Bu hem izleyici hem de sürücü mutluluğu açısından olağanüstü bir farklılık getirdi. Geçişler var, hızlı yerler var, yavaş yerler var, pistte olması gereken her şey var...

Murat Ağca - Medya
F1'in Türkiye'ye toplam maliyeti, 200 küsur milyon dolardı. Bu o zamana kadar dünyada F1 için harcanmış en büyük paraydı. Buna gerek de yoktu. Biz zaten son dönemde yapılan tüm sportif yatırımlarda bunu görüyoruz; gereksiz bir abartı ve en iyisini yapma saplantısı. Bunun da bizim kültürümüzle alakalı olduğunu düşünüyorum. Ortadoğu ülkelerinde ve Türki Cumhuriyetlerde de aynı yaklaşım var: "En büyüğü bizde olsun, en pahalısı bizimki olsun, dünya bizden bahsetsin..." Bu belki de aşağılık kompleksinin, baskı altında kalmanın, bir türlü açılamamanın, dünyaya entegre olamamanın getirdiği bir şey. Kendini gösterme telaşı.

4
ZAMANA KARŞI

Serhan Acar Eğitim ve danışmanlık almak için bu işi çok iyi yöneten Macaristan Federasyonu ile anlaştık. Ancak bir süre sonra gördük ki Macar Federasyonu işin birtakım püf noktalarını öğretmiyor ve bizi kendilerine bağımlı hâle getiriyor. Yüzde yüz yerli ekiple yola devam etme kararı aldık ve Türkiye'de adeta F1 konulu bir okul açtık. Sabah 9'dan akşam 6'ya kadar dersler, sınavlar... Yarışa üç ay vardı ve her şey planlanandan geç işliyordu. Bu arada yarışın yayın hakları NTV'den CNN Türk'e geçti, onlar da bana yorumculuk teklif ettiler. Kediye ciğer sordular bir nevi.

Okay Karacan - Medya
Serra Okumuş Onay, Erkan Arseven, Fuat Akdağ ve NTV'nin tüm ekibi F1'in ülkeye gelmesi için ilham vermiştir. Uzun yıllar yarışları anlatmış, Türkiye'de yapılabileceğine inanmıştık. Tam rüyamıza ulaştık derken yayın hakları CNN Türk'e geçti. Tabii onca yıl Türkiye'de yapılacak bir F1'e ev sahipliği yapacak olmanın heyecanını yaşarken birdenbire her şeyi kaybettik ve büyük bir hayal kırıklığı yaşadık.

Barış Kuyucu - Medya
Yayın haklarını aldıktan sonra, doğru sunucu ve yorumcuyu seçmekle işe başladık. Cem Yılmaz çok tecrübeli bir spikerdi, Serhan Acar da F1 konusunda Türkiye'nin en yetkin ve bilgili kişisi. Bu ikiliyi bir araya getirdikten sonra daha önceki yayıncı kanallarda yapılmayanları sıraladık. Yarışı dünyanın en iyi ekiplerinden biri çekiyordu ve bizim o esnada yapabileceğimiz çok bir şey yoktu. Ama program içeriği oluşturmak emek ve çalışkan bir ekip ister. Stüdyoya konuk çağırıp saatlerce konuşmak yerine hazırladığımız programlar ve kasetler ile kuralları seyircimize kolay ve anlaşılır bir şekilde anlatmaya çalıştık.

Cem Yılmaz - Medya
Şampiyonlar Ligi finalleri anlattım, şampiyonu belirleyecek derbi maçlarda mikrofona geçtim, Dünya ve Avrupa Kupaları, futbol, basketbol... Hepsinin yeri farklı ama F1'in bir ilk olması çok önemliydi. Her şeyiyle bir ekip çalışması yaptık. Nebil Evren 'Pit Stop'u hazırlıyordu, Barış Kuyucu 'Damalı Bayrak'ı yapıyordu, biz de Serhan'la yarışları anlatıyorduk.

Nebil Evren - Medya
Abartarak söylüyorum, inşaat sırasında her çiviyi birlikte çaktık. O sıralar, toprakta eğimleri ve virajlarıyla bir pist belli olmaya başlamıştı. "Start-finiş düzlüğündeyiz" haberini hatırlıyorum. Oradaydık ama ortada başka hiçbir şey yoktu. Acaba yetişecek miydi?

Serhan Acar İnşaata her hafta gidiyoruz, "Mümkün değil yetişmez" deyip karalar bağlayarak dönüyoruz. Otoban ayrı, yollar ayrı, pist ayrı... Hava şartları kötü gitti, TOBB, İTO ve devlet arasında pürüzler çıktı. Son iki ay 24 saat vardiyayla çalışıldı. Yarışa iki hafta kala, birkaç araba götürüp resmi olmayan bir deneme yapabildik. Tabii o sırada da bir yerdeki boya dökülüyor, öbür tarafta asfalt bitmemiş oluyor, içeri gidip sistemi deneyelim diyoruz olmuyor, kameraları deneyelim diyoruz son kameraların takılmadığı söyleniyor, hiçbir

şey yapamıyoruz. Pazartesi günü takımlar gelmeye başladığında kilometrelerce suni çim döşeniyordu. Her şey son haftaya kaldı.

Mümtaz Tahincioğlu Tesisi açtığımızda eksiklikler vardı ama bunlar kimsenin göreceği şeyler değildi. Hatta geçen gün Manisa futbol takımının sahasında çimlerin boyandığını duydum. Biz bunu 2005 yılında düşünmüştük. Bütün çimleri nasıl yeşillendiririz demiş ve boyatmıştık. Baktığınız her yer yemyeşil görünüyordu ama o yarıştan sonra bir yağmur geldi, gitti hepsi.

Okay Karacan z zBiz yayın haklarını kaybedince normal gazeteci gibi muamele gördük. Hiç unutmam, onca destek verdiğimiz İTO'dan bizi arayıp şöyle dediler: "Biliyor musunuz F1'in en iyi izleneceği yer açık alanlar, orada piknik yapabilirsiniz, sandviç yersiniz, kola içersiniz, arabalara yakın durursunuz. Size iki tane bilet gönderiyoruz." Şok oldum. "Hanımefendi nazik davetiniz için teşekkürler ama siz biraz daha araştırın bu konuyu isterseniz" dedim. İki gün sonra özür dileyerek aradılar, lütfettiler ve "Size bronz tribünden bilet gönderiyoruz" dediler. Pisti yapan inşaat firması bizi Padok Club'a davet etmişti, o sayede gidip yarışı yerinde izleyebildik. Buruktuk çünkü organizasyonun içinde hiç yer alamadık, uzaktan baktık.

PİST İNŞAATINA HER HAFTA GİDİYORDUK VE "MÜMKÜN DEĞİL YETİŞMEZ" DEYİP ÜZÜNTÜDEN KARALAR BAĞLAYARAK DÖNÜYORDUK.

5

SCHUMI'NİN SESİ

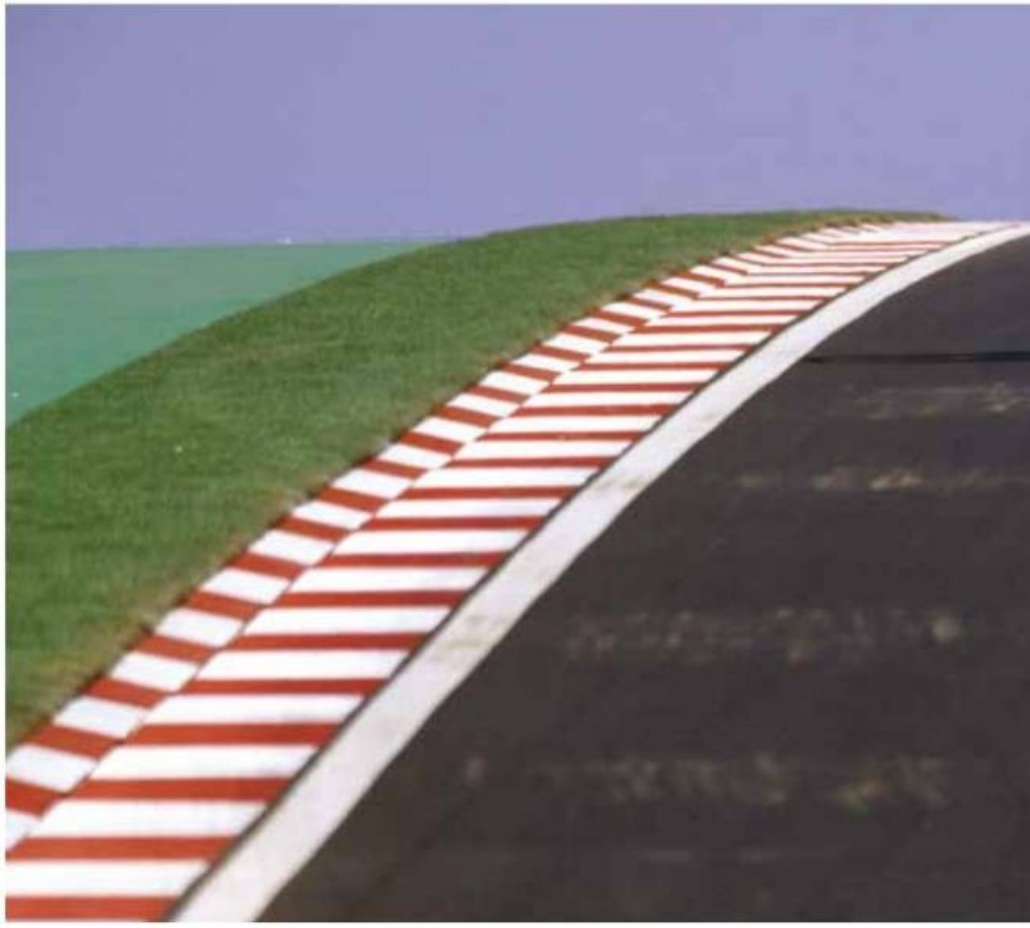
Serhan Acar Cuma günü, ilk antrenmanlar başladı. O gerilimi anlatamam size, iş hayatımın hiçbir anında o boyutta bir gerilim yaşamadım. İlk antrenmanda telsiz sisteminde bir karışıklık yaşandı ve sustu telsiz... Telsiz dediğim, 800 kişiyle konuşup herkesi kumanda ettiğimiz bir sistem. Biz bunu yarım saatten fazla bir süre telsiz kullanmadan yaptık, neredeyse dumanla haberleşiyorduk. İlk gün çok kötü geçti. Ağlamaklı olduk. Yarış bittiğinde herkes otellere dönecekti, bütün kadro bir araya geldik. 10-15 dakika kimseden ses çıkmadı, ardından "Haydi toparlanalım" dedik, hatalarımızı konuştuk. İlk günün avantajı, çok az ülke tarafından yayınlanıyor olması. Zaten seyirciye yansıyan bir durum da yok, biz kendimiz biliyoruz kötü olduğumuzu. Örneğin 30 saniyede kurtarmamız gereken bir arabayı bir dakikada kurtaramamışız, dışarıdan bakan insanların anlayabileceği bir şey değil. 'Vatan millet Sakarya' temalı bir motivasyon konuşmasının ardından sıralama turları için yenilenmiştik.

İkinci gün, biraz daha alışmıştık. Biz rahmetli Mazhar Demiralp'le birlikte pistteki gönüllüleri koordine ediyorduk ama çok zor bir şey provasız koordine olabilmek. Biz nefes alıp verene kadar arabalar bir futbol sahası kadar mesafe kat ediyor, bu piste parça dökülüyor, o parçayı almaya adam yolluyoruz. Telsizle "Kırmızı arabadan sonra çık, şuradaki parçayı al, dışarı çık, 20 saniye süren var" diyoruz. Bizim kapalı alanda görüp hesapladığımız süreye güvenerek hayatlarını ortaya koyuyor adamlar. Hayatında daha önce bu işi yapmamış gönüllü bir adamın hayatının sorumluluğunu üzerimize alıyorduk. Tamam daha önce yarışlarda bulunduk, eğitim aldık ama o pistte çıplak gözle 19 bin devir araba görünce 'köyden indim şehre' moduna girmiştik. Karşınızda ilk defa Michael Schumacher'i görüyorsunuz, nefesiniz tutuluyor, ona da biraz alıştık. Sonra toparladık.

Barış Kuyucu Ben İstanbul Park'taki ana stüdyomuzda, Nebil Evren, Burcu Esmersoy ve Cem Adabük padok alanında onlarca ünlü konuğu ağırladık. Sonrasında hepimiz start anı için nefesimizi tutmuştuk. Yarış için sözü Cem Yılmaz ve Serhan Acar aldı. Biz bir nefeslendik, yarışın startını hem yayıncı hem de seyirci olarak yaşamanın gururunu tattık ama yarış sonrası için de büyük bir yayın bizi bekliyordu. Yarışı toplam 10 dakika seyredebildim desem inanır mısınız? Öyle oldu.

Fuat Akdağ Aslında yarış, takip edilebilen bir şey değil. Eğer izlemek istiyorsanız televizyondan çok daha rahat izlenebilen bir şey. Ama binlerce seyircinin piste gitmesi, hatta karavanlarla gelip kamplar kurmas, o havayı yaşamak... Cazibesi olan bir şey. Mesela

biz Serra (Okumuş Onay) ile birlikte ilk defa Imola'ya gittiğimizde, pistin etrafında CD satıldığını gördük. F1 otomobillerinin sesi satılıyor. 'Schumacher'in sesi' diye satıyor adam. Anlam veremedik önce. O atmosferi gördükten, birkaç yarışa gittikten sonra fark ettik ki o sesi aramaya başlıyorsunuz.

Serhan Acar Pazar günü, pistte 110 bin kişi vardı. *Derin Darbe* (Deep Impact) filminde şehirden kaçıyorlar ya, öyle bir girişi var İstanbul Park'ın. Sabah yine Grand Prix 2 yarışı, Porsche yarışı, Seat derken 13.30'a doğru her şey bitti, 15.00'te F1 var... İdam mahkûmu gibi geri sayıyoruz. Zaten hücre gibi dört tarafı duvar, ses geçirmeyen bir yerin içindeyiz. Önümüzde ekranlar, aslında arabaları duymadan ve görmeden yönetiliyor yarışlar. 45 dakika kala hava almak için dışarı bir çıktım, bizim ana tribün neredeyse tamamen dolu... Düşünün, Ali Sami Yen Stadı'nın kapasitesinden fazla insan yalnızca bir tribünde. O anda bu işi başardığımızı hissettik, gözlerimden yaş döküldü. Bütün arkadaşları motive eden bir telsiz konuşması yaptık. Yarışa on dakika kala 180 ülke canlı yayına geçti, Türkiye'nin o anda en önemli aktivitesinin ortasındayız. Beş dakika kala, protokolün tribüne çıkması gereken bir anda, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan seyircileri selamlamaya başladı ve normalde olması gereken yerden biraz ileriye gitti. Ve normalde saat tam 3'te yarışın başlaması gerekirken bir 30 saniye kadar geç başladık.

Mümtaz Tahincioğlu Biliyorsunuz her şey saniyeyle değil, saliseyle oynar orada. Yarışa on dakika kala start düzlüğündeki herkesi çıkarırlar. Sadece görevliler ve pilotlar kalır. Son iki dakika, Tayyip Bey tribüne doğru yürüdü, biz de yanındayız. Ben görüyorum ve duyuyorum, yavaş yavaş herkes çekiliyor. Düdükler çalınmaya başladı 'son çağrı' anlamında. Ben de dönüyorum Başbakan'a "Dönmemiz lazım, dönmemiz lazım" diyorum ama o gürültüde onun da duyduğunu sanmıyorum. Tayyip Bey elini kaldırmış herkesi selamlıyor. Benim o arada kalbim daha hızlı atıyor. Ondan sonra ne olduysa bilmiyorum, Tayyip Bey'le beraber hızla pistten uzaklaşabildik. Böyle bir anımız oldu; yoksa yarış günü, tuvaletlerin tıkanması hariç hiçbir problem yaşamadık.

58 SANİYE

Bülent Özerdim Motorların çalışıp o sesi duyduğum ilk an, çok duygu yüklüydü. Start anından sonra isteseniz de bir şey yapamıyorsunuz ve o anda her şey, bütün hazırlıklarınız ve emeğiniz nihayetinde gözler önüne seriliyor.

Cem Yılmaz İlk yarışın ortasında reklam arası için kabini terk edip arkama baktığımda hâlâ binlerce insanın İstanbul Park'a gelmeye çalıştığını görmüştüm. Korkunç bir trafik, 100 binin üzerinde seyirci... Kanal D'de anlattığımız yarış, saat 15.00'te olmasına rağmen açık ara gün birincisi olmuştu.

Nebil Evren Yarış sırasında padok sakindi. Ben hayatımda ilk kez bir padoka girip o ortamı gördüm. Her takımın kendine ait bir yeri olması, bunun hem teknik yönü hem de misafirlerin ağırlanması çok ilgi çekiciydi. İddialı takımların yerleri daha hareketliyken diğerleri fazla ilgi görmüyordu. Eğlenceli takımlar, snob takımlar derken hepsi birbirinden ayrışıyordu. Bu alanda F1'in İngiltere'deki yayıncısının da nasıl çalıştığını izleyebildik ve onlardan bir şeyler öğrenmeye çalıştık. Bu kadar katı kuralları başka hiçbir sporda görmedim.

Barış Kuyucu F1'den çok şey öğrendiğimi itiraf etmeliyim. Dünyanın en detaylı yayın sözleşme şartlarını okudum, her şeyi düşünmüşler. Örneğin kanal logosunun, ekrandaki istatistiklerin üstüne gelmesi kural dışıydı; Kanal D ve CNN Türk logoları tarihte ilk kez transparan hâle geldi. Savaş ve büyük afetler dışında yayını kesmek ya da belirli aralıklar dışında reklam almak yasaktı. Yarıştaki sponsorların görünme süreleri bile belliydi. Biz spor tutkunları yarış izlediğimizi düşünsek de, neredeyse yarışın tüm anlarında büyük şirketlerin reklamlarını koruyan bir yapı vardı. Yarış önemliydi ama daha önemlisi şirketlerdi. F1'i çok seven bir televizyoncu olarak bu işe girdim, "Vay be! Bu yarış değil, pazarlama master'ıymış" diyerek çıktım.

Nebil Evren Tüm pilotlar olumlu şeyler söylediler. Yalnızca ilk yıl bir virajda hafif bir tümsek vardı, o tümsek yüzünden spin atanlar oldu. Gözle görülebilir bir şey değildi ama o hızla giderken küçük bir kot farkı bile etki yaratıyor tabii.

ASLINDA YARIŞ, TRİBÜNDEN TAKİP EDİLEBİLEN BİR ŞEY DEĞİL.

Serhan Acar 58 turluk yarış, bir açıdan bakarsanız 58 sene gibi, bir açıdan bakarsanız 58 saniye gibi geçti. McLaren'den Kimi Raikkonen kazandı yarışı, seyirciler gitti, ardından biz, 1000'e yakın görevli, start düzlüğünde bir araya geldik. Dans edenler, göbek atanlar, zıplayanlar, bağıranlar, düdük öttürenler, bayrak sallayanlar, tellere tırmananlar... Biz de kontrol ekibi olarak teşekkür konuşması yapmak için podyuma çıktık. Orada yumruk şovlar başladı, FIA'nın yöneticilerini podyuma çıkarıp üçlü çektirdik.

Metin Çeker Şampiyona direktörü Charlie Whiting'i bütün o sakin ve ağırbaşlı havasını bir kenara bırakmış, tel örgülere tırmanarak görevlilerle birlikte zafer nidaları atarken gördüğümde gözlerime inanamamıştım.

Charlie Whiting - FIA F1 Yarış Direktörü İstanbul Park'la ilgili çok fazla anım var. 2010 yılındaki yarışta 12. virajda iki Red Bull'un çarpışması ve sonrasında olanları unutamam. Pist dışına gelirsek, ilk yarış sonrası tüm görevlilerin podyum önündeki coşkusu gelir aklıma. Tamamen benzersizdi!

KARİDES VE ŞAMPANYA

Serhan Acar Ben yarışların yapıldığı yedi sene boyunca cumartesiyi pazara bağlayan gece uyuyamadım. Uyumaya kalksam kâbuslar görürdüm, arabalar denize uçardı... Ama her sene sportif değerlendirmelere göre ilk beşte yer aldık. Toplamda, biz o yedi yılda iyi iş yaptık ki Dünya Basketbol Şampiyonası buraya geldi. Belki bir daha 2035'te gelir. Ama biz bunu yedi sene üst üste yaptık. Bitmeseydi 10 sene daha, 20 sene daha yapardık.

Cem Yılmaz Ben F1 ile bütün dünyayı dolaştım, yeni eklenenler hariç yarışların koşulduğu bütün pistleri gördüm, hepsini yerinden de anlattım. Şehir olarak, pistin özellikleri açısından, nüfus potansiyeli açısından F1'in neden İstanbul'da devam edemediğini anlamış değilim. Lewis Hamilton, şehri ve pisti 'heyecan verici' olarak tanımlıyordu. Mark Webber, İstanbul'un ne kadar etkileyici bir şehir olduğunu, pistin yarış için son derece ideal olduğunu dile getirmişti. Aynı şekilde Jenson Button, İstanbul Park'ta yarışmayı çok sevdiğini ifade etmişti. Bana o günlerde sorsaydınız, İstanbul Park'ın sonsuza dek F1 takviminde olacağını söylerdim.

Jenson Button - McLaren F1 Pilotu Çok 'safkan' bir yarıştı. Ayrıca pist muazzam bir şehir olan İstanbul'a da çok yakındı. Tam gerçek Formula 1 severlere göre bir yarıştı ve hafta sonlarını çok keyifli hâle getiriyordu. Teknik olarak da harika bir pistti. Çok değişik tipte dönüşler ve sektörlerin bir karışımıydı. Ben özellikle ilk sektörü çok severdim oldukça teknik bir bölümdü. Sonra sekizinci viraja gelinirken pist genişler ve son üç final virajına doğru yeniden daralırdı. En önemlisi yarış için harika bir pistti. Pilotları geçişe ikna etme konusunda gördüğüm en iyi pistti ve orada yarışmaktan hep keyif aldım.

Serra Okumuş Onay En ilginç tarafı Felipe Massa'nın üç tane yarış kazanmasıydı. Massa hiçbir zaman bir sezon hariç çok başarılı bir pilot olmadı. Sebastian Vettel adını ilk kez burada duyduk. Hakikaten o gün duyduğumuz ismi hiçbir zaman da unutmadık.

Okay Karacan 2005 yılında Türk medyası bunu karideslerin yendiği, şampanyaların patladığı bir zengin sporu olarak algılattı çünkü her takım geldiğinde bir lansman yapıyordu. Bu lansmanlara organizasyon ile alakası olmayan bir anlamda sosyete denebilecek insanlar, yöneticiler davet

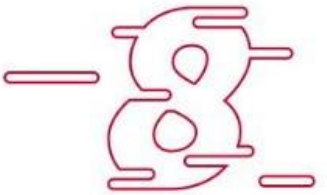
İLK SENE YAŞANAN TRAFİK SIKINTISININ HER SENE SÜRECEĞİ DÜŞÜNÜLDÜ VE İNSANLARDA 'NASIL GİDECEĞİZ' ÇEKİNCESİ OLUŞTU.

ediliyordu. O fotoğraflar gazete ve televizyonlara servis ediliyordu. Böyle halkın çok uzağında bir spormuş gibi bir algı yaratıldı. Bu en büyük hatasıdır Türkiye'nin F1 ile ilgili. En büyük hata fiyatlamada yapıldı. 2500 euro'ya girilen Padok Club'ların tamamı doluydu, 70 liraya satılan açık alan biletlerinin de tamamı satılıyordu ama ikisi arasında doğru değelendirilemeyen tribün fiyatları 750 lira olunca oralar boş kaldı. Genç nüfus o tribünleri doldurabilirdi. Bir de ilk sene yaşanan trafik sıkıntısının her sene süreceği düşünüldü ve insanlarda 'nasıl gideceğiz' çekincesi oluştu.

Metin Çeker Pistin inşaatı ve çizimi çok doğru olmakla birlikte, bana göre güvenlik gerekçesiyle seyirci tribünlerini piste çok uzak yaptık. Özellikle start düzlüğünde gereğinden fazla koltuk kapasitesi olduğunu söyleyebilirim. 'Gold' ve 'Silver' olarak adlandırılan tribünlerin toplam koltuk sayısı 40 bini buluyor ki bu diğer pistlerin toplam oturma kapasitesine eşit. Proje esnasında onaylanmış olan uluslararası karting pistinin yapılmamış olmasını hata olarak görüyorum. Bir de piste ulaşım için yapılan çevre yolları nedeniyle öngörülenin çok üstüne çıkan bütçenin tamamının F1 pistinin inşaatı olarak gösterilmesini yanlış buluyorum. Diğer ülkelerden farklı olarak kendi kültürümüz ve kendi ekonomik verilerimize yönelik bir planlama ve uygulama yapılmamış olmasını hatalı buluyorum. Hem biletler hem de yarış alanındaki yiyecek ve içecekler çok pahalıydı. Bunun da pisti inşa eden grubun otomobil sporlarından çok uzak ve bu konuda pek tecrübesi olmayan bir ekip kurarak işletmeye çalışmasından kaynaklandığını düşünüyorum. İlk yarıştan itibaren tamamı Türk görevlilerden oluşan ve benim sportif direktörlüğümde gerçekleşen yarışların, yedi sene boyunca gözlemci değerlendirmelerinden tam not almış olması, sportif anlamda ise her şeyin doğru yapıldığını gösteriyor.

Murat Ağca Benim şahsen unutamadığım an 2006 yılında hiç alakasızca ve insanları, Türkiye'yi, federasyonları zora sokacak şekilde ödülü KKTC Cumhurbaşkanı'na verdirip spor üzerinden bir politik kriz yaratılması. Normalde bu tür ödül törenlerinde kimin ödül vereceği önceden bellidir. Türkiye'de kimsenin haberi olmadan böyle bir durum ortaya çıkınca, FIA çok zor durumda kaldı. İlk tepki Kıbrıslı Rumlardan geldi. Ardından onların sayesinde bunu bütün dünya öğrendi. Bunun niye yapıldığını anlayamadılar. Eğer sen Kıbrıslı Türklere destek vereceksen, herhâlde bunun platformu Formula 1 ödül töreni olmamalı. Hiç gereği yokken yapılmaya çalışılmış bir uyanıklıktı. Bundan çok kişinin rahatsız olduğunu biliyorum. Ne yazık ki biz böyle kurnazlıkları çok seviyoruz.

Süreç boyunca biz her şeyi sadece organizasyon olarak gördük ve bu kumpanyanın içine adapte olamadık. Ne şekilde olabilirdik? Bir, sponsorla olabilirdik; iki, takım kurabilirdik; üç, pilot yetiştirebilirdik. Bir şekilde bu işin bir parçası olmaya çalışmalıydık ama bunu yapamadık. Bir sponsor bulduk, kısa bir süre sonra kaybettik. Bir pilot yetiştirelim dedik, onu da beceremedik. Bir takım kurmaya yeltenmedik bile, kimse bu işe girmek istemedi. F1'e son dönemde katılan ülkelerden Malezya, bunların hepsini yaptı ve F1 kumpanyasının önemli bir durağı haline geldi. Rusya da aynı şeyi yapıyor şu anda. Bütün şirketleriyle, pilotuyla giriyor işin içine... Biz bu işin içine gönülden giremedik. Sadece ev sahipliğinin yeterli olmadığını anlayamadık.

İSTANBUL YARIŞ DIŞI

Bülent Özerdim İş belediye gibi yerel desteklerle tabii ki yürüyor ama İstanbul Park sonuçta ticari bir işletme olduğu için bu yarışların zarar etmemesi, hatta kâr ediyor olması lazım ki sürdürülebilir olsun. Bu organizasyonların devamlılığını sağlayacak gelir maalesef bu yarışlarla yaratılamadı.

Fuat Akdağ O organizasyonun büyüklüğünün altında kaldık biraz. Oysaki daha da büyütmemiz lazımdı. O pist, yılda sadece üç gün kullanılmak üzere yapılmamıştı. Diğer ülkelerdeki pistlere gidin, 365 gün doludur. Pistin gelmesiyle birlikte motor sporlarında bir hareketlenme bekledik ama bu maalesef olmadı. Çünkü bu sporu yerelleştiremedik. Tabii ki Hakkinen-Schumacher ya da Prost-Senna gibi efsanevi bir rekabet olsaydı bir süre daha tutardı ama asıl mevzu o değildi. Problem bizim o spora bakış açımızdaydı; o sporu büyütememizde, köpürtememizdeydi.

Mümtaz Tahincioğlu Sözleşme bittikten sonra bir yenileme imkânı oluyor. Bu çalışma, 2011'de sözleşme bitmeden başlatıldı. Dönemin Spor Bakanı Faruk (Özak) Bey ile beraber yarışın yapılacağı güne kadar görüşmelere devam ettik. O günün başbakanı Tayyip Bey ile de konuşuldu. Bizden o gün istenilen rakam takriben 25 milyon dolardı. Şimdi kimsenin farkında olmadığı bir şey var. Bizden o parayı 2002 yılında istemişlerdi ama biz çok iyi bir pazarlık yapmış ve 13,5 milyona inmiştik. O günkü hükümetten bu parayı istediğimizde, "Nasıl olacak?" dediler. Dedik ki: "Biz bu yarışa şu kadar insan getireceğiz. O insanların İstanbul'a bırakacağı para şu kadar. Bunun KDV'sini bize iade edin." Bu kadar basit bir hesap. Bir şey daha bilinmiyor; tüm ülkelerin sözleşmesinde bu bedelin her sene yüzde 10 artacağına dair bir madde vardır. Biz o maddeyi kabul edip uygulatmış olsaydık, 2011 yılındaki son yarışta zaten 24 milyon dolar ödeyecektik. Bernie ile oturup kendisine "Yüzde 10 artış imkânsız, böyle bir ticaret yok, gel bunu başka türlü çözelim" dedik. Uzun görüşmeler sonrası şu teklifi getirdik; "Sana 13,5 milyonu bir sene erken verelim ama bize bu maddeyi uygulama" dedik ve kârlı çıktık. Bana göre F1 tarihindeki en akıllı sözleşmeyi yaptık. Nasıl bitti? Faruk Bey ve Tayyip Bey ile görüşmemiz istediğimiz yere gitmedi. Sayın Başbakan bizi o gün ciddi bir şekilde desteklediyse de son yıllarda tavrı değişmişti. Ben üzülüyorum, çünkü işim icabı az çok yaşayan ve gören bir insan olarak, Tayyip Bey'e bilgilerin yanlış verildiğini görüyordum. Eğer gerçek bilgilere sahip olsa bence böyle olmazdı ama en üst merci 'hayır' dedikten sonra devam etmemizin bir esprisi yoktu.

Okay Karacan F1'in Türkiye'ye gelmesi nasıl belli bir noktaya kadar politik gelişmelerin bir ürünüyse, gitmesi de aynı şekilde oldu. Zamanın hükümeti, getirirken bundan bir şekilde faydalanmak amacındaydı. Ve yedi sene sonra da bunun devamı için para ödemek istemedi. İstemediği için de bu iş devam etmedi. Çünkü yıllık bir para ödenmesi gerekiyordu. Bernie Ecclestone ile yaşanan bir gerginlik çözülemedi, bu işin sponsor üzerinden gitmesi istendi ve böyle bir sponsor bulunamaması işi çıkmaza soktu. Ve biz o devasa tesisi, dünyanın en pahalı tesisini atıl bir hâle getirdik, tıpkı diğer bazı spor tesisleri gibi. Bu da son halkası oldu bu işin. Böyle bir hüzünlü hikâyesi var. Ama Türkiye'ye yakışır, tipik bir hikâye.

BİR GÜN YENİDEN?

Mümtaz Tahincioğlu Bana göre birinci vazifemiz, F1'i tekrar Türkiye'ye getirmektir. Olaya ne olursa olsun, sadece spor olarak bakmayın. Dünyanın en ucuz tanıtım aracı. Kişi başına düşen rakam kuruşlarla ölçülüyor. Bir milyar kişi tarafından izleniyor. Harcanan paraların çok daha azıyla bu iş oluyor. Oldu. Yapılan anlaşmayı böldüğümüzde yıllık yatırım değeri 28,5 milyon dolarken, bir yarış haftasında İstanbul'a gelen seyircilerin yaptığı harcama 65 milyon doları buluyordu. İşin içine gelen reklam bedelleri ve giden aidatı da kattığımızda, yedi yılda Türkiye lehine fark 200 milyon doları aşıyordu. Ancak aynı Galatasaray'ın 2000 yılında UEFA Kupası'nı aldığındaki malzemeyi kullanamadığı gibi biz de elimizdekini kullanamadık.

Metin Çeker Böylesine mükemmel bir pisti değerlendiremiyor olmak beni hem bir sporsever hem de federasyon başkanı olarak üzüyor. İstanbul Park'ı ne pahasına olursa olsun alarak yeniden canlandıran Vural Ak'ın bu konuda yaptığı çalışmaları yakından izliyor ve kendisini destekliyoruz. İnanıyorum ki ileride F1 yarışlarını yeniden Intercity İstanbul Park'ta izleme imkânını bulacağız.
Serhan Acar Yüzde 1 bile yok öyle bir ihtimal. Artık o piyasa 40 milyon dolarlara çıktı. Hükümet için F1 iki bininci sıradaki iş falan. Keşke olsa ama pek mümkün gözükmüyor.

Mümtaz Tahincioğlu F1 Direktör Yardımcısı Herbie Blash, aynı zamanda benim başkanlığını yaptığım komisyonun bir üyesidir. Son konuştuğumuzda, insanların hâlâ İstanbul'a gelmek istediğinden bahsediyordu. Takımlar, İstanbul Park'ı çok seviyor. Çünkü araçların geliştirilmesi için en iyi laboratuvar. Değişken hız ve seviyeler, motoru ve lastikleri yorabilen, aracı zorlayan bir pist.

Okay Karacan Mesela 2010'daki yarış geçiş rekorlarına sahne olmuştu. Tarihin en iyi yarışlarındandı. Hatta Vettel ve Webber'in çarpıştığı unutulmaz bir yarıştı. İstanbul Park; modernliği, asfalt zeminin kalitesi, tribünlerin ve pistin yerleştirildiği yer bakımından birinci sınıf bir pistti. Mesela sekiz numaralı viraj. Böyle bir viraj yok. Bu, pilotların özellikle yüksek G kuvvetine maruz kaldığı çok meşhur bir virajdır. Tüm pilotlar oranın zorluğundan sürekli olarak bahsederler. İkinci düzlüğü iyidir. Teknik değerlendirme yapmayı sevmem ama zaman içerisinde eğer hâlâ devam ediyor olsaydı bir şöhreti olacaktı, özellikle sekizinci viraj ile alakalı olarak. Felipe Massa'nın burada üst üste birincilikleri unutulmazdı.

Jenson Button 2009'da kazandım ve bu harikaydı. Ama en unutulmaz yarış 2010'du. O dönem Lewis Hamilton ile takım arkadaşıydık ve sezon başında harika bir arabamız vardı. Çok hızlı bir mücadeleydi. Vettel ve Webber'i neredeyse yarış boyu kovalamıştık ve sonrasında aralarında bir kaza yaşandı. Lewis ve ben, yarışı ilk iki sırada tamamlamıştık.

Cem Yılmaz Vettel Sauber takımındaydı, ilk yarışını anlatmıştım, İstanbul'daki ikinci yarıştı. O zaman Vettel'in F1'i domine edecek bir pilot olacağını söylemek kolay değildi.

Jenson Button Pistin dizaynındaki Interlagos etkisini görmemek mümkün değil. İlk dönüş, meşhur Senna 'S'sine çok benzer ve ilk sektörde Interlagos pistini hatırlatan kıvrımlar vardır. Sekizinci viraj ise gerçekten ilginçti. Aslında virajla ilgili doğru yaklaşımı bulmak oldukça kolaydı, çünkü burayı tek bir virajdan ziyade, arka arkaya gelen bir hızlı viraj serisi olarak ele alıyorduk. Yaklaşırken tam gaz gelip otomobilin sağa doğru açılmasına izin veriyorduk. İkinci apeksi geçtikten sonra üçüncü ve dördüncü apekslere değip, virajın çıkışında otomobili pistin sınırına kadar dışa açıyorduk. Virajı doğru şekilde dönmek büyük bir tatmin hissi veriyordu. Öte yandan virajı doğru dönememenin bedeli de oldukça ağırdı; bu durumda çok yüksek süratte pistten çıkıp, kaçış alanına girmek zorunda kalıyorduk.

Murat Ağca Bu organizasyon, politikaya malzeme edildi. İstanbul Park dedin mi herkes

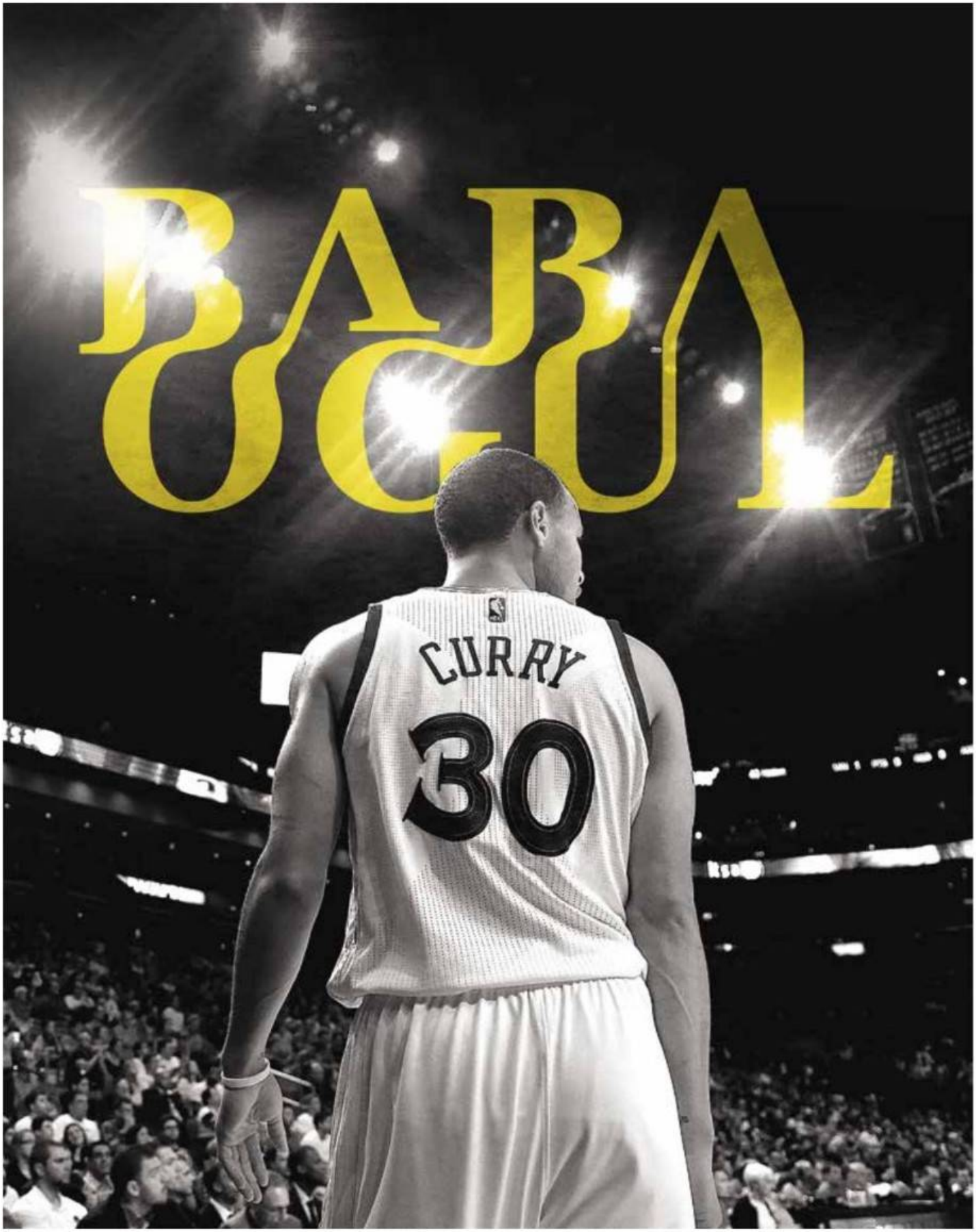
BANA O GÜNLERDE SORSAYDINIZ, İSTANBUL PARK'IN SONSUZA DEK F1 TAKVİMİNDE OLACAĞINI SÖYLERDİM.

sekizinci viraj diye tutturur. Çok zormuş da, üç virajın bir araya gelmesiyle ortaya çıkıyormuş da... Bunlar her pist için söylenen, popüler olması istenen bazı özellikler. İnsanların F1'e çok fazla ilgisi olmayınca Türk medyası da doladı diline, bir sekizinci virajdır gidiyor... İstanbul Park harikaymış, dünyanın en iyi pistiymiş... Her sene bunlar konuşuldu.

Charlie Whiting Bence İstanbul Park dünyadaki en iyi pistlerden biriydi. Çok zorlayıcı yükseklik değişimleri ve kendine has virajları vardı. Şunu biliyorum ki tüm pilotlar orada yarışmayı sevdi ve hepsi, bir gün geri dönme şansları olursa bundan mutluluk duyacaklardır.

S

Socrates
Podcats
Göz atmak
için tıkla

Fotoğraf Getty Images Turkey

NBA'DE 2014-2015 SEZONUNUN EN DEĞERLİ OYUNCUSU SEÇİLEN STEPHEN CURRY, HAYATI BOYUNCA BABASI DELL GİBİ OLMAK İSTEDİ

UĞUR OZAN SULAK

Profesör Gayle Kaufman'ın sınıfında yer bulmak zordu. Davidson'daki derslerinde SuperDad kavramının varlığından bahsederek öğrencilerinin babalarıyla olan ilişkilerini ele alan genç profesör, kampüste dikkat toplamıştı. Sosyoloji bölümünden Stephen Curry de ilgilenenlerden biriydi.

"Basketbol bursunuz mu var? Umrumda değil. Davidson kolay değildir. Woodrow Wilson bile burayı bırakıp Princeton'a gitti."

Tabii, aslında ABD eski başkanlarından Wilson'ın Princeton'a geçişine hastalığı sebep oldu ama ideolojiyi anlamışsınızdır. Kaufman talepkâr bir öğretmen. Toplum bilimini teorilerle anlatmayan ve bunu baba figürünü odak noktasına koyarak yapan Kaufman'la o dönem kolejde oynayan Curry'nin yolları ikinci sınıftaki ödev kağıtlarında kesişmiş.

"Steph'in babasının NBA'de oynadığını elbette biliyordum. Sınıfımda böyle bir örneğin olması paha biçilemezdi. Dersime katılmak istedi, kabul ettim. Bir kere, yaş grubunun düşünce yapısına sahip değildi. Yani babasının işe yaramaz biri olduğunu düşünmüyordu. Ya da 'Babam gibi olmak istiyorum' veya 'O benim için çok önemli' gibi klişe cümleler kullanmıyordu. Verdiği tüm makalelerde beklentilerimin ötesine geçti. Tutkusunu ortaya koydu. Babasını alt etmek istiyordu. Ondan daha iyi olmalıydı. En başta içten içe Dell'i çok sevmediğini düşünüyordum, gerçeği sonra anladım. Babasına hayrandı."

Profesyonel spor yapmış babaları, genellikle çocuklarına karşı zorba, baskıcı ve 'birinciysen birinci, ikinciysen hiçbir şey' felsefesine sahip adamlar olarak tanırız. Hikâye daha sonra çocukların kendileri kadar büyük olamamasıyla devam eder. Baba hayal kırıklığına uğrar ve atletik potansiyeline ulaşamamış çocuk başka yolu seçer. Dell Curry bu senaryoya defalarca tanıklık etmiş biri olarak, oğluna basketbol oynamayı dikte etmedi. Karakteri üzerine çalıştı. Bencil olmamayı, alçakgönüllülüğü öğretti ve iyimserlik üzerinde durdu. Stephen de tam bu yüzden, kariyerinin en kötü döneminde babasının yanına, Charlotte'a döndü.

ARALIK 2011: YENİ GRANT HILL Mİ?

Lokavt nedeniyle geç başlayan sezonun hazırlık kampında rakip Sacramento Kings'ti. Sekiz ay önce sağ ayak bileğinden ameliyat olan Curry tüm yaz dönemini rehabilitasyonda geçirmişti. Hazır hissediyordu. Maça ilk beş başladı, birinci periyot bitiminde 7 sayısı, 5 de asisti vardı. Periyot arasında koç Mark Jackson, Curry'yi işaret ederek;

-Hey, sen. Hoşgeldin. İyi misin?
-Evet koç.
-Seni dinlendirmiyorum o zaman.

Maçın ilk 12 dakikasında pek tempo yoktu. Curry, Tyreke Evans'ın karşısında kalmıştı. Ama Kings koçu Paul Westphal, bir hazırlık maçı olmasının da güveniyle, ikinci periyoda Jimmer Fredette - Isaiah Thomas ikilisiyle başlayınca işler değişti. Oyun tempo kazandı, Curry de Jimmer'la eşleşti. Tyreke'in aksine, fiziken avantajlı olduğu rakibini yakından savunan Steph, ilk iki denemede geçit vermedi. Sonra Fredette bir şut soktu. Sonra bir tane daha denedi. Bunda da isabet bulmuştu.

Curry iyice üçlük çizgisine çıktı, rakibini artık daha yakın savunuyordu. 2 numarada Marcus Thornton geri dönmüştü ama Westphal, Fredette'in istekli oyununu görüp onu oyunda tuttu. Devreyi Jimmer'la kapatacaktı.

Bitime 50 saniye kala Fredette tepede topu aldı. Jason Thompson'ı perdeye çağırdı, basit

BİR ZAMANLAR BABASI DELL'İN KUCAĞINDA OTURAN STEPHEN, BUGÜNLERDE KIZI RILEY'Yİ KUCAKLIYOR.

bir pick and roll oynamayı düşünüyordu. Fakat Thompson pozisyon alamadı. Jeremy Tyler'a takılmıştı. Jimmer karar vermeden önce son kez set hücumuna baktı. Sürenin dolmasına 5 saniye ve karşısında Stephen Curry vardı. Crossover'la geçebilir miydi?

Bitime 50 saniye kala Curry tepede, Fredette'in karşısındaydı. Jason Thompson'ın geldiğini görmüştü, arkada olan Tyler'a "PERDE!" diye bağırdı. Bir adımını üçlük çizgisinin ötesine attı. Hücum süresi için 5 saniye kalmıştı. Jimmer'ın onu geçmesi mümkün değildi. Topu

kapmak için hamle yaptı ve... Sağ ayağı kaydı. Burkmuştu. Kenara gelirken gözleri doldu. Yoksa, yeni Grant Hill miydi?

MART 2012: "BİLEK KELİMESİNİ DUYMAKTAN NEFRET EDİYORUM"

Curry, yıl sonundaki sakatlığından sonra 20 maç daha oynadı. Bunların bazılarında koç Jackson'ın koyduğu süre kısıtlamasına bağlı kalıyor, bazılarında ise sahada kaldığı süre 45-46 dakikayı bulabiliyordu. Acı hissettiği kesindi ama bir yandan da ikinci kez ameliyat olmak istemiyordu.

"CURRY SEN DEĞİL, JAMON GORDON İLK BEŞ BAŞLAYACAK"

Virginia Tech tarihinin en iyi oyuncusu kabul edilen babası Dell'in adımlarını takip etmek isteyen Stephen Curry, Brad Greenberg'ün başında bulunduğu programdan beklediği bursu alamayınca hayal kırıklığına uğramıştı. Steph'e şimdilerde Darüşşafaka Doğuş forması giyen Jamon Gordon ve Belçika'da oynayan Zabian Dowdell'in ilk beş başlayacağını ve Hokies'e gelmesi hâlinde havlu sallayacağını söyleyen Greenberg, Curry'nin Davidson'ı tercih etmesine sebep oldu. Curry o günleri anlatırken "Sineye çektim ama elbette Virginia Tech zayıf noktamdı. Beklemiyordum. Çok üzülmüştüm" diyor.

Memphis maçından önce gelen, "Ayak bileğin nasıl, Steph?" sorusuna, "Bilek kelimesini duymak bile istemiyorum" cevabını vermişti.

11 Mart'ta Clippers'a karşı oynaması kesin değildi. Ağrılarına rağmen ilk beş başladı, periyodun bitimine 5:53 kala sekerek kenara geldi. Acıyan yine sağ ayak bileğiydi. Yerinde duramıyordu. Ameliyat olacaktı.

HAZİRAN 2012: "SANA BİLEKLİK BULDUM"

Steph sağ ayak bileğinden ikinci ameliyatını geçirdikten sonra sekiz aylık hamile eşi Ayesha'yı alıp Charlotte'a gitti. Psikolojik destek almak istediğini söyledi, babası ise bir ortopedi profesörü, bir özel antrenör ve ayak eklemini sabit tutmaya yarayan bilekliklerle onu bekliyordu.

"Bak, bunlar farklı" dedi Dell, ilk kez 2011'de kullanılan bilek sabitleyicileri göstererek. Steph pek ilgilenmemişti. Rehabilitasyonu genellikle ağırlık kaldırmakla geçiyordu. Dell pes etmedi. Bir kez daha oğlunun dikkatini çekmeye çalışarak, "Yanımdaki iki beyefendi de adımlama rutinini değiştirmen konusunda sana yardımcı olacak" diye seslendi.

Ayak bileğine günde iki-üç saat buz terapisi uygulayan ve özel bileklikle çalışan Steph, iş ayak-vücut koordinasyonuna gelince de antrenör desteği alıyordu. Lateral hareketlerini değiştirmeye çalıştı; özellikle perde çıkışlarındaki agresifliğini azalttı. Alışkanlıkların kolay değişmeyeceğini ve zayıflayan bağlarının eski hâline gelmeyeceğini biliyordu ama en azından ayak bileğine daha az yük binmesini sağlayabilirdi.

Nöromüsküler antrenmanlara da babası sayesinde başladı. Charlotte'taki evin bahçesinde bir yandan basketbol topunu sektirirken, diğer yandan bir tenis topunu havaya atıyor ve dripling hâlindeyken koşarak yeşil topu yere düşmeden önce yakalamaya çalışıyordu.

CURRY, MAGIC JOHNSON'DAN SONRA BU POZİSYONU FARKLI BOYUTA TAŞIYABİLECEK İLK OYUNCU.

Nitekim 2012 yazının tamamını babasıyla, Charlotte'ta geçirdi. Eşi de burada doğum yapmıştı. Oakland'a dönüş vakti geldiğinde yanında kızı Riley, yeni bir bileklik ve geri kazandığı motivasyonu vardı.

ŞUBAT 2013: "HİÇBİR ZAMAN OĞLUM GİBİ OLAMADIM"

Steph iyi hissediyordu. 40 maç kaçırdığı sezonun ardından, yaz döneminde yaptığı çalışmalar da etkisini göstermişti. Üç tane +30 sayı performansı (Mavs, Grizzlies, Kings) vardı. Kariyerini baştan aşağı değiştiren maç ise Madison Square Garden'da, Knicks'e karşıydı. Dell Curry anlatıyor:

"Yani, benim de kaçırmayacağımı hissettiğim günlerim olurdu. Çok değil, tek tük. Üst üste üçüncü şutumu soktuğumda bilirdim. Bugün, güzel bir gündü. Ama hiç Steph'in MSG'daki performansına benzer bir oyun ortaya koyamadım. Neyse, Steph beni hep geçmek isterdi. Knicks maçından sonra telefonda, 'Al işte, beni geçtin' dedim. Güldü. Bunun hesabını yazın, golf sahasında soracağım."

Curry'nin pek çok açıdan Steve Nash'le karşılaştırılmasını (hatta 'Nash v2' olarak kabul edilmesini) sağlayan Knicks maçıydı. Ligde o güne kadar bir süperstar adayı, muhtemel All-Star olarak görülen Curry, 54 sayılık performansıyla oyun kurucu pozisyonunu değiştirebilecek potansiyelini ulusal kanalda ilk kez gözler önüne serdi. ESPN Magazine'de David Fleming'in dikkat çektiği gibi; belki de Magic Johnson'dan beri ilk kez, bu pozisyonu farklı boyuta taşıyacak bir oyuncuyla karşı karşıya kaldığımızı o zaman gördük. Stephen Curry; John Stockton gibi pasör, Gary Payton gibi savunmacı ya da Isiah Thomas gibi doğuştan lider değil. Öyle bir repertuara sahip ki bu özelliklerin hepsini bünyesinde barındırıyor.

Fotoğraf Getty Images Turkey

OYUN KURUCU OLMAK İÇİN KOLEJDE BİR YIL DAHA KALDI

Curry, 2008 NBA Draft'ında ilk turdan seçilmesi muhtemel oyuncular arasında gösteriliyordu. Davidson'daki ilk iki yılı boyunca 2 numara pozisyonunda forma giyen Steph için yazılan gözlemci raporlarından biri şu şekildeydi: "Eğer bir oyun kurucuya evrilmezse sürekli blok yiyen oyunculardan olabilir. Şutör guard pozisyonunda gelişim kaydetse dahi, Juan Carlos Navarro veya Jannero Pargo gibi bir kariyere sahip olması beklenebilir. Bu da onun yeteneğine ihanet."

Steph 2008 yazını NBA planı yaparak değil, çalışarak geçireceğini söyledi ve pozisyonunu 2'den 1'e kaydırdı. Yaratıcı pasları, top hâkimiyeti ve oyun görüşündeki keskinlik 21 yaşında ortaya çıkmıştı. Ertesi sene ilk turun ortalarından değil, 7. sıradan seçildi.

Mesela karar mekanizması, pozisyon alma ve topu koruma yetisi Nash'le paralellik gösteren Curry, Kanadalı oyuncunun en büyük dezavantajı savunma yönünde de büyük yol kat etti. Mark Jackson döneminde takım savunmasının en zayıf halkası olarak görülürken, bu sezon topa yapılan baskıda lider rolü üstlenmesi (veya alçak post oyununda geri adım atmaması) takımın yardımcı antrenörü Alvin Gentry'ye bakılırsa şaşırtıcı değil.

"Steph sanırım dripling üzerinden Steve'den daha iyi şut atıyor. Bunu inkâr edemem. Ama ikisinin ortak paydada buluştuğu nokta, sürekli gelişim kaydediyor oluşları. Phoenix'te koçluğunu yaparken Steve'de bunu her yıl görüyordum. Steph de aynı şekilde her sezon oyununun bir yönünü geliştiriyor. Bu sene savunması göz önünde. Gelecek yıl başka bir şey odağında olacak."

"LEBRON'UN SMS'İNİ GÖRDÜĞÜNDE ÇILDIRDI"

Stephen Curry, 2008'de okulu Davidson'ı bölge finaline taşırken tribünlerde LeBron James de vardı. Steph'in takım arkadaşı Bryant Barr'ın sözleri: "LeBron, yarı finaldeki Wisconsin maçında tribündeydi. Steph maçtan çıktıktan sonra telefonunda LeBron James'ten gelen SMS'i görünce çok heyecanlandı. Şekerci dükkanındaki çocuk gibiydi. Çok gülmüştük."

MAYIS 2015: GÖZYAŞI

Profesör Kaufman, makalelerinde çoğu zaman babalığın sarsıcı olduğundan bahseder. Ona göre babalık daha önceden edinilen statülere karşı duyulan yabancılıktır. Yeni tutumlar geliştirmek zaman alır ve süreçle baş etmek zor olabilir.

Burada erkek çocuğu olan babanın avantajı, kendi gelişim döneminde çözemediği meseleleri oğluyla çalışma şansına erişmesidir. En basit tabirle, kendi hatalarını çocuğunun tekrarlamasını istemez. Onun başarılarıyla övünmek için çabalar. Çünkü oğlunun başarısı, aslında kendi başarısıdır.

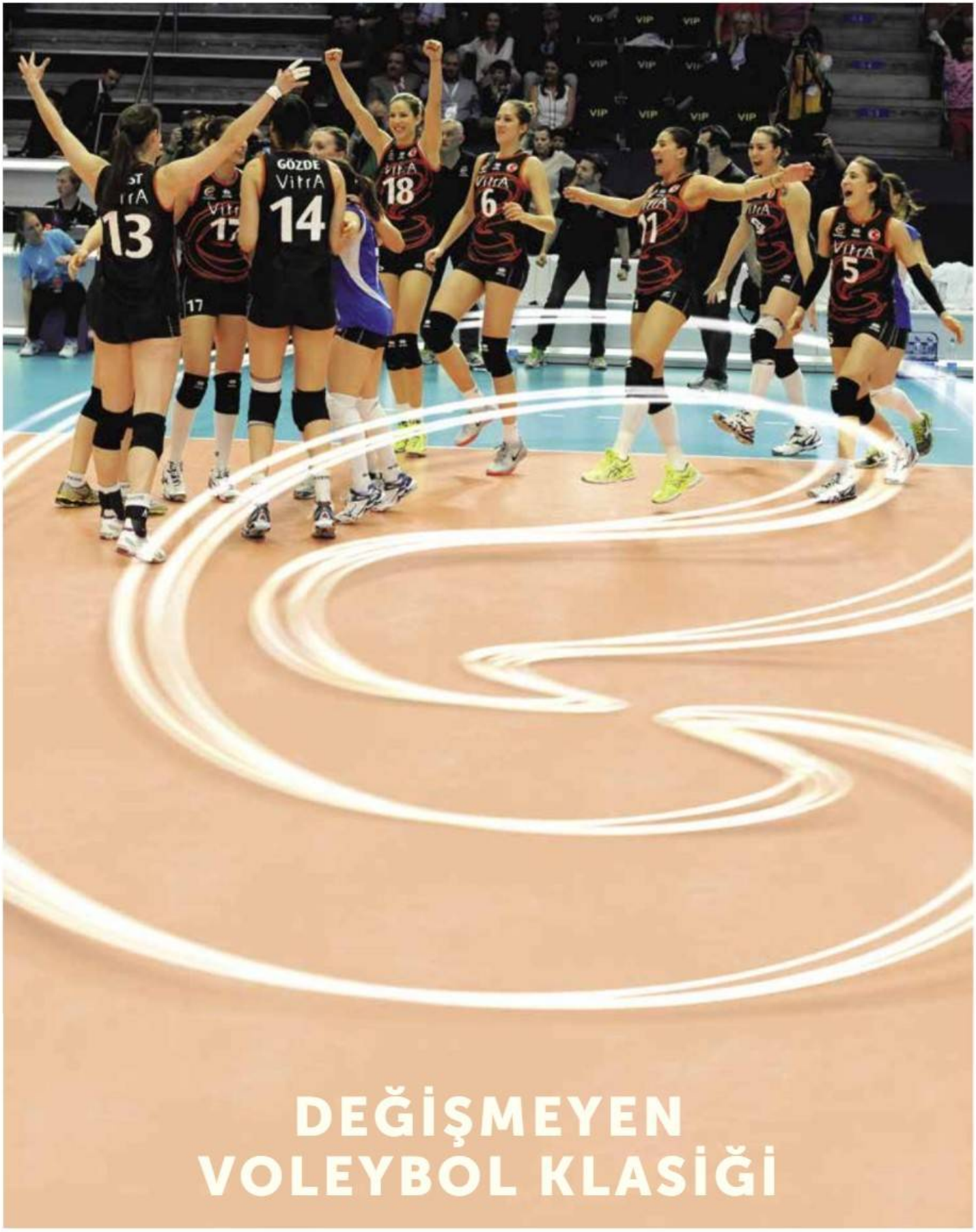
Dell Curry üniversitede sosyoloji ya da Turgenyev okumamış olabilir ama bu teoriyi harfiyen uyguladı. Oğlunun profesyonel olmak istediğini gördü. Daha da yaklaştı. Steph'in şutunu aynı kendisi gibi, belden çıkarttığını fark etti. Yaz boyunca yanında kalıp şut mekaniğinin tamamen değişmesini sağladı. Çaylak sezonunda oğlunun onu özlediğini öğrendi, Bobcats TV'den iki hafta izin alıp Oakland'a gitti. Oğlu ne zaman babasına ihtiyaç duysa, oradaydı.

Stephen Curry, NBA'de 2014-15 sezonunun en değerli oyuncusu ödülünü alırken yaptığı konuşmada tüm takım arkadaşlarına, öğretmenlerine, kolej koçlarına, takım malzemecisine, annesine, eşine ve kardeşine teşekkür etti. Sadece ve sadece, babasıyla olan ilişkisini anlatırken gözleri doldu. İnanç. İstek. Tutku. Azim. Bu dört kelimeyi söylerken sürekli babasına baktı. Artık hazırdı.

Steve Kerr'ün dediği gibi, LeBron James şu anda Michael Jordan formunda. Kobe bir süredir ortalarda yok. Stephen Curry ise izleyicilerle çok daha rahat bağ kurabilir. Çocuklar Curry'ye bakıp, "Eh, Steph de çok büyük değilmiş. Ben de aşağı yukarı onun boyundayım" diyebilir. Bu, Jordan, LeBron ya da diğerlerinin sahip olmadığı bir statü. Aile kontenjanı gibi düşünün. Siz seçin. Steph abiniz, ya da kardeşiniz olabilir.

S

Fotoğraf AP Images, Getty Images Turkey

DEĞİŞMEYEN VOLEYBOL KLASİĞİ

Fotoğraf Süleyman Arat

EMRE YAZICIOL

HERHANGİ BİR BRANŞTA AVRUPA BAŞARISINI HAYAL DAHİ EDEMEDİĞİMİZ BİR ZAMANDA, 1980 YILINDA, KADIN VOLEYBOLUNUN 1 NUMARALI KUPASINDA FİNAL OYNAYARAK TÜRK SPORUNDA NİCE BAŞARILARA İMKÂN VERECEK ZİHİNSEL DEVRİMİN FİTİLİNİ ATEŞLEMİŞTİ ECZACIBAŞI. KENDİ AÇTIKLARI YOLDA YILLARCA İSTİKRAR VE SABIRLA İLERLEYİP, NİHAYET BU SEZON AVRUPA VE DEVAMINDA DÜNYA ŞAMPİYONLUĞUNU KAZANARAK ZİRVEYE ÇIKTILAR. SPOR TARİHİMİZE GEÇEN BU SIRA DIŞI SEZONU VE DAHA FAZLASINI, EMEĞİ GEÇENLERLE ECZACIBAŞI TESİSLERİ'NDE KONUŞTUK

Fotoğraf Can Eskiler

NESLİHAN DEMİR

Dünyaca tanınmış bir voleybolcu olmak nasıl bir duygu? Çok uzun süredir bir süper yıldızsınız.

Böyle bir statüye sahip olacağım diye başlamadım bu işe. Bu işi severek yapıyorum. Çok güzel bir şey tabii, insan gurur duyuyor.

Türkiye'nin gelmiş geçmiş en büyük voleybolcusu olduğunuzu düşünüyor musunuz? Bunu belki sizin söylemeniz biraz zordur ama böyle bir algı var.

Gerçekten kendim için böyle bir şey söyleyemem, umarım benden daha iyileri gelir.

Şampiyonlar Ligi şampiyonluğu hikâyesine gelelim. Larson'un "En iyi oyunumuzu en gereken yerde oynadık" cümlesine katılıyor musunuz?

Çok doğru söylemiş. Kendi aramızda bazen konuşuyoruz. Takım kuruldu, ilk maça çıkıyoruz Bursa'yla, 3-2 kazanabildik. Biz de biraz "Eyvah, ne oluyor?" dedik. Ama o günlerden Final Four'a geldik. Ligde kötü oynadığınız her maçın telafisi oluyor, önemli olan gerektiği zaman iyi oynayabilmek. Tam zamanında, Final Four'da ne yapılması gerekiyorsa yaptık ve şampiyon olduk. Keza Dünya Şampiyonası'nda da öyle. Dünya Şampiyonası'na da kötü başladık ama sonra gerçekten bir turnuva takımı olduğumuzu kanıtladık ve hiçbir şekilde bırakmayarak sonuna kadar savaştık. Değişik bir seneydi.

Geçen sene Avrupa Ligi, Grand Prix sonrasında Dünya Şampiyonası oynandı. Yazın hiç eve gidemeyen oyuncular oldu; Kübra, Meliha gibi. Voleybol çok iyi yönetiliyor mu sizce?

Maalesef takvim çok yoğun ve böyle olmak zorunda. Belki en başarılı takım sporuyuz ama futbol kadar ilgi görmüyoruz. O yüzden daha fazla göz önünde olmaya ihtiyacımız var. Bu daha fazla turnuva anlamına geliyor. Kübra dedin, Meliha dedin... Onlar yolun çok başındalar. Biz bir çıkıyorduk sirk gibi: Japonya, oradan Sırbistan, sonra Çin, tekrar Japonya'ya... Tabii çok zor ama düzen böyle ve ayak uydurmak zorundayız.

Bu tempo sosyal hayatınızı nasıl etkiliyor?

Sosyal hayatımız olmadığı için etkilemiyor! Bana "Hobileriniz ne" diye sorarsanız size en sevdiğim rengi söylerim! Maviyi severim ama nelerden hoşlanırım bilmiyorum. Hoşlanacağım şeyleri yapacak zamanım hiç olmadı. Biraz asosyal yanımız var çünkü hayatımız voleybola endeksli. Enstrüman

BİZİM İÇİN "TÜRK TAKIMI ÇOK SAVAŞÇIDIR, ASLA BIRAKMAZ" DERLER. BİZ BU EKOLÜ YARATTIK.

çalabilir miyim bilmiyorum çünkü daha önce denemedim! Paintball oynamaktan hoşlanır mıyım? Hiç yapmadım ki. Hiçbir şey yapmadım

Twitter'da kendinizi tanıttığınız bölüme yazdığınız da biraz bununla alakalı galiba: "Voleybolcu, başka da bir işe yaramaz."

Özgeçmişime ne yazabilirim ki? Voleybol bitti ve işe gireceğim, ne yazayım? İyi perde takarım mı? Bulaşıkları güzel yıkarım mı? Özgeçmişime yazacak bir şeyim yok.

İtalya Ligi uzun süredir Türkiye'de yayımlanıyor ama "Dünyanın en iyi ligi" dediğimiz Türkiye Ligi maçları ve play-off'lar yurtdışında yayımlanmıyor. Bu lig; İtalya, Japonya veya Almanya gibi voleybolun sevildiği yerlerde izlense daha da motive olur musunuz?

Bence çok güzel olur. Herkes için motivasyon kaynağı olur. Ama voleybol camiası olarak biraz içimize kapanığız, biraz da iyi yapıyoruz aslında. Futbolcuları düşünün. O kadar ilgi bizde olsa yaşayacağımız ve düşeceğimiz durumlar... Maalesef Türkiye'de spor kültürü yok. Herkes ağzına geleni söyleyebiliyor. Bir kadın olarak ben bunu yaşamak istemem. Avrupa şampiyonu olmuşuz, gazetede spor haberi olarak "Bilmem kimin eşi, bilmem nereden çıkarken görüntülendi" diye yazılıyor. Ben bunları yaşamak istemiyorum. Hayatım var ve bu kadar göz önünde olmak istemem. Tabii voleybol büyüsün, global spor olsun ama ben bıraktıktan sonra.

Voleybolun bir 15-20 sene sonra nerelerde olacağını düşünüyorsunuz?

İnşallah hak ettiğinin çok üstünde yerlerde olur. Voleybolu takım sporlarının içinde 'en takım sporu' olarak görüyorum. Mesela futbol, evet takım sporu ama bir futbolcu tek başına gidip gol atabilir mi? Atabilir. Basketbolcu da aynı şekilde, gidip topu alıp sayıyı yapabilir. Ama bizde öyle değil. Topa bir kere dokunma hakkınız var ve sadece sizin iyi olmanız yetmiyor. Etrafınızdaki arkadaşlarınızın da iyi olması için ekstra çalışmanız gerekiyor. Bir çocuk küçük yaşta bunları öğrenirse bence hayata 1-0 önde başlar. Plazalarda çalışan arkadaşlarım var. Takım ruhu olsun diye paintball'a falan gidiyorlar. Sen bunu küçüklükten beri yaşayarak geliyorsun ve o ofise lider olarak giriyorsun. Profesyonel olmayacaksa bile insanlar hayatlarının bir döneminde voleybol oynamalı bence.

Şimdi spora başlasaydınız yine takım sporunu mu seçerdiniz? Yıldız özellikli, öne çıkan bir oyuncusunuz. Takım sporcusu olmaktan mutlu musunuz?

Kesinlikle çok mutluyum. Ben yine voleybolu seçerdim çünkü bireysel sporlarda tek başınasın. Çok sıkıcı. Ben tek başımayken kendimden sıkılıyorum bir süre sonra.

Maçların biraz kısalması gerektiğini düşünüyor musunuz? Voleybol camiası buna çok sıcak değildir genelde ama...

Voleybolda çok ölü zaman var. Sayı alınıyor, seviniyorsun, servise gidiyorsun, hakem kararları çıkıyor. Ölü zamanlar bence insanları uzaklaştırıyor. Bir dakika mola var, saha değiştir, karşıya geç... Bir ralli izliyorsunuz belki 15 saniye, akabinde 45 saniye diğer rallinin başlaması için hazırlık. Tempoyu düşüren bunlar. Bunları ayıklayabiliriz.

Ligdeki kalitenin milli takıma tam olarak yansımadığı söylenir hep. FIVB Sıralaması'nda 11'inci sıradayız. Bu eleştirilere katılıyor musunuz?

Dünya Şampiyonası, Avrupa Şampiyonası, hepsine eleme oynamadan katılıyoruz. Sıralamaya bakınca, hangi spor şu an dünya sıralamasında 11'inci sırada? Bana bir onu anlatsınlar önce. Bundan önce 7'nciydik, hadi biraz düştük diyelim ama 10-15 senedir hiçbir zaman 15'in altına düşmedik. Tabii biz de şampiyon olmak istiyoruz ama bu, o kadar kolay değil. Bizim için derler ki; Türk takımı çok savaşçıdır, asla bırakmaz. Bundan önce kimse Türkiye'yi tanımıyordu. Biz bu ekolü yarattık ve şimdi onun meyvelerini alma zamanı geliyor. Ama tabii biraz sabırlı olmak lazım. Şu an milli takımda oynayan oyuncular, kendi kulüplerinde çok kaliteli yabancılarla antrenman yapıyor ve hepsi her gün gelişiyor. Bu benim için de, en genç oyuncu için de geçerli. O yüzden biraz daha sabır gerektiğini düşünüyorum.

Voleybolu çok sevdiğiniz belli, artık senin için bir yaşam biçimi olmuş. Bıraktığın zaman nasıl olacak?

Delireceğim diye düşünüyorum! Bazen kendi aramızda, yaşıt arkadaşlar olarak da konuşuyoruz. Kumaş boyamaya falan gidiyoruz. Ben Derya Baykal olma yolunda gideceğim diyorum, her şeyi yapacağım! Gerçekten çok stresli bir hayatım var, üç günde bir maç oynuyorum. Yılda 115 gün falan gergin dolaşıyoruz biz, bu bittikten sonra ne olacak bilmiyoruz. Herhalde bunalıma falan gireceğiz!

PROFESYONEL OLMASA BİLE İNSANLAR HAYATLARININ BİR DÖNEMİNDE VOLEYBOL OYNAMALI BENCE.

Fotoğraf Can Esker

GIOVANNI CAPRARA

Eczacıbaşı'ndaki ilk sezonunuz harika geçti.

Oldukça tatmin edici oldu. İki önemli turnuva kazandık. Altını çizmem gereken bir nokta var: Bu şampiyonlukları kadrodaki 14 oyuncuyu da kullanarak elde ettik. Dünya Kulüpler Şampiyonası'nda Japon takımına karşı ilk maçı kaybettikten sonra oyuncularıma şunu söyledim: "Bu maçı kaybettiğimiz için çok şanslıyız." Hepsi önce afalladı tabii. İki haftadır sert maç oynamadığımızı, bu yenilgiyle beraber savaşmaya daha hazır olacağımızı anlattım. Eğer o maçı 3-0 kazansaydık, inanın yarı finalde elenirdik.

Türkiye Ligi'nin kalitesi sizi etkiledi mi?

Dört tane çok güçlü takım var. Diğer takımlar ise o kadar üst seviye değil. Onlarla oynarken genç oyuncularımızı kullanmaya çalıştık. Bu tecrübe kazanmalarına yardımcı oldu.

İtalya Ligi çok uzun süre voleybolun NBA'i olarak görüldü ama ekonomik krize paralel olarak bir çöküş yaşadı. Bir İtalyan antrenör olarak bunu nasıl görüyorsunuz?

Ben İtalya Ligi ile ilgili olarak o kadar karamsar değilim. Evet, İtalya'da artık büyük bütçeler yok. Voleybol seviyesi de 10 yıl önce olduğu noktada değil. Ama hâlâ kabul edilebilir bir seviye var ve ligdeki bütün takımlar birbirine yakın düzeyde. Dolayısıyla her maç zevkli geçiyor.

Voleybolda maçların uzun sürmesi çağa entegrasyon anlamında bir sorun yaratıyor mu? Üç set üzerinden ya da 21 sayılık setlerle maçların oynanması bu konuda bir çözüm olabilir mi? Sezonun bu kadar uzun sürmesi doğru mu?

Açıkçası neyin daha iyi olacağını bilmiyorum ama 20 yıldır söylediğim bir şey var: Voleybol kuralları çok sık değişiyor. Bir kural koymalı ve bunun, mesela dört yıl geçerli kalacağını ilan etmek zorundasınız. O dört yılın sonunda mevzubahis kural iyi mi kötü mü değerlendirirsiniz. Sezon da aynı şekilde çok uzun sürüyor çünkü milli takımlar bazında son derece gereksiz turnuvalar oynanıyor. Kıta şampiyonaları varken olimpiyata gidebilmek için Dünya Kupası oynanmasının mantığını anlamıyorum. Oyuncuların en az üç hafta voleyboldan uzaklaşıp dinlenmesi gerekiyor. Bunu sağlayabilmek için de milli takım koçlarının kulüp takımı koçlarıyla sürekli iletişimde olması gerekli. Ama mesela İtalya'da, beş yıl boyunca milli takımlardan kimse benimle oyuncularım hakkında konuşmadı. Oyuncuların ilerlemesini sağlamak biz koçların asli görevidir.

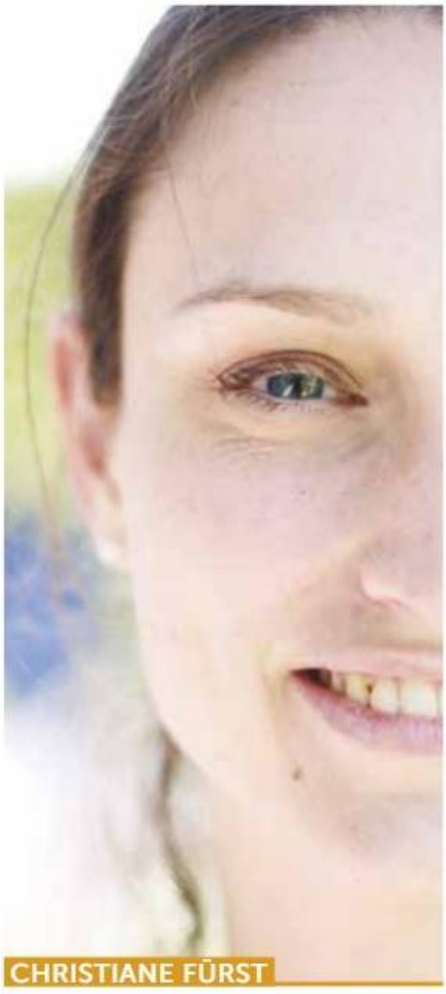
BEŞ TAKIMLI LİGİ OLAN AZERBAYCAN'DAN ÜÇ TAKIM NASIL ŞAMPİYONLAR LİGİ'NDE OYNAYABİLİYOR?

Bu anlamda FIVB ve CEV'in iyi çalıştığını, voleybolu ileri taşımak için gerekli önlemleri aldığını düşünüyor musunuz?

Her zaman daha iyisi olabilir. Mesela Şampiyonlar Ligi Final Four'una ev sahipliği yapacak şehir daha önceden belli olursa hazırlık yapmak tüm paydaşlar için kolaylaşacaktır. Bence asıl problem, şu anda sadece paraya konsantre olunması. Bir organizasyon yapılacağı zaman para, şov, teknik imkânlar ve her şey beraber düşünülmek zorunda. Üzgünüm ama bunu söylemek zorundayım, Azerbaycan'a verilen organizasyonlarda bunu derinden yaşıyoruz. Ve bir şey daha var, nasıl oluyor da sadece beş takımlı lige sahip olan Azerbaycan'dan üç takım Şampiyonlar Ligi'nde oynayabiliyor? Böyle şeyleri aklım almıyor.

Gelecek sezonki hedefler ne olacak? Bu kadar büyük başarılardan sonra motivasyonu aynı ölçüde sağlayabilecek misiniz?

Benim için dünyadaki en kolay iş bu inanın. Zürih'ten İstanbul'a dönerken uçakta gelecek sezonla ilgili olarak defterime notlar almaya başladım bile. Ben her zaman ileriyi düşünürüm. Böyle de olmak zorunda. Bir koç olarak öncelikle ben kendimi geliştirmeye çalışmalıyım ki oyuncularımı geliştirebileyim. Daha iyi İngilizce konuşmam gerekiyor. Gelecek sene neleri daha iyi yapabiliriz, üzerinde düşünmem gerekiyor. Eczacıbaşı'na büyük bir bağlılığım var artık. Çok fazla insanın bilmediği bir detay anlatayım. Dünya Kulüpler Şampiyonası'nda final gününün sabahı İtalya'ya gitmem gerekiyordu. Kızım için özel bir gündü, kiliseye ilk kez kabul edilecekti. Bu Katolikler için çok önemli bir gündür ve hayatta sadece tek sefer olur. Ben otomobille gitmek için bir talepte bulunmuştum. Kulüp ise her şeyi ayarlayıp bana bir özel uçak tahsis etti! Kızımla beraber üç saat geçirip Zürih'e döndüm ve final maçında takımın başındaydım. Böyle bir jestten sonra artık buraya bir gönül borcum var. Öyle ki bu olaydan biraz daha bahsedersek ağlamaya başlayacağım.

CHRISTIANE FÜRST

Sezonla ilgili ne söylemek istersiniz? En büyük iki kupayı kazandınız.

Olağanüstü bir sezon oldu. Yeni bir takım inşa etmek zorundaydık birçok yeni oyuncu geldi. İlk andan itibaren takımda büyük bir harmoni oluştu aslına bakarsanız. Koçun felsefesine adapte olmaya gayret ettik. Her gün daha iyiye gitmeye çalıştık. Ama önemli bir nokta var; tüm bu iyi işaretlere rağmen kendimize belirli hedefler koymaktan kaçındık. "Tamam, şimdi bundan sonra şunu şunu kazanmak istiyoruz" gibi yani. Gün gün, maç maç ilerlemek zorundaydık. Şampiyonlar Ligi kupası, Eczacıbaşı gibi büyük bir kulübün müzesinde yoktu. Türkiye Ligi play-off'larında iyi oynamadık ama sezonu Dünya Kulüpler Şampiyonası ile müthiş bir şekilde kapatma şansımız olduğunun bilincindeydik. Çok yorgun olmamıza rağmen bu bilinçle hareket ettik ve hepimiz, her profesyonel sporcunun hayalini kurduğu biçimde büyük bir final oynayıp kupayla sezonu bitirdik. Bu takımın mensubu herkes, insan olarak harika. Neslihan mesela. Çok uzun yıllardır burada ve bir süper yıldız. Ama çok doğal, çok normal biri. Ve oldukça eğlenceli. Sadece saha içine bakıp onun biraz burnu büyük olduğunu düşünenler olabilir. Ama değil. Yakınında bile değil hatta. 20 yaşındaki bir oyuncuyla şakalaşabiliyor. Böyle bir grubun bir takım olarak kalabilmesi, beraber yürüyebilmesi de kolaylaşıyor.

Türkiye'de üç büyük takımda da oynadınız: Fenerbahçe, VakıfBank ve Eczacıbaşı. Kıyaslama yapabilir misiniz? Ve genel anlamda Türkiye Ligi'nin kalitesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bu ligin beş yıl önceki halini hatırlıyorum. Kalite kesinlikle arttı. Tepedeki yarışa ek olarak artık 4, 5 ve 6'ncı takımlar arasındaki fark da azalıyor. Bence bu harika, zira böyle bir ligde oynamak uluslararası şampiyonalar için de hazırlanmanız anlamına geliyor. Sadece antrenman yaparak Şampiyonlar Ligi'ne katılamazsınız. Eczacıbaşı inanılmaz bir kulüp. Türkiye'de oynadığım takımlar içerisinde en iyi organizasyona sahip, en profesyonelce işleyen kulüp olduğunu söyleyebilirim. Bulunduğunuz yerde iyi bir ortam oluşturulmuşsa, ihtiyaçlarınız karşılanıyor, oyuncular olarak sizin ne beklediğiniz önemseniyorsa başarı çok daha mümkün hale geliyor. Eczacıbaşı oyuncularını önemsiyor. Maçlara gelip bizi desteklemeye çalışıyorlar, yanımızda olduklarını hissedebiliyoruz. Başkanımız bu yapının bir parçası olmak istiyor ve bütün bunlar mutluluk verici.

Bir Alman olarak Türkiye deneyiminin sizi zorladığı zamanlar oldu mu? Bir tarafta Almanların düzen ve disiplini merkez alan felsefeleri var. Burada ise her şey bir parça kaotik.

Türkiye'ye gelmeden önce üç sene İtalya'da oynadım. Birçok şeyle karşılaştım ve sonuçta üstesinden gelebildim. O tecrübe sayesinde yıllar içerisinde burada karşılaştığım her durumda daha sakin kalabildiğimi düşünüyorum. Öte yandan, ben de tipik Alman sayılmam. Rahat yapım var. Elbette kendimle ilgili belli kurallara sahibim. Disiplinliyim ve Doğu Almanya'nın hafif Rus esintilerine sahip eski usul spor ekolünden geliyorum. Belki de buradaki kızların hiçbirinin yapmadığı şekilde çalışarak büyüdüm. Ve inanın bana, etrafta gırgır yapacak hiçbir şey yoktu! Molalarda bile belli bir şekilde durup dinlemek zorundaydık, aksi halde azar işitirdik.

Eğitiminden bahsedelim biraz. İki üniversite okuduğunuz doğru mu?

İki yıl önce tarih yüksek lisansımı tamamladım. VakıfBank ile her şeyi kazandığımız 2013 sezonunda bir taraftan altı ay boyunca tezimi yazdım! Geçen sene ise Hagen Üniversitesi'nde politika okumaya başladım. Derslere gitmek mecburiyetinde değilim. Bitirebilecek miyim, onu bilmiyorum. Ancak öylece oturmayı sevmiyorum. Mutlaka bir şeylerle meşgul olmam, okumam gerekli.

Voleybol pastasındaki para diğer sporlara nazaran azalıyor. Siz voleybolcular gibi uzun boylu, atlet, yetenekli sporcu adaylarını diğer sporlara kaptırmamak zor olmayacak mı?

Öyle diyorsun ama Türkiye'ye bakarsan, eğer kızlar bir şekilde iyi kulüplerde voleybola başlayabilirlerse, genç yaşta çok iyi paralar kazanabiliyor. Almanya'da en büyük sorun gençlerden A takıma yükselebilmek. O noktada eğitimle spor kariyeri arasında bir tercih yapmak gerekiyor. Ama Türkiye'de genç oyuncular için bu tercihler ve çalışmaya devam etmek daha kolay. Dediğim gibi; iyi kazanıyorlar. Çok erken ve çok kolay para kazanıyorlar. Almanya'da böyle değil. Sporu ve okulu bir arada götürebilmek için büyük bir tutkuya ihtiyaç var ve işin içinde buradaki gibi büyük paralar olmadığından, her Alman oyuncu eğitimine önem verip voleyboldan sonraki hayatını da düşünmek zorunda.

İKİ YIL ÖNCE TARİH YÜKSEK LİSANSIMI BİTİRDİM. 2013'TE KUPA KAZANIRKEN TEZİMİ DE YAZIYORDUM.

Fotoğraf Can Esker

MAJA POLJAK

Bu sezonla ilgili neler söylemek istersiniz? Başlangıçta zorlandınız ama Final Four ile birlikte sanki her şey tam zamanında yerine oturdu.

Sezon öncesi takımda çok değişiklik oldu. Yeni yabancılar, yeni bir koç geldi. Dolayısıyla dişlilerin oturması zaman aldı. Bu uzun bir süreç ama söylediğin gibi, Final Four'da her şey rayına girdi. Aslında kilit nokta Volero Zürih ile eşleşmemiz oldu. Orada ikinci maçta altın set oynamak durumunda kaldık ve neredeyse Final Four'a gidemiyorduk, birçok şeyi riske attık. Hiçbir şeyin yolunda gitmediği günlerden biriydi. Ama güçlük yaşadığımız anda müthiş bir karakter ve takım ruhu gösterdik. VakıfBank yarı finali de önemli ama deplasmandaki Volero maçı kesinlikle sezonun kırılma anıydı. Şampiyonlar Ligi'ni kazandıktan sonra Türkiye Ligi'nde sorunlar yaşadık. Maalesef kilit oyuncularımızdan Bethania de la Cruz sakatlık geçirdi. İnsanlar Türkiye Ligi'nin bizim için hayal kırıklığı olduğunu söyleyebilir ama Dünya Kulüpler Şampiyonası ile telafi ettiğimizi düşünüyorum. Kötü play-off sonrası koç oyunculara güvendi ve bilhassa Neslihan'ın katkısı muhteşemdi. Bence Jordan (Larson) ile beraber MVP olmayı hak etti. Ödülü paylaşamadıkları için üzgünüm!

Çok uzun süredir buradasınız. Türkiye Ligi'nin kalitesini nasıl yorumlarsınız? Dünyadaki en iyi lig olduğu övgüsüne katılıyor musunuz?

Evet bence bu lig, şu anda dünyadaki en iyi lig. Buraya yedi yıl önce geldim ve her sene ligin biraz daha ilerlediğine şahit oldum. Her sene kalitenin artması mükemmel. Hep daha iyi yabancılar geliyor ve böylelikle genç Türk oyuncular deneyim kazanıp gelişiyorlar. Kariyerli koçları da unutmayalım. Bence Türk voleybolu kesinlikle doğru yolda ilerliyor.

Bundan sonra Ezcacıbaşı için hedefler ne olacak? En büyük iki kupayı kaldırdınız, yeni sezona motive olmak bir mesele teşkil edebilir mi?

Önümüzde bataryalarımızı şarj edebilmek için uzun bir zaman var. Ne olursa olsun savaşmaya devam edeceğimizi söyleyebilirim çünkü takımımızdaki her oyuncu çok çalışkan. Kazanmayı çok seven biriyim. Bu duyguları seneye yeniden yaşamak istiyorum. Dolayısıyla motivasyon problem olmayacaktır. İşlerin daha zor olacağı kesin zira bu sene yarıştığımız kulvarlarda en büyük favori değildik. Gelecek sene bu unvanları korumak için yola çıkacağız. Kupa kazanmak çok zor ama daha da zor olanı o kupaları tekrar tekrar kazanabilmek. Çok çalışmamız gerekiyor ama benim bu takıma olan inancım tam.

Son yıllarda ülkeniz Hırvatistan'dan heyecan verici genç voleybolcuların çıktığını pek görmüyoruz. Ama mesela teniste büyük bir üretim var. Çocukları voleybola özendirmek için doğru koşullar mevcut mu? Voleybol efsanesisiniz ama genç bir tenisçi kadar şöhretli değilsiniz. Bir problem yok mu?

BENCE BU LİG, ŞU ANDA DÜNYANIN EN İYİSİ. YEDİ YIL ÖNCE GELDİM. LİG HER SENE BİRAZ DAHA İYİLEŞTİ.

Bu spor dünyasını iyi anlamakla ilgili. Bazı sporlar, spor olmanın ötesinde, bir iş. Tenis ve futbol örneklerinde olduğu gibi. Onların realitesi bizimkinden farklı. Voleybol, takım sporu olarak, bilhassa kadınlar için belki de dünyadaki en önemli spor ve bundan çok mutluyum. Voleybolun pazarlanmasıyla ilgili kurumların iyi iş çıkardığını söyleyebilirim. Bu biraz da ülkeden ülkeye değişen bir şey. Elbette dünyada bizimkinden daha popüler sporlar var; Amerikan futbolu, beyzbol ve diğerleri... Ama ne yapabiliriz bilmiyorum. Avrupa ölçeğinde voleybolun bulunduğu yer tatmin edici.

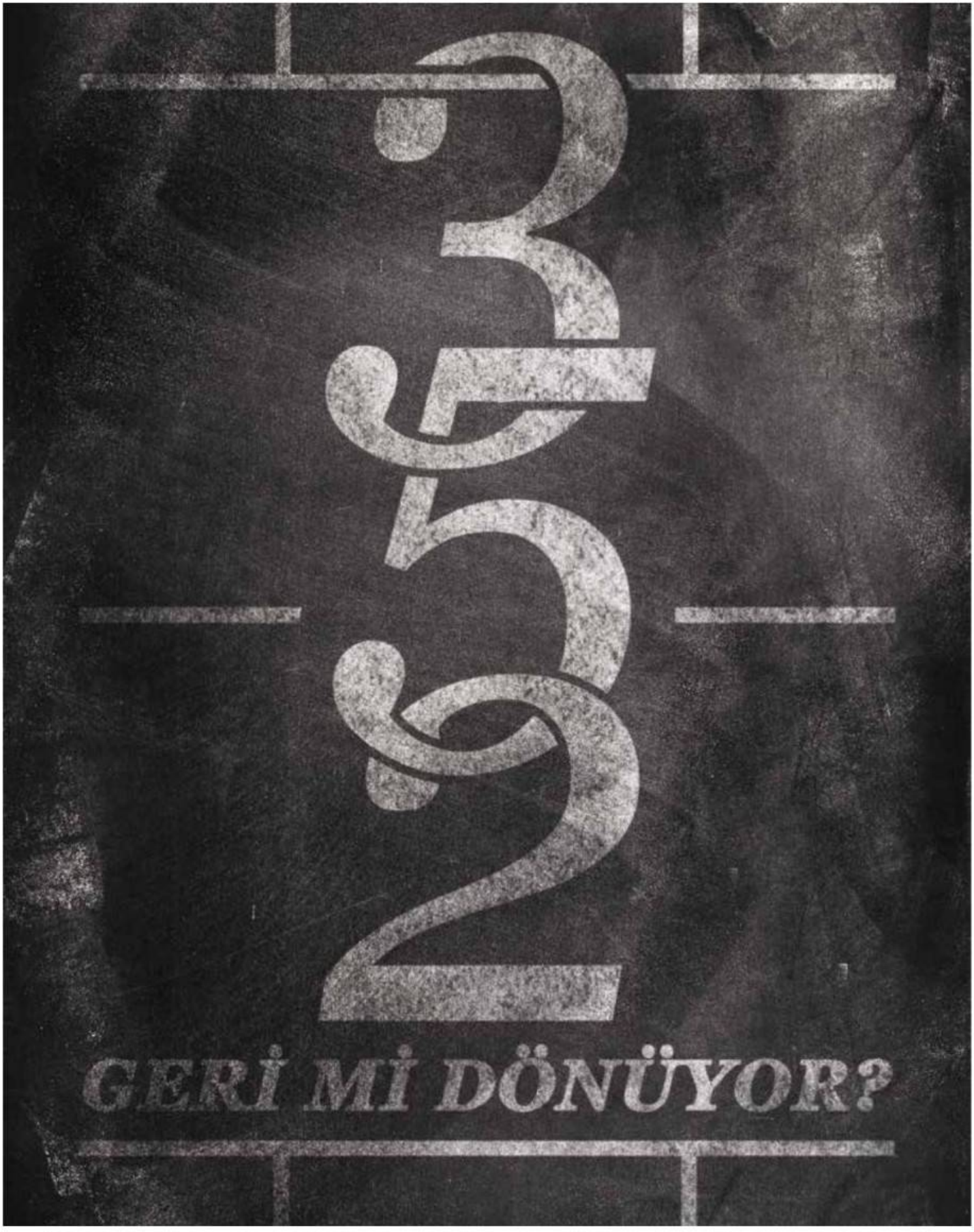
Kendi pozisyonunuzda dünyanın en iyilerindensiniz ve artık Eczacıbaşı efsanesi olduğunuz söylenebilir. Efsane olmak nasıl hissettiriyor?

Voleybolun tarihinde birçok büyük oyuncu var. Ben sadece böylesi harika bir takımın bir üyesi olmaktan dolayı mutluyum. Bu olağanüstü oyuncularla ve daha da ötesi olağanüstü insanlarla yan yana oynadığım için kendimi şanslı sayıyorum. Tek bir antrenmana bile düşük motivasyonla geldiğimi hatırlamıyorum. Eğer sevdiğiniz işi, sevdiğiniz insanlarla beraber yapma fırsatına sahipseniz bu sıra dışı bir şey.

Peki bu daha önce hiç oldu mu? Motivasyonununuzun düşmesi yani. Çünkü herkes sizinle ilgili aynı şeyi düşünüyor: Maja Poljak savaşçıdır ve hep en iyisini vermeye gayret eder.

Teşekkür ederim. Ama her insan için geçerli bu. Bazı günler daha hırslısınızdır, bazı günler daha az. Ben hiçbir zaman "Bugün de antrenman yapmasam" diye düşünen bir oyuncu olmadım ama bu sezonki gibi sağlıklı bir atmosfere sahip olmak her şeyi çok daha kolaylaştırıyor. Fiziksel olarak ağır idmanlar yapmak zorunda olduğunuzda bile salona gidip arkadaşlarınızla şakalaşmak, o yorgunluğu minimum hissetmenize yardımcı oluyor.

S

1453
GERİ Mİ DÖNÜYOR?

DÜNYA FUTBOLUNDA TAKTİKLER VE DİZİLİŞLER DÖNGÜSEL HALDE YILLAR İÇİNDE DEĞİŞEREK 'İDEAL METOT' OLARAK KARŞIMIZA ÇIKMAYA DEVAM EDİYOR. GÖRÜNEN O Kİ SAHNE SIRASI YENİDEN 3-5-2'NİN...

EMRE ÖZÇAN

Avrupa Şampiyonası ve Dünya Kupası her zaman için futbolun galerisi oldular. Futbolseverler dünyanın en iyi oyuncularını izlerken takımlar o anda futbolun yerküredeki modalarını gösterdiler ve turnuvalardan geriye kalanlar teknik direktörler için sonraki sezonlarda kullanılacak veriler haline geldi.

Türkiye'nin yarı final oynadığı Euro 2008, son yılların en keyifli Avrupa şampiyonalarından biri olarak gösteriliyor. Avrupa'nın en iyi 16 ülkesinin mücadele ettiği turnuvada güzel çok şey vardı ama tek bir şey yoktu: Üçlü defansla oynayan bir takım. Turnuvadaki tüm takımlar sahaya dörtlü savunma formasyonlarıyla çıktılar ve Euro 2008 tüm dünyaya o sırada futbolun geçer akçesinin ne olduğunu gösterdi. İki yıl sonra 2010 Dünya Kupası'nda da değişen pek bir şey yoktu. Turnuvayı kazanmak için iddialı olan büyük ülkelerin teknik direktörlerinin tümü takımlarını sahaya dörtlü defansla dizerken Oscar Tabarez'in kısmen üçlü oynayan Uruguay'ı dışında kupada herhangi bir 3-5-2 türevi yoktu.

BREZİLYA'DA İŞLER DEĞİŞİYOR

2014'e gelince, bazı şeyler değişmeye başladı. Birçoğuna göre son 30 yılın en iyi turnuvası olan 2014 Dünya Kupası'nda tam yedi takım sahaya üçlü defans varyasyonları ile çıktı. Hollanda, Meksika, Kosta Rika, Şili ve Uruguay üçlü defansı ana silahları olarak kullanırken Arjantin ve İtalya ise bu tercihi bazı maçlarda uyguladılar. Fakat -özellikle son on yılda- üzerinde kara bulutlar dolaşan ve 4-4-2'ye karşı sürekli kaybeden 3-5-2 ve türevleri için, turnuvada bundan daha fazlası vardı. Brezilya'da üçlü defansın dörtlü defansla karşı karşıya geldiği 17 maç oynandı. Bu maçların hiçbirini dörtlü defansla oynayan takımlar kazanamadı. Üçlü defans ise 11 galibiyet çıkardı ve penaltılara giden maçlar dahil olmak üzere 6 maç berabere bitti.

Bu istatistik de kuşkusuz bizlere bir şeyler göstermeye çalışıyor olabilir. Zira futbolda taktiksel inovasyon hiçbir zaman doğrusal bir şekilde ilerlemedi. Daha çok dairesel dönüşümlerle sürekli bir önceki modanın panzehirleri çıktı ve zamanla ölen yeni yapı, yıllar sonra futbolun tüm unsurlarıyla gösterdiği gelişimin ardından tekrar ana akım haline gelmeyi başardı. Bunu 1960'larda tüm dünyada bir numara haline gelen ama sonrasında 4-4-2 ve 3-5-2 tarafından öldürülen 4-3-3'ün 2000'li yıllarla birlikte tekrar sistemler hiyerarşisinin tepesine oturmasıyla tecrübe ettik. Aynısı 3-5-2 ve 4-4-2 için de geçerli olabilir mi? Bunun sinyallerini veren tek şey 2014 Dünya Kupası olmayabilir.

BILARDO, SAVUNMA İÇİN YEDİ, HÜCUM İÇİN ÜÇ OYUNCUNUN YETERLİ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYORDU.

ARKADAN ÖNE DOĞRU...

1-2-7 ve 2-2-6 gibi şu anda kulağa komik gelen formasyonların yer aldığı futbolun karanlık çağlarından beri, oyun gelişimini devam ettirdi. Futbol dünyasının bilinen ilk kompleks yapısı W-M (3-2-2-3) sonrasında 2-3-5 (Il Methodo) ve 3-3-4'le gelişim sürdü. Arkadan türeyen 4-2-4'le birlikte bugünün yapılarının temeli atıldı. 4-2-4'den önce 4-4-2, sonra da 4-3-3 yaratıldı. Dikkat edilirse öndeki kalabalık arkaya doğru geçmeye başlamış ve denge, savunma sayısının artırılıp forvetten kısılan oyuncularla sağlanmaya çalışılmıştı. Bunun sonucu olarak, 4-4-2 ve 4-3-3 yaklaşık 20 yıl boyunca hüküm sürdü.

Fakat değişmesi gereken şeyler vardı çünkü futbol yerinde durmuyordu. Zamanla yapılar eskidi ve yenilik yapma zamanı geldi. Bu da arkadan bir oyuncu alıp öne atarak gerçekleşti. 3-5-2'nin futbolun taktiksel gelişimi içindeki yeri bu yönüyle de fazlasıyla farklı. Yeni yapıyla birlikte sistemlerin savaşı dörtlü defans ve üçlü defans olmak üzere farklı iki cephe şeklinde derin bir şekilde ayrım gösterecekti. Tam bu anda karşımıza çıkan kişi Arjantin futbolunun efsane teknik adamı Carlos Bilardo. Onu takip eden üç hoca daha var. Gelmiş geçmiş en büyük libero Franz Beckenbauer, Sepp Piontek ve Miroslav Blazevic.

NEDEN 3-5-2?

1965-1970 yılları arasında Arjantin'in köklü kulüplerinden Estudiantes'te forma giyen Bilardo, futbolu değiştirmesini sağlayacak fikirleri aklına ilk yerleştiren mentörü Osvaldo Zubeldia'nın yönetimi altındadır. 1983'te Arjantin'in başına getirilen teknik adam, dönemin sıkışmaya başlayan futbolunun içinde kendisine avantaj sağlayacak alanlar bulmaya çalışır. Savunma için yedi, hücum içinse üç oyuncunun yeterli olduğunu düşünen Bilardo, sisteminin temeline bu düşünceyi koyar.

1960'ların ortasında moda haline gelen dönemin hükümranı 4-4-2'de klasik kenar oyuncuları yoktu. Dört orta saha oyuncusu da merkezde oynuyordu. 1950'lerde 4-2-4'ün hücumcu yapısı içinde parlayan beklerin üzerinden uzun zaman geçmişti. Kenar savunucuları da daha defansif hale gelmiş ve oyun orta sahaya sıkışmaya başlamış, dolayısıyla biraz da kısırlaşmıştı. Orta saha zaten taktiksel inovasyonun her zaman temelinde yer almış ve 3-5-2'nin ortaya çıkışında da en önemli faktör olmuştu. Bilardo'nun üç büyük çıkış noktası daha vardı. İlki, madem 4-4-2'de klasik kenar oyuncusu yoktu, o zaman savunmada ilk görevi onları karşılamak olan beklere de pek gerek kalmıyordu. İkincisi, dönemin aktif gücü

4-4-2'yle birlikte hemen hemen tüm takımlar çift forvetli düzende oynuyordu ve iki forvet için geride dört oyuncu bekletmek Bilardo'ya gereksiz geliyordu. Sahada dar kalan 4-4-2'lere karşı bekleri hücumcu bir kenar oyuncusuna çevirmek için bir kademe öne alıp onlara orta saha oyuncusu kimliği kazandırmak isteyen Bilardo iki stoperin arkasına bir libero çekti ve 3-5-2'yi ortaya çıkardı. Arjantinli, böylece arkada eksilmiş ama orta sahaya artı bir yazmıştı. Dönemin dört orta sahalı düzenine karşı bu bölgede beş oyuncu çıkaran ve oyunun merkezini ele geçirmeyi hedefleyen Bilardo'nun üçüncü çıkış noktası ise sekiz harfliydi ve o zamanlar için çok şey demekti: Maradona. Elindeki özel yeteneği hücumda daha rahat kullanmanın ve onu daha özgür bırakmanın planlarını orta sahada savunma işini yapacak bir fazla oyuncuyla kuran Bilardo'nun hesabı kusursuz görünüyordu ama elbette sıkıntılar da yaşayacaktı.

BİLARDO'YU İZLEYENLER

Bilardo, 3-5-2 oynayacaklarını resmen açıkladıktan sonra basından büyük tepki gördü. İlk 15 maçında sadece 3 galibiyet alması kuşkusuz ona pek yardımcı olmamıştı. Ama hoca geri adım atmıyordu. 1986 Dünya Kupası'na da dörtlü defansla başlayan ve grup maçlarından sonra bir anda 3-5-2'sini sahneye çıkaran Arjantinli hoca, takımına ve Maradona'ya kupayı kazandırmayı başarmıştı. Franz Beckenbauer için de 3-5-2'nin

BILARDO'NUN ÜÇÜNCÜ ÇIKIŞ NOKTASI SEKİZ HARFLİYDİ VE O ZAMANLAR İÇİN ÇOK ŞEY DEMEKTİ: MARADONA

favori yapı haline gelmesi uzun sürmedi. Beckenbauer, liberonun kenar oyuncularıyla birlikte kilit görevi gördüğü sistemle 1990 Dünya Kupası'nı finalde yine 3-5-2'siyle sahada olan Arjantin'e karşı kazandı. İki büyük turnuvada elde edilen başarıların ardından, üçlü defans artık Avrupa ve Dünya futbolunun hâkim yapısıydı. Onları Avrupa'nın ilk 3-5-2'sini ortaya çıkaran Piontek ve 1998 Dünya Kupası'nda bu yapıyla takımı Hırvatistan'ı üçüncülüğe taşıyan Blazevic takip etti.

SORUNLAR ORTAYA ÇIKIYOR

Bilardo yapıyı ilk çıkardığında Johan Cruyff 3-5-2'ye ciddi anlamda karşı çıkar. Hücumcu kenar oyuncularının yerini wing-back olarak tabir edilen kanat oyuncularının alması onu rahatsız etmiştir. Bu oyuncuların futbolu öldüreceğini iddia eder. Bilardo sistemi daha proaktif bir yapı için yaratmıştır ama zaman Cruyff'un söylediklerini haklı çıkarır.

Zira sistemin en büyük problemi gerçekten de wing-back'lerdi. 4-2-4'teki hücumcu beklerin zaman içinde çakılı savunmacılar haline gelmesi gibi 3-5-2'de de kanat oyuncuları pragmatist hocalar tarafından daha defansif rollerle donatıldılar. Panzehir üretici teknik adamlar sistemin zayıf karınlarına doğru yüklendikçe daha yeni yapılar gerektiği bir kez daha ortaya çıktı. Oyun çok hızlanmıştı ve artan tempo içinde kanadı tek bir oyuncuya bırakmak sıkıntı yaratmaya başlamıştı. Carlos Bilardo, sol ve sağ stoperlerin yarım bek, yarım stoper olduğunu ve kanat oyuncularının çizgide aslında yalnız kalmadığını ifade etmeye çalıştı. Haksız değildi ama bunun da bir 'ama'sı vardı. Taktiklerin tarihsel gelişimi boyunca çok önemli yeri olan bekler bir kez daha sahneye çıktı. Klasik 4-4-2, 3-5-2'ye ilk darbeyi bu oyuncularla vurdu. Doğal kanat oyuncuları bulunduran ve 60'lardaki halinden çok daha farklı olan 4-4-2'deki açık oyuncuları, 3-5-2'nin kenar oyuncularıyla eşleşiyordu. Fakat öne çıkmaya başlayan bekleri karşılayacak bir oyuncu grubu 3-5-2'de yoktu. Bilardo haklıydı ve stoperlerin kanat oyuncularına yardımcı olması gerekiyordu ama oldukça netameli olan 3-5-2'nin savunma hattı, çizgiye kaymaya başlayan stoperlerle birlikte merkez orta saha oyuncularının ceza sahası dalışlarını artırmasıyla birlikte kademe hataları sonucu daha kolay parçalanmaya başlamıştı.

SON DARBE TEK FORVET

İkinci darbe ön alandaki azalmanın devam etmesiyle ortaya çıktı. Forvetin ikiye düşmesiyle işlerlik kazanan 3-5-2'yi öldüren, bu bölgedeki azalmanın devam etmesi oldu. 2000'lerin modası 4-3-3 ve ardılı 4-2-3-1'deki tek forvetli düzen üç savunmacıdan birini boşa çıkardı. Tek merkez forveti üç oyuncuyla beklemenin anlamsızlığı elbette çok daha çabuk fark edilecekti. Alan savunmasının öne çıkışıyla birlikte çizgi savunma olgusu ve adam adama markajın demodeleşmesi buradaki üç stoperi kullanım fazlasına dönüştürdü ve özellikle 2003 sonrası yeni moda 4-3-3'le birlikte sistem majör takımların tamamen terk etmesiyle arka sıralara itildi.

BAŞKA ARJANTİNLİDEN SUNİ TENEFFÜS

Ama o arka sıralarda yapıdan hâlâ efektif bir şekilde yararlananlar da vardı. Bu noktada karşımıza bir başka Arjantinli Marcelo Bielsa çıkıyor. Bielsa kariyeri boyunca üçlü savunmayı oldukça radikalleştirerek kullanıp sürekli bir etki yaratmayı başardı. 2002 Dünya Kupası öncesinde üçlü savunmayı 3-3-1-3 olarak takıma yerleştiren Bielsa, elemelerde 18 maçta 13 galibiyet, 4 beraberlik elde ederek Arjantin'i 43 puanla, Brezilya'nın 13 puan önünde kupaya götürdü. Fakat grup maçlarında işler istediği gibi gitmedi. Grupta üçüncü olan Arjantin, elenmesine rağmen oynadığı futbolla beğeni kazandı. Zira grup maçları itibarıyla topa en çok sahip olan, en

BIELSA ÜÇLÜ SAVUNMAYI OLDUKÇA RADİKAL KULLANIP SÜREKLİ BİR ETKİ YARATMAYI BAŞARDI.

Fotoğraf Getty Images Turkey

çok korner kullanan ve rakip kalelerde en çok şans yaratan takım Arjantin'di.

Savunmadayken tüm hatlarıyla önde baskı yapan Arjantin, topa sahip olunca da sürekli savunma arkasına derin ve direkt toplarla, çok fazla pas yapmadan sonuca gitmeye çalışan bir takımdı. Hücuma en az 6 oyuncuyla çıkıyorlar ve savunma orijinli sadece 4 oyuncuyla (üç stoper; Pochettino, Samuel, Placente ve ön libero Simeone) oynuyorlardı. Aynı 3-4-3 varyasyonunu 2010 Dünya Kupası'nda Şili'ye uygulatan Bielsa, takımını İsviçre'nin önünde gruptan çıkarmış ve ikinci turda Brezilya'ya elendiği halde turnuvanın en çok keyif veren takımını yaratmıştı. 2014 Brezilya'da ise Bielsa'nın öğrencisi Jorge Sampaoli, yine üçlü savunma enstrümanını kullanarak Şili'yi çok daha flaş bir noktaya taşıyacaktı.

CAPELLO-SCOLARI EL ELE

2001'de Roma'yı 3-4-1-2'yle Serie A şampiyonu yapan Fabio Capello ve bir yıl sonra Capello'nun Cafu'yu kullanma şeklinden etkilenip yine 3-4-1-2'yle Brezilya'ya 2002 Dünya Kupası'nı getiren Luiz Felipe Scolari de üçlü savunmanın 2000'li yıllardaki en nadide örneklerini yaratarak yapıya katkıda bulundu.

Bielsa'nın ve Louis Van Gaal'in 1995'te Ajax'a Şampiyonlar Ligi'ni getirirken kullandığı 3-3-1-3, üçlü savunmayı yaşatan önemli unsurlardan biri oldu. Zira ileri üçlünün kenarlarında bulunan forvetler, kenar savunucularıyla yarattıkları eşleşmeyle, dörtlü savunmanın bekleri boşa çıkararak 3-5-2'yi ekarte etmesinin önüne geçmeyi başarıyordu. Ne var ki Bielsa'nın 2000'li yıllarda çoğunlukla milli takımlarla yarattığı üçlü savunma etkisini kulüpler düzeyinde İtalyanlar yakalayacaktı.

MAZZARRI VE İTALYAN İŞİ

Serie A'da 2013-2014 sezonunda tam 13 takım üçlü savunmayı ana yapı olarak dönem dönem kullandı. Çizme'de bu sezon da durum çok farklı değil. Bu dönüşümde öne çıkan isimse sezon başında Inter'den kovulan Walter Mazzarri. Reggina ve Sampdoria'dan sonra Napoli'de de klasik 3-4-3'ünü sahaya yansıtan Mazzarri, 2010-2011 sezonunda birkaç yıl önce Serie B'de olan Napoli'yi üçüncü yaparak

Şampiyonlar Ligi'ne götürdü. Napoli'yi Bayern Münih, Manchester City ve Villarreal'li ölüm grubunda para babası City'nin önünde ikinci çıkaran ve ikinci turda da Chelsea'ye ilk maçı 3-1 kazandıktan sonra son anda elenen Mazzarri, üçlü savunmayla büyük takımlara karşı da mücadele edilebileceğini gösterdi. Yapının negatif yönlerini iyi tespit eden ve bu problemleri, sistemi bir kontratak düzenine çevirip direkt oynayan bir takım yaratmada kullanarak çözen Mazzarri başarılı olmuştu. Campagnaro, Paolo Cannavaro, Gamberini ve Aronica gibi en üst seviye olmayan stoper rotasyonuna rağmen, öndeki hücumcuları savunma anlamında rahatlatmış ve efektif bir şekilde kullanma şansı yakalamıştı. Mazzarri'den sonra Francesco Guidolin ve Antonio Conte'nin Serie A'ya ambargo koyan Juventus'u da 3-5-2'nin hâlâ canlı olabileceğini gösteren unsurlar oldu. İtalya futbolu artık Avrupa'nın zirvesinden uzakta görünebilir. Ama 3-5-2'nin uzun vadede tekrar söz sahibi olabilmesi, Çizme'deki futbol evrimiyle direkt şekilde alakalı olacak gibi görünüyor.

STOPER BEK, SAVUNMA ÖNÜ, ÇİFT FORVET

Son yıllarda iki yönlü bek çıkarma konusunda dünya futbolunun içinde bulunduğu sıkıntı, pragmatist teknik adamların stoper bek kullanımıyla birlikte özellikle hücumda dörtlü savunmaya ket vurmaya başladı. Geride stoper gibi bekleyen beklerle birlikte dörtlü defansın en büyük artısı nötrleniyor. İtalyanların 'regista' dediği savunma önü oyun kurucuların tekrar moda olmaya başlaması da onların dörtlü defans önünde savunma arızaları yaratmasıyla birlikte üçlüye dönüş için ateşi yakan başka bir veri. Çift forvet oynayan takımların sayısında da ciddi bir artış var. Zira tek forvetli düzenin hüküm sürdüğü yaklaşık 15 yıllık dönem sonrasında yapıların yine savunma futbolu tarafından pasifize edilmesi, takımların çok daha zor pozisyon yaratmasına neden olmaya başladı. Bu da teknik adamların ikinci merkez forveti yeniden düşünmesine neden oldu. Merkez orta saha sayısını bugünün trendi üçte tutarak kenarları ve savunma hattı sağlam bir takım oluşturmanın yolu da sadece 3-5-2'den geçiyor. Barcelona'daki son senesinden sonra Bayern Münih'te de üçlü savunmayı önemli bir opsiyon yapan Pep Guardiola, sezon başında dibe vuran Liverpool'da sistemi 3-5-2'ye çevirerek geri dönüş yapan Brendan Rogers, tek başına Antonio Conte ve onun halefi olarak Juventus'a hedef maçlarda üçlü defansla savunma yaptıran Massimiliano Allegri gibi teknik adamlarla 20 yıl öncesinin modası geri dönmeye çalışıyor. İşi kolay değil; zira 4-4-2 ve 4-3-3 türevleri hâlâ futbolda geçer akçe. Lakin yapıların çok daha çabuk çözüldüğü, tezlere karşı antitezlerin çok daha kısa aralıklarla verildiği günün futbol dünyasında köklü değişim zamanı mutlaka gelecek. Bu zaman geldiğinde 3-5-2'nin ne durumda olacağını şu anda kestirmek zor ama sayısı her geçen gün biraz daha artan sistem örnekleriyle elde edilecek büyük bir başarı, yanmaya başlayan ateşi harlayan unsur olabilir.

S

BEŞ KELİMEYLE ALLAH'A DA İNANILMAZ, AŞIK DA OLUNMAZ, FİLM DE ÇEKİLMEZ

Fotoğraf Can Eskiler

İNAN ÖZDEMİR

REHA ERDEM BEKLENMEYEN BİR SİNEMANIN PEŞİNDE KOŞTUĞUNU SÖYLÜYOR. 1980'LERDEN BERİ ÇEKTİĞİ FİLMLERLE SINIFLANDIRMALARA VE SINIRLARA KARŞI ÇIKARKEN ARA RENKLERİN İZİNDEN GİDİYOR. DÖNÜP DURDUĞU YER İSE ÇOCUKLUKTAKİ YARALAR. ÜNLÜ YÖNETMEN İLE YENİ FİLMİNİN HAZIRLIKLARINI YAPTIĞI OFİSİNDE BULUŞTUK, LİSEDEN SİNEMAYA, FUTBOLDAN GEZİ'YE FARKLI ALANLARA DALDIK

Arşivlerde gezinirken 1980'lerde Fransa'dan kaleme aldığınız yazıların da içinde bulunduğu Ve Sinema dergilerine rastladık. O dönemlerde niçin yurt dışına gitmiştiniz, yazılarınız burada nasıl tepkiler alırdı?

Şimdiki filmlerim gibi karşılanırdı. Yani, denize atılmış şişeler gibi. 80'lerde Fransa'da öğrenciydim, sinema okumaya gittim. Orada olmanın benim için avantajlarından biri, burada bulamadığım filmleri seyredebilmekti. Okumak ve izlemek için gittim.

Sinemaya ilginiz de Fransa'da yaşadığınız dönemde mi başladı?

Aslında çocukken tiyatro ile başladım. Sonra fotoğrafla ilgilendim. Akabinde ikisinin arası olarak gördüğüm sinemaya sardım. Öyle bir sanat ki bu insan bir değince bırakamıyor. 17 yaşından beri ben de başka bir şeyle ilgilenemez oldum.

Galasaray Lisesi mezunusunuz. Okulda sporla ilgilenir miydiniz?

Çok kabiliyetsiz bir futbolcuydum. Zaten bizim okulda ayağına top değmemiş insan çok azdır. Sabah 5'te Grand Cour'da turnuvalar yapardık, hatta tenis toplarıyla oynardık, onlar tuvalete kaçardı, oradan çıkarır, öyle devam ederdik. Sınıf arkadaşlarımdan biri Ruşen Çakır'dı, o benden daha yetenekliydi, kalede penaltı kurtarırdı ama aşırtma gol yerdi. Yediği aşırtma goller yüzünden uzun süre 'Şandel Ruşen' dedik ona. Çevirmen Haldun Bayrı vardı, o da nefis oynardı. Zaten sınıftaki yetenekli sporculardan bazıları profesyonel oldu. Mesela Ali Türsan vardır, sonra basketbol oynadı. O, şu an kalmayan komple sporcularındandır. Sizin ilk sayınızda Mehmet Demirkol, Can Bartu'dan bahsederken ne kadar komple sporcu olduğunu anlatıyor ya, Ali de öyleydi. Bütün sporlara kabiliyeti vardı.

Kulüp ile bağınız nasıldı?

Sokakta beraber top oynadığımız abilerden bazıları orada okuyordu. Onlara hayranlığım yüzünden Galatasaray'a gittim. Hatta o dönem Robert Kolej'i kazanmıştım ama tercih etmedim. Yani aslında, eğitimimde futbol belirleyici oldu. Okulda içimdeki Galatasaraylılık değişti. O çocuksu his başka bir şeye dönüştü. Altıncı sınıftaydım, okulun içinde şimdi müzede olan malzemeler vardı. O sıralar okulun kapısına yeni bir bina yapılıyordu. İçeriden oraya, o malzemeler taşınıyordu. Biz de yardım ediyorduk. Müzedeki bütün o malzeme elimden geçti ve bu sayede Galatasaray ile çok derin, kültürel bir bağ kurma şansına eriştim. Galatasaraylılık denilince ben hâlâ o formaları, eşyaları hatırlıyorum. Belki şu an spor kültürü dediğimiz şeyin anlamı kalmadı, artık başarı ya da başarısızlık, kazanmak ya da kaybetmek dışında bir şey önemsenmiyor. Fakat o eski formalara, malzemelere dokunmuş olmak bile bana heyecan veriyor, şu andaki bakışın dışında, başka bir dünya gibi hissettiriyor.

Futbolla aranız şu an nasıl? Maçlara gidiyor musunuz?

Takip ediyorum bir taraftan. Küfür ede ede izliyorum evde otururken. Özellikle televizyondan seyretmeyi çok seviyorum. Ara sıra lise arkadaşlarımla maçlara gittiğim de oluyor fakat çok sevmiyorum o deneyimi. Etrafı izlemekten golü göremiyorum. Orası bambaşka bir dünya, konsantre olamadığım bir yer. Golleri de tekrarları olmadığından kaçırıyorum. Geçen sene yenildiğimiz bir maça gittim, dört gol oldu, birini görebildim anca.

Televizyondaki gol tekrarlarından farklı olsa da sinemanızda tekrarlar önemli yer tutuyor. *Korkuyorum Anne*'de, *Kaç Para Kaç*'ta hep bunları görüyoruz. Tekrarla ilişkiniz nasıl?

Ritim, anlam üretir. Sinemada ritim mühimdir. Şiirde de böyledir. Geçenlerde bir yazı okudum, "İnsan ruhuna neden nakaratlar iyi gelir?" sorusunun peşinden koşuyordu. Bu, herhalde ritimle alakalı. Nakarat, ritim, beşikte başlayan bir şey, kalp atışıyla başlıyor. Arka arkaya baktığınızda hayattaki birçok şeyde o ritmi görüyorsunuz. Kimi zaman aksak bir

BİZ EVLERE SEVGİSİZCE SIKIŞTIRILAN BİR TOPLUM OLDUK.

ritim bu. Sinemada da farklı ritimler, tekrarlar kullanabilirsiniz. Ben deneme heveslisiyim, bu yüzden o tekrarların peşinden koşuyorum.

Lisede ve sonrasında kahramanlarınız var mıydı? Sporculardan ya da sinemacılardan odanızda posteri olan isimler kimlerdi?

Spordan hiçbir zaman kahramanlarım olmadı. Lakin içimde o Galatasaraylılık hep vardı. Sonra bu Galatasaray Liselilik ile karıştı ki biz onun içerisine farklı anlamlar yüklemiştik. Zira bir taraftan hâlâ benim çok hoşlanmadığım, kabul etmediğim bir Galatasaray Liselilik vardır. Abinin küçüğü sahadan çıkardığı, erkeksi, şoven, okul bittikten sonra ticari bir ortaklığa dönüşen o anlayışın yerine, biz gerçekten dayanışmacı, kültürden, tarihten beslenen bir anlayış koymaya uğraştık. Küçükken sahadan çıkmayarak başladık buna, dövüştük. Büyüyünce de kimseyi sahadan çıkartmadık. Bunlar belki simgesel şeyler gibi geliyor olabilir fakat bir yandan da anlamlıdır. Lise dediğiniz sekiz sene sürüyor, sonra dışarıda bir hayat boyu insanlar kendilerinden küçükleri sahadan çıkartıp "Abi" dedirtmeye çalışıyor. Zaten baksanıza, başımız bütün o abilerle belada.

Fransa'da yaşamak hayatınızda neler değiştirdi? 1980 sonrası oradan buraya bakışınız nasıldı?

Daha geçenlerde Kenan Evren'in ölümüyle birlikte yeniden o yılları düşündüm. Benim o dönemde Fransa'da olmam büyük bir şansmış, şimdi bakınca anladım. Zira darbeyle birlikte buralar tümüyle çölleşti. Buraların çöllüğünü orada telafi etmeye çalıştım. Sinema için gitmiştim oraya, Paris bu açıdan bir cennetti o zamanlar. Gitmeden önce de burada örgütsel faaliyetlerde zaman zaman filmler çekiyorduk. Benim o dönemler bile amacım Jean Luc Godard'ın militan sinemasının benzerini yapmaktı. Kahramanım oydu. Slogan atmayan işler yapmaya çalışıyorduk Godard'dan aldığımız ilhamla birlikte. Fakat bunu her zaman örgütteki diğer insanlara anlatma imkânı bulamıyorduk.

Fransa'dan döndükten sonra ilk filminiz *A Ay*'ı çektiniz. Yakın dönemde verdiğiniz bir söyleşide ilk filminizle ilgili "Ben ne kadar Türksem *A Ay* da o kadar" ifadesi kullanmıştınız. Kendinizi nerede konumlandırıyorsunuz?

Ait olduğum bir yer var. Dilini konuştuğum yer. Fakat ondan öte benim için içerisi, dışarısı yok. Hele şu dünyada iç de kalmadı, dış da. Kültürel anlamda da insan nereden besleniyorsa onu yansıtmaya çalışıyor. Sonuçta insanın konuştuğu bir dil, çıktığı ortam, yetiştiği kültür var. Bir de sonradan merakıyla girdiği alanlar. *A Ay* ile ilk ortaya çıktığımızda benzer bir Türk filmi yoktu ve bana "Neden klasik müzik kullandın?" diye soruyorlardı. Fakat ben onu da kullanırım, başka bir müziği de. Zira Doğu, Batı, Kuzey, Güney ayrımlarına çok fazla inanmıyorum. Her şey çok fazla kategorize ediliyor. Her şey siyah ve beyaz diye sınıflandırılıyor. Halbuki esas renkler bence o arada kaybedilen şeylerde, nüanslarda saklı. Aslında o ara renk diye gördüğümüz şeyler ana renk ve insanı biricik, kendisi ve özgün yapan şey. Ve onlar insana yeni yollar getiriyor. Genel anlamda evet, bir farklılığım olduğuna inanıyorum lakin bu Türk olmamamdan gelmiyor, benim ben olmamdan geliyor.

Sınıflandırma demişken. Yabancı festivallerde Türkiye'den gelen filmlere farklı bir bakış olduğuna inanıyor musunuz? Yani geçmişte İran'dan bekledikleri gibi bizden de bekledikleri bir sinema var. Siz bunun dışına çıktığınızı düşünüyor musunuz?

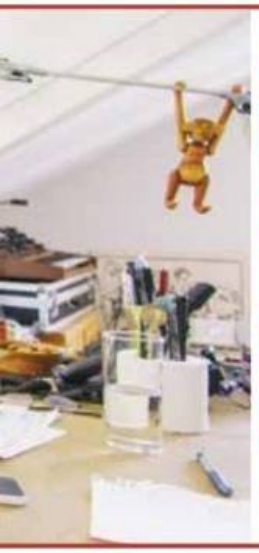
Sinema anlayışım hep sorulur. Ben 'beklenmeyen sinema' yapmak istiyorum. Beğendiğim sinema da bu. Beklentileri

karşılamaya çalıştığınızda hiçbir özgürlüğünüz kalmıyor. Bu ister gişe olsun, ister festival olsun, ister arkadaş olsun. Bütün dünyada, bir filminizi beğendiklerinde sizden devamında da aynı şeyleri yapmanızı istiyorlar. *Beş Vakit*'ten sonra bu çok başıma geldi. İran sinemasını, Kore sinemasını böyle öldürdüler. Binlerce sahte iş çıktı, Kore'de binlerce Kim Ki Duk benzeri adam çıktı, zaten Kim Ki Duk'un kendisi de sahte bir adam. Suyunun suyu çıktı yani. Artık su akmıyor. Elbette oralarda da hâlâ güzel işler var lakin genelde kuruyan bir sistem var ortada. Onun dışında bizim

"BÜTÜN DİKTATÖRLER ANASINDAN BABASINDAN YARALIDIR"

Bütün filmlerimin politik olduğunu düşünüyorum. Politik derken, içlerinde gündelik hiçbir şey yok. Ruh hallerinden bahsediyorum. Babasına, annesine hayır diyemeyen insanlar meydanlara gidemez ki? Bütün diktatörler anasından, babasından yaralı insanlardır. Çünkü kendi özgürlüğünü kurmak aile içinde bağımsızlığını yaratmakla başlar. Hayır demekle, kendi alanını açmakla başlar. Fakat babasından, anasından yaralı insanlar, o yaraları başkalarının üzerine çıkarak, kahramanlık yaparak geçirmek istiyorlar. Hep öyle olmuyor mu? Zira insanların hayattaki en büyük sıkışmışlığı çocuklukla başlıyor. Küçük yaralar, büyük yaralar, yüklenilmiş çöpler. Bunlardan kurtulmadıkça bir şey olmuyor. Hayat, bunlardan kurtulma ve özgürleşme yolu. Mutluluk değil bu, özgürleşme yolu. Film çekmek de benim için böyle.

HER ŞEY SİYAH VE BEYAZ DİYE KATEGORİZE EDİLİYOR. HALBUKİ ESAS RENKLER BENCE O ARADA KAYBEDİLEN NÜANSLARDA SAKLI.

sinemamız böyle olmadı bence, çünkü bizim nesilden çıkan arkadaşlar kendi doğrultusunda gitmeyi sürdürüyor. Farklılığı bu getiriyor.

Mekan, filmlerinizde çok önemli. *A Ay*'ın konağı, *Beş Vakit*'in köyü, *Hayat Var*'daki ev... Sporda da mekan çok özeldir. İnsanlar stadyuma sadece maç izlemeye gitmezler, o deneyimin kendisi, tetikledikleri, orada olma hissi de hep maçla bir araya gelir. Bunu siz de hissediyor musunuz?

Açıkçası yabancısı olduğum bir kültür bu. Fazla kalabalıktan hoşlanmadığımdan olabilir ki maçlara gittiğimde genelde lisedekilerle oluyoruz, 30-40 kişi. Gündelik ne varsa oraya da yansıyor. Mesela bu sene e-bilet ile stadyumların bir anda boşalması. Ne kadar çabuk değişebiliyor her şey. Fakat stadyumda beni ürküten bir şey de var. O şiddet. Geçen Fenerbahçe maçını izliyorum, Volkan ve Emre'nin ayağına ne zaman top gelse ıslıklanıyorlar. Onlar da karşılığında devam ettiriyorlar tavırlarını, o onu besliyor, o onu besliyor. Yine Emre'nin feribottaki kavgasını gördüm, çok çirkin bir saldırı tabii ki ama bir yandan da bakınca, Emre o anda "Kardeşim sen benim ne kadar erkek olduğumu biliyor musun?" kavgasına çeviriyor işi. "Yedin benden tokadı" diyor. Herkes birbirini tokatlamak derdinde. Pataklama isteği bitmiyor, kimse de dur demiyor. Herkesin birbirini pataklamak istediği bir yerde o yüzden ben de golleri kaçırıyorum belki.

Peki Gezi, bir mekan olarak size ne ifade ediyor?

Gezi Parkı'nda tanıştığım o yeni jenerasyon beni çok heyecanlandırıyor. Gezi, onların bir anlamda festivali, sineması, tiyatrosu oldu. Zira orada dijital bir çağa doğanları gördük. Çok büyük bir kesim yıllardır onların yergisini yapıyordu, onlara boş kafalar diyordu. Evet, bu kuşaklar bildiğimiz anlamda politik değil. Zira o eski kafa temsiliyete inanmıyorlar. Nedir o kafa? Ben seni seçtim, sana teslim edeceğim kendimi. Şimdi o hiyerarşiye prim verilmiyor. Katılımcılık talebi var onlarda, temsiliyet yok. Bilgi, bizim zamanımızda biriktirilmesi gereken bir şeydi. Ancak şimdi üzerinde kayılması gereken bir şey. Sörf gibi. Bu çağ, sörf çağı. O bilgiyi hareket içerisinde görmek, onu biriktirmeden hissetmek istiyorlar. Bu kafalar demokratlığa çok daha uygun. Geçenlerde bu minvalde bir konuşma yapmıştım Koç Üniversitesi'nde. Çocuklar dedi ki: "Siz bizi çok abartıyorsunuz." Öyle değil aslında, benim olduğum yerden bu böyle. Gezi bence bütün bunları gösterdi. Hâlâ kimse bunu anlayabilmiş değil, politik kısmıyla tartışılıyor sadece ama politik olmayan tarafı anlaşılabilmiş değil. Bence esas ilgi çekici olan, orada görünen, açığa çıkan şey o.

Altyazı'da Aralık 2008'te yazdığınız yazıda sinema anlayışınızı ve hayata bakışınızı anlatmıştınız. Yazının başlığı 'Aşk ve İsyan'dı. Gezi de bu başlığı karşıladı mı sizin için?

Gezi'de sevdiğim şey o beklenmeyen yandı. Herkesi ürküten de buydu. Tıpkı benim sinemadan istediğim o şeyi gördüm orada. Zira beklenmeyen şey korkutur. Beklenmeyenden özgürlük çıkar. Beklenti, kontrol edilebilir. Beklenmeyen ise başka bir yere götürür. Durmak, direnmek, orada duran, direnen inanılmaz bir kalabalık yaratmak mesela. Beklenti ise bir şekilde otoriterlikle ilgilidir.

Aşksızlık, sevgisizlik, tahammülsüzlük şu an Türkiye'de gündelik yaşamı ele geçirmiş durumda. Ülke, sanki *Hayat Var*'da anlattığınız ailenin kocaman bir yansıması oldu. Bu ülke hep böyle miydi?

Hep böyle olması imkansız. Zira insan böyle değil. Bu anlamda 1980'leri düşünmek çok ilginç sonuçlar çıkarıyor. Bir kötülük yapılıyor, bir sürü kuşak etkileniyor. Düşünsenize, evinizde zaten bir mücadele veriyorsunuz, kendinizi kanıtlamaya uğraşıyorsunuz. Yukarıdan bir adam o gün size evden çıkmayı yasaklıyor. Siz zaten ruhen evden gitmeyi kafaya koymuşsunuz, gidemiyorsunuz. Bu kadar da basit bazen. Biz evlere sevgisizce sıkıştırılan bir toplum olduk. Sürekli bir sıkıştırılmışlık var. Aileden, toplumdan, dinden gelen. Bu, maçta davranışınıza da yansıyor, eve de yansıyor, sonucunda yoksunluk geliyor. Sürekli kavga eden ve beş kelime ile konuşan bir sürü insan görüyorsunuz. Beş kelime ile Allah'a da inanılmaz, aşık da olunamaz, film de çekilemez.

Türkiye'de sadece seçim ve politika konuşuluyor olması sizi de boğuyor mu?

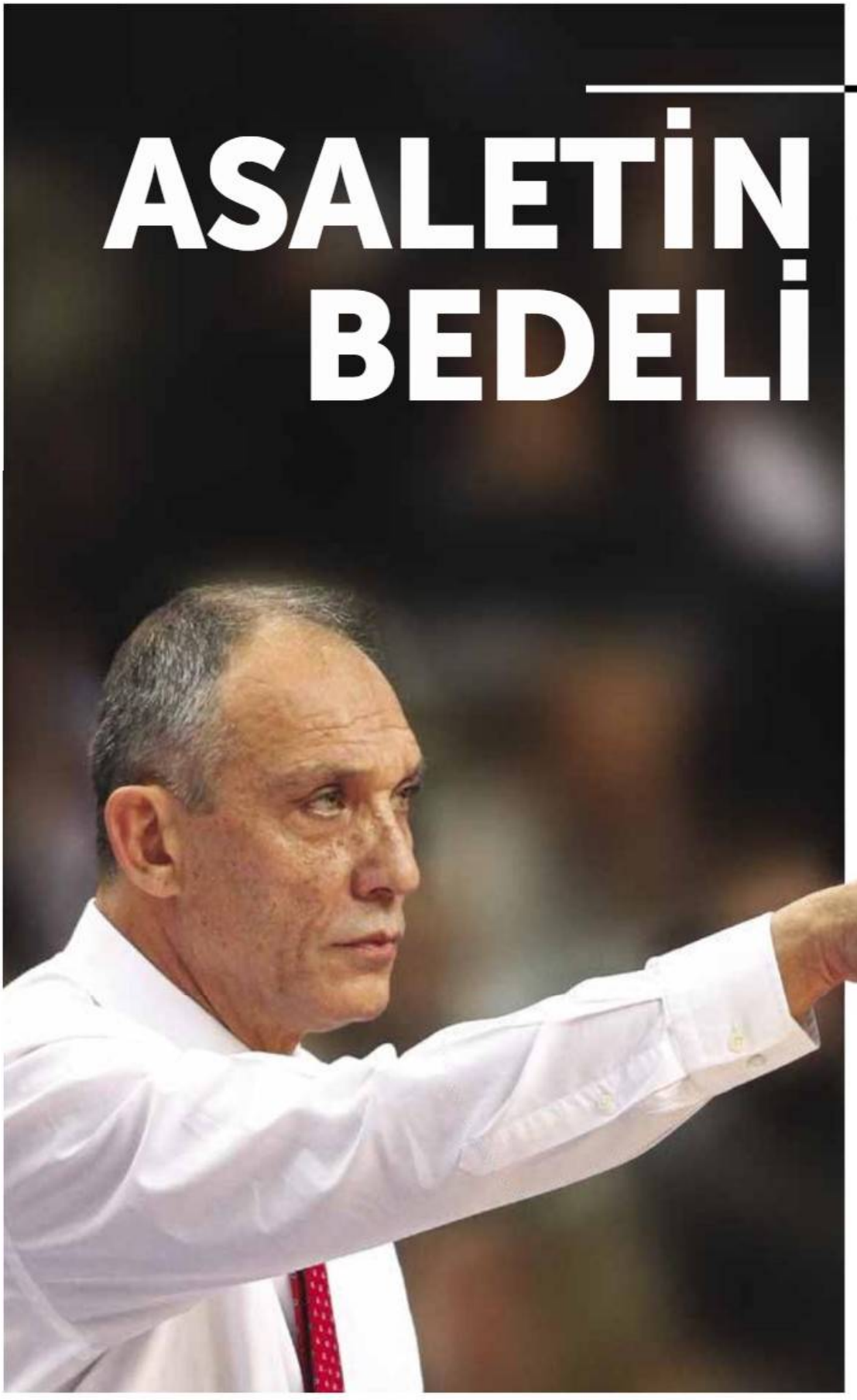
Başka hiçbir şeye alan kalmadı. Hayatımızda ne var? Maç var, seçimler var. İkisinde de bol bol kavga ediyoruz. Seyirlik, bizde sadece kavgadan çıkıyor. Vizyona bakın; Nuri Bilge Ceylan'ı, Altın Palmiye'yi geçtim, düzgün Amerikan filmlerine bile seyirci gitmiyor. Bir de futbol, siyaset hep hesap kitap olan şeyler. Kaç para, kaç puan, hesap, kitap. Bu yüzden sanat gibi lüzumsuz görülen, işe yaramaz sanılan şeylere çok ihtiyaç var. S

"BİZİ BU SENE ŞAMPİYON YAPMAYACAKLAR"

Mesela futbolda da "Bizi bu sene şampiyon yapmayacaklar" geyiği vardır. Her takımı tutan arkadaşım var, hepsi bunu diyor. Kim yapmayacak? Bunu hep merak ediyorum. Onlar kim? Bize her şeyi yaptıran da bu laf. Beşiktaş'ı bu sene şampiyon yapmayacaklar, Galatasaray'a izin vermeyecekler, Fenerbahçe'ye şöyle yapacaklar, HDP'ye barajı geçirtmeyecekler. Kim bunlar? Hep bu dış mihraklar edebiyatı. Evin dışı, takımın dışı, partinin dışı.

ASALETİN BEDELİ

ERMAN KUNTER, HAYATINI TÜRKİYE'DEN UZAKTA, FRANSA'DA SÜRDÜRÜYOR. BURADA UĞRAŞTIKLARINA BENZEMİYOR AMA ORADA DA FARKLI SORUNLARLA MÜCADELE EDİYOR. ANCAK, VAZGEÇMEYE NİYETİ YOK GİBİ

Fotoğraf AP Images

DAĞHAN IRAK

Memlekette işini hakkıyla yapan halim selim insanların pek kadrinin bilinmediği malum. Vurdulu kırdılı, çalgılı çengili, tozu dumana katan tipler daha bir baş tacı ediliyor. Spor, bu şamatacı millî iradenin habire, üstelik döke devire tecelli ettiği alanlardan biri. Birileri haybeden zirve yaparken, birileri de sessiz sedasız işini yapmaya devam ediyor. Çoğu kez de uzaklarda bir yerlerde...
Erman Kunter, bu tanıma uyan spor insanlarının en ilginçlerinden biri. Zira öyle mütevazılığa çok da gelmeyecek muhteşem bir özgeçmişe sahip. 1980'li yıllarda Beşiktaş formasını giymiş en etkileyici beş sporcunun listesini yapacak olsanız Metin-Ali-Feyyaz'ın yanına Efe'yle Erman'dan başka kimi yazabilirsiniz ki? Yani ben yazamam en azından, o yıllarda aileden Beşiktaşlılık terbiyesi almış kimse de herhâlde yazmaz. Ki Fenerbahçe'de, Eczacıbaşı'nda yaptıklarından daha bahsetmedim bile.

Lakin herhâlde ülkenin yapısına uymayan bir zarafet var Erman Kunter'in kariyerinde. Yoksa sonradan Avrupa Şampiyonası finali oynayacak kadroyu ince ince işleyip senelerce hizmet etsin diye bıraktığında, herhâlde sonraki üç senenin yalnızca birinde Türkiye'de takım çalıştırıp, Fransa'ya gitmesi gerekmezdi. En kötü ihtimalle Fransa'da Cholet'yi şampiyon yaptığında, Eurochallenge finaline taşıdığında ve yılın antrenörü seçildiğinde birileri "Aman hocam!" deyip geri çağırırdı. Ben işin içinden çıkamadım açıkçası. Ne yaptım, Le Mans ile Strazburg deplasmanına geldiğinde hocayı yakalayıp kendisine sordum.

İnsan, çocukluğunda ailesinin yarı-tanrı muamelesi yaptığı biriyle söyleşiye giderken -hele ki memleketin spor insanı standartlarında- karşıdakinin egosu tarafından pinpon topu muamelesi yapılmayı bekliyor. Neredeyse hiç yanıltmayan ama insana her seferinde acı veren, içgüdüleşmiş bir deneyim bu. Spor gazetecisinin 'habitus'u diyelim. Yapacak bir şey yok.

Erman Kunter, takımın kamp yaptığı otelin lobisine indiğinde içimden -ne yalan söyleyeyim- bunlar geçiyor. Ne var ki karşımda daha ziyade ne soracağımı merak eden bir spor adamı buluyorum. Bakın bu ilginç, çünkü bu kariyerde biriyle söyleşi yaptığınızda başınıza genelde şu gelir: Karşınızdaki insan kendisine sorulacak bellibaşlı konuları çoktan mimlemiş, işine gelenleri ayıklamış ve bunlara kendi 'resmî tarihi' diyebileceğimiz bir anlatı biçmiştir. Bu dakikadan sonra herkese aynı hikâyeyi anlatır, ta ki o resmî tarih herkesin beyninde sabitleninceye kadar. Türkiye spor tarihinde bu şekilde yerleşmiş ne kadar çok mit olduğunu bilseniz küçük dilinizi yutarsınız. Erman Kunter de mesela Hilalspor'a 153 sayı attığı maçı bana bir buçuk saate yayarak uzun uzun anlatabilir, o arada benim soru sorma girişimlerime de pencereden içeri girmiş kara sinek muamelesi yapabilirdi. Yapmadı. Karşınızda bu dürüstlükte bir spor insanı bulursanız, aklınızın ucundan geçen her şeyi sormanız gerekir, zira her geçen gün keçiboynuzu tadı veren spor gazeteciliği mesleğinin, en ballı kısmı budur.

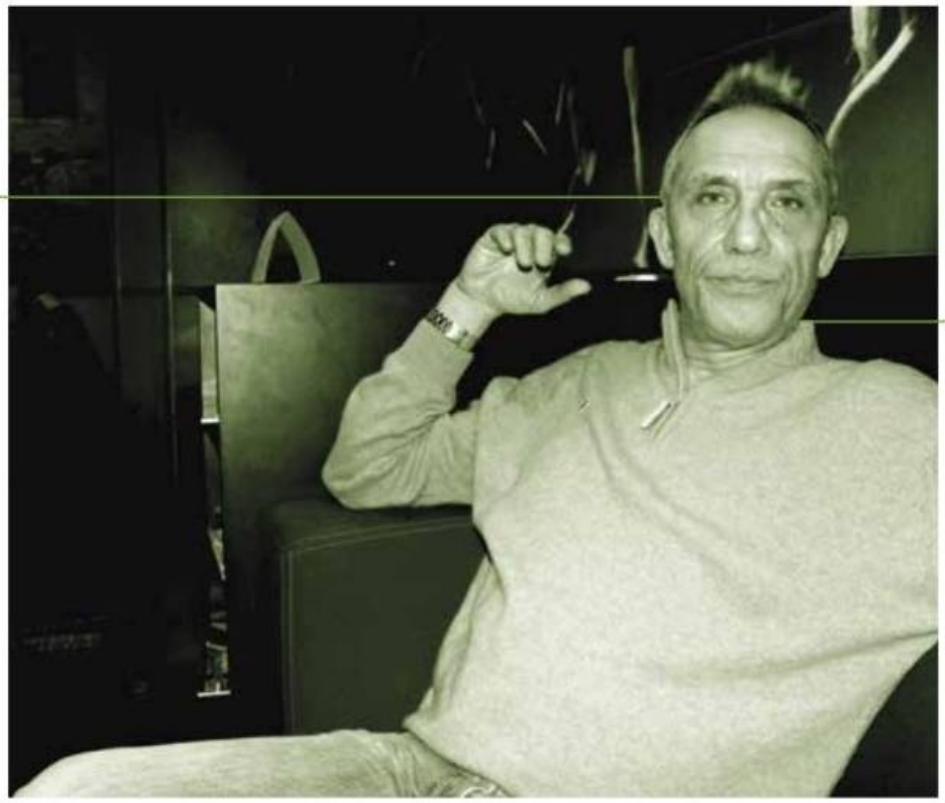
Durum böyle olunca, meseleye damardan girmek gerekiyor. Konuyu esastan görüşmeye "Niye Türkiye'de olmadı?" diyerek başlıyoruz.

"Ben bir sene antrenörlük yaptım. Ondan sonra zor bir sene geçirdik. Çok ciddi bir maddi sıkıntı vardı. Euroleague'de Top 16'ya kaldık, oraya kalan takımlar arasında belki en küçük bütçe bizimdi. Ama ben öncelikle ödemeleri düzeltip, baştan biraz küçülüp her şeyi düzene sokmak istedim. Fikret Orman'ın da aklında böyle bir organizasyon, böyle bir şema vardı. Epeyce borç da ödedik o sene. Futbolda da Önder Özen'le denedi onu, sportif direktörlük makamına çok inanıyor, işlerin öyle toparlanacağını düşünüyor. Biz önce Abdullah Sözer'le, daha sonra Hakan Özköse'yle, ki şu anda da şube sorumlusu o, düşünüp bir antrenör seçtik, genç oyunculara da faydalı olacağı düşüncesiyle Ahmet Kandemir'de karar kıldık. Sonra ben antrenörlüğe dönmek istedim. Aslında ben direktörüydüm oranın, 'Ben antrenörlüğe dönüyorum' desem büyük ihtimalle Beşiktaş yönetimi de kabul edebilirdi. Ama bana yakışmazdı. Ahmet Kandemir'in de başarılı olduğunu düşünüyorum, antrenörlüğe döneceğim diye bir sene önce getirdiğim birini yerinden etmek olmazdı. Ama dedim ya; ben antrenörlük yapmak istiyordum, o sırada Le Mans'dan böyle bir teklif geldi. Türkiye'de başka takımda çalışmayı da düşünebilirdim ama ben bir kulübün sportif direktörüyken kendimi başka takımın antrenörlüğüne aday göstermenin yanlış olacağını düşündüm. Beni tanıyanlar bilir, bunu zorlamadım da zaten. Buraya geldim, ama Türkiye'ye de dönebilirim. Olmayacak bir şey değil."

BEŞİKTAŞ'TA ÇOK CİDDİ MADDİ SIKINTILAR VARDI. TOP 16 TAKIMLARI ARASINDA EN KÜÇÜK BÜTÇELİ TAKIM BİZDİK.

Fransa Ligi'nde Le Mans orta sıralarda. Bizim söyleştiğimiz günün ertesinde lider Strasbourg'u deplasmanda yendiler (ki yeneceklerini söylemişti) ama yine de manzara pek Erman Hoca'nın kalkıp oralara giderken aklında olana benzemiyor.

"Le Mans'la anlaştığımda Beşiktaş'taki görevim devam ediyordu ve o kontratı bitirmem gerekiyordu, dolayısıyla buraya biraz geç geldim. O arada takım kurulmuş, transferler yapılmıştı. Neticede çok zorlandık, hâlâ da zorlanıyoruz. Ama sezon devam ediyor. Bu sene kimse bizden beklemezken Leaders Cup'ta final oynadık. Fakat o senenin başındaki eksiklik geçmiyor. Benim istediğim felsefede basketbol da oynayamıyoruz şu an. Ama önümüzdeki senenin görüşmelerini yapıyoruz yönetimle."

Hani Korkmazgil *"Yaprak döker bir yanımız, bir yanımız bahar bahçe"* yazmış ya, Erman Kunter'in Le Mans macerası da biraz öyle sanki. Aslında antrenörlük yaşamı da biraz öyle. Bir yanda kendi basketbol prensipleri, diğer yanda kulüp yönetimlerinin realiteleri. Ama Kunter'in prensipleri dediğimiz de öyle kapris değil; aksine gayet diyalektik.

"Profesyonel yaşamda yarın ne olacağını bilemezsiniz, gider başka bir yerde çalışırsınız. Ama ben çarşamba günü önümüzdeki senenin transfer toplantısını yapacağım. Başkana da planlarımı anlattım, o da bu işin böyle yapılması gerektiğine hak verdi. İşte Türkiye'de onu yapamıyoruz biz. Bizde hep geçici, BBL'de kaç tane antrenörün önümüzdeki seneye kontratı var buna bakmak lazım, bence ikiyi zor geçer. Bir antrenörün kontratının minimum iki sene olması lazım. Ben Beşiktaş'a iki yıllık kontratla geldim, ikinci yılda maddi fedâkarlık da yaparak sportif direktörlüğe geçtim, ama neticede iki yıllıktı kontratım. Bizde 1+1 opsiyon diye bir şey var. 1+1 dediğin şey bir senelik kontrattır, ben bunu anlarım. 1+1 iki eder ama opsiyon kimdedir, antrenörde midir; yönetimde midir? Genelde bu opsiyonlar kulübe veriliyor, sıkıntı çıkıyor. Böyle olunca ne oluyor; antrenör bir senede ne yapabileceğine, kimi transfer edebileceğine bakıyor, geçici bir başarı kazanmaya çalışıyor." Çalışma prensibi böyle olunca, Beşiktaş'taki o meşhur macerayı da ona göre değerlendirmek gerekir. Zira eski başkanın sponsorluğunda milyonlarca dolar saçarak ulaşılmış bir şampiyonluğun ardından sponsorsuz bir takım devralıp Euroleague'de oynatmak kolay iş değil. Hele taraftarın beklentisi artmış ve içmesi gereken bir de acı ilaç varken.

"Beşiktaş'taki durumu yaşamayanlar bilemezler. Biz o sırada Euroleague oynuyoruz, üç ay maaş ödeyemiyoruz. Bu bir antrenörü çok yıpratır. Bir antrenör için şu şıkların yerine gelmesi lazım: Birincisi senin kurduğun takım olacak, ikincisi oyunculara söyleyecek bir şeyin olacak. Paralar ödenmiyorken ne söyleyeceksiniz oyunculara? O sene Euroleague bizi kurtardı, çünkü oyuncular oraya büyük bir vitrin gözüyle bakıyorlardı. Onlara da şapka çıkarmak lazım, büyük sıkıntılara rağmen kimsenin sesi çıkmadı."

Bir de 'Erman Hoca, Arroyo'yu istemedi' meselesi var tabii...

"Biz ilk sene 400 bin dolarlık bir sponsor bulduk, bir sene öncesinin 6 milyon dolar geliri vardı ama Beşiktaş taraftarına da hak veriyorum. 12 milyon dolarlık bir takımdan, 2.5 milyon dolarlık bir takıma döndük. En pahalı oyuncumuz yıllık 400 bin dolar alıyordu. Bütçede kadın takımı da var. Herkes zannediyor ki Carlos Arroyo'yu ben gönderdim. Arroyo'nun kontratı ne kadar? 1.5 milyon dolara yakın. O paraya altı tane oyuncu aldık biz. Ama bunu taraftara anlatamazsınız. Takım bir önceki sene üç kupayı kazanmış, şampiyon olmuş. Bir de iyi başladık işin kötüsü. Cumhurbaşkanlığı Kupası'nı aldık, Top 16'ya girdik. Ama sonunda zorlandık tabii, bir kapasite farkı var sonuçta. Yine de bütün çalışanlar bence çok büyük iş yaptık. Bir gün bile para nedeniyle antrenmana çıkmamak olmadı. Arkadaşlık içinde çözdük, bir sezonu bitirdik. Bence bu bütün neticelere bedeldir."

Bir de o sezonun başında Galatasaraylı olduğu gerekçesiyle antrenörlüğü engellenen Cem Akdağ var. Cem Akdağ'ın Türkiye'de Kunter'in basketbol mantığına en yatkın hocalardan olduğunu bildiğimizden bu olay önemli.

ARROYO'NUN KONTRATINDAN KİMSENİN HABERİ YOK. 1.5 MİLYON DOLARA YAKIN. BİZ O PARAYA ALTI TANE OYUNCU ALDIK.

"Cem Akdağ'ın kulübe gelmesi için ben öncülük ettim. Ben güçlü teknik kadroya çok inanıyorum. Ben milli takımdayken de Serdoğan (Ersözlü) ve Naci (Özonay) ile yola çıktık, biri Darüşşafaka'nın, biri Büyük Kolej'in antrenörüydü. Daha sonra Tolga (Öngören) ve Koray (Mincinozlu) geldi, biri Tofaş'ın, diğeri Galatasaray'ın başantrenörüydü. Cem de başantrenörlük yapmış, takıma büyük katkısı olacağını düşündüğümüz bir antrenördü. Ama Cem'in Galatasaray kongre üyesi olması nedeniyle bu olmadı. Ben çok istemiştim güçlü bir teknik kadro kurmayı. Büyük kulüplerde

böyle bir sıkıntı var. Bunları aşmamız lazım." Beşiktaş'ta çalışırken en sık yapılan eleştirilerden biri de takımın hedeflerini küçük tutmasıydı. Özellikle Euroleague'de Top 16'ya kaldıktan sonra yaptığı açıklamalar...

"Ben gerçekleri söylemek zorundayım. İnsanlar gerçekleri duymak istemiyor. Euroleague birinci tur kurası çekildi, ben 'En az dört maç kazanırız, Top 16'ya kalırız' dedim, herkes alay etti o zaman benimle, çok iyi hatırlıyorum. Cumhurbaşkanlığı'nı kazandık, beş maç alıp Top 16'ya kaldık, üç hafta önceden garantileyerek. Partizan'ı, Berlin'i, Rytas'ı yendik. Barcelona'yı ilk maçta çok sıkıştırdık, olmadı. Öyle gelip yıllardır işin içinde olan Barcelona'yı, CSKA'yı yenemiyorsunuz, büyük makinalar bunlar. Ama biz gruptan çıkınca insanlar bu sefer bizim takımı müthiş sandı. Baştan söyledik, insanlar alay etti bizle, gerçekleşince de bu sefer insanlar takıma fazla inanmaya başladı. Fransa'da da var bu ama daha az var. Le Mans'da biraz var mesela, Cholet'de hiç yoktu. Ama Türkiye'ye kıyasla çok çok az."

Peki, mesele büyük kulüpler, özellikle futbolda popüler olmuş kulüpler mi? Fransa'da PSG ya da Marsilya yok diye, daha mı rahat çalışmak?

"Fransa'da da baskı var. Bizimse kaybetmeye tahammülümüz yok. Kimse kaybetmek istemez. Fakat Fransa'da, üç maç, beş maç üst üste kaybederseniz insanlar baskı kurarlar, Türkiye'de ise maçın devre arasında kuruyorlar. Bir de bizde 'Sistemin neresi işlemiyor, nasıl düzeltiriz?' diye bakılmıyor. İş doğrudan 'Kim gitsin, kim gelsin?' noktasına varıyor. Böyle çıkış bulmak imkânsız. Habire oyuncu değiştirerek bu iş olmaz. Biz hep kazanmak istiyoruz ama dünyada hiçbir takım hep kazanmamış ki. Kaybettiğiniz zaman oturur niye kaybettiğinizi incelersiniz. Bizde bu yok. Kaybetmeyi de bilmek lazım."

2001'DE FİNAL OYNADIK. PEKİ 2003, 2005, 2007, 2009 VE 2011'DE NE OLDU? DEMEK Kİ BİR YERDE YANLIŞ YAPMIŞIZ.

Bir de milli takım konusu var kuşkusuz. Ve tabii Antibes'de yaşanan, Yiğiter Uluğ'un yazdığı o meşhur olay. Gruptan çıktıktan sonra yapılan kutlamada elindeki balon kadeh, ağzındaki puro mu çizdi acaba Erman Kunter'in Türkiye'deki kaderini?

"Bu benim hayat görüşüm. Sevinmesini de üzülmesini de bilmek lazım. Orada biz çok önemli bir şey yaptık. Antibes'de önemli bir grupta; İtalya, Bosna-Hersek, Hırvatistan arasında birinci çıktık. Eğer Aziz Bekir, İtalya maçında son topu kaybetmese İtalya elenecek, biz namağlup birinci çıkacağız. İtalya'ya yenildik, yine birinci çıktık ama o mağlubiyeti üst gruba taşıdık, çapraz eşleşmede ev sahibi Fransa'ya düştük. O olmasa çaprazda Rusya'ya çıkacağız ki o sene iki kere yenmiştik Rusları. Belki de olimpiyat oyunlarına gideceğiz. Ama çok doğaldır, o maçtan sonra bir kutlama yapıldı. Kutlama dediğim de öyle şampanyalar patlatmadık yani. Fakat hoş karşılanmadı. Daha sonra Turgay'la (Demirel) hiçbir büyük sorunumuz olmadı ama o olayın da ayrılmamda etkisi olmuştur herhâlde. Sonuçta, orada oyuncular da yandaki lokalde bira içiyordu, kutlamak haklarıydı yani. Ama herkesin kendi dünya görüşü var. Yiğiter (Uluğ) o sırada bizim basın sorumlumuzdu, yazdığı şeyde doğruluk payı var."

Erman Hoca, Antibes'deki olayı dramatize etmeden anlatırken, asıl kendisini rahatsız eden mevzuya biz sormadan dönüyor. "Ben o takımla 1997'de çalışmaya başladım. 1998'de eleme grubu oynarken genç oyuncuları takıma monte ettik. Kimlerdi bunlar? Kerem Tunçeri, Mehmet Okur, Hidayet Türkoğlu. Sakatlıkları olanları da dahil ettiğin zaman Kerem Gönlüm var, Serkan Erdoğan var, Kaya Peker var, Muratcan Güler var, Orhan Güler var... Hatta şöyle söyleyeyim; Hidayet'i ben milli takıma aldığım zaman onun Efes'te on kişilik kadroya giremediği maçlar vardı. Ben onu İtalya'daki eleme maçında ilk beş oynattım. 1997'de ben bu oyuncuları almışım, 2012 olmuş, üzerine bir oyuncu konulamamış. Demek ki sistemde bir yanlışlık yapmışız. Ben 1999'da Türkiye Basketbol Federasyonu'na bir rapor verdim. Bu takıma yeni oyuncular katılması gerektiğini söyledim. Hedef olarak da 2001'de Türkiye'de yapılacak şampiyonayı değil, -o şampiyonada ilk dört hedefi koymuştum- sonraki dört şampiyonada üst üste yarı final koymuştum. Onun yerine geri adım atıldı, ara açıldı, bugünlere geldik. Baktığın zaman Türkiye dışında düzenlenen hiçbir büyük turnuvada derecemiz yok. Bu bir plan-program işidir. Biz bunu uzun vadeye yayamadık. Evet 2001'de final oynadık. Ama 2003-2005-2007-2009-2011? Demek ki bir yerde yanlış yapmışız."

Bu söyleşinin sonunda Erman Kunter'in neden Türkiye'de baş tacı edilmediğini anlayabiliyoruz. Ama asıl sorulması gereken soru şu belki de: Türkiye sporu neden Erman Kunter'in baş tacı olduğu bir iklime kavuşamıyor? Evet, *La Noblesse Oblige* hakikaten, Erman Kunter'i Fransa'da çalışmaya iten Türkiye'de bir türlü kabul ettiremediği prensipleri olabilir. Onun ama Türkiye'de, ama Fransa'da parlak bir kariyeri olabilirdi, var da zaten. Ama asıl biz Türkiye olarak, onu spor dünyamızdan mesafeli tutarak neler kaybediyoruz? Bu soru yağmurlu Strazburg sokaklarında kafamızı kurcalıyor, Erman Kunter'e başarılar dileyip vedalaşırken.

S

BÜLENT EKEN

HAZIRLAYAN: İLHAN ÖZGEN

KEŞKE MOLNAR OLSAYDI

Sıkça duyduğumuz "O takım antrenörsüz de şampiyon olur" cümlesi, safsatadan başka bir şey değildir. Hiçbir takım, antrenörü olmadan başarı kazanamaz. Kariyerim boyunca birçok kez bunu gözlemledim ve bizzat yaşadım. Bu hususta tecrübelerimin en büyüğü, 1948 Londra Olimpiyat Oyunları oldu.

O dönem Türkiye Milli Takımı'nın antrenörlüğünü yapan Ignac Molnar, 'yurtdışına kaçar' gerekçesiyle olimpiyat oyunları öncesinde görevinden alınmıştı. Londra'ya Ulvi Yenal'ın sorumluluğunda gidecektik. Turnuvaya, Caddebostan'da yaptığımız kampla hazırlandık ve kafileyle birlikte Londra'ya uçtuk. Caddebostan gibi eğlence mekânlarının çok olduğu muhitte kamp yapmamız ilk yönetim hatasıydı. Lâkin Şükrü Gülesin, Lefter Küçükandonyadis, Vedii Tosuncuk, Cihat Arman, Hüseyin Saygun ve Gündüz Kılıç gibi kaliteli futbolculara sahip olmak iddiamızı muhafaza etmek adına yeterli sebepti. Kadromuzdaki isimler nedeniyle müspet sonuç alacağımızdan emindik.

Londra'da ilk rakibimiz Çin olmuştu. Yağmurlu havada oynanan maçta rahat oyunla Çin'i 4-0 yendik ve kardöfinale (çeyrek final) yükseldik. Gollerimiz; Gündüz (2), Lefter ve Hüseyin'den gelmişti. Takım olarak büyük bir sevinç yaşasak da maç içinde husule gelen bir hadise moralimi epey bozmuştu. Karşılaşma esnasında Çin santrforu ile sık sık karşı karşıya geliyorduk. Hava hâkimiyeti ile tanınan bir savunma oyuncusu olarak ilk yarıda rakibime büyük üstünlük sağlamıştım. Ufak itişmeler olsa da kafa toplarının hepsini alıyordum. Hakemin düdüğüyle haftaym için soyunma odasına doğru yöneldik. Bir anda Burhan Felek'in elinde Türk bayrağı ile üzerime doğru yürüdüğünü gördüm. Yanıma geldi ve bayrağı göstererek şöyle dedi: "Adam seni öldürecek! Bu bayrak için o adamı oyundan çıkart!" Çok sinirlenmiştim. "Ne diyorsun sen!" minvalinde tepki versem de ikinci yarı için sahaya çıktığımda bu olayın tesirinden kurtulamamıştım. Nitekim maçın devamında Çinli santrfor ile girdiğim bir mücadelede, mezkûr tartışmanın da etkisiyle çok sert bir müdahalede bulundum ve bu oyuncunun sakatlanarak sahayı terk etmesine sebebiyet verdim. Bu olayın üzüntüsünü üzerimden atamamıştım ki maçın akşamı davetlisi olduğumuz yemekte gördüklerimle daha da sarsıldım. Son derece şık sporcular dimdik salona girerken, koltuk değnekleriyle zar zor yürüyen bir sporcu dikkatimi çekmişti. Bu, Çinli santrfordan başkası değildi. Burhan Felek'i kolundan yakaladım ve "Bunun müsebbibi sensin!" dedim. Kanaatimce antrenörsüz oluşumuzun bir başka olumsuz etkisiydi bu olay.

ATATÜRK'E KÜFÜR EDEN BOBEK'E TEKME ATTIĞIM İÇİN OYUNDAN İLK ATILAN BEN OLDUM.

Çin'i ekarte ettikten sonra kardöfinalde Yugoslavya ile karşılaştık. Madalya için iddialı olan takımlardan Yugoslavya, Stjepan Bobek gibi meşhur bir hücum oyuncusuna sahipti. Bobek, Partizan formasıyla tüm Avrupa'nın gözdesi olmayı başarmış çok kaliteli bir futbolcuydu. Onun dışında daha sonra Türkiye'de antrenörlük yapacak olan Branko Stankovic de Yugoslav takımının elemanlarındandı. Kaliteli bir takıma karşı oynamış ve iyi mücadele etmiştik. 1-0 yenik duruma düşsek de Şükrü ile eşitliği yakalamıştık. Fakat 3-1'lik mağlubiyetten ve dolayısıyla elenmekten kurtulamadık. Bu yenilgide dokuz kişi kalmamızın da payı büyüktü. Atatürk'e küfür eden Bobek'e tekme attığım için oyundan ilk atılan ben oldum. Kenarda bir liderimiz olmadığı için sinirlerimiz gerilmişti. Oyundan çıkarken Şükrü "Ben de geliyorum" diye bağırıyordu. Son derece üzgün bir şekilde soyunma odasının yolunu tutmuştum. İngiltere'de soyunma odalarına varmadan evvel kan dolaşımının normale dönmesi için hazırlanan, içi buz dolu havuzun olduğu bir oda vardı. O havuza atladım ve yüzmeye başladım. Bir anda kulağıma krampon sesleri geldi. "Ne o, maç bitti mi?" diye sorar sormaz Şükrü'nün o kalın sesiyle: "Yok ulan, ben geldim!" demesini bugün gibi hatırlıyorum. Mitic'e tekme atmış ve oyundan atılmıştı o da. Bu ihraçlar nedeniyle birkaç gün sonra Türkiye'ye gönderildik ve mağlubiyetin sorumluları olarak gösterildik. Neticede final oynayacak olan takıma yenilmiştik ama Dünya Savaşı nedeniyle Dünya Kupası'nın düzenlenmediği o yıllardaki en büyük futbol organizasyonunda son sekize kalmıştık.

Altın madalyayı, o dönem futbolda esamisi okunmayan İsveç kazandı. Daha sonra Milan tarihine geçecek olan müthiş üçlü Gren, Nordahl ve Liedholm gibi istidatlı futbolculara sahip olan İsveç, buna rağmen favori değildi. Fakat İtalya ve Britanya gibi önemli futbol ülkeleri, savaş sonrası henüz toparlanamadığı için sürpriz takımlara yol açılmıştı. Sürprize imza atan ve madalya kazanan İsveç, Yugoslavya ve Danimarka ise profesyonel antrenörler önderliğinde olimpiyata gelmiş ve disiplinli oyunlarıyla ön plana çıkmayı başarmışlardı. Eğer komik politik nedenlerle Molnar gibi büyük bir hocayı Türkiye'de bırakmayıp Londra'ya götürseydik, madalya kazanan ülkelerden olabilirdik. Bir takım ne kadar büyük oyunculara sahip olursa olsun onları düzen içerisinde sahada yönlendirecek bir lideri yoksa muvaffak olması imkânsızdır.

S

TÜRKİYE'NİN 'GUNNERS'I

ESKİŞEHİRSPOR'UN 50. YILINI KUTLADIĞI ŞU GÜNLERDE GELİN ARSENAL'İ ZİYARET EDELİM. HAYIR, TAHMİN ETTİĞİNİZ GİBİ LONDRA'YA DEĞİL, ESKİŞEHİR'İN ARİFİYE MAHALLESİ'NE GİDİYORUZ...

SEZGİN RIZAOĞLU

2000'lerin başında namağlup şampiyonluğa ulaşan, İngiliz matbuatında "The Invincibles' yani 'Yenilmezler' olarak anılan Arsenal takımı sayesinde Türkiye'de ciddi sayıda Arsenal sevdalısı var. O dönem Arsene Wenger'in oynattığı, seyir zevkinin şahikası oyunun yanı sıra, Highbury'nin tarihi atmosferi, yere yakın ve çapraz kamera açıları, odamızın içinde yankılanan "İşte Premier Lig bu!" nidaları, gol kaçınca İngiliz tribünlerinden çıkan uğultuların da şüphesiz buna katkısı olmuştur.

Hâlbuki bu topraklarda Arsenal hayranlığı 1950'li yıllara dayanır. Hatta 1955'te Eskişehir'deki Arifiye Mahallesi sakini bir grup arkadaş, bir takım kurar: Arsenalspor. Burada pası, o takımın sol açığı Yalçın Aydemir'e atalım: "Eskişehir'de o dönem spor tutkusu yoğundu. Elimizden geldiği kadarıyla yurtdışını da takip ederdik. O sıralar en güzel futbolu İngiliz takımı Arsenal oynardı. Tabii o vakitler televizyon, bilgisayar yok. Biz ancak gazetelerden, mecmualardan Arsenal'in muvaffakiyetlerini duyardık, fotoğraflarını görürdük ve etkilenirdik onlardan."

Arsenalspor, sahada mücadele etse de tescilli kulüp olmaz. Kırmızı-Beyazlı takım, sadece bir grup arkadaşın yazları bir araya gelmek ve Eskişehir'de tertip edilen gayriresmi kupalara katılmak için alevlendirdikleri spor aşkıdır.

Takımın adı gibi futbolcuların lakapları de nevi şahsına münhasırdır: Yağlı Orhan, Çapraz Ahmet, Kayserili Yalçın, Dalaksız Behzat, Sağdıç Yalçın, Kümük Hüsnü, Akkabak Tuncay, Baba Yıldırım, Kotik Ergün, Karakabak Kamil, Meşin Altan, Sarı İsmail... Onlar sadece, Köprü Sokak'taki boş arsada, yani Arsenal Sahası'nda birlikte futbol oynamak isteyen aynı semtin çocuklarıdır.

Takımın büyükleri beyaz kollu, kırmızı göğüslü formalarıyla sahada mücadele ederken, küçükleri kenarda sıranın kendilerine gelmesini bekler. Bazen bekleyiş yıllar sürer.

Zamanla takım kendi yıldızlarını da yaratır. Kadronun yaşça en büyüğü olduğu için 'Baba' lakabını alan Yıldırım'ı Fenerbahçe ister ama o gitmez. Onun yerine sakin hayatı seçer, PTT'ye transfer olur. Takımın küçüğü Yasin Atabay genç milli olmayı başarmıştır. Arsenalspor, ileride efsane olacak futbolcuları da misafir eder. Eskişehirspor efsanesi Fethi Heper, öğrenciyken bir kez formalarını giyer.

Arsenalspor ayrılmaz bir gruptur... Yüzlerce kilometre ötedeki denize de Kütahya Linyitspor deplasmanına da birlikte gidilir. Burada pası yine takımın sol açığı Yalçın Aydemir'in koşu yoluna atalım: "O zamanlar talebeyiz. Sabah evden ders kitaplarıyla çıkar, kitapları köşedeki pastaneye bırakırdık. Ardından takımca toplaşır deplasmana giderdik. Özellikle de İnegöl'e, Bozüyük'e... Ailelerimiz bizi hep mektepte bilirdi."

Gün gelir Arsenalsporlular, sadece futbol oynamaya değil, onu temaşa etmeye de gider. Özellikle de İstanbul'daki derbi maçlarına... Takım geceden İstanbul şimendiferine atlar, sabah stadyumda bilet kuyruğunda soluğu alır. Maç çıkışında Eskişehir'e avdet edilir. En unutulmaz vuslatlardan biri de 1966'da gerçekleşir. Beşiktaş'ın 'orijinal' Arsenal'i 2-0 yendiği maçı, bizim Arsenal de takip eder.

Maalesef 1960'ların göç ve beton istilasına Eskişehir gibi Arsenalspor da yenilir. Oynadıkları arsaya evler yapılınca takım futbol oynayacak yer bulamaz ve 1963'te dağılır. Eskişehirspor'un kuruluşunun şehirde yarattığı hava da bu dağılmada etkili olur.

Arsenalspor dağılır, lakin birliktelik bitmez. Kafadarlar Eskişehirspor tribünlerinde yerini alır. Arifiye Mahallesi'ndeki Arsenal Kahvehanesi de zamanla Amigolar Kahvehanesi'ne dönüşür. Eski 'topçular' artık Es-Es'in yeni amigolarıdır. Her maç öncesi uzun hazırlıklar yapılır. 'Es-Es-Es Ki-Ki-Ki' gibi tezahüratlar bu birliktelikten doğar. Bir de Amigo Orhan efsanesi... Öyle ki kahvehanedeki uzun istişareler sonunda, ağzı iyi laf yapan Amigo Orhan grubun sözcüsü seçilir. Zaten futbolla da ağabeyi Sarı İsmail ve Arsenalspor ile tanışmıştır.

Bugünlerde Arsenalspor'dan eser kalmadı. Hatırlayanı az, bıraktığı iz de giderek silinmekte. Bu yüzden, tarihin hepimizden bir ricası var; denk gelir de bir Arsenal maçı izlerseniz, Arifiye Mahallesi'ndeki Arsenalspor'u ve tek gayeleri birlikte top oynamak olan o çocukları hatırlayınız. Zira siz hatırladıkça, onlar yaşayacak.

S

Fotoğraf Getty Images Turkey

TÜRKİYE'NİN 'GUNNERS'I

ESKİŞEHİRSPOR'UN 50. YILINI KUTLADIĞI ŞU GÜNLERDE GELİN ARSENAL'İ ZİYARET EDELİM. HAYIR, TAHMİN ETTİĞİNİZ GİBİ LONDRA'YA DEĞİL, ESKİŞEHİR'İN ARİFİYE MAHALLESİ'NE GİDİYORUZ...

SEZGİN RIZAOĞLU

2000'lerin başında namağlup şampiyonluğa ulaşan, İngiliz matbuatında "The Invincibles' yani 'Yenilmezler' olarak anılan Arsenal takımı sayesinde Türkiye'de ciddi sayıda Arsenal sevdalısı var. O dönem Arsene Wenger'in oynattığı, seyir zevkinin şahikası oyunun yanı sıra, Highbury'nin tarihi atmosferi, yere yakın ve çapraz kamera açıları, odamızın içinde yankılanan "İşte Premier Lig bu!" nidaları, gol kaçınca İngiliz tribünlerinden çıkan uğultuların da şüphesiz buna katkısı olmuştur.

Hâlbuki bu topraklarda Arsenal hayranlığı 1950'li yıllara dayanır. Hatta 1955'te Eskişehir'deki Arifiye Mahallesi sakini bir grup arkadaş, bir takım kurar: Arsenalspor. Burada pası, o takımın sol açığı Yalçın Aydemir'e atalım: "Eskişehir'de o dönem spor tutkusu yoğundu. Elimizden geldiği kadarıyla yurtdışını da takip ederdik. O sıralar en güzel futbolu İngiliz takımı Arsenal oynardı. Tabii o vakitler televizyon, bilgisayar yok. Biz ancak gazetelerden, mecmualardan Arsenal'in muvaffakiyetlerini duyardık, fotoğraflarını görürdük ve etkilenirdik onlardan."

Arsenalspor, sahada mücadele etse de tescilli kulüp olmaz. Kırmızı-Beyazlı takım, sadece bir grup arkadaşın yazları bir araya gelmek ve Eskişehir'de tertip edilen gayriresmi kupalara katılmak için alevlendirdikleri spor aşkıdır.

Takımın adı gibi futbolcuların lakapları de nevi şahsına münhasırdır: Yağlı Orhan, Çapraz Ahmet, Kayserili Yalçın, Dalaksız Behzat, Sağdıç Yalçın, Kümük Hüsnü, Akkabak Tuncay, Baba Yıldırım, Kotik Ergün, Karakabak Kamil, Meşin Altan, Sarı İsmail... Onlar sadece, Köprü Sokak'taki boş arsada, yani Arsenal Sahası'nda birlikte futbol oynamak isteyen aynı semtin çocuklarıdır.

Takımın büyükleri beyaz kollu, kırmızı göğüslü formalarıyla sahada mücadele ederken, küçükleri kenarda sıranın kendilerine gelmesini bekler. Bazen bekleyiş yıllar sürer.

Zamanla takım kendi yıldızlarını da yaratır. Kadronun yaşça en büyüğü olduğu için 'Baba' lakabını alan Yıldırım'ı Fenerbahçe ister ama o gitmez. Onun yerine sakin hayatı seçer, PTT'ye transfer olur. Takımın küçüğü Yasin Atabay genç milli olmayı başarmıştır. Arsenalspor, ileride efsane olacak futbolcuları da misafir eder. Eskişehirspor efsanesi Fethi Heper, öğrenciyken bir kez formalarını giyer.

Arsenalspor ayrılmaz bir gruptur... Yüzlerce kilometre ötedeki denize de Kütahya Linyitspor deplasmanına da birlikte gidilir. Burada pası yine takımın sol açığı Yalçın Aydemir'in koşu yoluna atalım: "O zamanlar talebeyiz. Sabah evden ders kitaplarıyla çıkar, kitapları köşedeki pastaneye bırakırdık. Ardından takımca toplaşır deplasmana giderdik. Özellikle de İnegöl'e, Bozüyük'e... Ailelerimiz bizi hep mektepte bilirdi."

Gün gelir Arsenalsporlular, sadece futbol oynamaya değil, onu temaşa etmeye de gider. Özellikle de İstanbul'daki derbi maçlarına... Takım geceden İstanbul şimendiferine atlar, sabah stadyumda bilet kuyruğunda soluğu alır. Maç çıkışında Eskişehir'e avdet edilir. En unutulmaz vuslatlardan biri de 1966'da gerçekleşir. Beşiktaş'ın 'orijinal' Arsenal'i 2-0 yendiği maçı, bizim Arsenal de takip eder.

Maalesef 1960'ların göç ve beton istilasına Eskişehir gibi Arsenalspor da yenilir. Oynadıkları arsaya evler yapılınca takım futbol oynayacak yer bulamaz ve 1963'te dağılır. Eskişehirspor'un kuruluşunun şehirde yarattığı hava da bu dağılmada etkili olur.

Arsenalspor dağılır, lakin birliktelik bitmez. Kafadarlar Eskişehirspor tribünlerinde yerini alır. Arifiye Mahallesi'ndeki Arsenal Kahvehanesi de zamanla Amigolar Kahvehanesi'ne dönüşür. Eski 'topçular' artık Es-Es'in yeni amigolarıdır. Her maç öncesi uzun hazırlıklar yapılır. 'Es-Es-Es Ki-Ki-Ki' gibi tezahüratlar bu birliktelikten doğar. Bir de Amigo Orhan efsanesi... Öyle ki kahvehanedeki uzun istişareler sonunda, ağzı iyi laf yapan Amigo Orhan grubun sözcüsü seçilir. Zaten futbolla da ağabeyi Sarı İsmail ve Arsenalspor ile tanışmıştır.

Bugünlerde Arsenalspor'dan eser kalmadı. Hatırlayanı az, bıraktığı iz de giderek silinmekte. Bu yüzden, tarihin hepimizden bir ricası var; denk gelir de bir Arsenal maçı izlerseniz, Arifiye Mahallesi'ndeki Arsenalspor'u ve tek gayeleri birlikte top oynamak olan o çocukları hatırlayınız. Zira siz hatırladıkça, onlar yaşayacak.

S

Fotoğraf Getty Images Turkey

ASGARİ MÜŞTEREKLERDE BİRLEŞEN TAKIM

BİR DÖNEMİN TEZAHÜRATLARA KONU OLAN ÜÇLÜSÜ FETHİ HEPER, NİHAT ATACAN VE ENDER KONCA İLE EFSANE ESKİŞEHİRSPOR'U KONUŞTUK...

İLHAN ÖZGEN

FETHİ, NİHAT GOL AT!

Fethi Heper: Akademi Gençlikspor'un kuruluştaki payı büyüktü. 1959 yılında eğitim hayatına başlayan okulun 1964'te İzmir'deki üniversitelerarası futbol turnuvasında şampiyon olması, maçları izleyen federasyon yetkilisinin dikkatini çekmiş. Kafilemizin yöneticisi Nafiz Yazıcıoğlu'na, "Bu takım 1. Lig'de dahi iş yapar. Siz hemen müracaat edin, 2. Lig'e katılın. Orhan Şeref Apak, sizi hemen kabul eder" demiş. Eskişehir'e geldik, yapılan toplantılar sonunda Akademi Başkanı Orhan Oğuz bizlere "Çocuklar böyle bir gelişme var, şehrin ekonomisine çok katkısı olacak" dedi. Biz de hocamızın kararı doğrultusunda her şeyi yapacağımızı söyledik. Neticede üç takımın birleşmesiyle Eskişehirspor kuruldu.

Nihat Atacan: Ben Demirspor'un, Fethi de Akademispor'un gol ayağıydı. Demirspor'dan sadece Ayhan'la ben Eskişehirspor'a katılmıştık. 12 bin 500 lira olan transfer ücretimin yarısını verdiler. Eve gelip yatağın üzerine sermiştim parayı. İşçi olan babamın, paraları görünce gözleri dolmuştu.

F.H: Nihat da ben de santrforduk. İki cambaz bir ipte oynamaz! 1965'te Eskişehirspor'a geldik ama biz o kadar iyi anlaşıyoruz ki "Fethi-Nihat gol at!" tezahüratları başladı.

N.A: Ben o zaman sağ iç oynuyordum ama gole yakındım. Fethi'yle verkaçlar sonucunda çok gol attık.

F.H: 2. Lig'deki ilk maçımızda Kasımpaşa'yı 2-0 yendik. Daha sonra da aldığımız galibiyetler sonucunda bir baktık play-off'tayız ama hiç beklentimiz yok. En iddialı takım Bursaspor'u 3-1 yenince şampiyon olduk ve kurulduğumuz gibi bir üst lige çıkmayı başardık. Dokuz futbolcunun üniversiteli olduğu, birbirine alışmış bir takımdık. Tabii bu alışkanlıklarda en büyük pay sahibi, önce Akademi takımını sonra da Eskişehirspor'u çalıştıran Abdullah Matay'dı.

Ender Konca: Ben, 2-0'lık maçta Kasımpaşa'da oynuyordum. Sol bek oynardım o zaman... Nihat'la epey karşı karşıya gelmiştik. İlk 20 dakika berabere gidiyordu, sonra seyirci bir bağırmaya başladı, maçı 2-0 aldılar. İlk golü de Fethi, kafayla atmıştı. Eskişehir seyircisinin gücü ilk maçtan belliydi.

F.H: 1. Lig'e çıktık ya, isim olsun diye antrenörlüğe Cihat Arman getirildi. İki tur koştururdu, kültür-fizik hareketleri yapardık

Fotoğraf Depophotos

sonra da çift kale maçla antrenmanı bitirirdik. Böyle olunca 70. dakikada takım bitiyordu. Zorlansak da o sene ligde kalmayı başardık.

N.A: İlk senemizde bocalamıştık. Ama Abdullah Gegiç'in gelmesiyle ve futbol adına öğrettikleri ile çıkışımız başladı. Transferler de önemliydi bu arada. Ekonomik yönden desteğini esirgemeyen Yalçın Kılıçoğlu'nun da faydası büyük tabii.

1967 yazının flaş transferi gerçekleşiyor: Ender Konca Eskişehirspor'da!

FETHİ-NİHAT-ENDER FİLELERE GÖNDER!

E.K: İstanbulspor o sezon (66-67) küme düşmüştü. O yaz oynanan Avrupa Gençler Futbol Şampiyonası'nda milli takımın kaptanıydım, grup maçları da Eskişehir'de oynanmıştı. Eskişehir yöneticileri orada beni izlemişler, Aydın Begiter de İstanbulspor Başkanı Ali Sohtorik'le görüşerek beni transfer etmek istedi ama Sohtorik, "Size verecek oyuncumuz yok!" dedi. Aydın Ağabey vazgeçmedi ve bir daha istedi, yine kovdular. Bu arada bana gelip, "2. Lig'de oynamayacaksın" diyerek ikna ediyordu. Daha sonra Ali Sohtorik'in yazlığına gitti ve anlaştılar. O sırada Altay da beni istiyor. Annem de İzmir'e gitmemi istiyordu ama Alsancak zemini topraktı. "Toprak sahada oynamak istemiyorum" dedim. Eskişehir'in sahası çimdi, bu da etkili oldu transferimde.

N.A: Ender, kamplarda hep ağacın altına oturur ve yalnız başına müzik dinlerdi. Biz de onunla kaynaşmak için, gittiğimiz yerlere onu da davet ederdik. Hem bizim çabalarımız hem de Eskişehir seyircisinin desteğiyle çıkış yaptı.

E.K: Anlaşmadan sonra Eskişehir'e arabayla gidiyoruz... Tam Adapazarı'na girdik, araba bir anda sallanmaya başladı. Aydın Ağabey, şoföre "Kardeşim sarhoş musun? Düzgün kullansana arabayı!" diyor. Meğer Sakarya Depremi oluyormuş. Bütün arabalar kenara çekmiş, yollar filan yarılmış... Neyse vardık Eskişehir'e. Orada da artçı depremler sürüyor... Odamdaki yatak oradan oraya sallanmaya başladı. Bir baktım, tüm bekar futbolcular aşağıya inmiş. Gegiç de hanımıyla oradaydı... İlk kez orada görmüştüm Gegiç'i.

"GEGİÇ'İ ALTYAPIYA GETIRMEK İÇİN UĞRAŞTIM"

F.H: Gegiç gelmeden 'topçuyduk', Gegiç'le birlikte 'futbolcu' olmayı öğrendik. Muhteşem antrenmanlar, teknik-taktik çalışmaları başarıyı getirdi. Türk futbolcusu, yere bakarak top sürer. Gegiç, boynumuza kartonlar bağlar, bozuk Türkçesiyle "Hadi canim sür bakalim!" derdi. İlk başlarda çok zorlandık ama daha sonra kafamız önde, deparla dripling yapar hale geldik. İyi ki Fenerbahçe kovmuş!

N.A: Fenerbahçe'den kovulunca, kendini kanıtlamak için bize gelmişti ve taktiksel anlamda çok iyi bir hocaydı. Varyasyonlara çok önem verirdi. Kanat organizasyonlarını, ön direk, arka direk koşularını anlatırdı ve bu organizasyonlarla birçok gol atardık. Beklerin oyuna katılmasını isterdi ki o zamanlar bekler yarı sahayı geçmezdi. Bu bindirmeler sonucunda da iyi orta yapmaları için çok çalıştırdı ve neticesini aldı.

E.K: Bir gece öncesinden kâğıtlar hazırlardı. Santrforun, sağ bekin, orta sahanın nerelere koşması gerektiğini belirtirdi. Onları çalışırsın, ertesi gün sahaya kara tahta getirir, bir kez daha anlatır ve uygulamaya başlardı.

F.H: Tam manasıyla 'modern futbol' oynuyorduk. O kadar göze hoş gelen bir oyun vardı ki bazen kenara çekilir ve takımı izlerdim.

E.K: 1979'da Hamburg'u izlemeye Almanya'ya gittim... Bir korner organizasyonları vardı; korner atılıyor, ön direkten bir futbolcu arka direğe topu aşırtıyor, arka direkte Hrubesch de kafayla gol yapıyor. Yanımdaki arkadaşıma, "Gegiç bize bunu 1967'de yaptırırdı" demiştim.

F.H: Sofya'ya kampa gitmiştik. CSKA Tesisleri'nde antrenman yapıyoruz ama şehrin ortasında bir otelde kalıyoruz... İlk gün, sabah 8'de otobüsün hareket edeceğini duyurdu. Ben, İsmail ve Vahap'ın olduğu beş kişilik bir grup, şöhretin de etkisiyle beş dakika geç indik aşağıya. Bir baktık otobüs yok! Zar zor bir taksi bulduk ve şehir dışındaki tesislere gittik. Yolda arabanın tekeri de patlamaz mı! Bir de oradan inip yürüdük. Tesislere vardığımızda kahvaltı da bitmiş, bir de aç kaldık mı! Fakat Gegiç hiçbir şey söylemiyor. Ertesi gün beş dakika kala otobüsün kapısındaydık...

N.A: Ben sakatlığım nedeniyle futbolu erken bıraktım. Bana "Antrenör olursun" dediler. Kurslara falan gittim, antrenörlüğü öğrendim ama Gegiç'in çalışma programını uygulayarak özellikle Malatyaspor'da başarılar elde ettim.

"GEGİÇ GELMEDEN ÖNCE 'TOPÇU'YDUK, GEGİÇ'LE BİRLİKTE 'FUTBOLCU' OLMAYI ÖĞRENDİK."

FETHİ HEPER

F.H: Uzun yıllar Gegiç'i altyapıya getirmek için uğraştım. Bilgisayarındaki programları kulübe verecek ve denetleyici olarak yorulmadan işini yapacaktı. Koşturan bizler olacaktık. Birçok bahane buldular ama en sonunda Halil Ünal yönetimini, masaya yumruğumu vurarak ikna ettim. Gegiç zaten "Beş bin ver, bir de yatacak yer tamam be!" demişti. Haziran ayının 25'inde çalışmalara başlayacaktık ki birkaç gün öncesinde öldü. Hacı olmayacak adamı deve üzerinde yılan sokarmış. Kısmet değilmiş demek ki.

ESKİŞEHİR SEYİRCİSİ ÖLÜYÜ BİLE DİRİLTİRDİ

N.A: '12. Adam' derler ya... Bizim seyirci de öyleydi. Amigo Orhan da reform yapmıştı sahalarda. Ama yalnız değildi. Slogan hazırlayan en az yedi-sekiz kişilik bir ekip vardı.

Fotoğraf Fotospor Arşivi

"KADINLAR MODA YARATMIŞTI. HERKES KIRMIZI-SİYAH ELBİSELERLE MAÇLARA GELDİĞİ İÇİN KIRMIZI VE SİYAH RENKLİ KUMAŞ BULUNMAZDI."

NİHAT ATACAN

E.K: Tezahüratları duydukça, gücümüz kalmasa bile oynardık. Eskişehir seyircisi ölüyü bile diriltirdi.

F.H: Orhan uygulayıcıydı. Bu olay, Amigolar Kahvesi'nden çıkmıştı. O, sahaya indiği için 'Amigo Orhan' dendi. İki gün önce prova yaparlar, sonra stada gelip uygularlardı.

E.K: Eskişehir'deki ilk resmi maçım, kendi sahamızda oynadığımız Fenerbahçe maçıydı. İçeride ısınıyoruz, bir ara aşağı, tünelin oraya indim. Muazzam bir gürültü var statta... Bir baktım santra yuvarlağında bir adam (Amigo Orhan), yere çömelip kirece bir vuruyor, kireç havalanıyor, seyirciler bağırıyor: "Es-Es-Es Ki-Ki-Ki!.." Tüylerim diken diken oldu, arkadaşlara anlattım. Sonra çıktık, o havayla 3-0 kazandık.

N.A: Büyük bir şehir olmadığı için seyirciye karşı sorumluluğumuz olduğunu düşünürdük. Yenildiğimiz zaman saklanacak, yendik mi de Köprübaşı'nda hava atacak yer arardık.

F.H: Berabere kaldığımız bir maçtan sonra Köprübaşı'nda yürüyorum... 80 yaşlarında bir kadın "Gel buraya!" dedi, yanına gittim. Bir yandan kulağımı çekiyor, bir yandan da "Söyle bakayım, niye berabere kaldınız?" diyor.

E.K: Kadın seyirci de gelirdi maçlara, kapalı tribünde özellikle çok kadın olurdu.

F.H: Beş binden aşağı kadın gelmezdi maça. Amigo Orhan erkekleri, Feriha Abla da kadınları coştururdu. Hatta bir Fenerbahçe maçında, Fenerbahçe tünelden çıkarken Feriha Abla takım kaptanı Ogün Altıparmak'a sunturlu bir küfür etmiş. Bir gün milli takım kampındayız, Ogün geldi "Ya Fethicim, ben hayatımda böyle küfür duymadım" dedi.

N.A: Kadın seyirciler moda yaratmıştı. Herkes kırmızı-siyah elbiselerle maçlara geldiği için kırmızı ve siyah renkli kumaş bulunmazdı şehirde.

SEYİRCİ "NİYE GOL ATTINIZ!" DİYE KIZIYOR

F.H: Yapbozu tamamladığında Sindrella resmi çıkar ya, bizim takım oydu işte! Sadece üçümüz değil, mesela orta sahamız gibi üçlü yoktu Türkiye'de!

E.K: Koko Burhan (İpek) mesela muhteşem bir solaktı; Sergen misali. Sağ içte Kamuran vardı, sonra onlara Vahap eklendi. Netzer'e benzetirdim onu; uzun boylu, büyük ayaklı, oyunu istediği gibi yönlendirirdi. Top vermezlerdi zaten rakibe.

Nihat Atacan, Varol'un çaresiz bakışları arasında takımını, Galatasaray önünde 2-0 öne geçiriyor...

N.A: Bir Göztepe maçı var. 2-0 öne geçmişlerdi ve alay etmeye başladılar. Sonra Fethi, ben, Ender, Vahap ve Koko Burhan'ın golleriyle 5-2 kazanmıştık. Üç büyüklere karşı İstanbul'da oynadığımız maçlardaki performansımız çok iyiydi. Mesela Beşiktaş'a ilk senemizde mağlup olduk ama sonraki yıllarda hep yendik. Şampiyon da olabilirdik aslında.

E.K: Şampiyonluğu kaybettiğimiz maç, Ankara'daki Şekerspor maçıydı (68-69). 1-0 galipken son dakikada yaptığımız bir hata sonucu frikikten gol yedik ve maç 1-1 bitti. Bir de İstanbul'daki Galatasaray maçı vardı...

F.H: İstanbul'da Galatasaray ile oynuyoruz, Nihat iki tane attı, 2-0 öne geçtik... 2-1 yaptılar sonra Metin Oktay düştü, hakem bir penaltı uydurdu. Orada gitti şampiyonluk. Bir de 1971 yılında hakem Nejat Şener'in bizi yaktığı maç var. Bariz penaltımızı vermedi ve Eskişehir seyircisi sahaya akın etti...

Ender Konca, Şekerspor beraberliği sonrasında sahayı gözyaşlarıyla terk ederken...

N.A: Cumhurbaşkanlığı Kupası'nda Galatasaray'dan intikamımızı aldık ama. Ben o maçta sakattım, Fethi anlatsın o maçı.

F.H: Maç başladı, 1-0 öne geçtiler. Sonra 2-1 öne geçtik. 2-2 oldu. Maçın sonunda bir gol attık ve 3-2 yendik ama seyirci kızıyor "Niye gol attınız!" diye. Çünkü maç yarım saat daha uzasa belki beş-altı olacak, Galatasaray büyük hezimete uğrayacaktı.

N.A: Belki şampiyon olamadık ama mücadelemizle, Trabzonspor'a yol gösterdik. Anadolu'dan da bir takımın şampiyonluğa oynayabileceğini kanıtladık.

"THIS IS NOT A GOAL!"

F.H: Sevilla'daki ilk maç öncesinde otelde klimanın altında kağıt oynuyoruz. Gegiç beni çağırdı, "Haydi bre kaptan, çocuklara söyle dört saat izin" dedi. Çocuklara söyledim, havalara uçtular ama otelden burnunu çıkaran otele kaçıyor; 45-50 derece sıcak. Maçtan önce ısınacağız ama erimişiz. Gegiç, çıplak bir şekilde yatmamızı söyledi. Isınmayı öyle yaptık. Maçtan sonra dört-beş kilo verdik, bir de beklemiş limon sularını içtiğimiz için birkaç arkadaş zehirlendi.

E.K: Eskişehir'deki maçta da 79. dakikada Sevilla 1-0 öne geçince seyirci stadı terk etmeye başladı. Bu arada Sevilla'nın bir sağ beki vardı, çok sert oynadı maç boyunca. O sakatlanıp bir müddet oyun dışı kaldı ve o ara Sevilla dağıldı. Son 10 dakikada Tatar İlhan, sağ taraftan müthiş varyasyonlar yaptı, ortaladı, Fethi kafayı vurdu ve golü attı. Bu arada seyirciler çıkmaya devam ediyor, sağdan ortalar da aynı şekilde... Fethi üç tane attı ve 3-1'le eledik Sevilla'yı.

Fotoğraf Fotospor Arşivi

F.H: Sonra Twente'yle oynadık. Gegiç, gitti izledi "Köy takımı" dedi. Biz de hafife aldık. Burada da 3-2 yendik hatta.

N.A: Twente, Eskişehir'e Bursa üzerinden gelmişti. Görünürde yakın bir yol ama o zamanki şartlarla dön Allah dön! Dört-beş saatte gelmişler. Ama rövanşta da sahayı sulamışlardı değil mi?

F.H: Bizimkiler Hollanda'da antrenman sahası istemiş. Hollanda yemyeşil yer ama adamlar bize toprak saha yarattı! Orada çalıştık. Bir de maçtan önce sahayı suladılar, ıslak sahada yendiler bizi. Skor önemli değil! Ama maçın kırılma anı Vahap ile Ender'in kavgasıydı. Pozisyon nedeniyle kavga ettiler, ben onları ayırmaya gittim, o arada üçüncü golü yedik. Sonra da dağıldı takım.

E.K: Van de Kerkhof Kardeşler gibi muhteşem oyuncuları vardı.

N.A: Finlandiya takımı (Mikkelin) ile oynamıştık bir de... Onların antrenman sahası olarak on tane saha göstermesini unutamam. Hangisini seçeceğimizi şaşırmıştık. Onları eleyince de Dinamo Moskova ile karşılaştık. Sert, güçlü bir takımdı.

F.H: Rusya'daki maçta bir pozisyon oldu, adamlar gol yaptılar... Hakem ofsayt verdi. Ama bizim çocuklar hakeme saldırıyor, "Gol değil, gol değil!" diyerek. Hakem de "This is not a goal!" diyor. Bizim çocuklar, saldırmaya devam ediyor... En son gittim, "Yahu adam ofsayt verdi, çekilin etrafından" dedim.

"ANADOLU'NUN SEVGİLİSİ ONLAR"

F.H: Eğer televizyon olsaydı, tüm Türkiye Eskişehirsporlu olurdu! Bir arkadaşım Doğu Anadolu'da kahvenin birinde Galatasaray ve Eskişehirspor fotoğrafları görmüş. "Bu niçin burada?" demiş bizim fotoğrafları göstererek. "Onlar başka, Anadolu'nun sevgilisi onlar" demiş adam.

N.A: İstanbul'daki taraftar topluluğu da bizi izlemekten zevk aldığı için çok sevmişti bizi. Hanımımın hastalığı döneminde İstanbul'a gittiğimizde, birçok insanın "Sen Eskişehirsporlu Nihat mısın?" demesini unutamam.

"EĞER TELEVİZYON OLSAYDI, TÜM TÜRKİYE ESKİŞEHİRSPORLU OLURDU!"

FETHİ HEPER

E.K: İyi futbol oynuyorduk, deplasmana bile on bin kişi gelirdi. Anadolu'nun birçok yerine jübile maçlarına da giderdik. O nedenle de Anadolu'da sevilirdik.

N.A: Takım içerisinde uyum had safhadaydı. O kadar alışmıştık ki birbirimize, Ender Almanya'ya transfer olduğunda hüngür hüngür ağlamıştı.

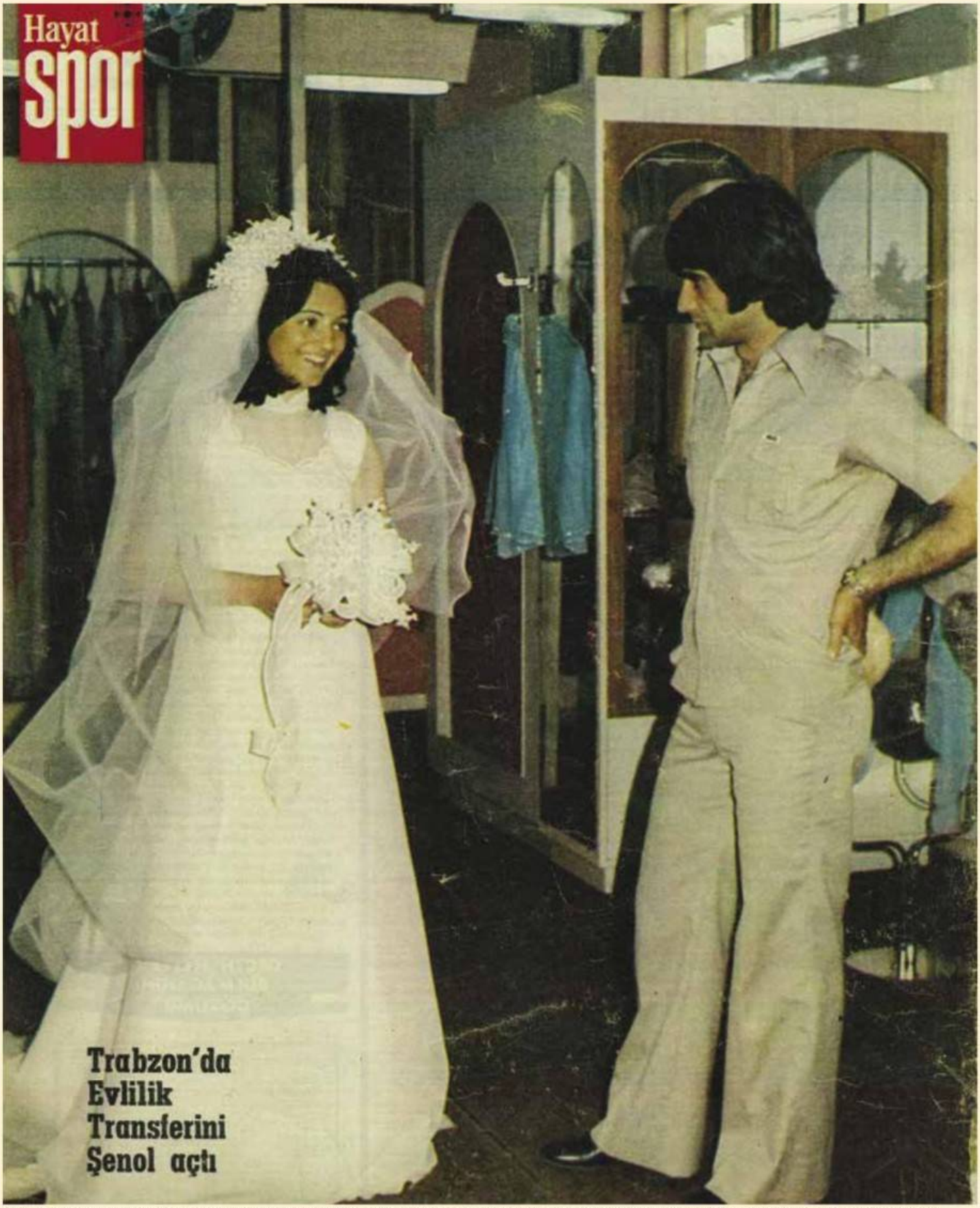
E.K: Eintracht Frankfurt ile mukavele imzaladım, otobüste de takım arkadaşlarım beni bekliyor... Otobüse bindim ve Eskişehir'den ayrılacağım diye ağlamaya başladım.

F.H: Herkes üzülmüştü, ayrılmaya dayanamazdık ki!

E.K: Takım içinde herkes çok saygılıydı birbirine karşı. Mesela Süreyya Ağabey (Özkefe) yaş olarak Fethi'den büyük olmasına rağmen Fethi hep kaptan çıktı. Teklif etse bile Süreyya Ağabey takmazdı pazubandı.

F.H: Bir Beşiktaş maçı öncesinde pazubandı taktım koluna, yetti ona. Takım kendi kendini yönetirdi zaten. Asgari müştereklerde birleşen bir takımdık!

Hayat spor

Trabzon'da Evlilik Transferini Şenol açtı

Rakip forvetler karşısında devleşen Trabzonsporlu Şenol Güneş, 1977'deki şampiyonluk sonrasında düğün hazırlıklarına başlıyor. Semra Kamiloğlu ile '77 Haziran'ında dünyaevine giren Şenol Güneş, mutlu evliliğinde 38. yılını yaşıyor.

İLK KEZ 1. LİG'E

VEDAT OKYAR'IN DA YER ALDIĞI BURSASPOR, 1966-67 SEZONUNU İKİNCİ LİG'DE ŞAMPİYON TAMAMLAYARAK BİRİNCİ LİG'DE OYNAMAYA HAK KAZANDI

MİTAT KORAY

Bursaspor, 1 Haziran 1963 tarihinde Acar İdman Yurdu, Akınspor, Çelikspor, İstiklal ve Pınarspor'un birleşmesiyle kuruldu. Kulübün renkleri yeşil-beyaz olarak tescil edildi. Yeşil-Beyazlılar 1966-67 sezonunda 2. Lig'de şampiyonluğu elde ederek tarihinde ilk kez 1. Lig'e yükseldi. Takımın teknik patronluğunu Sabri Kiraz-Muhtar Tucaltan ikilisi yapıyordu. Fotoğraf bu sezona ait. Ayakta soldan altıncı sırada yer alan Faslı Rial Sellam, Bursaspor tarihinin ilk yabancı oyuncusu. Duran toplardaki becerisiyle, kornerden attığı gollerle hatırlanıyor. Nereden transfer edildiğine dair kesin bir bilgi yok. Rial, Bursaspor tarihinin ilk yabancısı ve yine büyük olasılıkla Türkiye'ye gelen ilk Afrikalı futbolcu. Oturanlarda en başta yer alan Mustafa Altıntaş, Galatasaray'dan ve Kocaelispor'dan hatırlayacağınız Yusuf Altıntaş'ın babası. Yusuf Altıntaş, Bursaspor'da bir dönem antrenörlük yaptı. Yusuf'un oğlu Batuhan da şu an Bursaspor forması giyiyor. Yani ailenin üç kuşağının da yolu Bursaspor'la kesişti. Vedat Okyar'ı tanıtmaya gerek yok herhalde. Fotoğrafta ayakta soldan dördüncü sırada yer alan Mesut Şen ise Bursaspor'dan A Milli Takım'a giden ilk oyuncu unvanına sahip. Kaleci Osman Uçaner'in de ilginç bir hikayesi var. 1974 yılında Kıbrıs Barış Harekatı esnasında esir düşen ve uzun bir süre Bursaspor'a dönemeyen Osman'ın yokluğunda kaleyi devralan Rasim Kara, Türkiye'nin en önemli file bekçilerinden biri oldu. Esaretten kurtulduktan sonra Rasim'in formu nedeniyle kaleye geçmekte zorlanan Osman, Rasim Kara'nın Beşiktaş'a transferi sonrası yeniden 1 numaralı formanın sahibi oldu. Bu takımda yer alan Bursaspor efsanelerinden Ersel Altıparmak da 1963 yılında okuldan atılan bin 459 Harbiyeliden biri.

(Soldan sağa)

Ayaktakiler: *İsmail Tartan, Osman Uçaner, Osman Celep, Turgut Ertan, Mesut Şen, Rial Sellam, Müfit Gürsu*

Oturanlar: *Mustafa Altıntaş, Ersel Altıparmak, Taner Çığıraç, Vedat Okyar*

ADIM ADIM
42.195 METRE

SENCER YÜCEL

Hayatında hiç koşmamışken başlangıcı maratonla yapmak... Itır Erhart 2004 yılında Chicago'da sokakta gördüğü bir afişle, hiç hesapta yokken neredeyse bütün alışkanlıklarını ve sosyal çevresini değiştirdi. İlk kez lösemi hastaları için Chicago Maratonu koştu, sonra "Türkiye'de neden olmasın?" diyerek burada şartları zorladı. Üç yıllık bir çalışmanın ardından hayata geçen 'Adım Adım' oluşumu 2008'de toplum yararına koşulara katılmaya başladı. Üye sayısı 5 bine ulaşan Adım Adım ile 7 yılda toplam 3 bin koşucu, 65 bin bağışçıdan 9 milyon 200 bin TL topladı. Bu bağışlardan şu ana kadar 46 bin kişi yararlandı. Chicago, Roma ve İstanbul gibi maratonların yanı sıra dört kez dağ maratonu, 25 civarı da yarı maraton koşan Itır Erhart şu an hayalini gerçekleştiriyor.

Koşma fikriyle ilk nasıl tanıştınız?

Açıkçası ben çok spor yapan biri değildim. İlkokuldan lise yıllarıma kadar klasik bale yapıyordum. Fiziksel olarak güçlüydüm, dayanıklıydım, kaslarım iyi durumdaydı, ama sporla hiç alakam olmamıştı. Ta ki 2004 yılında Chicago'da otobüs durağındaki o afişi görene kadar. Doktora için Amerika'da bulunuyordum. Gördüğüm afişin üstünde "Maraton zor mu zannediyorsun? Kemoterapiyi dene" yazıyordu. O zamana kadar, çoğu insan gibi maraton hakkında benim de pek fikrim yoktu. Mesafeyi bile bilmiyordum. "Ne olacak ki? Maratonu ben de koşarım" dedim. Fiziksel olarak kendimi ortaya koyarak bir şey yapacağım için sesimi iyi duyurabileceğimi hissettim. Yapamazsam da denemiş olurum diye toplantıya gittim.

Daha önce hiç koşmamış biri olarak katılmaya niyetlendiğiniz şey bir maraton koşusuydu. Nasıl bir ortam ve tempoyla karşılaşmayı bekliyordunuz?

O zamana kadar, kafamdaki koşan insan profili profesyonel atlet görüntüsündeydi. Gidince gayet normal, işi gücü olan, fiziksel olarak her tipte, her yaşta insanla karşılaştım. "Bu insanlar yaptıysa ben de yaparım, ben en azından gencim" diyerek kaydoldum. Mayıs 2004'te kaydolmuştum ve Chicago Maratonu Ekim ayındaydı. Takımla yaptığımız ilk koşu 5 kilometre gibi bir mesafeydi. O ilk koşuyu çok zor bitirdim ve bunun neredeyse on katını koşacak olma fikri beni biraz korkuttu. Ama böyle böyle koşmayı öğrendim. İlk hafta 5, sonra 7, sonra 10 kilometre... Koşmanın yanında bize nasıl yardım toplayabileceğimizi de öğretiyorlardı. Yaptıklarımı insanlarla paylaşınca çok olumlu tepkiler aldım ve bağış kampanyamı açar açmaz insanlar destek olmaya başladı. Mesela Boğaziçi mezunu olduğum için mezunlar derneği haber yaptı. Ben orada çok gaza geldim. Röportajda da şunu söylemiştim: "Ben bunu bir gün Türkiye'de de yaparım, hayalim bu."

Türkiye'ye döner dönmez 'Adım Adım' için çalışmalara başladınız mı?

2005 yılında Türkiye'ye döndüm. Toplum yararına koşma fikri bana daha yakın göründü. Bunu nasıl yapabileceğimi düşünüyordum ama burada koşan bir tane insan bile tanımadığımı fark ettim. Bir gün Açık Radyo'da bir arkadaş, hafta sonları Belgrad Ormanı'nda koştuklarından bahsediyordu. Hemen bu insanlarla beni tanıştırmaları için radyoyu aradım. Belgrad Ormanı'nda kendi halinde koşan, maratona hazırlanan küçük bir gruptu. Onlara katıldım ve bunu bir amaç için yapabileceğimizi, Türkiye'de böyle bir şey olmadığını anlattım. Buna sıcak yaklaşan beş kişiyle saha çalışması yapmaya başladık.

Ne kadar sürdü bu çalışma? Yapmak istediğiniz şeyi insanlara anlatıp ilk desteği bulabilmek çok zorlayıcı oldu mu?

Bizde o zaman koşu kültürü bugünkü gibi değildi. Kime gitsek "Güzel ama Türkiye'de olmaz" sonucu çıkıyordu. Daha sonra bir gazete haberinde Renay Onur diye bir arkadaşın omurilik felçlileri yararına koştuğu haberini gördüm. Türkiye'de birinin bunu yapıyor olması bizi heyecanlandırdı. Aradık, o da gelip bize katıldı. Bir radyo programından sonra bir de gazete haberiyle altı kişi olan ekibimizle STK'lara gitmeye başladık. "Biz koşuyoruz, ister misiniz sizin için koşalım?" dedik. Hepsi bize şüpheyle bakıyordu, "Niye koşuyorsunuz? Koşmasanız da bağış yapsanız?" gibi... İlk koşumuz 2008'de oldu ve Omurilik Felçlileri Derneği yararınaydı. Düşünün 2005-2008 arası sadece saha çalışmalarıyla geçti. 2008'de Runtalya'da arkadaşlarımızı ikna ederek 48 kişi Adım Adım tişörtüyle koştuk ve 72 bin lira para toplandı. Bu da Türkiye'nin ilk kaynak yaratma koşusu oldu. O koşudan sonra her şey çok kolaylaştı. Büyük mücadele o üç yıldaydı. Daha sonra STK'lar bunun bir kaynak yaratma yöntemi olduğuna ikna olup bize başvurmaya başladı. Proje basının ilgisini çekti ve sonrasında yavaş yavaş büyüdü.

İlk maraton deneyimi nasıl sonuçlandı? Beş aylık hazırlık yeterli oldu mu?

İlk deneyimimin dünyanın en büyük, en güzel maratonlarından biri olan Chicago Maratonu olması güzeldi. Çok yoğun bir izleyici kitlesi, bir karnaval havası vardı. Altı saatte sürüne sürüne,

Fotoğraf Can Eskiler

çok zorlanarak bitirdim. Söylediğim gibi o beş aylık hazırlık sürecinden önce hayatımda hiç koşmamıştım. Yarış bitti, ben yere oturdum. Yerimden kalkamadım. "Yaptım iyi oldu ama bu manyaklık, bir daha bunu asla yapmam" dedim. Üstünden bir hafta geçti ve Roma Maratonu'na kaydoldum. O da mart ayındaydı.

Öğrenciliğiniz bittikten sonra koşmaya başladınız. Koşuyu hayatınıza nasıl entegre ettiniz? Ne gibi alışkanlıklarınız değişti?

Hemen hemen hepsi değişti. İnanın bütün sosyal çevrem değişti. Benim yaşamım şu an güne çok erken başlamak, antrenmanı yapıp işe gelmek, akşam işten gelip yorgun olmak, ondan sonra da erken yatmak, çok fazla içmemek, dengesiz beslenmemek üzerine kurulu. Böyle olunca farklı yaşam biçimindeki arkadaşlarınızla da artık görüşememeye başlıyorsunuz. Çünkü bana diyorlar ki buluşalım. "Cumartesi sabahı ormana gel, koşarız, sonra kahvaltı yaparız" diyorum. Onu tercih etmiyorlar. İşte o zaman, o arkadaşlarınızla görüşemiyorsunuz. Çevremin çok büyük bir kısmı benim gibi yaşayan, benim gibi spor yapan insanlar oldu. Çok değişti.

Yeme içme de mecburen değişiyor...

Tabii ki. Yarışlara doğru özellikle çok daha fazla. Mesela bir yarışa bir-iki ay kala başlıyorum dikkat etmeye. Kızartmalardan uzak durarak, tam tahıla daha çok ağırlık vererek, içkiyi keserek. Yarıştan önceki iki ayda hemen hemen hiç içki içmiyorum. Yarış yaklaştıkça bunlara dikkat etmezseniz yine yarış biter ama işkence olur o zaman. Uzun mesafeye çıktığınız zaman, dikkat etmemişseniz, bir şeyleri kötü yapmışsanız keyif alamıyorsunuz. Ben de yarışta sürünmek istemediğim için dikkat ediyorum elimden geldiğince. Hem çoğu zaman sadece kendimiz koşmuyoruz, tekerlekli sandalye de itiyoruz koşularda.

Tekerlekli sandalyeyle koşmaktan da bahseder misiniz biraz?

Mutlaka bir ekip oluyor. İkişer dakikalık aralıklarla itiyoruz. İki senedir Antalya'da Deniz diye bir arkadaşımızı itiyoruz. Bunun da ciddi bir görsel farkındalığı var. Mesela Deniz bu sene bir bakıyor ALİKEV kurulmuş; Ali İsmail Korkmaz Eğitim Vakfı. Onlar adına yarışmak istediğini söylüyor ve Gürkan Korkmaz'ı arıyor. Gürkan sonra beni aradı, hiç tanışmıyoruz o zaman. O da Antalya'da koşuya katıldı. Gürkan hayatında koşmayan biri. Sandalyesinde Ali İsmail için yarışan Deniz'i görünce o kadar heyecanlandı ki "Ben koşarım" dedi ve 5-6 kilometre gitti. O heyecanla bıraksak 20 de giderdi ama "Bize söz ver, bu sene antrenman yap, seneye yarışı tamamlarsın" dedim. Çok anlamlıydı, bitişte de bizi karşıladı. El ele girdik Gürkan'la, Gezi'de ölen tüm çocukların resimlerini açtık, çok duygulu bir andı o.

Türkiye'deki genel durum nasıl sizce?

İzleme kültürü bir türlü gelişmedi. Sanırım spor basınını da bu konuda biraz eleştirebiliriz. Bu yarışlar basına yansıdığında ya kazananları görüyoruz ya da ilk üç sıradaki elit atletleri. "Şu dereceyi koşup şu kadar para aldı" diyorlar. Ya da halkın serzenişi yansıyor basına, yollar kapandı, halk yine sinirlendi diye. İnsanların gözünde İstanbul Maratonu nedir şu anda? Köprü kapanır, yolda kalırız, o gün bir yere gidemeyiz, köprüde evlenme teklif edilir ve Kenyalı biri gelip kazanır. Bu kadar.

BANA DİYORLAR Kİ BULUŞALIM. "CUMARTESİ SABAHI ORMANA GEL, KOŞARIZ, SONRA KAHVALTI YAPARIZ" DİYORUM.

Teknoloji koşuya fazlaca müdahil olmaya başladı. Nabız, adım, mesafe, hız ölçen cihazlarla koşuyor insanlar. Sizce bu koşunun gelenekselliğine veya ruhuna zarar veren bir şey mi?

Ben hiçbirini kullanmıyorum. Çünkü nabzım çok fazla yükseliyorsa bunu hissedebiliyorum, siz de hissedebilirsiniz. Ben koşuya başladığımda bana 'talk test' diye bir şey öğretmişlerdi. Konuşamıyorsan çok hızlı gidiyorsun demekti bu. Nabzın 180 ise onu hissetmemen mümkün değil, onun için kullanmıyorum. Ama şu güzel; onları takıp birbirleriyle yarışıyor insanlar, "Ben bu hafta şu kadar koştum" diyorlar. Ama ben onlara da takılmıyorum, sadece koşuyorum. Sürekli onlara saplanmak dikkati koşuya değil performansa vermeye sebep oluyor.

Bireysel veya ekipçe gerçekleştirmek istediğiniz bir hayaliniz var mı?

Bir Adım Adım'la, bir de bireysel olarak yapmak istediğim iki hayalim var. Adım Adım bir kuluçka merkezi gibiydi bizim için. Bu kampanyaları nasıl yapacağımızı öğrendik. Bunu artık sekiz STK ile sınırlı kalmadan, 80 STK'ya öğretmek istiyoruz. Itır olarak da bir hayalim var. Bu sene gerçekleştiremedim ama çok istiyorum. Ermenistan sınırında, sınırın açılması için bir koşu. Türkiye-Ermenistan ortak projesi olarak. İki taraftan insanların koşup sınırı aşacağı bir koşu hayalim var. Umarım onu da bir gün hayata geçirebiliriz.

S

Detaylı bilgi ve kayıt için:
kapadokyabisikletfestivali.com

SALCANO
Cappadocia
Cycling Festival

VeloTurk GRAN FONDO

Türkiye'de ilk kez ve iki farklı parkuruyla Yol Bisikleti tutkunlarını peri bacalarından Erciyes'in zirvesine pedal çevirmeye çağırıyor !

12 Eylül 2015 | Ürgüp, Nevşehir

Uzun parkur : 90 km, 2180 m 'de zirve finişi
Kısa parkur : 47 km, 600 m toplam tırmanış

SALCANO

KAPADOKYA BİSİKLET FESTİVALİ

9-13 Eylül 2015

* Katılım ücretinin tamamı VeloTurk'ün "2000 çocuğa 2000 bisiklet" projesine aktarılacaktır.

ARGEUS TOURISM & TRAVEL

HAVUZDA ÇİFT KALE

DİĞER SPOR DALLARINI İCRA EDENLER SU TOPUNU "BİZİMKİNİN ELLE OYNANANI" DİYE ANLATIYOR AMA O İŞ, TAM OLARAK ÖYLE DEĞİL

OZAN CAN SÜLÜM

■ 19. yüzyılda göl kenarında ragbi oynayan İskoç gençlerin kontrolden çıkınca suya düşmeleri, bozuntuya vermeyip oyuna devam etmeleri ve kazayla su ragbisini icat etmeleri su topunun çıkışı kabul edilir. Yıllar boyu su dışında elle oynanan sporların mensupları "Ya aslında o bizimkinin suda oynananı, bir şey değil" diyerek sahiplenmeye çalışsa da su topu 1900 Paris Olimpiyatı'nda yer almış, mazisi geniş bir spordur.

■ En az ekipmanla oynanan spor olarak dikkat çeker. Mayo, bone, tercihen dişlik ve top yeterlidir. Sporcuların gözlük takması ise yasaktır.

■ Avrupa merkezli bir spor olmasının yanında, modern dönemde ABD'nin ve yüzme geleneği yüksek Avustralyalıların da el attığı bir spora dönüşmüştür. ABD'ye gittiği ilk dönemde hayati tehlikesi yüksek ve aşırı sertlikle dolu olduğundan üniversite sporu olarak kabul edilmemiş, şimdilerdeyse Avrupa'dan ABD'ye eğitime giden çoğu sporcunun burs alma sebebi olmuştur.

■ Biri kaleci yedişer kişiden oluşan takımların dört çeyrek boyunca yaklaşık iki metre derinliğindeki bir havuzda top oynaması şeklinde özetlenebilecek su topu, ülkemizde genel olarak erkek çocukların bir yaz kursuna katılıp ilk ayda caymasına karşın ömür boyu "Oynadım" diyerek anlattığı spor olarak da bilinir. Sebebi, altyapı eğitimi döneminin gerçekten acımasız olmasıdır.

■ Erkeklerde hatırı sayılır bir Doğu Avrupa egemenliğinin bulunduğu su topunda modern döneme Macaristan ve eski Yugoslav ülkeleri damga vurmuştur. Kadınlarda ise erkeklere kıyasla daha değişken şampiyonların çıktığı turnuvalar görmek mümkün. Misal erkeklerde nadiren ön plana çıkan ABD ve Hollanda'nın kadınlarda birkaç kez zirve görmüşlüğü var.

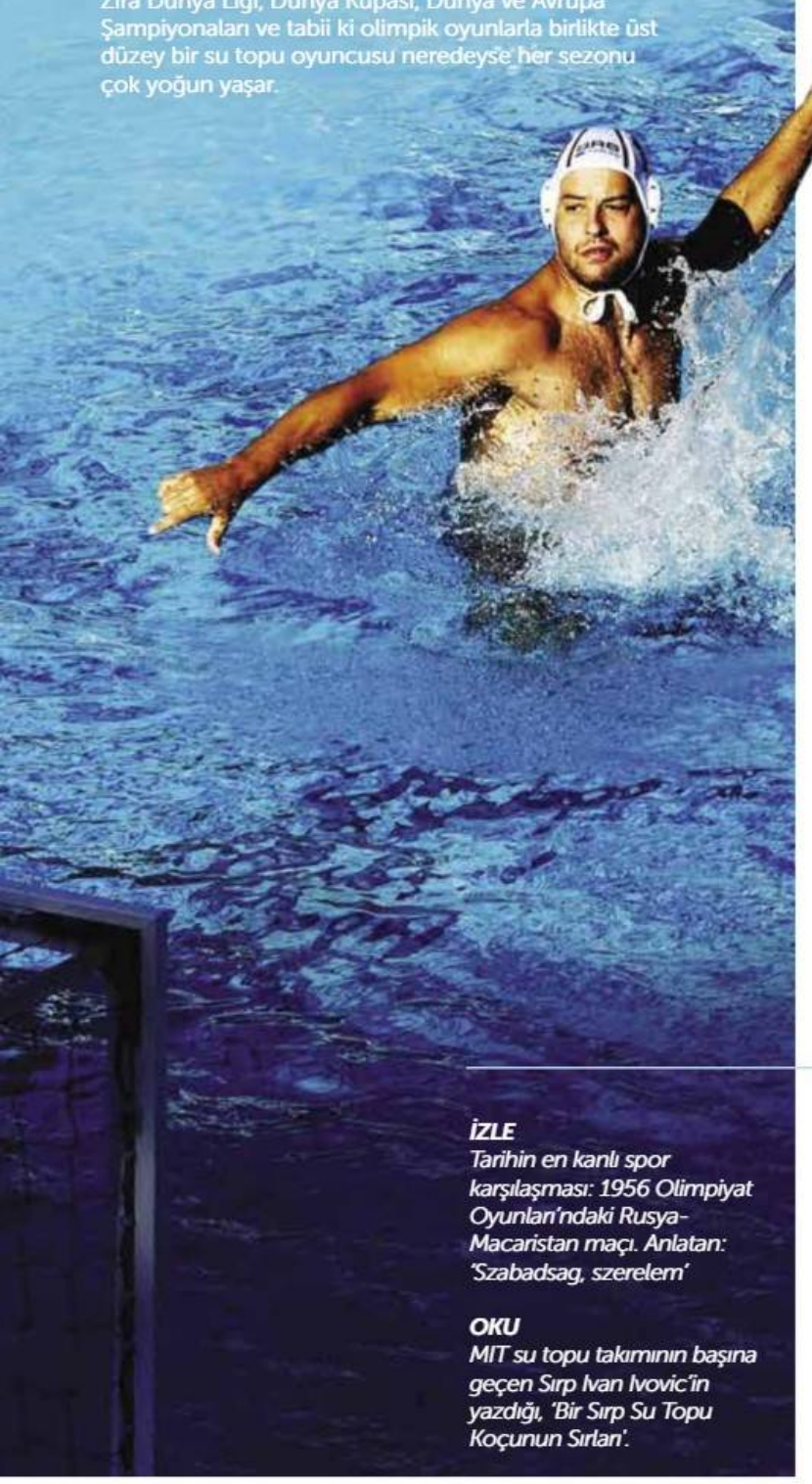

■ Erkeklerde iki sene önce, 85 yaşında ölen üç olimpiyat ve iki Avrupa şampiyonu Macar Deszö Gyarmati, kadınlarda ise bir olimpiyat, üç Pan-Amerikan, üç dünya ve bir Dünya Ligi şampiyonluğu bulunan ABD'li Brenda Villa en başarılı oyuncular olarak kabul edilir. Ayrıca, Pep Guardiola'nın Barcelona zamanlarından beri ekibinde yer alan eski İspanya Su Topu Milli Takımı oyuncusu Manuel Estiarte de 1980-1992 arasındaki dört olimpiyat gol kralığı ile 'az madalyalı efsane' olarak tarihteki yerini alır.

Fotoğraf Getty Images Turkey

■ Hakemler havuzun dışında, yazlıkta o gün yüzmesi annesi tarafından yasaklanmış tek çocuk edasıyla maçı yönetir. Bir maçta hakem, gol hakemi, masa hakemi ve skorbord-süre hakemi olarak görevleri ayrılmış birden fazla hakem bulunur.

■ Milli takımları en meşgul sporlardan biridir su topu. Zira Dünya Ligi, Dünya Kupası, Dünya ve Avrupa Şampiyonaları ve tabii ki olimpik oyunlarla birlikte üst düzey bir su topu oyuncusu neredeyse her sezonu çok yoğun yaşar.

■ Oyun hiç durmadığı ve sürekli hücum-savunma değişkenliği olduğundan, fiziksel olarak da en acımasız sporlardan biridir, fizik de buna göre gelişir. O yüzden ortalama bir su topu oyuncusunun kanat açıklığı mini bir havaalanı kadardır. Tabii omuz genişliği de ortalama bir Boeing kadar.

■ Bilinen en sert sporlardan biridir zira havuz altında olanları takip etmek çok mümkün değildir. Günlük hayatta en çok kullanılan refleks testi olan bel altına doğru uzatılan ani el hareketi su topunda genellikle hedefine ulaşır, mayolar çıkar, boğuşulur, fauller de genelde böyle başlar. Kural kitabındaki fauller bölümünde 'tokatlamak' ya da 'boğmak' terimlerinin geçtiği başka spor varsa söyleyin.

■ Minör fauller oyunun her anında olabilir, serbest başlangıçla oyun yeniden başlar. Sert faullerde ise faulü yapan oyuncu 20 saniyeliğine (aşağı yukarı bir hücum süresi) ceza alır ve dışarıda bekler. Bir oyuncu üç kez 20 saniye cezası alırsa, maçın geri kalanında oynayamaz.

■ Mükemmel su topu oyuncusunu tarif etmek için şöyle anonim bir söz vardır: "Bir beyzbol oyuncusunun kol gücüne, bir voleybol oyuncusunun omuzlarına, bir buz hokeyi oyuncusunun sertliğine, bir kayaklı koşucunun dayanıklılığına ve bir satranç ustasının stratejik derinliğine sahip olan kişi."

■ Çeyrek başlarında havuzun tam ortasında duran topa kendi kalelerinden sprint atarak ulaşan ilk ekip, hücum hakkına sahip olur. Genellikle kale önünde bir pivot, oyun kurucular (flat) ve kanatlar şeklinde pozisyon alan ekipler, yarım daire şeklinde pivotun etrafında dizilerek hücum eder. Sporcu takibi diğer sporlara kıyasla oldukça zordur, zira sporcular yalnızca bonelerindeki numaralarla ayrılırlar.

TRIVIA

İlk resmi maç 1877'de, Dee Nehri'nde yapıldı. Takdir edersiniz ki havuzdaki tadı vermedi.

Prens William eğitim döneminde St. Andrews Üniversitesi'nde, müzisyen Sean Paul de Jamaika Milli Takımı'nda su topu oynadı.

Sporcular bir maç içinde üç kilometre civarı yüzerler.

Ortalama bir su topu oyuncusunun -ki boy ve en olarak ortalama insan bulmanın zor olduğunu tekrar hatırlatayım– iki saatlik bir havuz seansında 1500'e yakın kalori yaktığını düşünecek olursak, üst düzey bir oyuncunun bir sezondaki performansıyla rahatlıkla elektrik üretilebilir.

Şutlar zaman zaman saate 100 kilometre gibi hızlara ulaşabilir.

İZLE
Tarihin en kanlı spor karşılaşması: 1956 Olimpiyat Oyunları'ndaki Rusya-Macaristan maçı. Anlatan: 'Szabadsag, szerelem'

OKU
MIT su topu takımının başına geçen Sırp Ivan Ivovic'in yazdığı, 'Bir Sırp Su Topu Koçunun Sırları'.

POLGAR KARDEŞLER

DOĞAL YETENEK Mİ, YETİŞTİRME Mİ?

LASZLO POLGAR, BİLİMİN YILLARDIR CEVABINI ARADIĞI BU SORUNUN PEŞİNDEN GİDERKEN EN YAKININDAN, KIZLARINDAN YARDIM ALDI VE SONUÇTA ORTAYA, TARİHE ADINI YAZDIRMAYI BAŞARAN ÜÇ BÜYÜK SATRANÇ OYUNCUSU ÇIKARDI

Fotoğraf Getty Images Turkey

EMİR GÜNEY

Yıl 2009, yer Berlin, Almanya... Dünya Atletizm Şampiyonası'nda 100 metre finalleri az sonra koşulacak. Bütün gözler 2008 Pekin'de dünya rekoru kırarak şampiyon olmuş Jamaikalı Usain Bolt'ta. Tabanca patlıyor ve Bolt tuttuğumuz nefeslerimizi daha bırakamadan finişi geçiyor: 9.58 saniye. Yeni dünya rekoru ve Jamaikalının koleksiyonuna bir altın madalya daha...

Gerçekten bu kadar hızlı koşulabilir mi? Acaba doping mi yapıyor? Gelmiş geçmiş en yetenekli atleti canlı mı izliyoruz? Bolt'un genetik özellikleri mi onu bu kadar başarılı yapıyor, yoksa genç yaşından itibaren odaklanarak çalışması mı? Yoksa ikisi de mi? Bu sorular spor bilimlerinin en büyük gizemini oluşturuyor. Hiçbir araştırma, bilimsel olarak bu sorulara kesin bir yanıt verebilmiş değil. Macar eğitim psikoloğu ve satranç öğretmeni Laszlo Polgar da kızlarına uyguladığı özel eğitim metodu ile kendi cevabını arayanlardan biri.

1946 doğumlu Polgar, hayatı boyunca dâhilerin kariyerlerini inceledi ve yaptığı araştırmaların ardından dâhi olmak için doğuştan yetenekli olmak gerekmediğini fark etti. Laszlo bu tezini kanıtlamak için doğacak çocuklarını kendi hazırladığı müfredat ve satranç üzerinden eğitmeye karar verdi. İlk çocuğu Zsuzsanna (Susan) Polgar 1969'da dünyaya geldiğinde eğitim süreci başladı.

Polgar ailesinde hiçbir satranç ustası yoktu. Dolayısıyla kızlarının genlerinde satranç yeteneğinin doğuştan var olduğunu söylemek mümkün değildi. Ancak, Susan Polgar henüz dört yaşındayken Budapeşte 11 Yaş Altı Şampiyonası'nı kazandı. Sayısız başarı ve şampiyonlukların ardından 1991 yılının ocak ayında (22 yaşında) 'Büyük Usta' unvanını kazandı. O tarihe kadar kadın satranç oyuncularına verilen 'Kadın Büyük Usta' unvanının aksine, Susan'ın kazandığı erkeklere verilenle aynıydı. Satranç gibi, tarih boyunca erkek egemen kabul edilmiş bir alanda ilk defa bir kadın sporcu bu unvana ulaşıyordu. Susan'ın gelişimindeki en önemli noktalardan biri, henüz beş yaşındayken Budapeşte'nin sigara dumanlarıyla meşhur satranç kulüplerinde yaptığı mücadelelerdi. Erkek satranç oyuncularına karşı aldığı sayısız galibiyet ile herkesi kendine hayran bırakacaktı. Tabii yendiği erkek oyuncuların büyük kısmı, onlarca yıldır satranç oynayan kulüp oyuncularıydı ve ufak bir kız çocuğuna karşı aldıkları mağlubiyeti kaldırmaları kolay değildi. O dönemde aldığı galibiyetleri Susan bir röportajında şöyle açıklayacaktı: "Erkekler bana karşı kaybettikleri zaman mutlaka baş ağrıları veya başka bir rahatsızlıkları olduğundan şikâyet ederlerdi... Hiçbir zaman tamamen sağlıklı bir erkek oyuncuyu yenme şansım olmadı!"

Susan'ı istisna görenler ve geldiği noktayı kendi çalışma azmi ya da yeteneğine bağlayanlar olabilir. Ancak baba Polgar, Susan'ın kardeşlerine de aynı eğitimi vererek bu teoriyi çürüttü. Özellikle en küçük kardeş Judit, başarılarıyla Susan'ı dahi gölgede bırakacaktı.

1976 yılında doğan Judit, ablasıyla aynı yıl 'Büyük Usta' unvanını kazandı. Susan'ın 22 yaşında elde ettiği başarıya 15 yaşında erişirken, dünyaca ünlü ABD'li satranç oyuncusu Bobby Fischer'a ait en genç Büyük Usta olma rekorunu da bir ay farkla kırıyordu.

BABA POLGAR'IN EĞİTİM METODUNUN MERKEZİNDE SATRANÇ VARDI.

Judit o tarihten sonra asla geriye bakmadı. Ağustos 2014'te aktif satranç kariyerine son verene kadar, yirmi yılı aşkın bir süre boyunca kadın satrancında açık ara bir numaraydı. Bu süre zarfında; Anatoly Karpov, Vladimir Kramnik, Viswanathan Anand, Magnus Carlsen, ve Garry Kasparov gibi birçok dünya şampiyonunu yenecekti.

Ortanca kardeş Sofia Polgar ise Susan ve Judit kadar başarılı olamadı. Uluslararası Satranç Federasyonu'nun (FIDE) Büyük Usta'dan sonra verdiği en yüksek unvan olan 'Uluslararası Usta' ile yetindi. En büyük başarısı ise eski dünya şampiyonu Victor Korchnoi ile oynayıp kazandığı 'hızlı satranç' mücadelesiydi.

Polgar kardeşlerin satranç alanındaki başarıları saymakla bitmez. Peki Laszlo Polgar'ın gizli formülü neydi? Aslında ortada böyle bir formül yok. Aksine, Laszlo'nun tezi çok basit: Her sağlıklı doğan bebeğin üç yaşına gelmeden doğru metot ile eğitimine başlanır ve en geç altı yaşında seçilecek uzmanlık alanına odaklanması sağlanırsa, her biri birer dâhi olabilir.

Laszlo Polgar'ın eğitim metodunun merkezinde satranç vardı. Şans faktörü olmayan, tamamen analitik zekâ, çalışma ve içgüdü üzerine kurulu bu oyun, zekâ gelişimini ölçmek adına ideal bir araçtı. Laszlo kızlarına satranç eğitiminin yanı sıra Almanca, Rusça, İngilizce ve Esperanto dillerini de öğretti ve hepsinin yüksek düzeyde matematik öğrenmelerini sağladı. Böylece analiz yetenekleri, üst düzeyde gelişebilecekti. Her ne kadar Macar otoriteler tarafından kızlarını okula göndermediği için büyük baskı altına alınsa da, Polgar kardeşlerin uluslararası alanda kazandıkları sayısız başarı sayesinde, sonunda gülen taraf gene Laszlo oldu.

Polgar kardeşler hakkında birçok kitap ve belgesel mevcut. Cathy Forbes'in *'Polgar Kardeşler: Çalışma mı Deha mı?'* kitabı ailenin yaşadığı bu süreci en detaylı anlatan kaynaklardan biri. National Geographic TV ise 2010 yılında *'Benim Muhteşem Beynim'* başlıklı bir belgeseli Susan Polgar'ın hayatına dayandırarak hazırlamıştı.

Hem satranç hem de bilim dünyasını ilgilendiren bu hikâye, 'Doğal yetenek mi, yoksa yetiştirme mi?' sorusuna yanıt arayan en önemli bilimsel deneylerden biri konumunda. Polgar kardeşlerin başarıları, yetiştirmenin daha önemli olduğunu kanıtlar nitelikte. Ancak bu durum, doğal yetenekli sporcuların varlığını da çürütmüş değil ve spor dünyasının kapıları, hâlâ iki taraftan da gelecek sporculara açık gibi görünüyor.

S

Socrates'in Yeni Abonelikleri

Socrates Dergi'de yepyeni abonelik paketleri yarattık. İncelemek ve avantajlı şekilde abone olmak için QR code'u okutabilir veya ***dukkan.socratesdergi.com*** *adresini ziyaret edebilirsiniz.*

Premium Abonelik

Socrates Dergi Aboneliği
+
Dijital Dergi Aboneliği
+

- *İlk sayıyla birlikte gönderilecek Socrates tote bag hediye.*
- *Can Yayınları'ndan seçeceğiniz bir kitap hediyesi.*
- *Socrates'in düzenleyeceği etkinliklere öncelikli katılım hakkı.*
- *Socrates Dükkan'da öncelikli sipariş imkanı ve 10% indirim.*
- *Socrates Bistro'da %20 indirim imkanı.*

Dergi Aboneliği

- *Socrates Dergi aboneliğine ücretsiz kargo fırsatıyla sahip olun. Derginiz her ay bayiiler ile aynı anda kapınızda olsun.*

Dijital Abonelik

- *Socrates Dergi dijital aboneliğiyle tüm sayılara cebinizden, tabletinizden ve bilgisayarınızdan erişim sağlayabilirsiniz.*

CANTONA

ÇOK UZAKTA

ÖYLE BİR YER VAR

Fotoğraf AP Images

BİR DÜNYA KUPASI YA DA AVRUPA ŞAMPİYONASI DEĞİL BELKİ AMA 11 HAZİRAN-4 TEMMUZ ARASINDA 44.'SÜ DÜZENLENECEK COPA AMERICA'NIN DA KENDİNE ÖZGÜ HİKÂYELERİ VAR

ARAS YETİŞ - EMRE GÜRKAYNAK

1960'ın 22 Mayıs günü Şili, Richter ölçeğine göre şiddeti 9.5 olan Valdivia Depremi ile sarsılmıştı. Tarihe, o güne kadar gerçekleşenlerin en büyüğü olarak yazılan felaket, ülke üzerindeki çoğu şeyi yıkıp geçerken, hayaller ve umutlar da enkaz altında kalıyordu. Dünya Kupası'nın henüz Avrupa ile Güney Amerika haricindeki kıtaları ziyaret etmediği 1962'de, ev sahipliği sırası Şili'nindi. Ancak deprem, her şey gibi bu planı da yerle bir etti. Zira futbolu düşünmenin sırası değildi.

Sonra bir adam kalabalıktan sıyrıldı. Turnuvanın, ülkesi Şili'de yapılması için büyük emekler veren CONMEBOL Başkanı Carlos Dittborn, "Hiçbir şeyimiz yok ama her şeyi yapmak istiyoruz" dedi. Onun çabalarıyla Şili, adaylık sürecinde geride bıraktığı Arjantin'in deprem sonrası kupaya yeniden talip oluşuna rağmen istediğine ulaştı.

Dittborn, elinde büyüttüğü kupanın başlangıcından birkaç ay önce hayatını kaybetti. Ülkesine miras olarak ise dev bir organizasyon ile birlikte, yıkılmaz bir karakter bıraktı. Şilililer, o mirası hâlâ koruyor. Hem 2014 Dünya Kupası, hem de 2016 Olimpiyat Oyunları'na ev sahipliği yapma hakkı kazanmasıyla birlikte takvimi yoğunlaşan ve araya bir de Copa America sıkıştırmak istemeyen Brezilya, kıtasının milli takımlar düzeyindeki en büyük organizasyonunu devretmek istediğinde Şili elini kaldırdı. Hükümetler anlaştı ve Copa America'nın ilginç anılar müzesine konacak yeni parçaların, dünyanın dikine en uzun ülkesinden çıkacağı resmileşti.

Copa America, bugün tarihe miras bıraktığı eşsiz anılara rağmen, hep Dünya Kupası ve Avrupa Şampiyonası'nın gölgesinde kaldı. Gözlerden ve dolayısıyla gönüllerden ırak geçen şampiyona, zaman zaman katılımcıları tarafından bile hak ettiği ilgiyi görmese de muadillerinden kendi hikâyelerini yaratma konusunda aşağı kalmadı.

Turnuvanın ilk 23 yılında ağırlıklı olarak Arjantin ve Uruguay şampiyonluğa uzanırken, ilk Jules Rimet Kupası'nı kaldırışıyla birlikte kıtanın futbol bayrağını Uruguay taşıyordu. 6 Copa America zaferiyle hanedanlığını ilan eden ülkeyi yıkan ise bir İngiliz olacaktı. Futbolu icat eden memleketi o dönem savaş içerisindeyken, Jack Greenwell'in çalıştırdığı Peru 1939'da kupaya uzandı. Greenwell ise kupayı kaldıran ilk ve son kıta dışı hoca olarak tarihe geçti.

İngiliz'in zaferinden 20 yıl sonra, Macar efsane Ferenc Puskas'ın, "Tarihin en iyi oyuncusu değil onu oyuncu olarak sınıflandıramıyorum, çünkü bunun çok üzerinde" diyerek tanımladığı Pele, şampiyonluk için sahaya çıktı. Ancak turnuva boyunca kaydettiği 8 gole rağmen finalde Arjantin'i yıkmayı başaramadı.

Yıllar içinde Pele gibi birçok kahramanın yolu geçti aynı sahneden. Dikta rejimine ve Augusto Pinochet yönetimine kafa tutan Şilili Carlos Caszely, 1979 yılında kupayı finalde kaybetmesine rağmen teselliyi 'en değerli oyuncu' unvanında buluyordu.

ŞAMPİYONA MUADİLLERİNDEN KENDİ HİKÂYELERİNİ YARATMA KONUSUNDA AŞAĞI KALMADI.

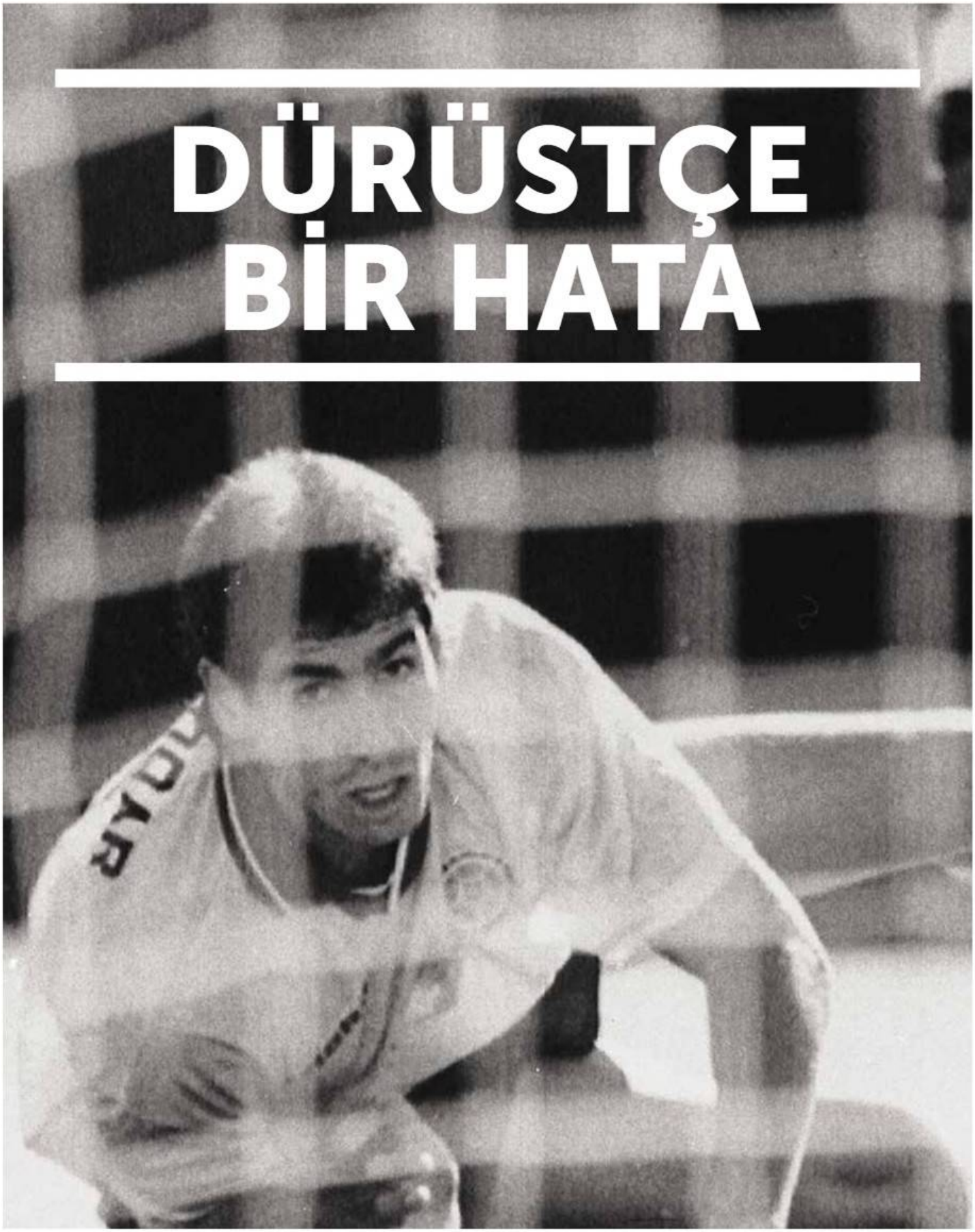
1987'de ise hüzünleri ağırlama sırası Diego Maradona'nındı. Dünya Kupası'nı yeni kaldıran 'Dios' ve arkadaşları, favori olarak geldikleri kupada kaybedenler arasına yazılıyor, 'Tanrı'nın eli' bu kez boş kalıyordu.

'Dünyanın en iyisi kim?' tartışmasının yıllar boyu en kuvvetli öznelerinin şansı, kıtalarında tutmamıştı. Milli takımların ziyaret ettiği turnuvaların en büyüğü denebilir miydi Copa America için? Muhtemelen hayır. En zorlusu? O da değil. En eskisi? Kesinlikle öyle. Dünya Kupası'na dahi ilham verdiği söylenen Copa America, barındırdığı zengin tarihi geçmişine rağmen bir türlü olmamıştı.Ya da en azından bizim gibi, dışarıdan bakanlara öyle geliyordu.

Oysa kıtanın aurasında yer alan düzensizlik turnuvaya da ilham veren şey. Başlangıcında her sene düzenlenirken bu aralık önce iki, daha sonra ise dört yıla çıkmış, ev sahipliği sistemine de karmaşa hâkim olmuştu. Alfabetik sistem her zaman uygulanabilir değildi. Seneye 100. yılını kutlayacak organizasyonda adres ABD olacak. Hem yıl aralıkları hem de ev sahipliğinde düzen bir kez daha bozulacak. Ancak Latin Amerika her şeye rağmen turnuvasından memnun.Bu konuda rehberiniz Julio Cortazar olabilir. Gerçekle ilişkisi, gölgesinde kaldığı vatandaşı Borges kadar karmaşık olan ünlü öykücü, "Gitgide gerçekle fantastik arasındaki mesafenin düşündüğümüzden az olduğunu fark ediyorum" demişti. Copa America, gerçek ile gerçeküstü arasındaki farkın gerçekten sadece sona eklenen dört harf olduğu kıtanın turnuvası.

S

DÜRÜSTÇE BİR HATA

Fotoğraf Getty Images Turkey

ANDRES ESCOBAR, 1994 DÜNYA KUPASI'NDA KENDİ KALESİNE O GOLÜ ATMASAYDI NE OLURDU?

ERCAN MEHMET ERDEM

1994 yazı, İzmir. 13 yaşındaydım. TRT, ABD'de oynanan Dünya Kupası maçlarını canlı yayınlıyordu. Seyrettiğim maçlardan birinde Kolombiyalı bir futbolcu kendi kalesine gol atmıştı. Sonrasında Kolombiya Milli Takımı bu gol nedeniyle gruptan çıkamamış, elenerek ülkesinin yolunu tutmuştu. Kısa bir zaman sonra da kendi kalesine gol atan futbolcu öldürülmüştü. Neyse, ben kimin elendiğinden ya da öldürüldüğünden ziyade kimin şampiyon olacağına odaklanmıştım o sıralar. Final maçında Roberto Baggio'nun kaçırdığı penaltı sonrasında kupayı Brezilya kazanmıştı. Baggio'nun dramıyla ilgilenmek daha keyifliydi, nihayetinde o yıllarda dünyanın en iyi futbolcularından biri olarak gösteriliyordu ve onun yıkımı çok şey ifade ediyordu içimde. Çocuk aklımla öyle sanmışım meğer.

Kupa kaldırıldı, bizim tatil bitti, memleketin yolunu tuttuk. Zaman geçip de alınan anlık hazlar bir toz bulutu gibi dağıldığında aklımda kalanın yalnızca Baggio'nun dramı olmadığını fark ettim. Kendi kalesine gol attığı için öldürülen Kolombiyalı futbolcu aklımdan çıkmaz olmuştu. Çocuktum. Bu ölümün yıllar boyu peşimi bırakmayacağını, yaşamla ölümün, inançla inançsızlığın, bireyle toplumun çapraşık ilişkisine dair akıl yürütmelerimde referanslarımdan biri haline geleceğini o zamanlar bilmiyordum. Hem gerçek hem de mecazi anlamda kendi kalesine gol atan Kolombiyalı futbolcunun adı Andres Escobar'dı. Ülkesine döndükten sonra gecenin bir körü tartıştığı birkaç adam tarafından kurşunlanarak öldürüldüğünde 27 yaşındaydı. Kariyerinde kendi kalesine attığı tek goldü. Evde kalmasını, sokağa çıkmamasını tembihleyenlere şöyle demişti: "Halkıma yüzümü göstermeliyim. Yaptığım şey dürüstçe bir hataydı, o kadar."

Escobar bar çıkışında neden öldürülmüştü? Bahiste milyonlarca dolar kaybeden uyuşturucu kartellerinden biri intikam mı almıştı, yoksa milli gururu kırılan bir fanatik miydi kurşunu sıkan ya da sarhoş bir ezik miydi öldüren, bilmiyorum. Bu tarafıyla çok ilgilenmiyorum, beni ilgilendiren şey bu dünyada bir insanın sırf kendi kalesine gol attığı için öldürülebilme ihtimalinin olmasıydı. Bu kadar basit.

Escobar'ın ölümünü başka bir yerden okumaya çalışıyorum bir süredir. Kurmaca üzerinden. ABD'li futbolcu John Harkes ortayı açar, Andres Escobar topa müdahale eder, kaleci Cordoba kontrpiyeye düşer ancak top kaleye girmez, direkten döner. Kolombiya kontratağa kalkar, Escobar ileri fırlamıştır, açılan ortayı uçan kafayla tamamlar ve takımını 1-0 öne geçirir. Maç biter. Gruplardan çıkan Kolombiya, Dünya Kupası elemelerindeki havasını yakalamış, önüne geleni yenmeye başlamıştır. Finale adını yazdırır ve kupa öncesi otoritelerce favorilerden biri olarak gösterilen takım Dünya Kupası'nı kazanır. Direkten sadece top değil, Escobar da dönmüştür. Ülkesine de bir kahraman olarak döner, omuzlarda taşınır. AC Milan'dan aldığı teklifi değerlendirir ve futbol kariyerine İtalya'da devam eder.

Hain ile kahraman olmak arasındaki ince çizgide top koşturdu Escobar. Öldürüldüğü o geceyi düşünüyorum. Yine bir kurmaca olarak. Katil ile Escobar arasında geçen diyaloglara takılıyor aklım. O gece ne konuşmuş olabilirler otoparkta? Escobar bardan çıkar, arabasına doğru yürürken arkasından bir adam kinayeli bir şekilde seslenir:

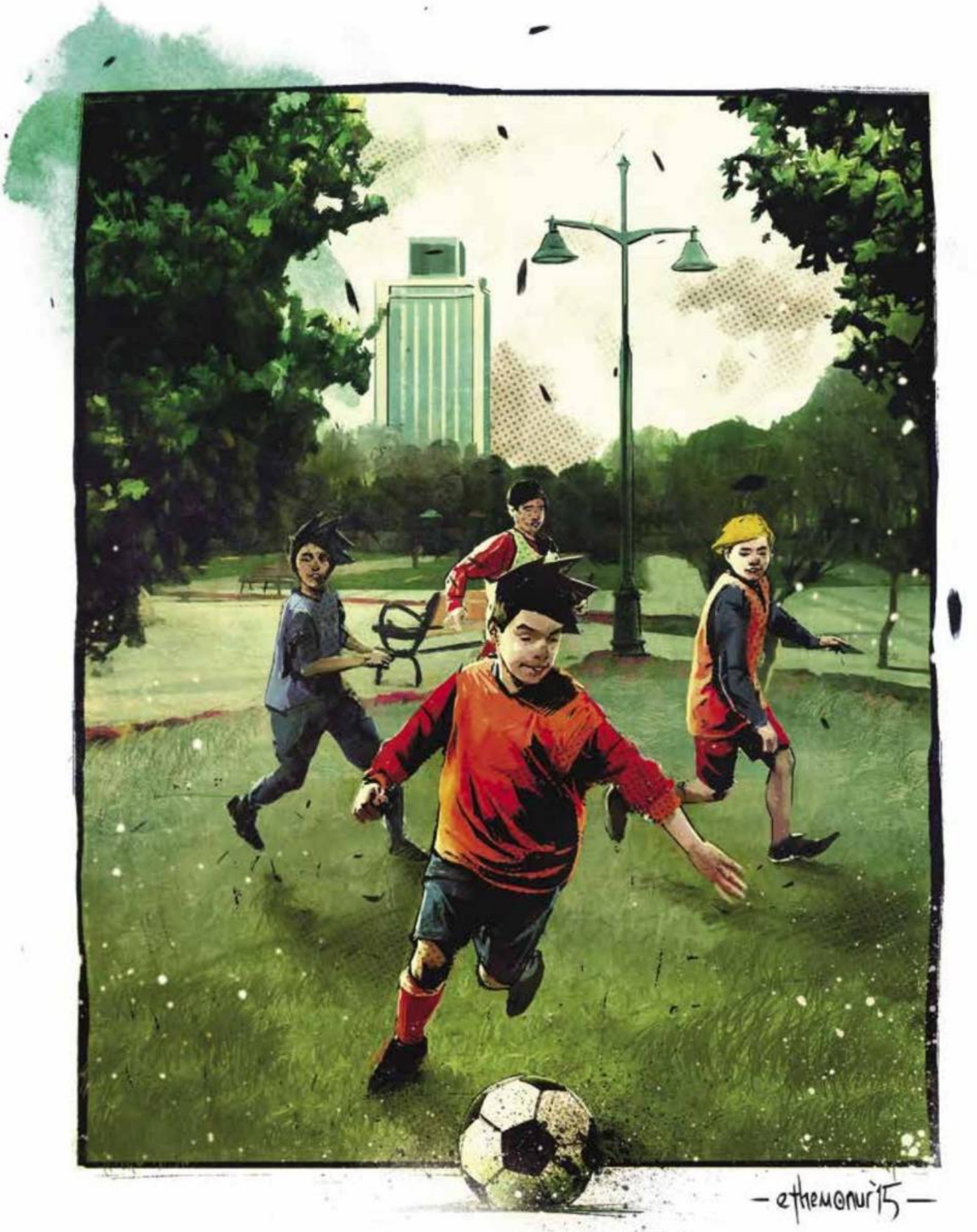
KATİL: Andres? Güzel gol attın!
ESCOBAR: İyi geceler.
KATİL: Bak buraya, nereye gidiyorsun? Bedelini ödemeyecek misin?
ESCOBAR: Ömrümün sonuna kadar her gün o hatayı nasıl yaptığımı soracağım kendime. Bedelim bu.
KATİL: Barda içerek mi soracaksın?
ESCOBAR: Bazen insan kendinden uzaklaşmak için içmek ister.
KATİL: Vicdan azabı çekiyorsan git tekelden al, evinde iç ne içiyorsan.
ESCOBAR: Sen hiç hata yapmadın mı?
KATİL: Konu ben değilim, sensin.
ESCOBAR: Ne söylemek istiyorsun bana?
KATİL: O kadar para kazanıyorsun, kendi kalene gol atmayı nasıl başardın?
ESCOBAR: Topa müdahale etmem gerekiyordu, anlık bir karardı.
KATİL: Ne içtin?
ESCOBAR: Ne zaman?
KATİL: Az önce.
ESCOBAR: Birkaç bira, biraz rakı.
KATİL: Korkmadın mı birileri salça olur diye?
ESCOBAR: Korkarak yaşanmaz.

Katil silahını çeker, Escobar'a doğrultur.

KATİL: Hâla korkmuyor musun?
ESCOBAR: Beni neden öldürmek isteyesin ki?
KATİL: Kolombiya'nın şerefini iki paralık ettin!
ESCOBAR: Ülkede işsizlik almış yürümüş, rüşvet, yolsuzluk diz boyu, uluslararası itibarımız sıfırlanmış, millet aç, sokakta insanlar öldürülüyor ülkenin şerefine bir şey olmuyor, ben bir topu kendi kaleme sokunca mı gururun kırıldı?
KATİL: Laf ebeliği yapma bana! Milan'a gidecekmişsin, öyle yazıyor gazeteler, doğru mu?
ESCOBAR: Doğru.
KATİL: Ne güzel dünyalarınız var lan sizin! Sen gideceksin, biz ne yapacağız burada? Öyle laf sokup gitmek var mı lan kitabımızda?
ESCOBAR: İncil'de yazmıyor.
KATİL: Espri yapma lan! Milano'da defileler, mankenler kakara kikiri, biz burada kırdığın, yer ile yeksan ettiğin gururumuzla üç kuruşa yaşayıp gideceğiz, öyle mi? Yemezler!
ESCOBAR: Para mı istiyorsun benden?
KATİL: Dilenci miyim ben, öyle mi gözüküyorum?
ESCOBAR: Bak, benim bir ailem var, onların yanına dönmem gerekiyor.

Escobar arkasını döner, arabasına doğru yürümeye başlar. Kapıyı açtığı an silah sesi duyulur. Kurşun vücuduna girer. Ardından beş el silah sesi daha... Escobar yere yığılır, son nefesini verir. Katil altı el ateş etmiş, Escobar'ı sırtından vurarak öldürmüştür. Sırtından. Ne kadar tanıdık değil mi? Sırtından.

S

TAKSİM GEZİ PARKI / HAZİRAN 2013